శ్రీ శ్రీకంఠ రామాయణము

శ్రీరస్తు.

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణేనమః.

పసగాడసన్యాసిచేరచియింపఁబడిన

శతకంఠరామాయణము.

ఈ గ్రంథము,

గ్రంథకర్తకుమారులవలన

అధికారముపొందిన,

విశాఖపట్టణములో

పుస్తకవ్యాపారస్థులగు

కలగర్ల-సరయ్యాగారివలన

చెన్నపురి,

పెసల-నమ్మాళ్వారుశెట్టిగారి

శ్రీరామవిలాసముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించిప్రచురింపబడియె.

(మొదటికూర్పు.)

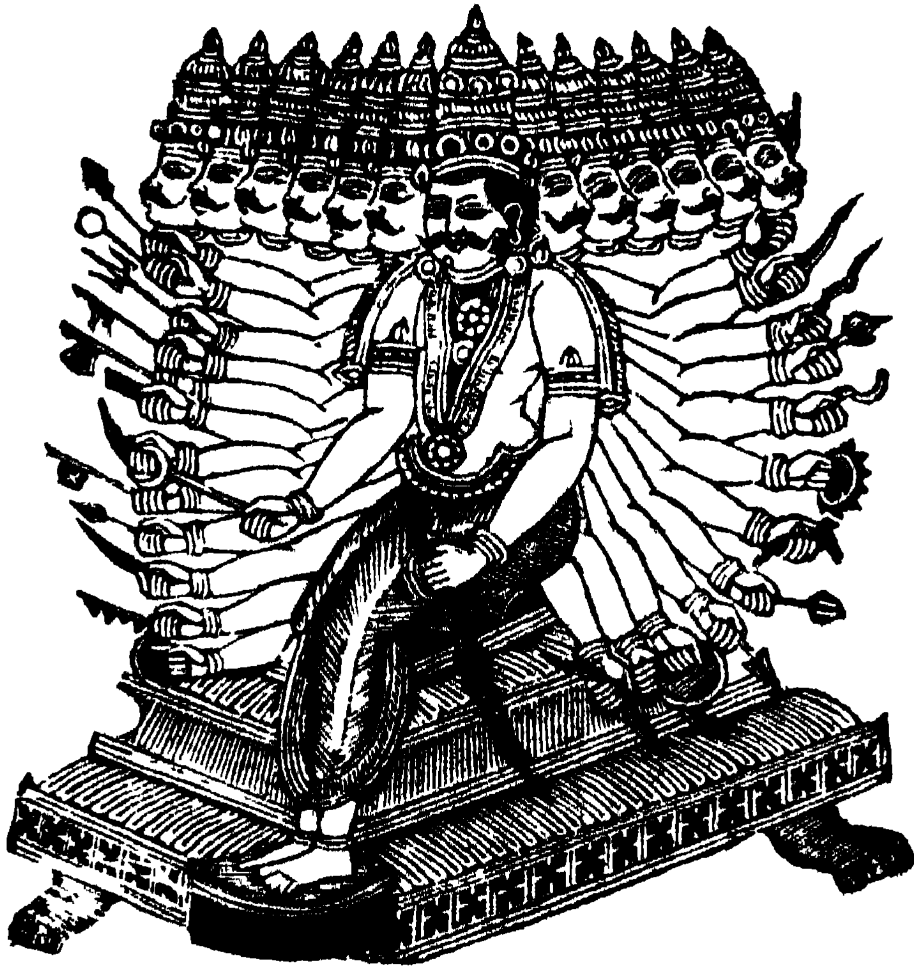
వెల- 8 అణాలు- పోష్టేజి 1 అణా.

1899.

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

శతకంఠరామాయణము.

శ్రీమహాదేవుండుజగదేకవీరుండు। గణనాయకునితండ్రిగరళకంధరుడు॥ ఐదుమోములసామిఅమరేంద్రవందితుడు। పాపసంహారుండుపరమేశ్వరుండు। ముల్లోకములకెల్లమూలమగుదేవుండు। శివనామదేవుండుజగతిరక్షకుడు॥ ముక్కోటిదేవతలుమునిగణంబులుగొల్వ। శైలజతోదివ్యకైలాసమునను॥ స్థిరపదంబునరత్నసింహాసనమునందు। సరణిగాగూర్చున్నసమయంబునందు॥ అలపార్వతీదేవిహస్తములుజోడించి। పతినిశంభోయనుచుప్రార్థించిమిగుల॥ ప్రాణనాయకమీరుపరమహర్షమునొక్క। కథయానతీయవలెకరుణారంజిల్ల॥ మీరెరుంగనిధర్మమీరేదు

లోకముల । లేదుకోరికమిమ్ములీలతోనొకటి॥ శతకంఠుడనునిశాచరుడు శ్రీరాములతో। నేరీతిపగబూనెనెట్లుపోరాడె॥ జానకీదేవిచేశతకంఠుడేరీతి। మడసెనాతనిగర్వమహియందుదూలగె॥ సాకల్యముగనుయాచందంబుయావత్తు। పరిపూర్ణకరుణతోప్రాణేశయిపుడు ॥ యానతిమ్మనిపలుకయాపార్వతినిగాంచి। చిరునవ్వునవ్వుచునుశివుడిట్లుబలికె॥ పార్వతీగుణవతీపరమపుణ్యావతీ। కళ్యాణవతివినవెఘనరామచరితా ॥ శృంగారమైనట్టిశ్రీరాముచరితంబు। గోరువారలకొసగుగొప్పైశ్వర్యములు ॥ ఆయురారోగ్యంబులతిశయిల్లుచునెపుడు। తాండవంబాడునేతసయింటలక్ష్మి॥ పుణ్యములెచ్చికూరిపుణ్యలోకముగల్గు। ఆపదలుదూలగునేయదికారణమున॥

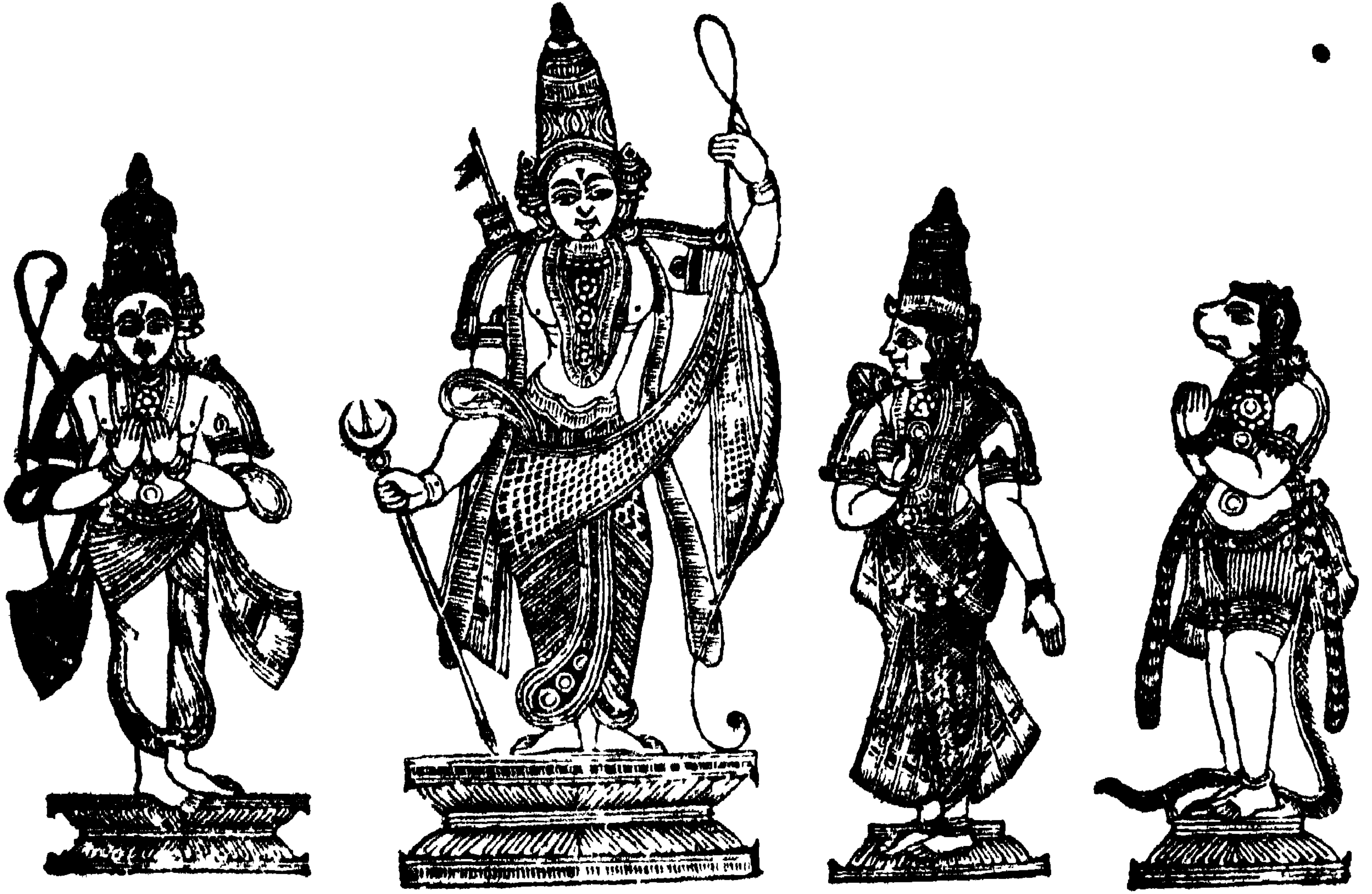
* శివుడు పార్వతికి రాముకథ చెప్పుట. *

ఘనమైనరాముకథవినగోరితివినీవు । చెప్పెదనువినుమనీచెవులపండువుగా॥ పూర్వకాలమునందుభువనములునిర్మింప। వెలయులోకములన్నివిఖ్యాతిపరుప॥ నారాయణుదివ్యనాభికమలమునందు। పరగచాతుర్ముఖబ్రహ్మబుట్టెనుగా॥ పరగచాతుర్ముఖబ్రహ్మగర్భమునందు। పౌలస్త్యబ్రహ్మయింపారపుట్టెనుగా॥ ఆపులస్త్యబ్రహ్మకతిముద్దుపుత్రులై। విశ్రవ

సునాశ్రవసుపేరలిద్దరును॥ కలిగిరివారిలోఘనుడువిశ్వావసుడు। కేకసియ
నునామెగర్భంబునందు॥ రావణకుంభకర్ణవిభీషణాదులు। జగదేకవీరు
లుజననమొందిరిగా॥ వారిలోఘనుడురావణుడులంకారాజ్య। పట్టణాధీ
శుడైప్రబలుచుండెనుగా॥ అన్నకొడుకులజూచిఆశ్రవసుడనువాడు। తన
కుసంతానంబుతగలేదయనుచు॥ సుతులుగలుగనితనువుపతిలేనిరాజ్యం
బు। వినయమెరుగనివిద్యవెర్రివైద్యంబు॥ పతిలేనిమానవతిగతిలేనిజీవ
నము। మతిలేనిమంత్రిసమ్మతిలేనిభార్య॥ అన్నంబులేనొడలుసున్నమెయ్య
నివిడెము। వ్యర్థకార్యములనుచువడిమీరలేచి॥ ఘోరవిపినముకేగిసీరం
బులోమునిగి। పంచాగ్నిమధ్యమునభక్తిమీరగను॥ బొటవ్రేలుమొన
నూతపొందుగానిలువుకొని। తపమునిష్టనుజేసెదానవేశ్వరుడు॥ వానిత
పముకుమెచ్చిభానుడొయ్యనవచ్చి। కరుణించియాదనుజవరునకిట్లనియె॥
కొడుకుగోరితపంబుఘోరముగజేసితివి। ఆత్రేయమునిసుతుండరయనీస
తికీ॥ చిత్రగంధికినివిచిత్రంబుగానేడు। జననమొందునటంచుజనియెసూ
ర్యుండు॥ ఇనుడుచెప్పినరీతితనగర్భవాసమున। జనియించెశతకంఠుడనుని
శాచరుడు॥ నూరుశిరములునుయిన్నూరుచేతులుగలిగి। యినకోటితేజు
డైతనయుడుదయించె॥ అంతింతయనరానిసంతోషభరితుడై। తండ్రిఆ
శ్రవసుండుతనివిమీరుచును॥ తనయునకుసర్వవిద్యలుతానుజెప్పించి। లం
కకట్టిసహాస్రలావణ్యమైన॥ అతులప్రతాపలంకయనుపట్టణముతా। విశ్వ
కర్మనిచేతవెలయనిర్మించె॥ కొమరొప్పబంగారుకోటలునుతొమ్మిది। పరి
ఘావిశేషముల్పరగతొమ్మిదియు॥ తగుబలస్తోమంబుదనరంగజేయించి।
యెడతెగకలోకంబుయేలుకొమ్మనుచు॥ సురసముద్రముమధ్యసురలుభీతి
ల్లంగ। పరగశతకంఠునికిపట్టంబుగట్టె॥ ఎలమిమీరగసుతునకిట్లుపట్న
ముగట్టి। నాశ్రవసుడేగెతపమాచరించుటకు॥ శతకంఠుడవలీలజగముయే
లుచునుండె। సంతసంబుననున్నకొంతకాలముకు॥ ౨3॥

* రామాయణకథ. *

ఆదినారాయణుండవతారమూర్తియై। దశరథమహారాజుతనయుడై పుట్టి॥ శ్రీరామచంద్రుడై శ్రితజనులరక్షింప । అయోధ్యాపురమందు ఆవందువెలసె॥ అఖిలవిద్యావిధులనభ్యాసమొనరించి। కౌశికునియాగంబుకాచిరక్షించి॥ తాటకినిబరిమార్చిదనుజకోట్లనుగూల్చి । అవలీలగా బట్టిహరువిల్లువిరచి॥ జనకరాజుకొమార్తెజానకినిబెండ్లాడి। పరశురామునిభంగపరచివేగమున ॥ తండ్రిశెలవునజనకతనయులక్ష్మణుతోడ । దండకారణ్యముకుదర్లి యుద్ధతిని॥ అలవిరాధఖరాదులనుబట్టివధియించి। చుప్పనాతికిముక్కుచోద్యముగగోసి॥ మాయావియతినీచుమారీచుబరిమార్చి। చనటిరక్కసుకబంధునిబట్టిచంపి॥ కపిరాజుసుగ్రీవుకభయంబుదయచేసి। ఏకశరమునవాలినిలగూలవేసి॥ వెలయుడెబ్బదిరెండువేలకపులునుగొల్వ। సుగ్రీవుతోగూడిచోద్యమొప్పగను ॥ జానకినిచెరగొనుచునినరావణుద్వంప। దలచిసముద్రబంధనముగావించి ॥ కడువేగలంకముట్టడివేసిశరణన్న। నావిభీషణుదనుజకభయంబొసంగి ॥ దేవతాద్రోహులైనట్టిరావణకుంభ। కర్ణదైత్యులనెల్లకయ్యమునజంపి॥ శరణుజొచ్చినవిభీ

ణునకభయంబిచ్చి। సత్యంబువెలయనాచంద్రార్కముగను ॥ సకలజను
ల్మనుబాగడసత్కృపావంతుడై। పరమవేడ్కనులంకపట్నంబుగట్టి॥ జన
కాత్మజైనట్టిజానకిచరబాపి। సన్మునులుదీవింపజగములునుతింప ॥ అఖిల
బలములుగొల్వనయోధ్యపురికేగి। తనరాకగోరున్నతల్లులకుమ్రొక్కి॥
తనగురువశిష్ఠునకుదండప్రణామంబు। గావించివిప్రవర్గములుగొల్వగను॥
మంగళహారతులుసంగీతములువెలయ । పంచమహావాద్యములుమించి
మ్రోయగను॥ అత్యనర్గళసంభ్రమాయత్తచిత్తుడై। హితమానిజనపురో
హితులుబాగడగను॥ సీతాసమేతుడైశ్రీరామచంద్రుండు । కరుణాసము
ద్రుండుకనకాంబరుండు ॥ రభసమొందగమంచిశుభముహూర్తమునం
దు । పట్టాభిషిక్తుడైప్రబలుచూనుండె ॥ రాజ్యమేలుచునుండెరామచం
ద్రుండంత । దివ్యకీర్తిప్రభలుతేజరిల్లగను ॥ రాజపరమేశ్వరుడురాజసిం
హుడుదేవ। రాజసన్నుతుడుశ్రీరాఘవేశ్వరుడు ॥ తల్లిదండ్రులనుతాదై
వముగభావించి। ఘనతతోపాలించుకాలంబునందు॥ ధర్మంబునాల్గుపా
దములవర్తిల్లెను। వలసినప్పుడుగురియువానమేఘములు॥ పొంగిపారుచు
నుండుగంగపడమటదిక్కు। పాపముండకవలసపారిపోయెనుగ ॥ గోవువే
వేళనుగురియుచుండునుపాలు। వెతకినగనరాదువిరసమేమాల॥ బాలమ
రణములేదుభాగ్యహీనులులేరు। ఇలనవగ్రహదోషమెచ్చోటలేదు॥ ప
లుమారుదున్నకనెఫలియించుసస్యములు। కామధేనువులాగుభూమిరా
ణించు॥ నీలవర్ణుడురామునేర్పుగావిధియించె। వలనొప్పగాపుట్టికొకరూ
కపన్ను॥ పదిపాళ్లకొకపాలుపార్థివేంద్రునకిచ్చి। పరగతొమ్మిదిపాళ్లుపం
టకాపునకు ॥ ఏవీథిజూచినాయేవంకజూచినా । మహాలక్ష్మితాండవము
మహిమీదనుండు॥ కనకశోభితముగాకళలుదీపించుచును। పన్నెండుఆమ
డాపట్నమంతటను ॥ రాఘవుండీరీతిలాజ్యమేలుచునుండె । ప్రజలంతదే
వేంద్రపదవినుండిరిగా॥ సత్యలోకముకన్నసాంబశివుపురికన్న। దేవేంద్రు

పురికన్న దేజరిల్లునుగా॥ భూలోకమై కుంతపురముచందంబున । అయోధ్యా
ధ్యపట్నంబులతివిచిత్రముగ ॥ పొంకమొప్పప్రతాపలంకానివాసుడై ।
శ్వార్యాసలాభీలశతకంధరుండు ॥ రాముచేతనుమున్ను రావణాసురుగూ
లు । రణమెల్లవిన్నాడురాక్షసేశ్వరుడు ॥ కుంభకర్ణుడుమొదలు ఘోరద
నుజావళులు। మడసినారన్నట్టిమాటవిన్నాడు॥ శరణన్నరఘురామకరు
ణవిభీషణుడు । లంకాధిపతియైనలావువిన్నాడు ॥ ఇంద్రజిత్తుడుమొదలు
యెల్లరాక్షసకులము। ఇలనుగూలినవార్తలెల్లవిన్నాడు॥ ఘృతమువేల్చి

* శతకంఠుడు రామునిపై కోపించుట. *

నయగ్నిగతిమంటలొల్కుచును। పదిపదులునోళ్లతోపళ్లుగొరుకుచును॥
కన్నులెఱ్ఱగజేసికలహించిచూచుచును। మెరసిబ్రహ్మాండంబుబ్రింగుసట్లు
గను॥ ఉరువడినివక్త్రగహ్వరములన్నియుదెరువ। తరుణిభయపడిమేఘు
మరువుకేగెనుగ॥ కలగెసప్తాంబుధులుయిలరాలెతారకలు। జగముకం
పమునొందెశైలముల్గదలె॥ తరుచుగానటునయోధ్యాపట్టణములోన। ఉ
త్పాతములుబుట్టెఉలికిపడినట్లు॥ శతకంధరుండప్పుడతివెలయుకాలాగ్ని।
పగిదిమండుచుబల్కెపటురోషముననుు॥ నరుడునిష్కారణమునావారల
నుజంపె । వింటిరాలంకలోవృత్తాంతమిపుడు॥ మానవుడుదానవునిమద
మణచిపోయెనట। వానిజంపగమానవచ్చునామనకు॥ మానవునిబలమెం
తదానవునిబలమెంత। యేరీతిగూల్చెనోవారినందరిని ॥ నెన్నశక్యముగా
దుయేమిటికియీవింత। ఆశ్చర్యకరమాయెనంతరంగమున॥ ఇంచుకింతై
ననేనెరుగనైతినిగదా । కబురులేదాయెగాకటాకటాయపుడు॥ ఈవర్త
మానంబుయిటుముందుదెలసితే। నరునిదునుముదునెదిరిదురుముసేయు
దును॥ అతిసూక్ష్మరూపముననగుపించునానరుని। ఘోరశరముననబట్టికూ
ల్చివేయుదును॥ బ్రహ్మదేవునిగోరిబలుతపంబొనరించి। ఘోరవరములు
బడసధీరతనువత్తు॥ నెరయువరములుబడసినేవచ్చునందాక। యేకచక్రం

బుగా నేలమిమీారుచును ॥ మహాదరణ్యము కేగిమనసు నేకము జేసి। పరమే

శతకంఠుండు బ్రహ్మనుగూర్చి తపముసేయుట.

ష్ఠిమదిగోరిపంచాగ్ని నడుమ ॥ వెలయంగ తనబొటనవ్రేలు నేలను మోపి। తనువెల్లనిక్కహస్తములుపైకెత్తి॥ మధ్యాహ్న మార్తాండమండలంబును బోలి। నిరహారుండగుచు దానెరిదప్పకుండ॥ ఇదివానయిది యెండయిదిమంచుయనకుండ। దనుజుండు యేవేళ తపము జేయుచును॥ ఘనుడు జేసెటియుగ్రతపమహాత్మ్యమునను। నెరిదప్పిజగములన్నియుతల్లటించె ॥ రవిచంద్రులెల్లమార్గముదప్పిభయపడిరి। దిశలు మ్రొగ్గెను భూమిదిరగదొడగెనుగా॥ వెరచె దేవేంద్రుండు వీరదిక్పాలకులు। బ్రహ్మదేవుడుచాలభయపడుచులేచె॥ భయపడుచు లేచియాభయకరమంతయును। శతకంఠు సేయు విశృతతపోమహిమ॥ అనుచు వేగము వచ్చి అసురముందర నిలచి।శతముఖా నీతపముచాలు లెమ్మనెను॥ నీభక్తియుక్తికి నీతపంబుకు మెచ్చి। వరములిచ్చెదగోరుమరిజాలమేల॥ అనిధాతపలుకంగ నసురుడంతట లేచి। శతనమస్కారములుసంపూర్తి జేసి॥ కరమర్థినిన్నూరు కరములును జోడించి। కైవారమొనరించి ఘనుడు తాబల్కె॥ కమలసంభవ నన్ను కరుణజూచితివిపుడు। ఏనుకోరినవరము లేర్పరించెదను ॥ యక్షకిన్నరగరుడ రాక్షసకింపురుష। గణములచే చావుగానరాకుండ॥ భూమిలోగలయట్టిపురుషవర్గము వల్ల। జగతినెన్నాళ్లకును చావులేకుండ ॥ వరములిమ్మనిపల్క కరుణించిపరమేష్ఠి। అట్లుగావరమిచ్చియసురతోననియె ॥ మరికోరుమనియింక వరమిత్తునని పల్క। మదిగోరె దనుజుండు మరియొక్క వరము ॥ తనశరీరము రక్తమును నేలబడు వేళ। తనుబోలు వకనూరు దనుజనాయకులు॥ ధరబుట్టుటకు తనకు వరములిమ్మనిబలుక। దనుజుగోరిన వరము తప్పకనుయిచ్చె॥ రెండు వరములనిచ్చె పుండరీకభవుండు। అడుగుమూడవవరంబసురుడాయనెను॥ పరితాపదైన్యంబు పరగ శ్రమయెడల। అంటకుండగ వరమునసురుండుగో

రె॥ ముద్ధిమితనకెన్నటికిమొదలంటకుండంగ। ప్రాయమిమ్మనిపలికెపాపద నుజుండు॥ న్యాయమార్గసుబుద్ధియేయెడలలేకుండ। వరమడిగెదైత్యుం డుపరమమూర్ఖతను॥ *

శతకంఠుండు బ్రహ్మచే వరములుబడసి
ఆస్థానమున కరుగుట.

కోరినట్లుగనిచ్చికొదువలేదికనీవు। మూడువరములుబడసిమోదించినావు॥ అనిబ్రహ్మబలుకఆస్థానమునకరుదెంచి। శతకంధరుడుచాలసంతోషమొదవె॥ ఆవర్తమానంబుఅమరాధిపతివిని। గుండెలురుఘల్లుమనికులిశమట్టువైచె॥ ఘోరవరములుగొనియెక్రూరరాక్షసుడనుచు। ధరణిమండలమెల్లతల్లటించెనుగ॥ మిగులమూడువరాలుతగనివిచ్చితిననుచు। ధాతతనలోతానుతల్లడిస్తుండె॥ ఆదురాత్ముండుముందేమికథజరుపునో। యనుచుకంపమునొందెయాకాశవాణి॥ శతకంఠరుడుచాలాసంతోషచిత్తుడై। తనపురంబునకేగితనివిజెందుచును॥ బ్రహ్మతనకిచ్చినబలువరంబులమహిమ। తనవారితోజెప్పెదనుజనాయకుడు॥ తనవారితోజెప్పితగకినుకబెంచుచును। వారితోతాననియెక్రూరరాక్షసుడు॥ వింటిరాదశరథునికుమారుండు। మనుజమర్కటసేనతనుగూర్చుకొనుచు॥ లంకమీదికిబోయిపొంకమంతయుజూపె। మనవిభీషణుగుట్టుతనకుజెప్పగను॥ మనజ్ఞాతులైనరావణకుంభకర్ణాది। దనుజహరణముసలిపెతన్నుగానకను॥ వెరపేమిలేకుండనరుడుదనుజులజంపె। నాభిపుదుతలపకనునన్నెరుంగకను॥ వానిగర్వంబణచివసుధగూల్పకపోతె। అఖిలలోకములనాకపకీర్తిగాద॥ వానికొరకైనేనువనజసంభవుగోరి। తపముజేసివరాలుతగమూడుగొంటి॥ ఆమానవునిదునుముసదియెంతపనినాకు। తృణమురీతిగవానిదునుమాడివేతు॥ ఏమమహానులయందుబ్రాహ్మణోత్తములందు। కినికిరముగంజిల్లుమనుజుడటవాడు॥ సాధుమనుజులయందుశతవృద్ధజనులంద।

కనికరమురంజిల్లుమనుజుఁడటవాఁడు॥ మనుజులయెడనట్టికనికరంబుండునో। పర్వగవారినిబట్టిబాధింపవలెను ॥ బాధించినంతటనుబలుమ్రొగ్గబెట్టుచును। వానితోజెప్పెదరువారంతబోయి ॥ కనికరంబునవారికరుణించిమానవుడు। మనతోటికయ్యముకుజనుదెంచువడిని॥ ఆడబోయినతీర్థమగయనెదురైనట్లు। మ్రొక్కఁబోయినవేల్పుముందరున్నట్లు ॥ మనలావారుంగకమర్మములుదెలియక। మననగరికేవాఁడుజనుదెంచునిజము ॥ వచ్చినంతటవానిబట్టిచంపగవచ్చు। కడుఘోషలచల్లగదలకుండగను॥ ఆయూసవడిమనముఅయోధ్యపట్నముకు। వెళ్ళవలెననిచాలవేడ్కఁవుదయించె॥ వేగమనమందరమువెళ్లిసకలక్షోభ। గావించివత్తాముఘనులారరండి॥ అనిపల్కిదండనాయకులప్రధానులను। తనవెంటగూర్చుకొనిదండువెడలెను

శతకంఠుండు రాక్షసవీరులతో సాధుల బాధించుటకరుగుట.

గ॥మునియాశ్రమంబులకుముందుగాజోరబారి। బలుహోమకుండములుపాడుచేసెనుగ॥ ధేనువులబరిమార్చిమునీంద్రులనుబట్టి। కఠినత్రాళ్లనుదండగట్టివేసిరిగ ॥ కాసారములలోనగంగలేకుండంగ । పారగాజల్లించెపాపచిత్తుండు॥ ఒకమునీంద్రునిబట్టియూర్ధ్వపుండ్రముదుడచి। యొకవిప్రుజంధ్యములువోడిసివడితెంచు॥ నొకమహానిపైజల్లునుర్వీపరాగంబు। నొకతాపసునినోరునొగిబట్టిమూయు॥ నొకమునీంద్రునిపిల్లశిగబట్టిదిగనాడు। మొగసియొకతాపసునిముక్కుఁబట్టీడ్చు॥ ఒకతాపసునినోరువికసించియుమ్మివేయు। నొకమునీంద్రునిచెవిలోహోయంచునూదు ॥ తపసుజేయుచునున్నతాపసులకొందరిని। మెడలబట్టలుజుట్టిబడద్రోచినవ్వు॥ ఇట్టిమునీంద్రులాహింసకోర్వగలేక। పాహియనిదానవునిపాదములబడిరి॥ ఏమిగావలెనంచుయతివరులబట్టుకొని। పూనివెంపలుగొట్టిపోబ్రతుకుడనుచు॥ పరమపాతివ్రతలపైటచెంగులుబట్టి। చెరలుబట్టిరిచెప్పతరముగాకుండ॥ నిం

డు చెరువునీరుఖండించి తెగటార్చి। పంటపైరులు నేలపాలు జేసిరిగ॥ తనబాహుకండూతిదప్పి గిరిశృంగములు। నుంకించిపడద్రోయు నొక్కొక్కనాడు॥ ఉగ్రుడై యొకనాడు నాగ్రంబునదోలు। ఉదరి మనుజుల మ్రింగు నొక్కొక్కనాడు॥ బ్రహ్మదేవుండిచ్చు బలువరంబుల దలచి। శపియించలేరైరి తపసిబృందములు॥ ఈవిధి భయంకరము గావించ చిత్తములు। కళకలపడి దేవతులు మునీంద్రులును॥ ఒకరహస్యస్థలము నొప్పగా గూడుకొని। కడు దానవుని హింసపడలేము యనుచు॥

రాక్షసబాధలు సహించలేక దేవతాము నీంద్రులయోధ్యకరుగుట.

తలపోసి తమలోన తమకువెతలను బొంది। సురలు పలికిరి మానివరుల తోడుతను। దైత్యబాధల నొందితల్లడించుటకంటె। ఆరాముకడకేగుటది క్షేమకరము॥ దనుజకోటుల ద్రుంప తాపసుల రక్షింప। అవతారమెత్తిన యాదివిష్ణుండు॥ తనకు శత్రుండనక దశకంఠు తమ్ముడిని। రక్షింపడా మున్ను రాఘవేశ్వరుడు॥ తాటకిని దునుమాడి దనుజకోటుల గూల్చి। కౌశికుని యాగంబు కాయడా నాడు॥ కులహీనురాలనక గుణమెంచి మది మెచ్చి। శ

బరినిబ్రోవఁడాజానకీవరుఁడు ॥ మర్కటుండనకనాయర్కజునికిష్కింధ।
పట్టభద్రునిజేసెప్రజలుబాగడఁగను ॥ దుష్టులనుశిక్షింపశిష్టులనురక్షింప।
నాలాయమైయుండెనార్తరక్షకుఁడు॥ శరణన్నరక్షించబిరుదునిర్వర్తించ
దీక్షగైకొనియుండెదేవదేవుండు ॥ అతఁడెచిద్రూపకుండవుతారపురుషుం
డు॥ అతఁడెసమస్తలోకాధారవర్తి ॥ రాజాధిరాజుగోరాజుగమునునిసఖు
డు। రాజవంశజుఁడుశ్రీరాఘవేశ్వరుఁడు ॥ మూఁడుమూర్తులకెల్లమూలమ
గుదేవుండు। బ్రహ్మాండనాయకుఁడుభక్తపోషకుఁడు ॥ దేవాధిదేవుండుదివ్య
పురుషుండతఁడు। పాపపుణ్యంబులుపాలించుకర్త ॥ జానకీనాయకుఁడుజ
గదేకపాలకుఁడు। పంకజాక్షుఁడుపరబ్రహ్మస్వరూపి॥ లోకాలోకములన్ని
లోలతనురక్షించు।ఘనుఁడుమనలనుబ్రోవగణ్యమాతనకు ॥ ఘనులారము
నులారకడువేగమీరేగి।శతకకంఠునిరించుచందమంతయును ॥ సాంగం
బుగాజెప్పిజగమురక్షించుమని। వినుతించుడీమనమువినువీధినుండి॥ పొడ
చూపెదము మీకుపూర్ణకరుణారసము। మనపైనిపుట్టుటకుమునులార
పొండి॥ అనిచెప్పియాకాశమునకుసిర్జువేగ। మౌనిపుంగవులపుడుపైనం
బులైరి॥ శాండిల్యగుషిపరుఁడుజహ్నుమసోరుషీ। కాలయుఁడుజాబాలిగా
ర్గేయమౌని॥ కౌండిన్యుఁడునుమహాకణ్వుండుమైత్రేయ। మాండవ్యుఁడును
యత్రిమందపాలుఁడును॥ కపిలభరద్వాజగౌతమజమదగ్ని। మార్కండే
యాదిమౌనివరులపుడు ॥ దానవులకెవ్వరికితమరునడచినదారి। గానరా
కుండంగగదలిరందరును॥ పరమరహాస్యముగఆరణ్యములుగడచి। దిశలు
భూములుగడచిదేశములుగడచి ॥ కృష్ణవిష్ణోహరే కేశవాచ్యుతయంచు।
జనిరిరయమునపుణ్యసాకేతపురికి॥ లక్ష్మీకటాక్షమైలావణ్యమైపుణ్య। సము
దాయమైవెలుగుసాకేతపురము ॥ ద్వాదశామడపొడవుద్వాదశాడనిడు
వు। అందముగవిలసిల్లుఅయోధ్యపురము॥ కనిరిమౌనులుకనులకరువుదీ
రగనపుడు। కాంచనగ్రహములుఘనరత్నతతులు॥ గంధగజాశ్వములు

ఘనరథోష్ట్రింబులు। భవ్యమాకోటలునుదివ్యభామినులు॥ మిన్నుముట్టి
పదారువన్నెబంగరుకోట। లాలోననవరత్నజాలమైబరగు॥ మహనీయ్యాక
రమైనమందిరంబులుదివ్య। కనకమయశోభితంబునదేజరిల్లు॥ సింహాసన
మునందుశ్రీరామచంద్రుండు। నిండుపున్నమచంద్రుడనపోలివెలిగె॥ కలి
తపుణ్యచరిత్రకంజాతదళనేత్ర। నీలనీలదగాత్రఫాలాక్షమిత్ర॥ కాకుత్థ్స
కులసోమఘనపుణ్యగుణధామ। జగదేకనుతనామజానకీరామ॥ కనిమునీం
ద్రులుచాలకరుణశోభిల్లంగ। మందారపుష్పములుమంత్రాక్షతతులు॥
హస్తంబులనుబట్టిఆశీర్వచించిరి। భక్తిమీరగరామభద్రుసందరను॥
శ్రీరస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్తుయశోస్తు। విజయోస్తుముల్లోకవిఖ్యాతచరిత॥ ఆ
రోగ్యమస్తుదీర్ఘాయురస్తుజయోస్తు। భయరోగసంహారభాగ్యప్రచార॥
ధనకనకవస్తువాహననిత్యలాభోస్తు। దీనకల్పద్రుమాభానుకులసోమ॥ అ
నియిట్లుమునులెల్లఆశీర్వచింపుచును। వెలయమంత్రాక్షతలువేసిరందరు
ను॥ రయముప్రియమునుజయమునయముభయము బెనంగ। చెలగిముని
వరులంతశ్రీరాముగనిరి॥ ఘనరాఘవేంద్రుండుమునులకునువేశ్వర। వం
దనంబులుజేసివరుసతోనపుడు॥ అర్ఘ్యపాద్యాదివిధులను పూజగావిం
చి। యుండంగనియమించెనుచితాసనముల॥ మందస్మితముఖారవిందు
డైయానంద। మాత్మలోనూహింపననియెవారలతో॥ మీవనంబునగల్గి
మెలగుసమస్తంబు। క్షేమమాయోమౌనిశేఖరులార॥మీరున్నటావునే
మీమహాత్మ్యమువలన। నిత్యోత్సవక్రీడసిలచునెల్లప్రుడు॥ఫలియించునేవే
ళపల్లతోతరువులు। వికసించియుండునేవిరులవనములును॥ మావంటివా
రలకునావనంబునగల్గు। మేలునమకూరునుమీదర్శనమున॥ పనిబూనిమీ
రువచ్చినరాకనాతోడ। వేగచెప్పుడివినుటవేడుకైయుండె॥ దాపేలమీ
కునేదాసుడనుశలవియుడి। సెలవుప్రకారంబునలుపుదునుపనులు॥ మీ
పాదములసాక్షిమీరుచెప్పినపనులు। తప్పకుండగజేతుతపసివరులార॥ అ

నిరాఘవులుబలుకవిసివమానివరులెల్ల। పలుమారు దీవించిపలికిరీగతిని॥ శ్రీ
రామరఘురామశ్రీజానకీరామ। రణరంగభీమశ్రీరమ్యగుణధామ॥ రవికు
లాంబుధిసోమరంజితగుణస్తోమ। పరమపావననామపాహిశ్రీరామ॥ మీక
టాక్షముచేతలోకములకన్నిటికి। క్షేమమేవర్తిల్లుచెలువుమీరగను॥ జ
యమెసమస్తంబుజయమెప్రపంచంబు। జయమెప్రకాశించుజగముకంత
టికి॥ నీచల్లదనమునానిఖిలలోకములెల్ల। శేమంబుకాదేమిశ్రీరామచం
ద్ర॥ జగములకపకారియగురావణాసురుని। పుత్రమిత్రాదులతోపుడమి
గూల్చితిరి॥ ఘనవీరులగుకుంభకర్ణాదిదైత్యులను। తృణముగరణములో
త్రుంచివేసితివి॥ శరణన్ననావిభీషణునిలంకారాజ్యపట్టణాధిపుజేసిపాలిం
చినావు॥ లోకకంటకుద్రుంచిలోకములురక్షించి। కాపాడిప్రోచితివితా
పసోత్తముల॥ అఖిలాండనాయకుండవుపుణ్యపురుషుడవు। పరమాత్ముడవు
లోకపాలకుండవుగ॥ సృష్టింపరక్షింపశ్వజనంబులణఁగింప। పరగుసత్యా
నందబ్రహ్మంబునీవె॥ నీమూర్తిచంద్రుండునీమూర్తిసూర్యుండు। నీమూ
ర్తిసర్వంబునీలవర్ణుండ॥ పార్వతీశుడనీవెభారతీశుడనీవె। నిగమార్థములు
నీవెనిఖిలంబునీవె॥ నీవుగానిది లేదుభావించిచూచితే। మూలకుందుడవు
నీమూర్తిసర్వంబు॥ భారతీశుడుశంభుఫణిరాజుమొదలైన। వారలేనీమ
హిమవర్ణింపలేరు॥ మిమ్మువర్ణింపంగమేమెంతవారము। భువనరక్షకపుణ్య
పురుషశ్రీరామ॥ ధర్మంబునాల్గుపాదములుదప్పకయుండు। నీవుజగమేలే
టికాలంబునందు॥ సకలలోకంబులకుసౌఖ్యంబుగాకేమి। శేమంబుగాకే
మిజయముగాకేమి॥ గలుగుసౌఖ్యంబులుగలుగుభాగ్యంబులు। గలుగు
కామ్యములునీకరుణారసమున॥ దశముఖుండును మొదలుదైత్యులంద
రుగూలె। యికదైత్యబాధమీకెందులేదనుచు॥ సకలజగములసురలుస
న్మునిస్తోమములు। ఆనందమయులమైయెలమిబొందితిమి॥ రావణునికంటె
దుర్మార్గవంతుండగుచు। శతకంఠుడనునిశాచరుడుఉగ్రతను॥ కాలక్రు

నిఖిలగర్వాంధతనుమీరి। పనిబూనివాడుమాపట్లముందుగను ॥ మహి
నిదశకంతుజేమంచివాడనితోచె । యీదైత్యుజేసేటిహింసదలచగను ॥
వాడుదశకంధరుడువీడుశతకంధరుడు। పదివంతులెక్కువాబలపరాక్రమ
ము॥ లంకితనిదిప్రతాపలంకాతనిదివాని। పొంకమీరీతిగాభువినొప్పియుం
డు॥ అతనికితనికివేయుహింసలెక్కువయుండు। ఘనబలిమిజూచినాధనము
జూచినను॥ ఏవిధినిజూచినాయేనూరువంతులు। రావణాసురుకన్నలావై
నవాడు॥ కఠినదైత్యుడుజేయుకడుబాధకెవ్వరము। భరియింపగాలేముప
లుమాటలేల॥ ఘనుడురావణుడుగూలినమాటవిన్నాడు। తనజ్ఞాతులను
జంపతానెంతవాడు॥ తనవారిగూల్చినావినికోపమునగుంది। మీపైనిప
గబూనిమీరిరాక్షసుడు॥ మీపైనికోపంబుమాపైనిజూపుచును। బాధబె
ట్టదొణంగెపాపఖర్ముండు ॥ పూనిజేయుచునున్నవానికోపంబెల్ల । పట్టశ
క్యముగాదుబ్రహ్మాండమెల్ల॥ బడుగుదైత్యుడుజేయుబాధపడగాలేక। దొ
లగిసురలునుమేముదూరముగబోయి ॥ అతడుజేసినబడలికంతకంతకుదే
లి। రాక్షసుడుజేయుదుర్మార్గసంగతులు॥ తమసముఖమునవిన్నపముసేయ
వచ్చితిమి। బలుదైత్యబాధలకునిలువజాలకను ॥ శరణుశరణనుచునంబ
రవీధినున్నారు। ముక్కోటిదేవతులుమోదాత్ములగుచు ॥ ఆనిమునులుబ
లుకంగఅంబరముపైవైపు। శ్రీరాఘవులజూచెచిత్రమొందుచును॥ పా
రిజాతపువిరులుశ్రీరాఘవులపైని। గురిపించిరపుడు ర్జరులువేడుకను॥ నిర్జ
రులువిరివాననిండారగురిపించి। తమనివాసంబులకుదర్లిపోయిరిగ॥ ఇది
యేమివింతరాయనుచురఘునాయకులు। మదికొంతశంకించిమనమునని
ట్లనిరి॥ పదితలలరక్కసునిబరిమార్చగాలేక। కానలోజానకీపోయెమా
ర్గమున॥ నిష్కారణమునవాలినిజంపికోతుల। మసగుజోరవలసెననుమా
నంబులేక॥ అతిప్రయాసముచేతనారావణునిజంపి। లోకమేలుచునుంటి
శ్రీకరముగాను॥ నూరుతలలునుగలుగుఘోరరాక్షసునెట్లు। దునుమాడు

టకునాకుదుర్ఘటముగాద॥ అనిమనంబునగుందిఅమ్మునీంద్రులజూచి। ఘ
నులారఅతడుమెవ్వరికోమారుండు॥ యేరీతిజన్మించె యేమికోరికపైని। వ
రములన్నియుగొనెనువనజభవుచేత॥ తెల్లంబుగానాకు తెలుపుడీమునులా
ర। బరిమార్తువానిసంగరములోపలను ॥ భయరాక్షసునిజంపిజయము
బొందెదనింక। భయమునొందకుడినిర్భయులగుచునిలుడి ॥ ఎన్నితలలుం
డినామెంతబలుడాయినా। పాపబుద్ధులుయుంటెబరిమార్చవచ్చు॥అనిరా
ముపలుకంగఅపుడుఋషివరులెల్ల। హర్షించిమధురోక్తులనుయిట్లులనిరి॥
శ్రీరామజయరామశ్రీజానకీరామ। కాకుత్థ్సకులసోమఘనసార్వభౌమ॥బ్ర
హ్మసుతుడుపులస్త్యబ్రహ్మగర్భమునందు।పుట్టిరిద్దరుసుతులుపౌలుపుమీ
రగను॥ విశ్రవసునాశ్రవసువీరులిద్దరుబుట్టి। రందులోవిశ్రవసుయనుమహా
త్మునకు॥ కుపితుండురావణుడుకుంభకర్ణుడువిభీ। షణుడుబుట్టిరటంచునా
శ్రవసుడపుడు ॥ ఇనునిగోరితపంబుగొసిభుజాదండుడౌ। శతకంఠుగనియె
భూజగముకంపింప॥ అతనికిప్రతాపలంకాపట్టణముగట్టి। సురసముద్రము
నడుమసురలుభీతిలగ॥ తనభార్యచిత్రగంధినికుమారునివిడచి। తపమాచ
రించనంతర్వేదికరిగె॥ రావణకుంభకర్ణాదిదైత్యులమీరు। హతముగా
వించినారనుమాటదెలసి॥ శతకంధరుడుమిమ్ముసాధింపగాగోరి। బ్రహ్మగో
రితపంబుప్రళయముగజేసి ॥ బ్రహ్మదైత్యునిమెచ్చిపరగమూడువరాలు।
గోరినట్లుగనిచ్చెనేరీతివనిన॥ పురుషవర్గముచేతమరణంబులేకుండ। తన
వంటిరక్తంబుధరబడుటవేళ ॥ నూరుగురుతనవంటిశూరులుదయించుట
కు। జరయుశ్రమదైన్యపరితాపసంచయము॥తనుబొందకుండంగతగవరం
బులుబొంది। తననగరికేతెంచెదనుజనాయకుడు ॥ నిస్సారబుద్ధిచేనెలతల
చేచావు। తనుబొందకుండంగతానడుగడాయె॥ గర్వాంధుడైకళ్లగానక
నుయీరీతి। సాధుహింసలుబెట్టసాగినాడయ్య ॥ మాయాపదలుబాపుమ
మ్మురక్షింపంగ। దిక్కునీవేగాకదిక్కుమాకెవరు॥మీశరణుకేగుమనిమిం

టసురలంపంగ। వచ్చినారము అభయమిచ్చి రక్షించు ॥ అనిమౌనులంద రును అశ్రులొలుకగ చాల। కంపమున నిలువగా కమలనాభుండు ॥ మధుర వాక్యంబులను మౌనీంద్రులను బిలచి । మెలగి నేనుండగా మీకేమి భయ ము॥ తెగువ నీగతి జేయు దేవతాద్రోహిని । సంహరింతును బ్రోతు జగము లన్నియును॥ సందేహములు మాని సంతోషమున మీరు। జనుడు మీయా శ్రమంబులకు మునులార ॥ నమ్ము నమ్ముండనుచు ముమ్మారు శ్రీరాము । లభ యహస్తంబు వారందరికి నిచ్చె ॥ అభయకరమిడి వారి నందరిని వీడ్కొల్పె। మౌనీంద్రులేగిరి తమయాశ్రమంబులకు॥ *

రామాదులు శతకంఠునికై యోచించుట.

అంత రఘునాయకుండనుజు లక్ష్మణు జూచి। శతముఖుని మహిమలు నుజన్మసంగతులు॥ వారిధైర్యస్థైర్యవర తపోమహిమంబు। బ్రహ్మచే వరములు బడయు చందములు॥ మదిని దలపుచు దీనమానసుండై తాను। చిన్నతనమును బొంది ఖిన్నుడై యుండె ॥ తన మహిమ దెలియకను తాను మానవు రీతి। శంకాతురుండగుచు సంశయిస్తుండె ॥ పలుమారు రాక్షసుని బలపరాక్రమమెల్ల। దలపోయుచును మహాధైర్యమున నుండె॥ నల సుమంత్రాది మంత్రులనెల్ల బిలిపించి। తనలోను మహిమంబు తానెరుంగకను॥ వారలందరు వినగ శ్రీరామచంద్రుండు। అనుజు లక్ష్మణునితో నపుడిట్టులనియె ॥ ఒక శరధి దాటుటకు నుర్విలో గలయట్టి। నగములన్నియు శరధి నడుమ వైచితిమి॥ కెరలుచును దధిఘృతక్షీరసురార్ణవము। లేవిధంబున దాటగా వచ్చు మనము॥ దాటి దనుజుని కున్న కోటలన్నియు దాటి। పట్టణంబెటుల గ్గట్టగాగలము॥ పట్టియనిలో చాల బలుకోట్లతోనున్న। దనుజవల్లభునెట్లు దునుమాడవచ్చు॥ ఏలవచ్చిరి మునులు ఏల చెప్పిరి ప్రతిన। ఏల పలికితి నియిది యేల సమకూడె॥ ఏల తమకించితిని ఏల పగబూనితిని। ఏల మునులకు నభయ మేల యిచ్చితిని॥ దనుజవల్లభుడెట్లు ధరగూలు నాచేత । తమకమెవ్వరికీని

తగదుమెంతైన ॥ ఇదియెంతపనియనుచుయతివరులతోడనే। నెందుకు
ప్రతిజ్ఞలుపలబలికితివి॥ తగినబలసామగ్రిదనుజుగూల్చుటకేది । యనిఖి
న్నుడై యుండెనంతలోపలను॥ ఘనుడుసౌమిత్రిగొబ్బునలేచియన్నకును।
ప్రణమిల్లి లేచియిట్లనియెధైర్యమున ॥ అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయక
నీవు। నరునివలెనెవరవొందన్యాయమాతమకు ॥ నీయొక్కమహిమంబునీ
వెరుగంగలేక। మదివిచారించెదవుమానవేశ్వరుడ ॥ తృణమాత్రుడైన
దుర్జనరాక్షసునియట్లు। బలిమార్తునచుమరిమరియుబల్కెదవు ॥ తగు
ననీకిటువంటిదైన్యంపుమాటలు। అఖిలలోకాధీశఆపన్నపోష ॥ ఎలమి
గాదూరదికొండెంతపొడవుండినా। నిప్పుబడవేసితేనిలుచునాక్షణము ॥ కుల
గిరీంద్రముబోలికుంజరంబుండినా। సింహమునకెదిరించికణమోర్వగల
దా॥ వాలిబలమననెంతవాడిగర్వంబెంత।వాడిసాహసమెంతవాడనగనెం
త॥ ఒక్కబ్రహ్మాస్త్రమునవసుధపైగూలడా। నిముషంబునీయెదుటనిలు
వంగగలడ॥ చెలగినేనొక్కడినెబలురక్కసునిబట్టి। గండణచిపంపెదను
దండధరుపురికి॥ కబళింతునాదివాకరచంద్రులనుబట్టి। నేలనింగియుబట్టి
ధూళిసేయుదును॥ సప్తసముద్రములజలమంతయునుబట్టి । పుక్కిలించే
తునాపుడిశటనుబట్టి॥ తృణమాత్రుడగుశతాంశునిజంపనేమిటికి । ఘన
పరాక్రమధాముకాకుత్థ్ససోమ॥ చిత్రతపమొనరించిచిత్రరూపముదాల్చి।
దేవేంద్రదేవతులుదివినుండిచూడ॥ లవణాసురునిజంపిలావుమీరినయట్టి।
శత్రుఘ్నుడుండగాసందేహమేల॥ రణమందువైరిఖండనమంత్రమొనరిం
చి। భరతుడుండగవైరిబలమెన్నదగునా॥ రసికులువిద్యలకారాజభయం
కరులు। కౌశలవులుగలుగగాకొదువేలమనకు ॥ ఉగ్రరణకోవిదులుయురు
భుజపరాక్రములు। జయవిజయులుండంగజంకేలమనకు॥ ఇట్లుస్వాంతంబు
మనకిట్లుండదెబ్బుది। రెండువేల్పులుగొల్వరౌద్రముఖుడగుచు॥ కధనమం
దునరిపులమదమణచువిక్రముడు। ఉగ్రుడగుసుగ్రీవుడుండశంకేల॥ దనుజ

బృందంబడరతరుణీమందోదరిని। కొప్పుచేబట్టీడ్చుకొనుచురావణుని॥ మదివికలపరచిహోమముభంగపరపించు। అంగదుండుండగాయనుమానమేల॥ తల్లిదండ్రివిధాతదైవంబునీవనుచు। జాంబవంతుడుగలుగజడియనేమిటికి॥ చండదోర్దండులౌశతబలిగవాక్షులును। వాలరాదైత్యునీసంహారించుటకు॥ గజగవయగోముఖగంధమాదనరుషభ। మైందద్వివిధపనసమహాలుమొదలైన॥ వనచరోత్తములంతకీనుకతోదాకిన। పదునాల్గులోకములబరిమార్చగలరు॥ మీరువేసినచెట్టుమీాయక్షదప్పదు। ఘనవిభీషణుడులంకాపట్టణమున॥ తనబలంబులతోడదర్లివచ్చినశైలము లుసకలబ్రహ్మాండములుజూరలాడు॥ చప్పన్నదేశాధిజనవరులీమీాయాజ్ఞ। అడుగుదాటకవత్తురనికిధైర్యమున॥ ఇంతబలసామగ్రినీవుంటముండగమీారు। అసురుడనుముటకేమనకనుమానమేల॥ అంతియేకాకుండ అసమానబలశాలి। గుణవంతుహనుమంతుగలుగ॥ శంకమనకేమిటికిసామాన్యుడాఅతడు। వాయుదేవునిసుతుడువరపుణ్యశాలి॥ ఫుట్టినప్పుడెచాలబెట్టిదంబుననెగసి। పట్టిమ్రింగెనుపూర్ణఫలమనుచునినుని॥ ఆసమానబలముచేనెల్లకాలువరీతి। దాటజేయలసముద్రంబుకేల్మిడని॥ శంకయేమియులేకలంకాపురముజొచ్చి। హతముగావించడాఅక్షయకుమారు॥ కోపానలాటోపదీపితశిఖాతతుల। గాల్పడేమున్నులంకాపురంబంత॥ లంకిణినిబట్టుకొనిలావెల్లదూలింప। పుడమిపైగూల్పడాపొట్టచెండించి॥ ఆట్టిజగజ్జెట్టిఆగాలిపట్టికి। శతకంఠుడననెంతజగదాభిరామ॥ అతడుగలుగగవగువనాత్మలోనీకేల। మరచినారాయతనిమహిమలన్నియును॥ మనలనిద్దరిబట్టిమైరావణాసురుడు। అలనాడుపాతాళమునకుగొనిపోయి॥ భద్రకాళికిమనలబలివేయుటకుదీక్ష। బూనుకాలమునందుగానరాకుండ॥ సూక్ష్మరూపునవచ్చిసురలుబెగడొందగా। మత్స్యనాథునితోడమారుకొనితిరిగి॥ పాతాళలంకానివాసులనుదెగటార్చి। పిదపమైరావణుతోపోరుగావిం

చి॥ బలుకోపమునవానిప్రాణములుపుచ్చుకొని। మనలబ్రతికించినామా
ట్మరచితిరా॥ రణములోపలనేనురావణునిశరముచే। మూర్ఛాగతుండ
నై మ్రొగ్గుకాలమున॥ సంజీవిదెచ్చియాచంద్రార్కముగనాడు । ప్రాణ
ములురక్షించెపరమాప్తుడగుచు॥ అట్టిప్రాణసఖుండుఅతిపరాక్రమశాలి।
శౌర్యధురంధరుడుసైదోడుగలుగ॥ వేరెయొవర్తింపనేరడెంతైనను। మ
నకువశ్యుడతండుమారుతసుతుండు॥అదిగాకసకలదేశాధీశులందరును। మ
నతోటివారలేవెనకతీయరుగ ॥ సంశయంబికమానిసంగరంబునకరిగి। శ
తముఖునిబరిమార్చిజగమురక్షించు॥ నీలోననీలావునీవెరుంగవదేమి। చె
లగిరణముననీవునిలచినంతటను॥ బ్రహ్మాండభాండంబుపరియలై పోవగా।
నిలచినంతటలోననిముషమాత్రమున ॥ కపవుపుడకనుకొండగాజేసుకొని
మీరు। మదిబెగ్గలించేవుమానవేశ్వరుడ॥ అనుచుతమ్ముండిట్లుతనకుబోధిం
చగా। నరనాయకుడుపిదపలక్ష్మణునికనియె॥ ఇదియెంతపనియనుచునేకా
ర్యమైనను। నిస్సారమొనరింపనెరవేరదెపుడు॥ ఘనకార్యమిదియనుచుమ
నముభీతిలరాదు। ఇదియెంతపనియనుచుమదినినదగున॥ పదితలలరక్క
సునిబరిమార్చుటకుముందు। యంతదుర్ఘటమాయెనెరుగవానీవు ॥ అల
నాడుబ్రతికితివియిలజన్మమగురీతి। పొలుపొందవాయుసుతుపుణ్యంబువల
న॥ అంతకంటెప్రళయమైనదనుజుడుపీడు। నాలుగుసముద్రములనడుమ
నున్నాడు॥ బ్రహ్మవరములుబడసిబలువిర్రవీగుచును। మత్తుచేదేహంబు
మరచియున్నాడు॥ తృణమాత్రుడనిచులకదనముచేయగనేమి। ఘనము
ఘోరమువానిబలమెన్నవలెను॥ చాలయాలోచించిజరుపవలెకార్యంబు।
పట్టినకార్యంబుతుదముట్టవలెను॥కానితొందరపడుటకార్యహానికరంబు।
కనుగొనవలెమర్మకర్మంబులన్ని ॥ గుట్టుతెలియకగానిగిట్టణంచగలేము ।
యెన్నిబాణములున్నయెంతబలమున్న ॥ పనిబూనియవ్విభీషణునిటకురర
ప్పించి। అతనిచేదెలియవలెనసురమర్మంబు ॥ అతడుచెప్పినత్రోవనాకా

ర్యఘటనంబు। జరుపవలెగానిత్తొందరపడుటతగదు ॥ శాంతపడుమనిరా
మచంద్రుండులంకలోనావిభీషణుదలచెనంతరంగమున॥ తనమదినిశ్రీరా
ములతలపుగొబ్బుననాటి। ఉలికిపాటునలేచిఆలవిభీషణుడు ॥ అనిలుండును
వరుండువారుజాడిగాగల్గు। మంత్రికోవిదులెల్లమరితన్నుగొల్వ॥

విభీషణుడయోధ్యకు వచ్చుట.

లంకాపురముదాటిలవణసముద్రముదాటి । ఆకాశమార్గముననయోధ్యకొచ్చె॥ వచ్చిశ్రీరాములకువరుసతోడుతనూరు। సాష్టాంగదండములుసమకొల్పియపుడు॥ సరసగూర్చున్నట్టిసౌమిత్రికినిమ్రొక్కి। బలురాఘవునిమహీపాలునింబాగడె॥ శ్రీజానకీలోలశ్రితలోకపరిపాల। కరుణించుగుణశీలకరుణాలవాల ॥ శరణురవికులసోమశరణుదనుజవిరామ । శరణుసన్నుతనామశరణురఘురామ ॥ శరణుపరమానందశరణుమూలముకుంద। శరణుపాపవినాశశరణులోకేశ ॥ నాతపంబులుపండెనాకోరికలువిండె। నీపదంబులుగంటినేడుమాతండ్రి ॥ బహుదినంబులకునాపైజ్ఞాపకమువచ్చి। తలపుజేసితివిమాతండ్రిశ్రీరామ ॥ నసుదలంచనుమెట్టిపనియేమిచందమో। కరుణతోశలవిమ్ముకమలలోచనుడా॥ అనియిట్లువినుతింపఅపుడురఘునాయకుడు। ఘనవిభీషణునికౌంగిలినట్టజేర్చె ॥ మధురవాక్యంబులుముచ్చటించితనవద్ద। నుచితాసనంబుననుండనియమించె॥ భక్తపరాయణుడుపరమాత్ముడాతడు। తమతలపుయాతనికిక్రమముతోడెలిపె॥ మీయన్నరావణుడునేనురణభూమిలో। భూమినిర్భయముగాపోరాడలేద॥ అతనిబాణాతతులమదిగుందియుండంగం । మరినీవుయాతనీమర్మకర్మములు॥ తెల్లంబుగానీవుతెలుపగాదునిమితిని। రణరంగమునబట్టిరావణాసురుని॥ అన్నరావణుడనియభిమానముంచక । యతనిమర్మములెల్లయేర్పరంచితివి॥ నీవంటిమిత్రుండునీవంటిభక్తుండు। గలడెలోకమునందుఘనపుణ్యచరిత॥ ఓవిభీషణనిన్నునావగాజేసుకొని। సంగరాంబుధిమీద

జూడగంటినిగా ॥ నీమిత్రతనుకార్యనెరవేరితిమినాడు । గడచితిమినాకా ర్యఘటననీవలన॥ అంతకంటెనుప్రళయమైవార్తొకటినేడు। సంభవించిన దియూవృత్తాంతమెల్ల॥ నీకెరింగించుటకునిన్నురప్పించితిమి। వినిసీవుదా నిసాధనముయోచించు॥ నూరుశిరములునుయిన్నారుచేతులుగలిగి। పే రుశతకంఠుడటక్రూరుడటమిగుల॥ తాపసులదేవతులయెప్పుడాలసించున ట। గోబ్రాహ్మణులనుగగ్గోలుబెట్టునట ॥ నిఖిలజీవక్షోభనిత్యంబుజేయున ట। పాపసంచయములకుపరగబట్టునట ॥ దేవతాస్త్రీలచరందెచ్చితా నుంచెనట । గర్వాంధుడైకళ్లగానకుండెనట ॥ అతనిబాధలకోర్వకరు డెంచిమునులెల్ల। వచ్చినాతో జెప్పవగచిరందరును॥ శరణుజొచ్చినము నులకరుణించిదానవుని। హాతిమార్తునివారికభయంబులిస్తి॥ మునుల వీడ్కొల్పినేనునుయేమిదోచకను। నీచేనెరుంగుటకునిన్నురావిస్తి॥ దా నవునిసద్వర్తమానంబునూవత్తు। సాకల్యముగజెప్పనాకుదనుజేశ॥ అని రాముపలుకంగహస్తములుజోడించి । వినుతించిశ్రీరామవిభునకిట్లనియె॥ అమరేంద్రుచేతివజ్రాయుధముతోడను । పర్వతింబొకయెదుర్పడనిలువగ లద॥ కఠినవాలాభీలకంఠీరవముతోడ। యెనయిచ్చిపోరుటకునేనుగకువ శమ॥ ప్రళయవాయువకెదుటబలమెంతగలిగున్న । కొంచెపుమబ్బిమూ ర్కొనినిలువగలద॥ భూరిప్రచండమహాఘోరానలముతోడ। నెరిశుష్క దహనంబునిలువంగగలద॥ వరములెన్నియుగొనినవాడెంతవాడైన। నీ తోనునెదిరించినిలువంగగలడ॥ పరమాత్మనీఘోరబాణాగ్నిలోపలను। పొలచిపటుచూర్ణమైపోకనిలవగలడా॥ కానిదైత్యునిపరాక్రమముదైత్య ముజయము। ఘనసాహసమువిక్రమమునెన్నగాను॥ బ్రహ్మదేవునికైనసహా టిగాకుండును। పగవానిమాయదుటపొగడంగదగదు॥ అడిగినందుకురా

విభీషణుడు శతకంఠునివృత్తాంతము జెప్పుట.

క్షసాధీశువృత్తాంతి। మెరిగింతుమీకునేనెరుగున్నరీతి॥ క్రూరరాక్షసుడు

న్నపూరుప్రతాపలం। కాఫురంబదియలకాపురముబోలి॥ నేడైనతొమ్మి
దికోటలునుగలిగుండు। జలపూర్ణమగునగడ్తలుతొమ్మిదుండు॥ బ్రహ్మరు
ద్రాదులకభేద్యమైవర్తిల్లు। అదిగాకమంత్రికోవిదులుపదిమంది॥ స్థూలగ
శదుర్ముఖాసూర్పకర్ణగజాశ్వ। ముఖసింగళాక్షధూమ్రాక్షరక్తాక్ష॥ యో
జనహస్తుండుయొగిదీర్ఘజిహ్వుండు। మొదలైనమంత్రులుపదిమందిగల
రు॥ అందునొక్కొక్కప్రధానికియేనూరు। కోట్లదైత్యావళులుగొలిచి
యుండెదరు॥ కాలమృత్యువునైనకదలిపోనీవకుండ। బరిమార్పజాలుస
రుభండనంబునను॥ ఘనభుజలుమొక్కపెట్టునకదలివచ్చిన। పదునాల్గు
లోకములుబరిమార్చగలరు॥ వారికధిపతియగుచువరములన్నియుబడ
సి। హరిహరాదులతృణీకరముజేయుచును॥ చండదోర్దండుడైశతముఖ
నాముడై। అభేద్యుడైయుండునఖిలజగములకు॥ నేనుమిమ్ములగలసినెరి
రావణాదులను। దునిమించినాననుచుదొడరికోపమున॥ ననుజంపవలెన
నుచుమనసునుద్దేశించి। వైరంబుచేనుండువాడునామీద॥ ఎపుడుజను
దెంచునోయేత్రోవవచ్చునో।యనిదిశలపైజూతునన్నివేళలను॥ మదిగుం
డెబెగడుచునుమారొక్కనగజాలకను। తారకాచలగుహలదాగినేనుం
డు॥ ఏవిధినిజూచినారావణుకువానికీ। మదినిదలపగహస్తిమశకాంతరం
బు॥ గానశతకంఠునిగడతేర్పలేరెవరు। నీవుదునుమాడవలెదేవాధిదేవ॥
హనుమంతుమొదలైనవనచరానీకములు। రప్పించువేగమునరక్షకులో
త్తముడ॥ నిక్కముగదానవుడునీచేతగడతేరు। సమరయత్నమువేగజరి
గించుస్వామి॥ అనివిభీషణుపలుకునపుడుశ్రీరాఘవులు। మదికొంతదల
పోసిమరియిట్లుబల్కె॥ పూనిదనుజునిద్రుంపపూనితినినేనిపుడు। ఏవిధంబు
నగూల్తునిలపైనివాని॥ ఈసైన్యములనెల్లనేరీతినడిపింతు। నేవిధినీదా
టింతునీవార్ధులెల్ల॥ ఏలాగురక్షింతునెల్లయోగీంద్రులను। ఇకదేవతా
భయంబెట్లువారింతు॥ అనియాత్మదలపోసియాలక్ష్మణునిజూచి। మనము

శంకింపంగపనిలేదుయికను ॥ అనుచుధైర్యముదెచ్చుకొనిరామచంద్రుం
డు। ఆంజనేయునిదలచెనాత్మలోపలను ॥ తలచినంతటిలోనతలపుమది
లోనాటి। హనుమంతుగుణవంతుడధికబలవంతు ॥ గంధమాదననగము
కడువేగమునడిగ్గి। పరుగునశ్రీరామభద్రుదరిజేరి॥

హనుమంతుడు రామునికడకు వచ్చుట.

పరుగునశ్రీరామభద్రుసన్నిధిజేరి। పాదారవిందములబడిమ్రొక్కి-
నిలచె॥ కరయుగంబులుమోడ్చిశిరముపై బెట్టుకొని। భజనచేయదొడం
గెపవననందనుడు॥ ఆదినారాయణాఆపన్నపోషణా। కౌసల్యనందనాక
లుషసంహరణా॥ పరమాత్మబ్రహ్మాదికరుణాపయోనిధీ। దానవసంహార
దశరథకొమార॥ ఏమిపనికై నన్నుయిటుతలపుజేస్తిరో। శలవిమ్మునాకిపు
డుజానకీరమణా॥ కాలమృత్యువునై నకదసిముక్కలుగోసి। చిడిముడిపాటు
తోజదిమివేసెదను ॥ ఏడువారాశులునుయేకముగదాటెదను। కోటిబ్ర
హ్మాండములుజూరలాడెదను॥సకలబలములనెల్లసప్తసముద్రములన్ని। దా
టింతునాభుజాదర్పబలమునను॥ ధాతజంధ్యముబట్టితగదెంచివేతును।కు
లపర్వతములన్నిగూల్చివేయుదును ॥ పనియేమిననుబిల్వ పరమాత్మశల
విమ్ము। సలుపుదేకార్యంబుసందేహమేల ॥ అనుచుహనుమంతుండుఅస
మానవిక్రముడు। పలుకులవలోకించిపరమాత్ముడపుడు ॥ ఆలింగనముజే
సిఅతనికుశలంబడిగి। మన్నించివోయిహనుమంతుడానీవు॥ పలుమారునీ
పరాక్రమము నేనెరుగనా। నీవుజెప్పగవలదునీప్రభావములు॥ ఆత్మబంధు
డవుమాకన్నికార్యములందు। నీవుమాకార్యములునిర్వాహకుడవు॥ అల
సివచ్చితివినీయలసటంతయుదీర। విడదికరిగిసుఖించువిఖ్యాతచరిత॥ అని
చెప్పిబహురత్నకనకగృహములలోకి। హనుమదాహ్వయుననిపెఘను
డుశ్రీరాము॥ ఆవిభీషణుగాంచిహనుమంతుచేమనకు। సర్వకార్యములిపు
డుసమకూడవలెను॥ మనకునాతనిసాటిమరిమెవ్వరునుగారు।కార్యనిర్వా

హాకుడుఘనుడుహనుమంతుఁ॥ అనుచునిష్టాలాపములవిభీషణుఁగూడి। ఆ
రాత్రిప్రొద్దుచ్చియవనినాయకుడు॥ మరునాటియుదయమునమహిమతో
సంధ్యాది క్రియలునిర్వర్తించిరయముమీరగను॥ గురుతుమీరగనగ్ని
హోత్రకృత్యమునెరపి। గురుపిత్రుపూజలుకొమరొప్పజేసి॥ ధరణీసురుల
కెల్లతాంబూలములునిచ్చి। ఆశీర్వాదాక్షతలుఅతిభక్తిగొనుచు॥హితమం
త్రితనపురోహితబంధువుగొల్వ। ననుజాపరివేష్టితుండగుచుశ్రీరాము ॥ న
వరత్నసింహాసనంబుపై గూర్చుండి। హనుమంతుఁబిలిపించియతిగౌరవిం
చి॥ తానువిభీషణుడుతగముగ్గురునుగూడి। గతకార్యములుకొన్నికలియ
బలుకుచును॥ రావణకుంభకర్ణాదిదానవమహాభండనగతులన్నిపలుమా
రుదలచి॥ మారుతిగొనియాడిమరికొంతప్రొద్దుచ్చి। శతకంఠుసంగతులు
సాకల్యముగను॥ హనుమంతుకెరిగింపుమనివిభీషణుతోడ। కనుసౌంజ్ఞగా
వించెకమలలోచనుడు॥ శతకంఠుజన్మంబుఆతనితపోమహిమ। బ్రహ్మచేవ
రములనుబడయుచందంబు॥ దేవతామునిబాధగావించుచందంబు। ఆత
నికోటలుపరిఖావిశేషములు॥ ద్వారరక్షకగొప్పదానవప్రముఖంబు।బలు
రాక్షసేంద్రుమంత్రులప్రభావములు ॥ కరతలామలకముగఘనుడుతా నె
రిగింప। వినిపవననందనుడువినువీధిముట్టె ॥ పెన్నిధానముగన్న పేదచం
దముబోలి। కుప్పిగంతులువేసికొనియాడుకొనుచు ॥ బలుడుశ్రీరాఘవుని
పాదారవిందముల। బడిమ్రొక్కి పలుమారుబ్రస్తుతులు జేసె॥అన్నరాఘ
వనీమహాత్మ్యంబుచేబంట। నున్నవాడనుదైత్యునెన్నబనిలేదు ॥ శతకం
ఠుడననెంతగతజీవునిగజేసి। పడవేతుమీయెదుటఘడియలోపలను॥ అది
యటన్నవినుండియసలాక్షుడగుశివుని। శక్తినాయందుననుచెలగుచుండ
గను॥ పాయకనునాతండ్రివాయుదేవునివల్ల। జవసత్వబలములునుచాల
గాగలవు॥ అసురుడననెంతమీయాజ్ఞనాతలనుంచి। వానినిముషములో
నప్రాణములుగొందు ॥ శరనిధులుదాటుటకుశక్తిచాలదటంచు। తెడిఖ

గానేమిటికిదనుజసంహారుడ॥ వాలంబుపైనేనవొక్కనిమిషములోన।దాట్టింతువారధులుతప్పకుండగను॥ నిజమునామాటలునీపాదములుసాక్షి। యికమీరుమదిసంశయింపబనిలేదు॥ నారూపమంతయుమీరుకన్నులజూచి। నమ్ముడటుమీదైననారాయణుండ॥ నారాయణుడమిమ్మునమ్మజాలకముందు। కపిరాజుసుగ్రీవుతపననందనుడు॥ దాఖలాజూచుకొందలచిమీతోనతడు। విన్నపముగావింపవేవేగతమరు॥ సప్తతాళములొక్కసరసగాదునిమితిరి। దుందుభికళేబరముదూలమీటితిరి॥ ఘనశరంబునవాలిదునుమాడగలవంచు। నటమీదమిమ్ములనునాశ్రయించెనుగా॥ ఘనుడమీవంటివారినినమ్మగాలేక। దాఖలాజూచుకొనెతపననందనుడు॥ రూపబలవిక్రమముయేపాటిగనుగొనగ।ననునమ్ముటకుమీకుమనసెట్లుగలుగు॥ అగపరతునాయందుతగినరూపంబుతా। శలవొసగుమనిరామచంద్రుతోననియె॥ రామచంద్రుండంతప్రేమతోశలవొసగి। అంజనీతనయుడినిలతిగారవించె॥ మనసేకముగజేర్చిఅనలనేత్రునిగూర్చి। బలుతపంబొనరించెపవననందనుడు॥ ఘటికాదశకమొక్కకరణిశంభోయనుచు। ప్రార్థనలుగావించెపవననందనుడు॥ తనపుత్రునిపైనిదయబుట్టిశంభుండు। ప్రత్యక్షమైనిలచెభళిభళీయనుచు॥ ప్రమథగణములతోడప్రత్యక్షమైనిలచె। పవనునందనునెదుటపార్వతీశ్వరుడు॥ ప్రత్యక్షమైయున్నపార్వతీవిభుగాంచి। ప్రస్తుతులుగావించెపవననందనుడు॥ శ్రీరాముకార్యంబుజయముగావించుటకు। నేనెచాలుదునసుచునిర్వహించితిని॥ విలయకాలమునాటివిశ్వరూపమునాకు। తక్షణంబునమీరుదయసేయవలెను॥ అనిపవనజుడుబలుకనారీతివరమిచ్చి। జనియెకరకంఠుండుతనగిరీంద్రమునకు॥ వర

హనుమంతుడు విశ్వరూపముజూపుట.

మిట్లుగొనిశుభాకరుడగుచుహనుమంతు। వచ్చినిలచెను వేగవసుధీశునెదుట॥ తనదీర్ఘవాలంబునినరథంబునకొక్క। కేతనంబుగబెంచెఖ్యాతిమీ

రగను॥ తనమోముసత్యలోకనివాసుడగుబ్రహ్మ । దరిశేరిముద్దాడుకరణి
నుండెనుగా॥ తనదుపటుదీర్ఘదోర్దండప్రభావంబు । దిగ్గజంబులకెల్లద్రొ
గ్గతిలజేయు॥ తనమహాకాయంబుధరణియాకాశంబు । బ్రహ్మాండములు
నిండిపరితపించెనుగ॥ తనమహాప్రఖ్యాతిదనరుముల్లోకములు । తనభార
మునకుభూతలమెల్లవణకె॥ మొలవ్రాసలుగనుచుక్కలుచుట్టునిలువంగ।
నిలచెహనుమంతుండునింగిపొడవునను॥ పెరిగెలోకములెల్లవిరిగెభీతిగొ
నంగ । ప్రళయకాలమురుద్రువగిదిబోలుచును ॥ మరియుపక్షములందు
మాధవుడుముఖమందు। అనలదేవుడుశిరమునమరనాయకుడు ॥ చెక్క
లనుఅశ్వినులుచరణూరుమధ్యమున। సర్వనివింవులుసాధ్యకిన్నరులు॥ గ
రుడగంధర్వులునుఘనసిద్ధగణములును। గనుపించిరొక్కపెట్టునసుజ్వల
ముగ॥ అతియపారావారవిస్తారగంభీర । దివ్యదేహుండిట్లుతేజరిల్లెనుగ॥
ఆమహామహారూపమపుడుజూడగలేక । యెల్లజగములుచాలతల్లడిల్లిరి
గ॥ మదివికలపడుచుసుమంతాదిమంత్రులును। నిలువసీరై పోయినిర్ఘాం
తులైరి॥ తక్కియుండినదొరలుతలవెత్తగావెరచి। కంపమునుబొందుచు
నుకడుభీతిపడిరి॥ భరతశత్రుఘ్నులుబలులక్ష్మణుండును। యుగ్రరూపము
జూడనోపలేరైరి ॥ రాఘవేంద్రుండతనిరౌద్రరూపముజూచి । ఆశ్చర్య
హృదయుడై ఆత్మనిట్లనియె॥ ఇతనిసహాయమునశతముఖునిబరిమార్చి। జ
యమునొందుదునికసంశయములేదు॥ సంశయంబులుబాసెశతకంఠుడు
నుముటకు। తపనునందనుమహాధైర్యంబువలన॥ ఆకపీంద్రునిజూచిహను
మదానీరూపు। గనిచూడనెవ్వరికిదగశక్యమగునా॥ నీమహోన్నతరూపు
నేనుజూడగలేను। మరియువరునిలగలరుమరకేశ్వరుడ॥ నీదిప్పట్టినరూ
పునిజముగాగైకొనుము । కార్యనిర్వాహకముకలదునీవలన॥ ఇంతవాడ
వటంచునెరుగనెప్పుడుమదిని॥ కంటినిప్పుడునీదుఘనపరాక్రమము ॥ అని
రామచంద్రుండునతనితోబలుకంగ । తనదుమెప్పటిరూపుదాల్చెహను

మంతు॥ తనదుమెప్పటిరూపుదాల్చి శ్రీరాములకు । దండప్రణామంబునిం
డారజేసె॥ జనులంతతనుబొగడహనుమంతుగుణవంతు । ఆవిభీషణుచెం
తనపుడుగూర్చుండె॥ మానవాధీశుండుమరిమరియుహనుమంతు । మహి
మదెలుపుచునుండెమరియంతలోన॥పవనజుడుతననుమునుపటివలెనుమ్రిం
గునో। యనుచుహస్త్రాద్రికీనినుదుగ్రుంకెనుగా ॥ మరికొంతసేపటికిమాన
వాధీశుండు। కొలువుచాలించిదిగ్గునలేచియపుడు॥ అలరుసంధ్యానుష్ఠఆ
హ్నికంబులుదీర్చి। అనిలజువిభీషణులనపుడుగూడుకొని॥ తానుసహోద
రత్రయముగానవ్వేళ। పఙ్క్తినిపంచభక్ష్యాన్నములుమెసగి ॥ అతిగౌర
వంబుతోనందరుకర్పూర। తాంబూలములుజేసితదనంతరమున॥ సత్క
రుణతోవిభీషణునిసరగునజూచి। నీవుయీకార్యంబునెరవేర్చవలెను॥ వ
నిబూనిచతురంగబలసమేతుండవై। మార్తాండువలెనీవుమరివేగరమ్ము ॥
నీవురావలెనంచునిర్ణయించియుతాను। దివ్యాంబరంబులనుదెప్పించియి
చ్చె॥ మహనీయతడకనకమణిభూషణంబులును । నమ్మదమ్మునవిచ్చిపొమ్మ
నుచుబలికె॥ శలవుగైకొనివిభీషణుడులంకాపురం । బునకుయతిత్వరగతి
నిజనియెనవ్వేళ ॥ హనుమంతుగనిమానవాధీశుడావేళ । మేల్మితనకంఠ
మునమెరయుచున్నట్టి॥ దివ్యమణిహారంబుదీసికపినాయకుని । గళమునం
దునువైచెకరుణారంజిలగ॥ నీవుసౌమిత్రియునునేర్పుతోకిష్కింధ । కరిగి
యీచందంబుక్రమముగాజెప్పి॥ అఖిలవానరసమేతంబుగాసుగ్రీవు। నిట
కుదోడ్కొనిరండుయిపుడుజనుడెంచి ॥ ఆమాటలకుమోదమందిలక్ష్మణ
మూర్తి। అన్నపాదంబులకునతిభక్తిమ్రొక్కి ॥ శలవుగైకొనిహనుమప
హితుడైకిష్కింధ। కరిగిసమస్తరాజ్యములన్నిగడచె॥ తక్కినభరతశత్రు
ఘ్నులబాడగాంచి। మీరిద్దరునువేగవీరాత్ములగుచు॥ కాంభోజమళయా
ళకర్నాటకోసల। కుకురకేయూరాదికురుదేశములును॥ అంగవంగకళిం
గయవనాదిచప్పన్న। దేశాధిపతులకీతెరగెల్లజెప్పి॥ వారిబలములతోడ

వారిదోడ్కొనివేగ। రమ్మనుచుశలవిచ్చెరవికులాధిపుడు॥ అన్నకుఁబ్రణమిల్లిభరతశత్రుఘ్ను। లెల్లరాజులబిల్వనేగిరావేళ॥ అంతఃపురముకేగి అపుడుశ్రీరాఘవులు। హంసతూలికతల్పమందువేడుకను॥ తత్ప్రకారములుసీతకుదెలియజెప్పుచును। వయమొప్పనారాత్రినాల్గుయామములు॥ సీతాసమేతుడై శ్రీరామునిద్రించె। అతిచీకటులుబర్వెనంతరిక్షమున॥ కలువలువికసించెకమలముల్ముకుళించె। జారచోరాదులకుసంతోషమయ్యె॥ వెలసెచుక్కలుమింటబలుక్రూరజంతువులు। భూతభేతాళములుభూమిపైవెలసె॥ మరికొంతసేపటికిమలయగాడ్పువీచె। కొమరుమీరంగవేకువచుక్కబొడచె॥ కోడిపుంజులుగూసెకుక్కురోకోయంచు। కావుకావనిగూసెకాకసంఘములు॥ బరువడినిమేతలకుపక్షిగణములుచెదరె। తపనుడునుదూరెతూరుపుతెల్లవారె॥అంతకంటెముందుగరాఘవుడులేచి। కూర్మివెలయగనుదయకృత్యములుదీర్చి॥ గురుమంత్రులకుమ్రొక్కికోటిబ్రాహ్మణులకును। వెలయంగకర్పూరవిడియంబులిచ్చె॥ భూషణాంబరములింపొందుగాధరియించి। మంత్రివర్గముగొలువమనుజనాయకుడు॥రత్నాలగద్దెపైరాణింపగూర్చుండె॥ దనుజబలములుగొలువదగవిభీషణుడు॥ సకలవానరసైన్యచయముతోసుగ్రీవు। ధీరబలములుగొలువదేశాధిపతులు॥ ఎవ్వండరుదెంతురోయెపుడుగనుగొందునో। యెపుడుశతముఖుబట్టియేపుమాపుదును॥ అనిపలువిధంబులనుగొనిసిరీక్షించుచును। దీక్షగైకొనియుండెదేవదేవుండంతు॥ తనగురువశిష్ఠుచెప్పినరీతివాక్యములు। వినుచుపేరోలగమునవుండిరంత॥

విభీషణుడు సైన్యములతో నయోధ్యకరుగుట,

అలవిభీషణుడు లంకాపురంబునకేగి। తనబంధుమంత్రులనుతగబిలిచియపుడు। ఇచటివృత్తాంతంబుయింపుగావారితో। నెరిగించిమరియుతానిట్లనుచుబలికె॥ ఈసమయమునమనముయినకులాధీశునకు। దో

డుగయుద్ధముకుదోఁపగావలెను॥ ద్వాదశాక్షోహిణీదనుజబలములతోఁడ।
మీరుపన్నిద్దరునుధీరతనువెలయ॥ మంత్రికోవిదులారమానసముదీపింప॥
ధంధణలువెలయంగదర్లుడీవేళ ॥ దారపుత్రభ్రాంతిదనరియుండినవారు।
రాదగదునావెంటరాకుండనిలుడీ ॥ తనయాయుధంబులే తనప్రాణముగ
జూచి॥ నడువజొచ్చినవారునడువంగవలెను॥ బ్రతుకుపైయాసలుబడియు
న్నవారెల్ల। భండనంబునకురాకుండుటేమంచి ॥ వచ్చిమరిపోవుటవలదు
యపకీర్తిదియు॥ మొదటనేరాకుండుటదియమహామంచి॥ అనివిభీషణుడ
వుడుతనమంత్రులతోఁబలుక। మహిమదీపింపంగమంత్రులిట్లనిరి॥ తగునవి
భీషణాతమరిట్లుబలుకంగ। మానసముభుజబలిమిమ్ము నెరుగుదురు ॥ ఝం
ఝానిలమునై ననమయింపజేసెదము। మృత్యుదేవతనైనమ్రింగివచ్చెద
ము॥ ఆదిశేషువుకోఁరలటుబెరికివేసెదము। నేలనింగియుబట్టిధూళిజేయు
దుము॥ అసమానబలశాలులముమాకునెదురెవరు। దాటుమమెమియా
జ్ఞదానవేంద్రుండ ॥ అనివారుయుద్ధప్రయత్నసన్నాహులై । డంబుగా
ఘోరకాండంబులేర్చుచును ॥ ముసలములుప్రాసములు ముదమొప్పబ
ట్టుకొని। వడివడినిపయనమైగడుముదంబునను॥ కరిరథభటతురగకరవా
లములుతోఁడ। పోరివచ్చెదమనుచుపొంగుచుండిరిగ॥ భేరీమృదంగగంభీ
రభాంకారములు। జగతీతలంబంతచెలగియుండగను ॥ తమతమధీరతలు
తగచాలజూపుచును। నీలుడునుహరుడునునెరయసంపాతి॥ వజ్రజిహ్వుం
డునువరశూలముఖుడును। కపిలకేశుండునుకపిలవక్త్రుండు ॥ మొదలు
గాగలయట్టిపదియిద్దగనుమంత్రి । వరులాయుధములతోఁవరుసతోఁదుత
ను॥ ద్వాదశాక్షోహిణీదనుజబలములతోఁడ। వచ్చినిలచిరిదనుజవల్లభుని
యెదుట॥ వారినందరిజూచిధీరుడువిభీషణుడు। మదిదయారసమొప్పమ
న్నించిచాల॥ మన్నించిధనకనకమణిభూషణంబులు। దానవులందరికిలగి
నట్టులిచ్చె॥ అంతఃపురముకేగిఆలోనతనతల్లి। కైకసికిసమ్రొక్కి-ఘనుడు

దనుజేంద్రుండు॥ రణప్రయాణంబెల్ల వినుపింపకై కేసి। కొమకునకుఁ జేర్చి కొ
మ్మ తానని యె॥ శ్రీరాము కార్యంబు జయము బొందఁగఁ జేసి। విజయుండవై నీ
వు వేగ రా కొమరా॥ కడు జయములొదవంగఁ గాంత తా పలుమారు। దీవిం
చియక్షతలు దేవి తానిచ్చె॥ దీవనాక్షతలందిదీరుఁడచ్చట వెడలి। పరమప
తివ్రతసరమ తన దేవి॥ గని యుద్ధగమనంబు కాంతకును జెప్పంగ। వినిసరమ
మహాదేవి విభునికమ్యొడను॥ వేవేగ దూర్వాక్షతా వీడియము లిచ్చి। కద
నమందున జయముగలిగిరమ్మనుచు॥ విజయుఁడై తామిటకు వేగ మేరమ్మను
చు। దండప్రణామములు తానుగావించె॥ సతినిపీడ్కొని రత్నసహితమా
షోడశ। చక్రశోభితమగుచు చెలువొందురథము॥ అలకుబేరరథంబునను
తానుగూర్చుండి। వందిమాగధులు కైవారంబు సేయ॥ పణవఢక్కావా
ద్యధ్వనులు చెలఁగఁగ వెడలె। లంకాపురంబు నిశ్శంకతో నపుడు॥ పదియు
రెండక్షోణిబలములొప్పఁగ నడువ। దినదినక్రమమునా దేశములు నడచె॥
ఘుహాదరణ్యంబులు మరితటాకంబులు। పర్వతంబులు గడచె ప్రౌఢిమీరఁగ
ను॥ నదులు నిధులును గడచి నగరభూములు గడచి। దరిజేరి సాకేతపురిప్రాం
తమునకు॥ తనరాక రామచంద్రుని కెరింగించుమని। తన ప్రధానులఁ బంపెఘ
నవిభీషణుఁడు॥ దనుజవల్లభునాజ్ఞఁ గొనిమంత్రివుంగవుఁడు। జానకీనాయకుని
జేరంగ నరిగె॥ గద్దెపై గూర్చున్న కమలనాభుని గాంచి। సాష్టాంగదండము
లు సమకొల్పియపుడు॥ కరుణాపయోనిధి కౌసల్యనందనుఁడు। కాకుత్థ్సకు
లవంశకమలాయతాక్షు॥ భవదాజ్ఞ దప్పక నుబలుఁడు విభీషణుఁడు। చతురం
గబలము యుద్ధతి వెంటఁగొల్వ॥ ద్వాదశాక్షోహిణీ దనుజబలములుగొల్వ।
వచ్చి నిల్చెన యోధ్యపశ్చిమంబునను॥ అనుచు దైత్యుఁడు దెలుప నంభోజ
నాభుండు। కనకమణిహారంబు కంఠంబుపై వేసి॥ అతనికుశలంబడిగి ఆద
రించెనుగ॥ బలములుండుటకొక్క బాహ్యస్థలము చెప్పి। నిఖిలబలముల
యంమనియమింపఁ జేసె॥ ఘనవిభీషణుకొక్క కనకగృహమేర్పరచి। అతని

నుండగ జేసెనవనినాయకుడు॥ ఆరాత్రిప్రార్థించెనమరాధిదేవతల। రామచంద్రుండుశ్రీరఘుకులేశ్వరుడు ॥ అఖిలాండనాయకునిఆజ్ఞదప్పకవచ్చి। ముక్కోటిదేవతలుగ్రక్కునసురాగా॥వారినందరిగాంచిశ్రీరామచంద్రుండు। ఓమహామహులారఓయిసురలార ॥ మీయనుమతంబుగామేముశతముఖునితో। పోరుగావించుటకుపోదలంచితిమి ॥ అఖిలబలములతోడనరుదెంచవలెగాని। ఒక్కమేమరుదెంచనుచితంబుగాదు॥ అఖిలబలములకెల్లహారములుగావింప। సమకూడదేమియునుసమరయత్నమున ॥ నిద్రతృష్ణాహారనియమములుగలిగుంటె। బలములనుగదలింపనలవిగాకుండు॥ సంగరంబునజయముజెందుటకశక్యంబు।శతముఖుహరణంబుపలికినందాక॥ ఏడాదిపర్యంతమేబాధలేకుండ । క్షుదతృష్ణానిద్రలుబాదవకుండంగ॥ అఖిలబలములపైనిఅభిమానముంచవలె। పూనికరుణారసముబొందిమీరిపుడు॥ అనిరాఘవుడుబలుకనానందభరితులై। సురవరులందరునుపరమహర్షమున॥ అఖిలాండనాయకాఆదినారాయణ।పుండరీకదళాక్షభువనైకరక్ష॥ ఏడాదిపర్యంతమెపుడుసేనలకెల్ల। క్షుధతృష్ణబాధలుబాదవవిటుమీద॥ అఖిలలోకేశమీయాజ్ఞాప్రకారంబు। జరుగజేతుముమేముసంశయములేదు॥ అమృతహారులపగిదినన్నిబలములకెల్ల । సంవత్సరముదనుకజరిపితిమిమేము॥ అనిపలికిసురలంతనాకాశమునకేగి। రెల్లవేడుకతోడనుల్లసిల్లుచును॥ తరువాతశ్రీరామధాత్రీశ్వరుడుతాను। దనుజబలములతోరెతప్పకుండగను॥ వనచరవర్గములుజనుదెంతురెప్పుడో।యనుచుజూచుచునుండెనంతలోపలను ॥ హనుమంతులక్ష్మణులుఅఖిలఘోషములుగడచి। పరువడినికిష్కింధదరిజేరిరపుడు॥ ఘనుడులక్ష్మణమూర్తిహనుమంతునటుజూచి। అనిలజనీవేగియతివేగమునను ॥ ఇనసుతునిదరికేగియెల్లవృత్తాంతంబు। జెప్పుముమనకార్యమొప్పుమీరగను॥సకలవానరసేనసమకూర్చుకొనివేగ। రణయత్నసహితముగరమ్మనుచుజెప్పుము॥

ఆంజనేయులు సుగ్రీవునిదరికేగుట.

నీవువచ్చినదాక నేనిచటనుండెదను। అతివేగముగబొమ్మునంజనీ తనయా॥ అనిలక్ష్మణుడుబలుకనాజ్ఞబద్ధుండగుచు । జనియెకిష్కింధకును హనుమదాహ్వయుడు॥ వానరులుతనుజూచివందనములొనరించ। ఘనుడువారలనుగౌగలించుచును॥ ఘనుడుకిష్కింధకునుజనుమధ్యమార్గమున। వనచరవర్గంబుతనుగొలచియుండ॥ కనకసింహాసనంబునదేజరిల్లుచును। అర్కపుత్రుండుండెహర్షంబుతోను॥ హనుమంతుగనివేగనర్కపుత్రుండులేచి। యెదురుగవచ్చివేడుకమీరనపుడు॥ తోడుకొనిపోయితప్పకగద్దెపైనపుడు। కూర్చుండగాబెట్టికౌశలంబులడిగి॥ తనరెండుచేతులునుతలమీదబెట్టుకొని। హనుమంతుతోననియెనపుడుసుగ్రీవు॥ నాతండ్రి జానకీనాథుండుశ్రీరామ। భద్రుండుక్షేమమాభవ్యగుణధామ॥ అతిపుణ్యగుణధాముడాలక్ష్మణస్వామి। సేవించియుండునే శ్రీరాముపదము॥ బలులు సద్గుణనిధులుభరతశత్రుఘ్నులును । అన్నయాజ్ఞాబద్ధులై యున్నవార॥ భువనంబులకుమాతపుణ్యసద్గుణోపేత । మాతల్లియగుసీతా మగువక్షేమంబా॥ పతిబాయుదుఃఖంబుబాయుపుత్రులజూచి। తనివినొందిరెగదా దశరథునిసుతులు॥ అలవసిష్ఠగురుండుఅతిదయారసముచే । మెలగునా మార్తాండకులునిసన్నిధిని॥ అవ్విభీషణునేమినన్నేమియెప్పుడైన । తలతురాయొకవేళదయబుట్టిమదిని॥ అనినవినిచిరునవ్వుగొనిపవనపుత్రుండు। అర్కనందనుజూచియపుడిట్లులనియె॥ బలురామలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నులును। కుశలముననున్నారుకొదువేమిలేదు॥ సీతామహాదేవిజీవితేశునిసేవ। జేయుచున్నయెపుడుక్షేమకరముననను॥ గరిమకౌసల్యాదికామినీమణులెల్ల। కొమరులందునప్రేమగొనియుందురెపుడు॥ గురువువశిష్ఠుండుపరమహర్షముచేత। మెలగుచుండురురాముమేలుదెలుపుచును॥ ఘనవిభీషణుడుఅక్కడరామువద్దనే। వున్నాడునేనటనుండివచ్చితిని॥నిన్నెప్పుడునురా

ముడెన్నుచుండునునీవు। పరమభక్తుండవనిపలువిధంబులను॥ అనినవినిర
విసుతుడుఅనిలజువిలోకించి। యేమిమహాత్ముడాయీవింతదోచె॥ ఆవిభీష
ణుడనుజుడారాముకడనుండు। ఏమికారణమతండేలవచ్చెనుగ॥ ఆశ్చర్య
మునుభయంబైనాకుగనుపించె। నొప్పగానతడునయోధ్యనుండుటలు॥
ఏమికారణమొకో-ఏనిమిత్తమొకో-। నీవువచ్చినరాకనిజమెల్లజెప్పు
మా॥ అనినసుగ్రీవుతోనాపవనజుండనియె। వినవోయిసుగ్రీవవింతయేర్ప
రతు॥ రావణునికంటెదుర్మార్గవర్తనుడైన। శతకంఠుడనునిశాచరుడొక
డువెలసె॥ గోవిప్రదేవతాక్షోభగావింపంగ। శ్రీరాఘవునిచెంతజేరిమును
లెల్ల॥ మొరలువెట్టగవారికరుణించిరాఘవుడు। అభయహస్తంబిచ్చియా
దరించెనుగా॥ శతకంఠుతోగూడిసమరంబుసేయుటకు। సన్నద్ధుడైవిభీష
ణునిరప్పించె॥ తనుసహాయంబురమ్మనిచెప్పనోడబడుచు। లంకాపురముకే
గెలావణ్యుడగుచు॥ నిన్నురమ్మనిరామునన్నులక్ష్మణుబంప। వచ్చితిమినీ
కునావార్తదెలుపుటకు॥ ఘనలక్ష్మణస్వామిమనపూరుచేరువను। ఉపవ
నములోనగూర్చుండియున్నాడు॥ అనిచెప్పిరవిపుత్రుడతితల్లడమునొంది।
ఉలికిపాటునలేచిఉరువడినియపుడు॥ అంతఃపురముకేగిఆతారతోడయా।
విధమంతయునుజెప్పివేగరమ్మనుచు॥ మనలరక్షించేటిమాధవునితమ్ము
డు। మనవనములోపలనమనపూరుదరిని॥ వచ్చియున్నారనుచువాయు
సూనునివలన। వినియుంటినావార్తవేడుకతోమనము॥

సుగ్రీవుడు లక్ష్మణునిజూడబోవుట.

విస్తారముగరత్నవస్తుజాలములెల్ల। కానుకలుబట్టుకొనికాంతజ
నవలెను॥ హనుమంతుమొదలైనవనచరబృందములు। తనతోటినడువం
గతపననందనుడు॥ వడివడినిశృంగారవనములోనికివచ్చి। కానుకలుదరి
నుంచికడుభక్తిమీర॥ ఆలక్ష్మణస్వామియలచరణయుగ్మమునకు। ప్రణమి
ల్లిపలుమారుప్రార్థనలుజేసి॥ జననాథచంద్రమోదనుజఖండనపుణ్య।చా

రిత్రలక్ష్మణాసరసీరుహాక్ష॥ కరుణాపయోనిధీకాకుత్థ్సకులవరద। దాసుడ
ను నేనుమీాదయకుపాత్రుడను॥ ఎంతపుణ్యమునాకునీవేళమీాపాద। ద
ర్శనముప్రాప్తించెతప్పకుండగను॥ కలుషంబులెడబాసెగలిగెభాగ్యము
లన్ని। జన్మసాఫల్యంబుకెందెనీవేళ॥ మీారువచ్చినపనులుయేర్పడగనవి
నాకు। శలవుదయశాయవలెజలజాతనయన॥ అనినరవిసుతుగాంచిఅప్పుడు
లక్ష్మణుడనియె। వినవోయిసుగ్రీవవృత్తాంతమెల్ల॥ శతకంఠుడనునిశాచరు
డుగోబ్రాహ్మణుల। బాధలొనరింపగాపరమరుషులెల్ల ॥ కంపితదేహులై
కావుకావుమటంచు। జానకీనాయకునిసరణిజేరగను ॥ ఆదరంబునజూచి
అభయంబుదయచేసి । అలవారిసీవిడుకొలిపెరాఘవుడు ॥ దానవునిబరి
మార్చదలచివిభీషణుని। బిలిపించిశెలవిచ్చెకలతెరంగెల్ల॥ ద్వాదశాక్షౌ
హిణీదనుజబలములతోడ। జనుడెంతునని చెప్పెజనవిభీషణుడు॥ సేనాసమే
తుడైశ్రీరామసన్నిధికి। వచ్చెనోలేకయిదివరకురాలేదొ॥ నుదోడిశెప్ప
నుచునసుపవనుజనిబంప। వచ్చితిమినీకుయివార్త జెప్పితిమి॥ ఎట్లుజరిగిం
చినాయిటుమీాదకపిరాజ। యెల్లభారంబునీదేసువూాయికను॥ అనియూ
రకుండంగఅపుడుసుగ్రీవుండు। కరయుగంబులుమోడ్చిఘనభక్తిననియె॥
ఓమహాత్మానేనువొక్కరుడనేనిలచి। దనుజుబరిమార్చెదనుతప్పకుండం
గ॥ పెక్కువనచరవీరబృందంబులేమిటికి। నింతకొంచపుపనికినేనెచాలు
దును॥ ఒక్కదనుజునికొరకునొకపెద్దకొండనుచు। యింతసమగప్రయత్న
మేలజేసెదరు॥ అయినమీాశలవునకుఅడ్డుజెప్పగలేను। పిలిపింతువనచర
బృదంబునిటకు॥ మలయాచలమునందుమాల్యవంతమునందు। హిమవం
తమందుమహేంద్రశైలమున ॥ కనకాచలమునందుగంధమాధనమం
దు। నీలాచలముమలయశైలంబునందు॥ శేషాచలమునందుసింధుపర్వ
తమందు। ప్రాకటంబగుఋష్యమూకశైలమున ॥ వనచరోత్తములందు
ఘనముగనున్నారు। వారిరాబనిచెదనువచ్చునందాక ॥ అయిదురోజులు

దనుకనియమమైయుచోఁట। నివసించియుండవలెఁ బవనజునితోను ॥ అను
చుఁ బ్రార్థించంగ నపుడులక్ష్మణస్వామి। అనుమతించినశైలవులందిసుగ్రీవు॥

సుగ్రీవుడు వానరబలముల రావించుట.

వానరభల్లూకసేనావళినెల్ల। తనభృత్యవర్గములబిలిచిరమ్మనెను॥ బనిచి
నంతటవారుబలుదేశములకేగి। ఆరాముపదములనానబెట్టిరిగ॥ భల్లూక
వానరబలమంతటికిజెప్ప। ఆకాశమార్గమునఅతిత్వరితముగను ॥ దిశలు
తల్లడమందధీరులై పలుమారు। రామునిబేర్కొనుచుభీమశౌర్యమున॥మ
లయాచలమునుంచిమరిసుషేణుడువచ్చె। దశలక్షవానరులుతన్నుఁగొలు
వగను॥ వాలంబులనుశైలవర్గములపెకలించి। అంబరముపై విసరిఅవిబ
ల [illegible] నీలాచలమునుంచినీలుండుగోముఖుడు। వచ్చెపదహారువేలవన
చరులుగొలువ ॥ సారెసారెకుచాలశ్రీరాముబేర్కొనుచు। బలుఘోర
ముగమిన్నుపగులనార్చుచును॥ కనకాచలమునుంచిఘనుడుజ్యోతిర్ముఖు
డు। బరువడినినవలక్షఫౌంజుతోవచ్చె॥ అతిపరాక్రమశౌర్యులతులప్రతా
పులు। వెలయగాతొమ్మిదివేల్వలునుగొలువ॥ ఘనుడైనగవయుండుగంధ
మాధనుడును। మలయాళగిరినుండిమరివచ్చిరపుడు॥ పరగనెనబదివేలభ
ల్లూకములుగొల్వ। జాంబవంతుడువచ్చెజవసత్వమొప్ప॥ కోమరొప్పగా
మూడుకోట్లతోద్వివిదుండు। శౌర్యధురంధరుడుజనుదెంచెనపుడు ॥ రెం
డర్బుదములునుద్దండకపులునుగొల్వ। బలుడైపనసుండుబరువడినివచ్చె॥
పద్దకొండక్షోహిణీబలములునుగొల్వంగ। తారకుండునువేగదర్లివచ్చెను
గ॥ పదియక్షోహిణులబలములుద్ధతిగొలువ। వృషభుండువచ్చెతాజ
మభిమలతోను॥ అఖిలవనచరులిట్లుఅరుదెంచెకిష్కింధ।తపనపుత్రునియొ
క్కదర్శనంబునకు॥ బలములన్నియునుడెబ్బదిరెండువేల్వలై। వెలసినబ
లములువివరమెట్లనిన॥ నూరులక్షలకోట్లుధీరవానరబలము। కనుగొన్న
యిదియొక్కమొనయనగజెల్లు॥ అటువంటిబలుమొనలుఅరవొయ్యిలక్ష

లు। ఘోరయనగా భువినిబరగుచుండగను॥ అట్టిబారలునుసాహస్రంబుగూడితే। దళమనంగా బరగుధరణిలోపలను ॥ అటువంటిదళములు అర్బుధంబై తేను। అంభికయందురుఅవనిలోపలను ॥ అంభికంబులుకోటిఅయితేనుజక వేల్వ। అనదగుమయటువంటిపెను వేల్వలన్ని॥ పదుపదులును రెండుయేకమైలెక్కింప। భానుపుత్రుడు వెలసె సేనమధ్యమున॥ ఎచ్చోటజూచి నాయేవంకజూచిన। నేలయీనినభంగినిండెకపిబలము॥ తత ఘోరసింహనాదములు నక్షత్రముల। వీధినిండగ బర్వె మోదమలరగను॥ కాలపాశము బోలువాలములుద్రిప్పుచును । రోషంబునకుకపులు కాలుద్రువ్వుచును॥ పర్వతంబులునిమ్మపళ్ల చందంబునను। అరచేతులనుబంతులాడుకొందరును॥ వృక్షజాతములెల్లవ్రేళ్ళతోబెకలించి। గిరగిరనుద్రిప్పుచును గేరుకొందరును॥ పుడమిపై నేగాదుభూనభోంతరమెల్ల। కపిమయంబై యుండెకడు తెరిపిలేక॥ శాఖామృగాభీలసైన్యములజూడగాంచి । ఆశ్చర్యమునుబొందెనపుడులక్ష్మణుడు॥ హనుమంతువీక్షించిఅగచరబలమెల్ల। కంటివాలోకభీకరమురంజిల్ల ॥ ఇందరునుశోకమొత్తనీశోకముడవుమాకు । వేయువంతులునుమ్మివెయిమాటలేల॥

వానరబలముల యోధ్యకువచ్చుట.

ఎల్లిపుష్యమిరుతువటు వేగసుగ్రీవు। పయనంబుగావించురయముమీరగను॥ అనినసుగ్రీవునకుపవనపుత్రుడుహనుమంతుండు। దెలుపనాతడుసమ్మతించెనారీతి॥ ఆలక్ష్మణస్వామియతిసంభ్రమమునొందె। నంతసూర్యుడు గ్రుంకెనపరశైలమున ॥ నయముగానారాత్రినాల్గుఝాములుయుండి । జాంబవంతునిగూడిసౌమిత్రియపుడు ॥ ఏకముగయిద్దరునుయిష్టోషవాక్యముల। ప్రొద్దుబుచ్చుచుకొంతపూర్వసంగతులు॥ భువిపుట్టుచందంబుపాపగనగమహిమములు। తరులఘునతలుదేవదైత్యభాషణములు॥కపులజన్మంబులుకఠినసంగరతతులు। యుద్ధములుముష్టియుద్ధప్రకారంబు॥ శతకంఠు

సంగతులునమరయత్నప్రభలు । వానిమంత్రులతెరగుపూనికంతయును॥
జాంబవంతుడుతానుసౌమిత్రికేర్పరచి॥ తెలుపగానంతలోతెల్లవారెనుగ॥
భానుడుదయంబాయెబలుతుసుగ్రీవుండు । తగలక్ష్మణస్వామిదర్శనముసే
సె॥ మత్తవేదండంబుమహిమతోసర్పించి॥ సెలవుగైకొనిమహాసరభసం
బునను॥ అంతఃపురంబునకునతివేగజనుదెంచి। తానుతారాప్రముఖతరు
ణులకుజెప్పి॥ వారిచేతననుజ్ఞవడసియంగదపుత్ర॥ పౌత్రాదివర్గములుబల
సికొలువగను॥ పాలుపొందకిష్కింధపురమువెలువడివచ్చి। వందిమాగ
ధులుకైవారంబుసేయ॥ శ్వేతమాతంగములపైతానులక్ష్మణుడు। గురు
తరంబొప్పగాగూర్చుండిరపుడు॥ జాంబవదసుషేణశరభమైందద్వివిధ।గ
జనీలగోముఖగంధమాధనులు ॥ మొదలైనవీరులుపదునాల్గురునువారి॥
బలములతోవెంటబలసికొలువగను ॥ ఘనులెల్లతనవెంటకదసియేతేరం
గ। నరుదెంచిరపుడుభూభరముగంపింప ॥ మిగలబలములుతోడగగన
మార్గమువెంట॥ జనుదెంచగానపుడుఘనరవములొప్పె ॥ పుడమిగిరగిర
దిరిగెభూధరంబులుగదిలె॥ సంద్రములుఘోషించెజగముగంపించె ॥ ఆ
మహోత్సవమరసిఅపుడురామానుజుడు । కలిగెభాగ్యంబుమీకతనమా
క నేను॥ ఇనసుతునితోబలుకప్రణమిల్లిపలుమారు। నీబంటునటుబలుకనే
లలక్ష్మణుడ॥ సకలంబుమీదెనాసౌఖ్యమెన్నగదగునె॥ నిజభృత్యుడనుక
రుణనెరవేర్చుస్వామి ॥ అనుచుగిరినగరంబులవలీలగాగడచి । పరగశ్రీఅ
యోధ్యదరిజేరిరపుడు॥ వనచరోత్తములతోనినసుతుడుజనుదెంచె॥ నను
వార్తవినియపుడుజననాయకుండు॥ ఇనసుతునకెదురుగాబనిచెసుమంత్రా
ది॥ మంత్రిజనములనెల్లమనుజపాలకుడు ॥ మరియుకొందరుహితులుమరి
వృద్ధజనముల॥ బనుపవారలగాంచెభానుపుత్రుండు॥సంభ్రమంబునుబొం
దిచాలవారలనెల్ల॥ ఆదరంబునజేర్చెనతడువేగమున॥ మత్తమాతంగం
బుమరివేగమునడిగ్గి॥ బలములన్నిటినచటనిలువమనిబలికె॥ తానుపెద్దల

గూడితగనయోధ్యాపురికి। జనుదెంచిశ్రీరామచంద్రుబొడగాంచి॥ పాదారవిందములపై వ్రాలియొకనూరు। సాష్టాంగములు జేసిసద్భక్తివెలయ॥ నగసనుండినభరతశత్రుఘ్నులకు మ్రొక్కి। చెంతనుండినవిభీషణు గౌగలించి। శ్రీరామభూపాలు జేరికరములుమోడ్చి। ప్రార్థించెసుగ్రీవుబహువిధంబులను॥ అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయక వేద। వేదాంతవేద్యయోవిశ్వపాలకుడ॥ దుష్టులనుశిక్షింపశిష్టులనురక్షింప। ధరణిలోరామావతారమైనావు॥ భువనముల్ బుట్టింపపోషింపకర్తవు। నారాయణుండవునను గన్నతండ్రి॥ అవతారపురుషుండవానందమూర్తివి। నీమహిమలెరుగంగనేరరెవ్వరును॥ పార్వతీపతికైన బ్రహ్మాదులకునైన। పావనముసీనామభజనమార్గంబు॥ హీనమర్కటుడనునేనెంతవాడను। నినుభజనసేయుటకునోపద్మనాభుండ॥ అనిచాలవినుతించియినకులోద్ధాముండు। కరుణాకటాక్షవీక్షణులతోనపుడు॥ ఆదరంబునజూచిఅతనికౌంగిటజేర్చి। కేలుకేలునజేర్చిచాలవేడుకను॥ అతడుతానుసుమంతుడవిభీషణుడును। వశిష్ఠసహితముగ వెడలిరందరును॥

శ్రీరాముడు వానరబలంబుల జూచుట.

కడువేడ్కతోడదక్షిణగోపురంబెక్కి। కపిబలప్రముఖంబుకనుల జూచిరిగ॥ పుడమియీనినలాగునెడతెరిపిలేకుండ। కపిబలంబంతయుకలనిండియుండె॥ ఎచ్చోటజూచినాయెల్లదిక్కులునిండి। కనుపించెకపిబలముకనులపండువుగ॥ ఒకడునుర్విని భ్రమింగ నొడిసిలంఘించితే। ఒకడుతుష్పునమూయునోగివానిమీద॥ ఒకమర్కటుడునింగికొకపర్వతమువైవ। ఒకకపీంద్రుడుదానినొగలదన్నగ॥ ఒకవానరుడుతరువులూగించితెచ్చితే। అవిబట్టుకునిపీకులాడునొక్కరుడు॥ ఇగిలించియొకకోతియెగుపళ్లుజూపితే। కరుచునొక్కడువాడువెరచునట్లుగను॥ ఒకడురాఘవుజూచివొక్కరుడనేవెళ్లి। శతముఖునిద్రుంతునాక్షణములోననుచు॥ ఒకడురాఘవుజూచి

వాలమున దెత్తునా। దనుజునిచ్చటికించుననికూయునొకడు ॥ ఇట్లు కపివ
ర్యులెల్లయిలశౌర్యవంతులై। పెనుగుచుండగ వింతగనుపించెనవుడు ॥. అ
ఖిలబలములకెల్లనర్కపుత్రునియాజ్ఞ। చెలియలికట్టిగా జెలగుచుండెనుగ॥
అలవిగానగరానిఅగచరులకోపములు । బడబానలమురీతి బరగుచుండె
నుగ ॥ భాసురంబుగను సేనాసమర్థంబపుడు । గనియె శ్రీరాఘవులు కనుల
పండువుగ ॥ ఇనసుతుసిబాడగాంచి పెనుగొన్న మోహమున । ఘనుడుర
ఘునాయకుడు కౌంగిటను జేర్చె ॥ మెచ్చితనకంఠమున మెరయుచుండిన
యట్టి। కనకమణిహారంబుయినసుతునకిచ్చె ॥ చాలలాలన జేసిసత్కృపా
వంతుడై। అర్కనందనుతోడననియె శ్రీరాము ॥ ఏడిజ్యోతిర్ముఖుడుయేడి
కుముదుడుగవయు। ఏడిమైందుడునలుడేడిసుగ్రీవ॥ వేరువేరుగనాకువేర్వే
ర నెరిగింపు। కపినాయకులనెల్లఘనుడసుగ్రీవ॥ అనిరాముబలుకంగనానంద
దభరితుడై। తనవ్రేలుజూపుచునుఘనుడుసుగ్రీవు ॥ బహుకపీంద్రులుత
న్నుబలసిగొలువగమిమ్ము। గనుచునుండునుయడుగొగంధమాధనుడు॥ త
నుచరులుగొలువగా గిరిబోలికూర్చుండె। గోముఖుండల్లదుగొకుంభినీశ్వ
రుడ॥ కపులసంఖ్యలుగొలువకార్చిచ్చుబోలుచును। కూర్చున్నవాడదు
గొకుముదుండుస్వామి॥ అమరవాలంబుపీఠముజేసికూర్చుండె। గవయు
డదుగోచూడుకమలలోచనుడ॥ రణమొనరెడగల్గువైరముగెల్తుమెపుడను
చు। జ్యోతిర్ముఖుండదుగొచూడుశ్రీరామ। కపులెల్లతనుగొలువకడువిజ్ఞ
పీగేటి। నీలుడదుగోచూడునిఖిలవల్లభుడ ॥ తనసహాయముదెలియతరువు
చే బెళలించె। పనసుడదుగోచూడుపద్మలోచనుడ ॥ నేలయీనిసపగిదిచా
లకపులనుగొల్వ। మరిగవాక్షునిచూడుమసురమర్దనుడ ॥ పింగళాక్షుని
జంపిపెంపుమీరినవాడు। శరభుడదుగోచూడుజానకీరమణ॥ తరుచరులు
తముగొల్వదండమిడిమీవైపు। శతబలుడువచ్చివృక్షముక్రిందస్వామి॥ వై
రిబరిమార్చగనివాలముల్లార్చేటి। వృషభుడదుగోచూడువిశ్వనాయకు

ద॥ కరయుగంబులు మోడ్చి కడుభక్తి మిము జూచు। ద్వివిధుఁ డడుగో చూ
డు దేవవందితుఁడ॥ అని యిట్లు వేశ్వరనందరిని సుగ్రీవు। డెఱుగింపుచుండగా
తరుచరబలంబు॥ తమకరంబులు మోడ్చి దశరథాత్మజపాద। దరిశనాపే
క్ష చేదర్లి వచ్చిరిగ॥ బహుకాలములవేత్త భవ్యమార్గప్రవర్త। జాంబవం
తుఁడు వచ్చె స్వామిసన్నిధికి॥ ఘనుఁడు రామాయణగ్రంథలేఖ్యాత్ముండు। ప
వనపుత్రుఁడు వచ్చె పరమాత్ముకడకు॥ అసమానవిక్రముండరిభీకరుఁడు గవ
యుఁ డారాముపాదములు జేరవచ్చెనుగ॥ ఆరావణాంతకా అవతారోద్ధార
క యనుచు నీలుఁడు వచ్చె నారాముకడకు॥ అపరాధి నపరాధి ననుచు కర
ములు మోడ్చి। వరభక్తుఁడగు మైందవరుఁడు వచ్చెనుగ॥ గర్వాంధుఁడై సశ
లోకంబు జంపగ నెంత। పని యనుచు గంధమాదనుఁడు వచ్చెనుగ॥ బ్రహ్మీ డ
నాయకా పాహి దాసుఁడనంచు। ఆసుషేణుఁడు వచ్చె వాసి మీరగను॥ పేరై
నవనచరులు వీరనాయకులెల్ల। జనుదెంచిరొక్కొకను స్వామిమీఁదరికి॥
గాంచి శ్రీరఘురాము కపినాయకుల నెల్ల। చాలమన్నన జేసి సంతోష మొం
దె॥ తరుచరు వీరులకు తగిన మర్యాదలును। కట్నములు దయ చేసి కమల
నాభుండు॥ కనకమయమణిదివ్యఘనరథాంగంబులును। దివ్యాంబరము
లిచ్చె దేవదేవుండు॥ ఇంతింతయనరాని సంతోష మొసరించె। హనుమం
త జాంబవంతా మహాత్ములను॥ బహువిధంబుల మెచ్చి ప్రభువు వారలకొ
క్క। విశ్రమస్థానములు వెలయ నియమించె॥ కరుణతో సుగ్రీవాంగదుల న
యోధ్యలో। నియమింపగా జేసె నిఖిలవల్లభుఁడు॥ దేవతాదులొసంగు ది
వ్యవరము నవకల। బలములందరు చాల పరితృప్తులైరి॥ ఆనందపరితృప్త
లై యుండిరెప్పుడును। మరికొంతసేపటికి మహిమమీరగను॥ భరతశత్రు
ఘ్నులతో బలములును సేవింప। కాంభోజపతి నీలకాయుండు వచ్చె॥ యవ
నదేశాధిపతియగు పుళిందుఁడు వచ్చె। బహుబలంబులు వెంటబలసి గొల్వ
గను॥ వెక్కసంబున బలముకిక్కిరిసినదువంగ। సౌరాష్ట్ర నాయకుఁడు సౌవ

ర్గడొచ్చె॥ బర్బరాధీశ్వరుడు బలుప్రదీపుఁడువచ్చె। వింతవింతగ ఫౌంజువెం
టగొలువగను॥ నెరయుపాంచాలపతినీలకేతుఁడువచ్చె। చతురంగబలము
లుద్ధతివెంటగొలువ॥ ఆటమురాటకర్ణాటగౌళపుళింద। గాంధారరాజు
లునుగదిలివచ్చిరిగ॥ చతురంగబలములుచక్కగానుగొల్వ॥ ద్వాదశా
క్షోహిణులుదర్లివచ్చిరిగ॥ వారినందరినివేర్వేరమన్ననజేసి। తగినవిడిది
లనుంచెదశరథాత్మజుఁడు॥ తానుమరునాఁడుయుద్ధాభిలాషచెలంగ। విద్వ
త్కవివసిష్ఠవిబుధులునుగొల్వ॥ జయముమొందభూసురాశీర్వాదములుచెల
గ। రఘుకులాగ్రేసరుఁడురామచంద్రుండు॥ సూర్యసిద్ధాంతులచెశుభము
హూర్తముదెలసి। భేరీమృదంగములుబూరటిల్లగను॥ తనతమ్ములునుపు
త్రులునుపౌత్రులునుసుమ। తాదిమంత్రులువిభీషణుఁడుహనుమంతుఁ॥సు
గ్రీవయుంగదసుషేణజాంబవ। భల్లూకవానరబలశాలులంత॥ తనవెంట
నడువంగదనుజవనచరముసుజ। సేనమధ్యముకేగెశ్రీరాఘవుఁడు॥

రాముడు సేనానాయకుల నేర్పరచుట.

గజగవయగోముఖగంధమాదనవృషభ। మైందద్వివిధపనసము
హులనేర్పరచి॥ శరభనలనీలకేసరిమొదలుగాగల। కపినాయకులనెల్ల
గాంచిరాఘవుఁడు॥ అయిదేసివేల్వేలకునమరంగనొక్కొక్క। రాజుగా
నేర్పరచెరఘుకులోత్తముఁడు॥ బలుపనూనాల్గురికిపట్టంబుగట్టించి।
వారికినందరికీవరుసతోడుతను॥ సమరప్రయత్నంబుజెప్పుమనిజాంబవుని॥
నియమింపగాజేసెనిఖిలవల్లభుఁడు॥ అందరినికాపాడుమని హనుమదాం
వ్యాయుని॥ చాలప్రతిష్ఠించెజానకీవరుఁడు॥ ఆదండనాయకులకామహాసే
నలకు। చెలగిసుగ్రీవునధిపతిగాజేసె॥ భువిజనుల్బాగడంగయువరాజ్య
పట్టంబు। అంగదునకర్పించెనవనినాయకుఁడు। ఆమహామొనచుట్టునను
రనాథునిసేన। భద్రముగనుండుమనిపద్మలోచనుఁడు॥ చప్పన్నదేశాధిజ
నవరులబలమెల్ల। మూఁడుమొనలుగజేసెమోదంబువెలయ॥ తగమూల

బలములుతగముప్పదక్షోణి। ఆమూడుమొనలలోనమరంగజేసి॥ ఆమూ
డుబలములకునాథరతలక్ష్మణ। శత్రుఘ్నులనురాజశేఖరులజేసె॥ వారికి
దోడుగావరపుత్రపౌత్రాది। వర్గములనియమించెవనజలోచనుడు॥ వారికి
దోడుగావరతురంగసహస్ర। చయములనియమించెజగతిరక్షకుడు॥ వా
రికిదోడుగావరభద్రగజములు। రథసముదయములును పృథివినియమిం
చె॥ సకలసేనలనెల్లజవముతోనడిపింపు। మనుచువేడ్కనుసుషేణునిని
యోగించె॥ అన్నిబలములకుతానధిపతిత్వముమీఱ। పట్టభద్రుండగుచు
భాసిల్లెస్వామి॥ ఆమహారవములకునాకాశమల్లాడె। బ్రహ్మాండములుపటా
పటపగిలిపోయె॥ భరముకోర్వగలేకఫణిరాజభీతిల్లె। తలవంచుకొనెర
సాతలముక్రిందికిని॥ ఆమహాఘూంకారమరసిసగమైపోయె। శివుడుజాలిని
బొందిచింతింపదొణగె॥ కాలమరయుచునుండెకమలసంభవమూర్తి। త
లగిఅపమృత్యువుతల్లడించెనుగ॥ కలగెసప్తాంబుధులునిలరాలెతారక
లు। నంతసూర్యుడుగ్రుంకెనపరశైలముకు॥ జానకీవరుడపుడుసర్వకృత్య
ములను। సలిపిసంగరమహోత్సవమువెలయుచును॥ బహుకాలవేత్త
జాంబవునిదగ్గిరబిలచి। చాలమన్ననజేసెజానకీవరుడు॥ ఏపుతోనతుల
ప్రతాపలంకాపురికి। గలుగుమార్గములన్నితెలియంగనడిగె॥ మార్గము
నగలిగేటిమహిమంబులన్నియును। వింతలన్నియుదెలసెవిశ్వపాలకుడు॥
అసురమర్మములెల్లహనుమంతుకెఱిగింప। భల్లూకకులరాజవల్లతాదెలి
సె॥ తమ్ములునుతానుయంతఃపురమ్మునకేగి। భక్ష్యాన్నములుమెసగెపద్మ
లోచనుడు॥ విడియములుగావించిహెలయగానారాత్రి। నిద్రించిమరునా
టియుదయకాలమున॥ ఉచితకృత్యములన్నిఒప్పుగాగావించి। తనగురుం
డగువశిష్ఠునిబిల్వబనిచి॥ తానునాతడుసహోదరచయంబులుగూడి॥ గో
ష్ఠీస్థలముకేగిగూర్చుండియచట॥ శతకంఠుపురికేగుసాధనంబులువాని।
దునుమయంత్రంబులుఘనపరాక్రములు॥ తరుచరమహిమలుతగుపరా

భవములు। సకలదేశాధిపులసాహసంబులును॥ ఇన్నికనుగొనియాడుచు
న్నసమయమునందు। పరమపాతివ్రత్యభవ్యగుణవేత్త॥ సీతామహాదేవిజే
విశేషునిపలుకు। లాలించియచటికినిలావణ్యమొప్ప॥ వచ్చినీలంబుకవా
టంబుచాటున। నిలచికరములుమోడ్చి నీలాలివేణి॥ మోదమొప్పతిలం
గమృదుమధురవాక్యముల। ప్రాణవల్లభునితోబలికెముద్దుగను॥ ప్రాణ
వల్లభనీవుప క్తికంఠునితోడ। బోరుకాలమునందుభూరిలాఘవము॥ వ
రణిమీరినబాణసంధానచతురత।రథగతిక్రమముసారథిచమత్కృతియు॥

సీత యుద్ధమునకువచ్చెదనని రామునికోరుట.

ఉత్తరములకుప్రత్యుత్తరములుచిత్ర। మనిచెప్పగావాటినానా
టనుంచి॥ నెలయంగయుద్ధంబునలువునప్పుడుచూడ। గోరియుంటిదనె
పుడుశ్రీరామచంద్ర॥ ఎపుడుసమరముగల్గు నెపుడునేగనుగొందు। నని
యుందుతలియించెనయ్యనావ్రతము॥ మీజయమునుగాంచుటకుమీవెం
టనేవత్తు। అడ్డుచెప్పకశలవునానతీవలయు॥ మీరుశతకంఠునుభూరి
నిర్భరముష్టి। పోరాడువేళమీవీరులిద్దరును॥ కరికరియుగిరిగిరియుకంఠీర
వము ఘోర। కంఠీరవంబులకరణినుండురుగా॥ కనులపండువుగానుగాం
చెదనుశలవిమ్ము। రావచ్చునేనుశ్రీరామమీవెంట॥ శోభనగృహములకు
శృతులువినుచోటులకు। నింపారయజ్ఞమొనరించుటావులకు॥ ఘనయుద్ధ
భూములకుకాంతామణులగూడి। జనవచ్చురాజులుజగతిలోపలను॥ వి
శ్వపరిపాలనీవెంటనేరావచ్చు। ననుమీరువెంటదోడ్కొనివెళ్లవచ్చు॥
పరగసందేహింపబనియేమియునులేదు। దయజూచిశలవిమ్ము దశరథా
రామ॥ అనినవినిరాఘవుండద్భుతహృదయుడై। వనజాక్షిగాంచియిట్లని
యెమోదమున॥ వనజాక్షిరోకలహవాంఛనీకెటుబుట్టె। నెవరుచెప్పిరినీ
కునీలాటిబుద్ధి॥ అల్పబుద్ధులుస్త్రీలవనినిజముజెప్పెదరు। యిట్టియాత్రకు
వాంఛనేలబొందితివి॥ చిలుకపలుకులకుమదియులికిపడుకోమలివి। ఘన

మరాధ్యుటవృత్తి వీనినిలువగలవ ॥ ఎదురెవ్వరాడిననుమదిగుందకోమలి
వి। ప్రత్యుగ్రఘోరమలోబడినిల్వగలవ॥ నెలతవెన్నెలకాకనిలచిమోర్వక
నీవు। యుగ్రభానార్చులకునోర్చినిల్వగలవా॥ పటికంపుసోపానపంక్తివి
ల్వగలేవు। బలురథంబుననెట్లునిలువంగగలవు॥ పలపలికితివినీపేలాలకిం
చితివి। కలహాగతులేలయీగమనంబులేల॥ పూనిశతముఖుడంపినానిలో
కమునున్న। వస్తువలుగానితెచ్చివనితకిత్తు॥ వాయించుటకువీణవా
ద్యమ్ములుగావు। భటవరాంకృతులుమదికిభయకరంబగును॥ వాసిం
చుకుంతమావాపనంబులుగావు। మదరక్తజంబాలమయముచూడగను॥
మల్లికాపర్యంకమార్గంబుయిదిగాదు। భయదరాక్షసకబంధముపంకజా
క్షి॥ మరిపెములుయిదిగావృమ్మృత్యుముఖములుగాని। పరగసుఖములు
గావుప్రళయయుద్ధములు॥ ముదితరోసిరాకమోసంబుసమకూడు। నా
మాటవినుమికచనాళికవయన॥ ఇట్టిమర్ఘటగమనమేలతలపెట్టితివి। పణ
తిరోసిపాత్రిలంగాతుగామ॥ అనుచుపతిబలుకంగనప్రదుసీతాదేవి। కన్ను
లందునభాష్పకణములొలుకగను॥ తనదుబాటమనవ్రేలుతగనేలరాయు
చును। చీరకొంగునకుకన్నీరుదుడుచుచును॥ మగనియాజ్ఞకుతానుమా
రాడగాలేక। గడగడవడకుచునుకడుభీతిపడుచు॥ గణవాంఛతనమనంబు
పచాలపెనగొనుచు। తిరిగిచెప్పగలేకవెరపునొందుచును॥ ఖిన్నురాలైత
పదుకన్నీరుదుడుచుచును। భక్తిజెన్నొందతనపతికిట్టులనియె॥ ప్రాణేశనీ
భుజాపుణ్యాలంబులమరుగు। బట్టినేనుండగాభయమేమివాకు॥ తమప్రాపు
నుండంగదనుజాళికరగదె। గణ్యమగునానాథకరుణాపయోనిధి॥ సమర
రంగమునందుమెప్పదత్యముగాదు। చాలయభిలాషనుదెందియుంటినిగ॥ క
రుణాదిశలువిమ్ముకరుణాపయోనిధి। దీనరక్షకదేవదేవసర్వేశా॥ ఆదికనిక
రముబుట్టితనవిభుడిపాదములు। బడిలేకకుండగాభామతానుండె॥ పదము
లమబడియున్నభామలేవగనెత్తి। దయమనంబునబెనగదశరథాత్మజుడు॥

దరినున్న వాశిష్ఠు వెనుక జానకిఁజూచి । గమనవాంఛలు మీరగంటిరాయ
నుచు॥ ఇంతియిట్లనగోరనిందు కేమి తెరంగు। వలదన్న మానదీకలరాయ
తాటి॥ కానియాత్రకువాంఛ గలిగితల్లడమంది । వలదంటు శోకించుకల
వేమిచెపుడి॥ అనిన ఘనుడు వశిష్ఠు తన తపోమహిమచే । వెలయు భూతభవి
ష్యద్వర్తమానంబు॥ సర్వమహిమలు దెలిసి జానకీమహిమంబు। వలనుగ శత
కంఠుండు ఖులగూలుననుచు॥

వశిష్ఠు సీతను యుద్ధముకు తీసుకవెళ్లమనుట.

సంశయము లేకుండ సర్వంబు దెలుసుకొని । శ్రీరాముని విజయంబు చి
త్తమునఁగోరి॥ జ్యోతిస్వరూపిణియై సీతామహాదేవి । తనకు దృశ్యంబగుటఁ గ
ని వశిష్ఠుండు॥ రాముమీనసతిగోరు రాకవద్దని పలుక । తగదయ్య సీత చేజయ
ఁబొందు తెగును॥ జయముసమకూరునిక సత్యంబుగా నమ్ము॥ అది యెట్లన్న వి
నండి యాదికాలమున॥ శతకంధరుడు ఘోరతపము బ్రహ్మనుగోరి మేలు
గానొనరింప మెచ్చి పరమేష్టి॥ పురుషవర్గంబుచే మరణంబు లేకుండ । వర
మిచ్చె దనుజానకు సారసభవుండు॥ స్త్రీలచే మరణంబు జెందకుండగ వరము
గొనడాయె దనుజుండు మనుజవల్లభుడ॥ అదికారణంబుగా నతివ సీతాదేవి
శతముఖుని దునుముటది సిద్ధమని నమ్ము॥ అతివ సీతకు గమనమద్దు చెప్పగవ
లదు। రానిమ్ము నివెంటరఘుకులోత్తంస॥ కేవలాంగనగాదు భావించిచూ
చితే। ఆదిపరంజ్యోతి యతివ సీతమ్మ॥ నిజముగ నాయమ్మ నిశ్వాసనేత్రములు।
చంద్రుడు సూర్యుండు జగతిరక్షకుడు॥ ఏకముగ విలసిల్లు నెల్ల బ్రహ్మాండ
ములు। ఆటపాటైయుండు నాయమ్మకెపుడు॥ దాసదాసాదులై తగను పు
త్రాదులై। హరిహరబ్రహ్మలు నాయమ్మకలరు॥ ఆయమ్మ యంశువుల నమ
రంగ బుట్టిరి మూడుమూర్తులు జగన్మూలమాయింతి॥ వసిత సామాన్య
రాలని బుద్ధిదల్పకుము। రమణితో గూడి యుద్ధముకరుగుదెంచు॥ రక్కసు
డుగడతేరు రమణిచే నిక్కముగ। సందేహపడవద్దు ఇందుకేమియును॥ అ

నుచుపలుమూరుదీవనలు తా నొనరించి । యావశిష్ఠమునీంద్రుడావధూవ
రులు॥ ఎల్లిపుష్యమిసమరయాత్ర కేగుటమంచి । మధ్యాహ్నమునసూర్య
మండలము వేళ॥ అనుచుగురువువశిష్ఠుతనతోడ జెప్పితే। సమ్మదంబునబాం
చెజానకీవరుడు ॥ జానకిగమనముకుసమ్మతంబునుబొంది । మంచిదేయనిప
ల్కెమగువతోనపుడు॥ ఘనుడువశిష్ఠుండుతనయాశ్రమము కేగె।తమతమ
విడిదిలకు తాము నేగిరిగ॥ రఘునాయకుండంతరమణిసీతయు తాను । సం
తోషభరితులై శయనమొందిరిగ॥ మరునాటియుదయమునమనుజవర్యు
డులేచి। యుదయాదికృత్యములునొప్పగాదీర్చి॥ భూసురవందనంబులు
జేసివారిచే। దీవనలు తా నొందిదివ్యపురుషుండు ॥ సంగ్రామయత్నములు
నలుపుటకూహించి। మేలుముస్తాబయ్యెమహిపాలకుండు ॥. బాలార్క తే
జంబుభాసిల్లురత్నాల । మకుటంబుధరియించెమనుజనాయకుడు ॥ కోటి
సూర్యులభంగి నేటిల్లుకౌస్తుభ। రత్నంబుధరియించెరామభూవరుడు ॥ క
టుకగద్ధగితమకాకర్ణకుండలములు। కర్ణములధరియించెకమలలోచనుడు॥
కనకనవరత్నములుదనరుహారము లెల్ల। కంఠమునధరియించెకమలలోచ
నుడు ॥ ఘుమ్ముఘుమ్మున తావిజిమ్ముంగకస్తూరి । తిలకంబుధరియించెనలిక
భాగమున॥ తళుకుబంగరుమేల్మితళతళుకుజెన్నొంద। పీతాంబరముగట్టె
సీతావరుండు॥ వజ్రాయుధముకన్న వాడిమీరినయట్టి । ఖడ్గంబుధరియిం
చెకమలలోచనుడు॥ పదునాల్గులోకములబరిమార్పగాజాలు। గదచేత
ధరియించెకమలనాభుండు॥భూతేశుచాపంబుబోలివెలయుచున్న। చా
పంబుధరియించెజగతిరక్షకుడు ॥ విలయార్కబింబంబువేడిమీరినయట్టి।
చక్రంబుధరియించెజగతిరక్షకుడు॥ దనరుబత్రీసాయుధాధరుండై వజ్ర। క
వచంబుధరియించెఘనుడుశ్రీరాము॥ పతిభక్తితనకెల్లాభరణంబులనిదల
చి। జీవితేశునిమొకుటసీతావధూటి॥ మేఘంబువెలువడినమెరుపుచందం
బున। శ్రీరామభూపాలుచెంతనిలచెనుగ ॥ అగ్రజునితోగూడియాలక్ష్మణ

స్వామి! భరతశత్రుఘ్నులు పైనంబులై రి॥ పుత్రులగుకుశలవులుభూరిదో ర్దర్పులై! పైనంబులై వచ్చెరయముమిారగను॥ భువనుడగువిజయుండు మహిమరెట్టింపంగ! రణగమనుడై నిలచెరఘురాము లెదుట॥ వారితోడు తగూడిశ్రీరామచంద్రుండు! యంతఃపురము కేగిమొలమిలోడుతమ ॥ కౌ సల్యసూమిత్రకై కమొదలై నట్టి! తల్లులకుబ్రణమిల్లి దండములు బెట్టి॥ సీ తామహాదేవిజీవితేశునిరీతి! వందనంబులు జేసెవారికందరికి॥ సౌమిత్రియు నుభరతశత్రుఘ్నులనుగూడి! అన్నగతిబ్రణమిల్లిరపుడుతల్లులకు॥ కుశల వులువిజయుడునుకోరియవ్వలకెల్ల! కడుభక్తిదండములుగావించిరపుడు॥ రణవిజయులై వేగరకటనునిబరిమార్చి ! తగ వేగరమ్మనుచుతల్లులందరు ను॥ దీవించివారలకుదీవనాశుతలిచ్చి! శలవులిచ్చిరివారుశలవుగై కొనిరి॥ అంతఃపురము వెడలిఆస్థానమున కేగి । ఆసుమంతాదిమంత్రులవిలోకించి॥ మంత్రిపుంగవులారమానీంద్రులనుగాయ । నభయమిస్తినివారియాపద లుదొలుగ॥ శతముఖుహరణంబునలుపుటకు జను దెంతు! మెల్ల సేనలగూ డియీా వేళ మేము॥ శతముఖుహరణంబుసలిపిక్రమ్మరవత్తు। మందాకభూ భారమంతయునుమిారు॥ పరిపాలన మొనర్చిప్రజలందరకు నెకట । సమ ముగాజూడుడుసద్ధర్మలగుచు॥ ధర్మంబునాల్గుపాదములుదప్పకనుండ! పా లించుడీజనులపరమహర్షమున ॥ పాలించుడని చెప్పి పంకజాక్షుడు రామ! చంద్రుండురఘువరుడుజానకీవరుడు॥ కదనగమనంబునకనిదిసమయమని చెప్పి! తనగురువశిష్ఠునకుదండములు బెట్టి॥ పలుమారుశుభమనుచుపలికి వశిష్ఠుండు! దీవనలుగావింప దేవదేవుండు॥ శ్రీగస్తుభూపాల శేఖరాయనిస ర్వ । గీర్వాణగణములాశీర్వదింపగను ॥ శుభమస్తురాజన్యచూడామణీ యంచు! విప్రవర్గములుదీవించుచుండగను॥ ఎలమినసర్వగ్రహాములేకాద శస్థాన! ఫలమబ్బుననిజ్యోతిష్కులుబలుకగాను॥ అభ్యుదయపరంపరాభి వృద్ధియుగలుగు! ననికవీశ్వరులెల్లవినుతి జేయగను॥ కాంతలందరు హేమ

కలితసౌధములెక్కి। చెలువుగాముత్యాలుచాలగాజల్ల॥ ఘుమ్మఘుమ్మన
వీరకాహళులుమ్రోయంగ। పూర్ణకుంభద్వయంబులుయెదురుకొనగ॥ ఘన
నఘంటికాపటహకాహళమృదంగములు। పూరటిల్లుచుమింటభోరునను
చెలగ॥ ఈరేడులోకాలుఈవలావలగాగ। తరుచుదుందుభిధ్వనులుజెల
గుచుండగను॥ మంగళపాటకసంగీతములువెలయ। వేల్పులెల్లనుపుష్ప
వృష్టిగురియగను॥ రయమొప్పమాతలిరథముదోల్కొనివచ్చి। యొలమి
తోశ్రీరాములెదుటనిల్పెనుగ॥ ఘంటాకలితమగుచుగగనంబుపొడవునా
కోటిధ్వజంబులుకొమరొప్పుచుండ॥ కనకనవరత్నములుదనరుషోడశచ
క్రి। నహితమైసుందరముచాలమీరుచును॥ సాహస్రఘోటకచయము
రంజిల్లంగ। మద్దెగంబులకెల్లమోదంబువెలయ॥ దివ్యరథమొప్పంగధీ
రుడైశ్రీరాము। గనియందరికిజెప్పిఘనతమీరుచును॥ త్రిపురపురములు
గాల్చునపుడుతేజముమీర। గూడుతోనుస్ఫటికరకంతుపగిది॥ మెరుపు
తోగూడున్నమేఘంబురీతిగా। జానకితోగూడిజలజలోచనుడు॥ రవికోటి
తేజుడైరణరంగధాముడై। జగదేకవీరుడైజానకీవరుడు॥ భానుడుదయా
చలముపైనెక్కుచందంబు। రథమెక్కివెలుగొందెరాఘవేశ్వరుడు॥ చ
ల్లగాఘనతావిజల్లుచునువొకవింత। మలయానిలముజల్లెబలముపైనవు
డు॥ జయజయధ్వనులతోచాలవేడ్కలుమీర। మంచిశకునములయ్యె
మహిపాలునకును॥ గరుడపగడలుమొదలుగాగల్గుపేరైన। జండానిశానీ
లుపోగముందరను॥ పసిడిఘంటలువెలయబలువైభవముమీరి। మదగ
జంబులుదర్లెపదిలక్షకోట్లు॥ బారుమీరినయట్టిపేరైనజల్మతీ। గుర్రాలు
కోటానకోటులేదర్లె॥ ధరణిగంపింపంగశైలిపిలేకుండంగ। రాజితంబుగ
కోటిరథములేదర్లె॥ వీరుడైసింధుగంభీరుడైకనకాద్రి। ధీరుడైభరతుం
డుతేజుడైవెడలె॥ వసుధతల్లడమొందిదిశలుమ్రొగ్గతిలంగ। పిడుగుపాటు
నుబొందివెడలెలక్ష్మణుడు॥ శత్రుసంహారణక్షత్రియప్రభువైన। శత్రుఘ్ను

దునుదర్లిసాహసంబునను॥ సీతాసతీగర్భసింధుసంభూతులౌ॥ లవకుశులు
నూదర్లిలావణ్యముగను॥ తండ్రికుశుడొప్పంగ శాతరాముడు మెచ్చ। వుడ
మికంపమునొంద వెడలెవిజయుండు ॥ మూడుదశాహిణులమూలబలమే
దర్లి॥ దివ్యాయుధములతో దిశలుగంపింప ॥ రణవీరులిటు వేగరాగిడికినో
ర్వక। వుడమిపరాగంబువడినవుడు వేచె ॥ ధరణిభయపడిమింటదాగబో
యినరీతి॥ గలశెనుయాకాశగంగలోనవుడు॥ నీలమేఘముతోడనిలచిన
మెరుపువలె॥ వెలశెసీతాలక్ష్మివిభుడుచంగటను॥ ఆయమ్మసౌందర్యమంత
కన్నులజూచి॥ పురవాసులంతతలపోసిరీగతిని॥ ఆమేనివయ్యారమావింత
శింగార॥ మమరకాంతలయందునైనజూడముగ ॥ నీలమేఘముచొప్పాన
లతకుకురులొప్పు॥ అర్ధచంద్రునిబోలుఅతివనెన్నుదురు॥అద్దములు చెక్కు
ళ్లుఅబ్జములు నేత్రములు॥ సరగొప్పనాసికముసంపెంగమొగ్గ॥ శ్రీకారము
లుభామచెవులుముద్దులుగుల్కు॥ మోవిపగడపుతీగెమురిపెములమించు॥
నవ్వువెన్నెలనిగ్గునలినాక్షిదంతములు । ముక్తాఫలంబులు మోముచం
ద్రుండు॥ గళముశంఖంబింతికలరుభుజములుతూళ్లు॥ కాంతకరతలములు
కడుపల్లవములు॥ వీపుకదళీదళము వెలదికుచములుగిరులు॥ కాంతనాభిక
సుడికౌనుగగనంబు॥ కటిప్రదేశముపుడమికామినీపెందొడలు । అరిటిబో
దెలమించునతివిచిత్రముగ॥ పద్మములుపాదములుపంకజాక్షిశరీర । మె
ల్లతొలకరిమెరుపువనితాక్షిరూపు॥ పసిబూనిచేసెనొబహుకాలములుబ్ర
హ్మ॥ పరగముద్దులగుమ్మబంగారుబొమ్మ ॥ బొమ్మగాదదిమంచిపాలుపైన
కెందమ్మి॥ తమ్మిగాదిదిమంచితావిపూతిలుక ॥ తిలుకగాదిదిమంచితీరైన
చంగల్వ॥ కలువగాదిదిమంచిఘనమైనచిలుక॥ చిలుకగాదిదిమంచిచిగు
రుపువ్వులబంతి॥ బంతిగాదిదిమంచిప్రద్యుమ్నదంతి॥ దంతిగాదిదిరతీతరు
ణీమెప్పులకుప్ప॥ కుప్పగాదిదిమంచికుదురుపూదండ ॥ కాకున్నయింతచ
క్కదనమెటుగలిగె॥ చూడశక్యముగాదుసుందరీమణిని॥ కనలేదుయిటు

వంటికాంత నేలోకమున। వినలేదుయిటువంటి వెలదులుండుటకు॥ దిద్దిచే
సినలాగుతీర్చిబ్రాసినలాగు। చిత్తరువుబొమ్మవలె చెలియగనుపించె॥ కాం
తనిలచిన చోటకలువ తామరలుండు। కొలనులై యుయ్యెండునుకొదువలేకుం
డ॥ సురయరంభోర్వసీమేనకాంబుజముఖులు। వనితసౌందర్యమునకెన
కాలలేరు॥ అనియిట్లుపురవాసులంతగొనియాడంగ। పురముపెడలెను పు
ణ్యపురుషోత్తముండు॥ సాకేతపట్టణప్రాకారములుగడచి। పైటబలము
లగాంచె పద్మనాభుండు॥ నేలయీనినభంగినిఖిలభూములునిండి। పి
గినయట్లుయాలామునిండి॥ పర్వతంబులయందుబలులటాకములందు। అ
ఖిలదిక్కులయందునాబలమువెలసె॥ పట్టజాలకయుండెబ్రహ్మాండభాండ
ములు। ధరణిలోనిసుమంతతెరిపిలేకుండ॥ మున్నూరుయోజనంబులువెడ
ల్పునుగల్గి। అంతియొపొడవుగానాబలములమరె॥ బలములన్నియుజూచి
పరమాత్ముడగురాము। ఘనవిభీషణుమొదలుఘనులనందరిని॥సుగ్రీవఅం
గదసుషేణజాంబవ। వరులనెల్లనుగాంచిపరమహర్షమున॥ నేటికిచ్చట
మనమునిలచి రేపుదయమున। నాయుద్ధయత్నముకునడువంగవలయు॥ అ
ఖిలసేనతెరుంగనన్నిదిక్కులవేగ। సాటించమనిచెప్పెసార్వభౌముండు॥ ప
రవాళ్ళురప్పించిబహుబలముతెరుగంగ। సాటించెనావేళసాహసంబునను॥
నరవరుడుకదనసన్నాహవేడుకనుండె। నంతటనుసూర్యుండుపస్తాద్రికరి
గె॥ దళములన్నియుతమస్థానములనియమించె। నంధకారముబర్వెనఖి
లదిక్కులకు॥ ఆవేళభేరీమృదంగతూర్యరవంబు। నొక్కపెట్టునమ్రోగ
నుజ్వలంబుగను॥ అఖిలబలములసింహనాదములుఘోరముగ। బరగ
దిక్కులకెల్లభయకరముగాను॥ అశ్వఘోషారవములరయుచున్ననము
ట్టి గంధగజబృంహితములందందబరగె॥ తంగుననిశాత్మకటంకారము
లుమీరె। భల్లూకకులరవముప్రళయమైబరగె॥ రథనిష్ఠురస్వనములుదారె
బ్రహ్మాండములులో విలయకాలంబయ్యెవిశ్వమంతటికి॥ హస్తసంభ్రములో

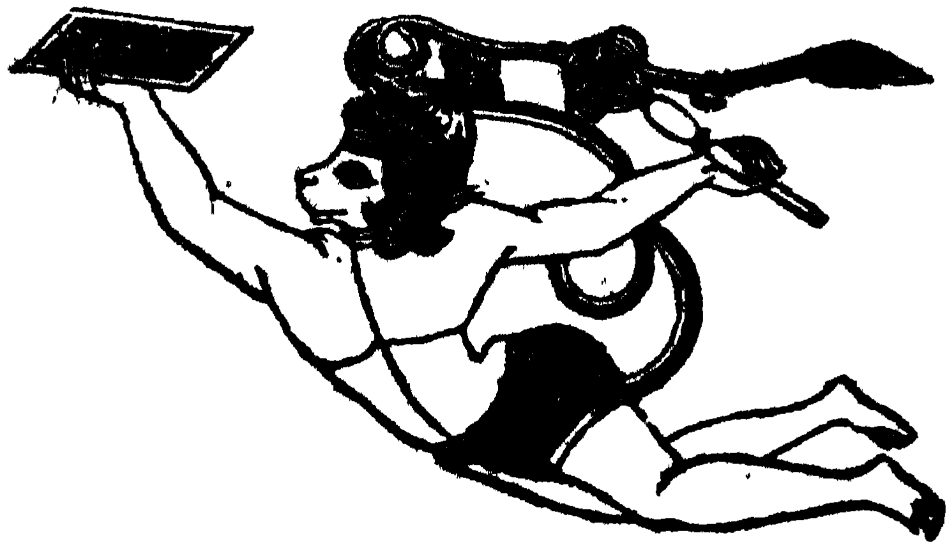
క్కసరణిగా ఘోషించె। నంతయుదయాద్రిపై యర్కుడుదయించె॥ అ
టుకుండె మేల్కాంచి ఆ రాఘవేంద్రుండు। ఉదయకృత్యములన్ని వొప్ప
గాదీర్చి॥ ఆవిభీషణసుగ్రీవాంగదజాంబవు లాదలై నవీరులనుముదము
తోబిలచి॥

రాముడు యుద్ధమునకు వెడలుట.

మణిభూషణంబులును కనకాంబరంబులును । తగినరీతిగనిచ్చె
దానవాంతకుడు ॥ తమ్ములనుపుత్రులనుతగపౌత్రులనుబిలచి । సకలనృ
పులనుగూడిజనుడెంచుమనియె ॥ దేశాధిపతులంతధీరులై తమతమ । బ
లములకుసాటించిపైనంబులైరి ॥ కరవాలముసలముద్గరప్రాసపట్టస ।
పరిఘగదాశూలబాణములతోడ ॥ గజహయాందోళికఘనబృందముల
నెక్కి । మెరయుచుండిరిమింటసురలుమెత్సగను ॥ కపివరబలమంతకదు
నొక్కపెట్టుగా । జయజయధ్వనులతోజెలగుచుండిరిగ ॥ చుట్టుముట్టడి
వేసినట్టివిభీషణు । బలమురాక్షసులంతబలసియుండిరిగ ॥ బలములన్ని
టినియేపారకన్నులజూచి । హనుమంతుగుణవంతునతిపుణ్యవంతు ॥ త
నకరంబులురెండుతలమీదకట్టుకొని । శ్రీరామజనపాలుచెంతనిలచెను
గ ॥ వచ్చినిలచినయట్టి వాయుపుత్రునిబట్టి । కౌంగిటనుబంధించెకమ
లలోచనుడు ॥ కరయుగమ్ములుమోడ్చి ఘనుడుహనుమంతుండు । విల
సిల్లుశ్రీరామువిభునికిట్లనియె ॥ ఇలసేనలన్నియునుఇలమీదనడచితే ।
పట్టజాలవుయెల్లబ్రహ్మాండములును ॥ ఎల్లలోకములిపుడుతల్లడముబొంద
వా । నిలువగలవాయెల్లగిరులునగరములు ॥ సారదిలోకములెల్లచూ
ర్ణమైపోవవా । యేదారినడచేదుయీబలంబెల్ల ॥ విశ్వములునిర్మింప
వెలయుజగములుబ్రోవ । కొత్తగానవతారమెత్తవలెనీవు॥ అదియుషా
యముగాదుఆదినారాయణా। విన్నవించెదనొక్కవృత్తాంతమిపుడు॥విజ్ఞా
కృపారసముచేమేనునింగినిముట్టి । పెరిగెదనుబలములను ధరియించు।

కొరకు ॥ అఖిలబలములమేనునమరించుకొనినేను । నడచెదనువిూయా
జ్ఞనాతలనుబెట్టి ॥ బలములన్నియునేనుధరియింపలేనన్న । గణ్యమేమి
యులేదుకమలనాభుండ ॥ అనివాయుజుడుబల్క వినిరామచంద్రుండు
వరమహర్షంబుననుపవనజునకనియె ॥ పవనజయీకార్యభారమంతయునీ
దే।నినునమ్మికార్యముకునేనునడచితిని॥ మదినిదలవుచువడలుమాటనిక్క
ముగాని । యేయుపాయంబునేనూహింపలేదు ॥ ఇతరబలములనమ్మినే
ననడువగలేదు । నయమొప్పనీబలమునమ్మినడచితిని ॥ ఎట్లుజరిగించినా
యేరీతినడచినా। నీదికార్యముగానిమాదేమిగాదు ॥ ఎట్లుదాటెంతువో
యీబలములన్నిటిని । యెల్లలోకంబులునుయెల్లవార్ధిధులు॥ అంజనీపు
త్రుండవసమానబలుడవు। నీకులక్ష్యములేదుయేకార్యమైన॥

హనుమ సకలబలములను తనశరీరమునదాల్చుట.

అనిరాఘవుడుబలుకునప్పుడుహనుమంతుండు। పెరిగెబ్రహ్మాండము
లంపిక్కటిల్లగను ॥ తనమోముఆకాశమునుదూసిబ్రహ్మాండ । మునకేగి
బ్రహ్మతోముచ్చటాడగను ॥ తనహస్తములుపూర్వధరణీధరేంద్రంబు ।
హస్త్రాద్రితోవియ్యమందుచుండెనుగ ॥ తనవాలమవలీలతనుచంద్రమండ
లము । మాసిధృవమండలములోచెలిమిసలుప ॥ తనరోమకూపములు
తగనొప్పెనత్తుత్ర । పక్ష్యులకుబెజ్జములుపరవునట్లుగను ॥ తనరవానికి
మృత్యుతతులుతల్లడరంగ । నిలచెహనుమంతుండునిఖిలేశుకెదుట॥ భూ

శినక్షత్రములుపూసలయ్యెను మొలకు । కమలబంధుడుబొడ్డుఘంటయ్యెని
లఘు ॥ ఆరీతిగా నిలచిఅపుడుహనుమంతుండు । దశరథసూనునకుదండ
ములు బెట్టి ॥ ఆరథముతోబట్టిఅవలీలనెత్తుకొని । సీతామహాదేవిశ్రీరా
మవిభుని ॥ తనశిరోమధ్యమునదాల్చెనిద్దరివధూవరులకానందంబుబరిఢ
విల్లగను॥భోరుమని దేవతులుపుష్పవర్ష ముగురిసి। రావధూవరులపై హను
మంతుపైని॥తనభుజంబులనిలిపెతగభరతలక్ష్మణు। శత్రుఘ్నకుశలవులసం
తోషమునను॥ రెండవభుజంబునారీతివిజయాదులను। అర్కపుత్రాదులన
మరనిలిపెనుగా॥ తనశిరంబునభుజంబునబలులనమరించె। శేషించియున్న
ట్టిసేనలన్నిటిని॥ పేరుపేరునబిలచిబీరువోకుండంగ। తనదేహమంతటనుదా
ల్చెఁబలములను॥తనరోమకూపములుఘనవృక్షమూలములు। గాదళంబుల
కెల్లనాధారమయ్యె ॥ మున్నూరుయోజనంబులవెడల్పునుగలిగి । అంతి
యెపొడవునై యఖిలబలములను ॥ హనుమంతుదేహమునసమరియుండి
రిసేన। చెరుకుముక్కలకుమూగుచీమలపగిదిని ॥ సకలసేనలనిట్లుసమకొల్పి
దేహమున। భారమేమియులేకపవననందనుడు ॥ ఘనముగజయజయధ్వ
నులుమిన్నంటంగ । భేరీమృదంగములుభోరుకొనిచెలగ ॥ మూరుడగుము
పేణుదారిముందరజూప। నడచెహన్మంతుండుపుడమిగంపింప॥ చుక్కల
లోచంద్రుశోభగావెలుగొందె । సకలసేనలలోనజానకీవిభుడు ॥ ఎంతపు
ణ్యాత్ముడో యెంతధీరాత్ముడో । యనుచుమింటనుసురలువినుతిసేయగను॥
క్రమక్రమంబునగొప్పవనముతటాకములు । పర్వతంబులుగడచెపవననం
దనుడు॥ నదులునిధులునుగడచినగరభూములుగడచి । ధీరుండుదేశాది
దేశములుగడచె॥ ఘనసేనభారంబుగణ్యమేమియులేక । దూదికొండవి
ధానతులదూగినడచె॥ ముజ్జగంబులకెల్ల మొగిభయంకరముగా। వీరరూ
పంబుతోవీగుండునడచె॥ హనుమంతుడీరీతినఖిలబలములనెల్ల। తనమేన
నమరించుకొనుచునడువగను ॥ శతకంఠుచారులుజనుదెంచిహనుమంతు

గాంచివిభ్రాంతులై కళవళనుబడిరి ॥ కళవళంబడియుండునిలువజాలగలే
క। ఘనతప్రతాపలంకాపురికి జేరి ॥ నవరత్నసింహాసనమునశతకంఠుండు।
సదయుడై కూర్చున్న సమయమందునను॥

చారులు రాముని రాక శతకంఠునికి జెప్పుట.

చారులంతటవానిచరణంబులకు మ్రొక్కి। వెలయునథ వారంతవి
నగనిట్లనిరి॥ దనుజకులవర్య సేపనువువను మేమెలుదు। వార్తలెల్లను దెలసి
వచ్చియుందుదుము ॥ ఏముచందమొగానియీవేళమాకొక్క। విపరీత
చందంబువిఖ్యాతమయ్యె॥ లంకాధిపతియైనరావణాసురుజంపి। జయము
బొందినయట్టిజానకీవరుడు॥ దేవమీతోపోరుగావింపగాదలచి। ప్రళయ
కాలమురుద్రునిగిదివచ్చెనుగ॥ మున్నుకపులబలంబువిన్నారమేగాని। వె
లసినప్పటికన్న విస్తారముగను॥ తగనాటికన్న విస్తారంబుగనపడును। బ
లములెన్నగదుర్లభంబుగానుండు॥ ఆబలంబులబింకమది యేమిటోగాని
జగములన్నిట్రింగజాలినట్లుండు ॥ చుక్కలిన్ననియుని లెక్కసంగగవ
చ్చు। ఇసుకనైనను లెక్కసెన్నగావచ్చు। వానచినుకులనైనవర్ణింపగావ
చ్చు। నారాముబలమెన్నసలవిగాదయ్య॥ అందులోపలనొకడుహను
మంతుడనువాడు। మేరుగిరిచందమునమిన్నుపొడవుగను॥ పెరిగిబలుసేన
నందరినెత్తుకొనివచ్చి। కాలమృత్యువుబోలిఘనుడుహనుమంతు ॥ ఆవా
యుజానకెదురనమరులోపగలేరు। రూపింపమీమదికికోపమొదవునుగ॥
కటకటాబుద్ధిమీకెటులదోచునోగాని। పోరశక్యముగాదువారితోనెవరు॥
ఎవరికగపడకుండమేమరసివచ్చితిమి। ఘనబలమువిక్రమముగాంభీర్యమె
ల్ల॥ ఉగ్రుండుబలములకుసుగ్రీవుడనువాడు। ఆధిపత్యముమీరిఅలరుచుం
డెనుగ॥ అవుడుసేనలకెల్లనారామచంద్రుండు। పట్టభద్రుండగుచుప్రబ
లుచుండుమగ॥ తమ్ములిమ్ముగగొల్వతనవధూమణితాను। యెలమితోహ
నుమంతునెక్కివచ్చిరిగ ॥ రామచంద్రునిసుతులు రణరంగధాములై ।

కళలవులుతంత్రితోఁగూడివచ్చిరిగ॥ మనవిభీషణుఁడెల్లమర్మముల్ దెలుపుచును॥ మనుజవర్యునిమేలుమదినిదలచుచును॥ మిమ్ముదూషించుచునుమీహీను దెలుపుచును। నరవరునికోపంబుపురికొల్పుకొనుచు॥ వంశాభిమానంబువదిలిదుర్మార్గుఁడై। రామచంద్రునిగూడిరాఁదొణంగెనుగ ॥ అదియటుండగనిమ్ముఅత్యద్భుతంబుగా। జనకరాజకుమారైజానకీదేవి॥నీలమేఘముగూడి నెరితీగె మెరుపువలెకోరినిజవిభునితోఁగూడివచ్చెనుగ॥ ఆయింతినునుగొప్పనాథగద్దగితంబు। ఆమితారిరొయెయారమాసతికిదగును ॥ చారులనుభయపడగదూరముగబోగదిమి। కోపమునదానవుడుకొలువుదిగనాడి॥ అంతఃపురముకేగిఅచ్చటికితనప్రధా। నులనెల్లబిలిపించిపలికెరాతుసుడు ॥ రాముడనునొక్కభూరమణుండునామీద । యుద్ధసన్నద్ధుడైయొందు దెలియకను॥ తమ్ములనుపుత్రులనుతనవెంట జేర్చుకొని॥ తరుచరబలమెల్లతన్నుగొల్వగను॥ మీరియంతింతయనిమేర లేకుండంగ। వచ్చుచున్నాడటవగపేమిలేక॥ వారినందరినెల్లవక్కడేహనుమంతు। తనమేనదాల్చుకొనితర్లివచ్చెనట॥మనుజనాథునికెల్లమర్మములెదెలుపుచును। జనుదెంచుచుండెనటమనవిభీషణుండు॥ ఇందుకేమితెరంగుయేమియాలోచన । చెపుడునాతోఁమీరుచెప్పినట్లుగను ॥ కార్యంబునకునడువగలవాడనటమీద। చెప్పుడీనాతోఁడశీఘ్రంబుగాను॥ అనినవినిచిరునవ్వుగొనిమంత్రివరులెల్ల। పలికిరిట్లుగదనుజభర్తతోనపుడు॥

మంత్రులు తమపరాక్రమములు జెప్పుట.

యుద్ధమెన్నడుమాకునొదవునోయనుచును। మామనసునెప్పుడుమోదమందుదుము॥ మాకోర్కెసమకూడెమనుజనాథునితోడ। కయ్యమొక్కటిజేయగలిగెభాగ్యమున॥ మీరుమెచ్చేలాగుమేమురణమునకేగి॥ అతిపరాక్రమవిక్రమంతజూపెదము॥కులద్రోహియైనట్టిఘోరదుష్టుండైన। మనవిభీషణుబట్టిదునిమివేయుదుము॥ అతనిముందుగజంపిఆవెను

కపానుమంతు। బరిమార్చితరువాతబలములనుగూల్చి॥ తనయసహోద
రత్రయము శ్రీరాముని। కడకేర్చివత్తుమీకరుణవచ్చుటకు॥ అతనిభార్య
యైనయాజానకినిదెచ్చి। కానుకిత్తుమునీకుదానవేశ్వరుడ ॥ మమునెరుగ
వామృత్యుమార్కొన్నజాలుదుము। సమరముకునీకింతసంతాపమేల॥ ఆ
దిశేషునికోరలటుబెరికిదెత్తుము। పుక్కిలింతుముమహాంభోరాసులెల్ల॥ పి
డచేతలోజేతవుడమియాకాశంబు। తప్పటలువేతుముధరణిభీతిలగ॥ గ్రుం
గివత్తుమపోయిమృత్యుదేవతనైన। కూలదన్నుదుముదిక్కుంభికుంభము
ల ॥ బాధించివత్తుమాపవనసూనునిబట్టి । కూలంగవేతుమాకులపర్వత
ములు॥ తృణముగీతినిరాముదనిమియాతనిబలము। సమసిపోజేతుముక్షు
ణములోపలను ॥ వారిసైన్యంబెంతవారినందరిదెచ్చు । మారుతాత్మజు
డెంతమాకుజూడగను ॥ నిజముగామాకొక్కనిముషంబుపనిగాదు । స్వ
ల్పకార్యముకింతసందేహమేల॥ అనిప్రతిజ్ఞలుబలుకుదనమంత్రులనుజూ
చి। సంతోషమునుబొందెశతకంఠుడపుడు॥ భండనాయత్తుడై బలువిఱ్ఱవీ
గుచును। భటకోటిరప్పించెప్రౌఢిమీరగను ॥ తనఅగడ్తలురసాతలము
ముట్టగజలము। నింపించెకోపాగ్నినెలకొనంగగను॥ బరువడినితననవప్రా
కారములయందు। నరదార్లనుంపించెచాలజాగ్రతను ॥ కార్చిచ్చులను
బోలికదువిఱ్ఱవీగేటి। దానవులపదికోట్లద్వారకాపుంచె॥ మొగసాలవా
కిటనుతగనూరుకోట్లతో। కావులుంచెనుస్థూలకంఠదానవుల ॥ తేటగా
నగరువీధిద్వారములయందు। క్రూరదైత్యులనుంచెనూరర్బుదములు॥బ
లములన్నియుమహాతెలివితేటలుగ్రమ్మ । ఘోరముగప్రస్థానభేరివేయిం
చె॥ ఇట్లుజాగ్రతపరచియెల్లదిక్కులయందు । నరదార్లనందరినిసర్దించు
మనెను॥ భద్రమనుచునుజెప్పిబలుడుశతకంఠుండు। తనతల్లియగుమహాత

శతముఖుడు తల్లితో రామునిరాకజెప్పుట.

రుణీలలామ॥ చిత్రగంధినిజేరిచెలువొప్పతాబలికె। తామసముమీరంగ

దైత్యనాయకుడు॥ ఓతల్లి వింటివా యొకవార్తయీవేళ। ఆశ్చర్యకరమా
యెనంతరంగమున॥ మనరావణాసురునిదునుమాడిపోయెనట। దశరథు
నికొడుకుసీతారాముడొకడు॥ తనదేవితోగూడితనసోదరులుగొలువ। స
కలసేనలతోడసాహసము వెలయ॥ హనుమంతుపై నెక్కియరుదెంచియుం
డెనట। నాలావెరుంగకనన్నెరుంగకను॥ నరుడువాడననెంతనాతోటిపో
రుటకు। కొలదిమెరుగక మేనుక్రొవ్వివచ్చెనుగ॥ కడుచిచ్చుజొరబ్రాడు
మిడుతలపోలికను। ఘోరబాణాగ్నిలోగూలుటెఱుగరుగ॥ ఒక్కశరము
వనరునిముక్కణిచినేనిపుడు। వానిభార్యామైనజానకినిదెత్తు॥ మునుపుద
శకంఠుండుగొనిపోవుటెఱుగడా। యిపుడుసీతనుగూడియేలవచ్చెనుగా॥ తె
లియనేరనినరుడుదిక్కుయికతనకేది। పట్టితెచ్చెనువానిప్రారబ్ధమిటకు॥
నాఘోరబాణాగ్నిననిలోనగూలుటకు। బ్రహ్మవ్రాసెనువానిఫాలమందు
నను॥ అనుచునీగతికొడుకుతనతోడబలికితే। కటుకటాయనిచిత్రగంధితా
బలికె॥ అబ్బనాతండ్రినీవంటివెంతటిమాట। తల్లిజానకినిట్లుధర్మంబుదప్పి॥
ఆయమ్మలోకమాతనిమాటతెలియక। యెంతపాపపుమాటయిపుడుబలికి
తివి॥ తలపసామాన్యుడాదశరథరాముడు। ఆదినారాయణుండవతార
మూర్తి। మూడుమూర్తులకెల్లమూలమగుదేవుండు। బ్రహ్మాండనాయ
కుడుభక్తపాలకుడు॥ అతనికినీవార్ధులన్నియునగానెంత। నీపరాక్రమంబెంత
నీవనగనెంత॥ కోటిబ్రహ్మాండములుజూరలాడెడుసామి। కద్దనూయీలాటి
అల్పకార్యములు॥ కమలజునివరములకుగర్వింపపనిగాదు। అతనికడ్డము
గావుఆవరములన్ని॥ పురుషవర్గముచేతమరణంబులేకుండ। కోరితివిస్త్రీ
లచేకోరవైతివిగ॥ అదియపుడునాగుండెనదలియుండునుపుత్ర। అదికా
రణంబుగానారఘువరుండు॥ జానకిసతిగూడిజనుదెంచెనాయమ్మ। ఆదిప
రంజ్యోతిహతమార్చునిన్ను॥ నామాటసత్యంబునమ్ముకలహముమాను॥
మొవరుగాజనిరాఘవేశుశరణొందు॥ కాచునిక్కంబతడు కరుణాసము

ద్రుండు। జగదభిరాముండుజానకీవరుడు॥ అనితల్లిబలుకంగనామాటలే
మియును। తనయాత్మబట్టకనుదనుజనాయకుడు॥ రోగిపథ్యాంతముశరు
చిలేనిచందమున। తల్లిమాటలుయేమితనకుపైపకను॥ ఆచటనిలువకలే
చిఅసురబలములుగోల్వ। యుగ్రుడైసమరప్రయత్నమునసుండె॥ అచ
టశ్రీరఘువరుండఖిలబలములుగోల్వ। పూర్ణచంద్రునిపోల్కెవోలుపొం
దుచుండె॥ పొందుమీరగవాయునందనునిశిరముపై। తేజరిల్లెనుదశర
థేశ్వరునిసుతుడు॥ హనుమంతుడంతంతనఖిలభూములుగడచి। చెలువు
గాక్షీరాబ్ధిచెంతజేరెనుగ॥ అఖిలబలములమేననమరశైలమురీతి। నిలచె
నాదుగ్ధాంబునిధిచెంతనవుడు॥ తనకునడ్డంబైనఘనసముద్రముజూచి। బ
లముతోలంఘింపపనిగాదుయనుచు॥

హనుమంతుడు సేనలను తోకమీదను పాలసంద్రమును దాటుట.

శరధిపైవాలంబుబరపిసకలబలంబు। దానిపైనడిపింపదలచితా
నపుడు॥ తనశిరముపైవెలుగుదశరథరాముని। జనకతనయనుయిద్దరినివ
ధూవరుల॥ తగరథముతోదించితనభుజములందున్న। భరతలక్ష్మణుల
చేబట్టిదించెనుగ॥ శత్రుఘ్నకుశలవులసరసతోసుగ్రీవ। అంగదాదులన
ల్లనవనిదించెనుగ॥ తనదేహమునవెలయుఘనబలంబులనెల్ల। పట్టిదించె
నుచాలభద్రంబుతోడ॥ అఖిలబలములనెల్లనబ్ధివద్దునదించి। అఖిలేశున
కుమ్రొక్కిహనుమంతుడపుడు॥ కరయుగంబులుమోడ్చికడుభక్తినిలు
వంగ। గనిజానకీవరుడుకరుణారసమున॥ పవనజానీవంటిపరమబంధుడు
నాకు। వెలయలోకమునందువెదకినాలేడు॥ ఏమియిచ్చినతీరునింపారనీ
ఋణము। దీవింతువర్ధిల్లుదివ్యకీర్తులను॥ అనుచుపతిబలుకంగనపుడుసీతా
దేవి। హనుమంతువీక్షించిఅప్పుడిట్లనియె॥ అన్నపవనజనీమహాత్మ్యంబువ
ర్ణింప। తరమెయెవ్వరికినీధరణిలోపలను॥ ఆవేళరావణుండాశోకవనమునం

దు। కఠినదైత్యస్త్రీలకావునాకుంచి ॥ బాధగావింపంగపతినిబాసినదు
ష్టి। దుఃఖంబుతోనేనుదూలియుండగను ॥ అట్టిసమయమున నీవరుదెంచి
శ్రీరాము। జయమునాతోజెప్పిజీవనమునిల్పి ॥ రావణునిదరికేగిరామచం
ద్రుడునిన్ను। బరిమార్చుతాడనుచుప్రజ్ఞబలికితివి ॥ మరలరఘువరునకు
మార్గమంతయుజెప్పి। కడువేగవారాశిగట్టించినావు॥ దశకంఠుమొదలై
నదానవులజంపించి। జనవరునిచేవిభీషణుబ్రోవజేసి॥ నన్నునావిభుగూర్చి
నావన్న నీవంటిబరమబంధుడుమాకుధరణిలోగలడ ॥ అనుచుజానకిబలు
కనావాయునందనుడు। కడుమోదమునుబొందిఘనుడుతాబలికె॥ అవివే
కిమర్కటుండనునన్ను పలుమారు। వినుతిసేయగదగునఘనులుమీరిట్లు॥
మీమహిమచేగదా మేలుబొందితినేను। సర్వకార్యములందుజగతిలోప
లను॥ మీయాజ్ఞతలనుంచిమీయనుమతినియెంత పనియైననేసాధ్యపర
చజాలుదును॥ ఇపుడుమీశలవంగియెల్లసేనావళుల। వాలముననడిపింతు
వారధులుదాటి॥ చతురంబుధులుదాటిచెలగివాలంబుపై। నడిపింతుబ
లుసేనగడిచిపోవుటకు॥ ఇందుకేమియుమీరుసందేహపడవద్దు। చూడు
మాతల్లిరోచోద్యంబుగాను॥ అనిపల్కిహనుమంతుడావధూవరులకు॥బ్ర
ణమిల్లియాజ్ఞగైకొనిభక్తినిలచె॥ అపుడుకపులెల్లహాహాకారములుసేయ।
చెలగిదేవతలుపువ్వులవానగురియ॥ మిన్నుముట్టంగతనమేనునంతటబెం
చి। బలువైనతనప్రభావంబువెలయగను॥ భూరివాలముదుగ్ధవారాశిపై
జూపి। అంతకంతకులావుఅధికమైచెలగె॥ పొడవులతోమడనిడుపునూరా
మడ। పెంచితనవాలంబుబిలంబువెలయ ॥ ఘనవాలమునుబెంచిగదచేత
తాబూని। కనకమేరువుభోలిఘనుడుహనుమంతు॥ నింగిపొడవుననిలిచెని
ఖిలబలములనెల్ల। కదలినడువుడియనుచుకడుఘోరమునను ॥ పెద్దకేక
లువేయప్రియముతోశ్రీరాము। జానకీయుగములక్ష్మణుమొగముజూచి॥
కనుగొంటిరామీరు హనుమదావ్వాయుమహిమ । యెంతబలవంతుడో

యీమహాభుజబలుడు॥ ఈశ్వరసమానుండుయీపుణ్యచరితుండు। ఇతని
మహిమముతెలుపనెవ్వారితరము॥ అనుచుపలుమారునాతనిప్రభావంబెల్ల।
వినుతిగావింపుచునువిశ్వనాయకుడు॥ పతివధూమణిగూడిహితమతితోన
డచె। వానివెనుకభరతుండులక్ష్మణుడునడచిరిగ॥ ఆవెనుకశత్రుఘ్నుడావిజయు
డునడచె। నావెనుకసుగ్రీవుడంగదుడునడచె॥ తరువాతజాంబవంతా
దులునుసేనయును। నయమొప్పనడచిరానందములువెలయ॥ జయజయ
ధ్వనులతోచెలగుచునునడచిరి। సకలబలములుమిగులసంతోషమునను॥
సకలసేనలుమహాసంతోషభరితులై। వాలంబుపైనడిచివక్కపెట్టునను॥
జనుచుకొందరుగుబేలుసముద్రముకురికి। అరసిజలములుజల్లుకొనుచు
కొందరును॥ గగనవీధికిగొందరెగసిపక్షులరీతి। మొగిచిత్తురుకొందరగ
చరావళులు॥ వాలంబుపైనుండివారధికిలంఘించి। యీదులాడుచువ
త్తురిలమికొందరును॥ కొందరేగిరిపెక్కుచందములవెలయుచు। హను
మంతుబాగడుచునందునాడుచును॥ కొందరరిగిరిచాలకోలాహలంబుగా।
శంకేమిలేకనిశ్శంకతోడుతను॥ ఆరీతిగాసేనలందరునునడువంగ। పరమ
హర్షమునొందిపద్మలోచనుడు॥ సీతాసతికిజూపెశ్రీరామచంద్రుండు। సా
గరములోనున్నజలచరంబులను॥ కర్ణాటకంబులురచ్చకంబులుచాల।
జూపించెజానకీచోద్యమొందగను॥ ఇట్లుజూపించుచునుయెల్లసేనలునడు
వ। శ్రీరామచంద్రుండుజగతిరక్షకుడు॥ క్షీరవారధివద్దజేరినిల్వగసకలబ
లములన్నియువద్దపైనిలచిరపుడు॥ సకలరాజేంద్రులునుసకలరాక్షసబ
లము। గంధసింధురఘోటరథచక్రములను॥ అఖిలబలములుజేరెనాం
జనేయులుదక్క। దేవతానీకములుదీవనలుజేయ॥ బలములన్నియులో
కపైదర్లిపోవంగ। సతిసంభ్రమమునొందెనంజనీసుతుడు॥ తానుయెప్పటి
రీతితనవాలమంతయును। క్రమ్మరదీసుకొనికడుసాహసమున॥ పరమహర్ష
మునసోకగిరిశృంగమునసిల్పి। రామరామాయనుచురంజల్లుకొనుచు॥ మొ

గముమీఁదికి నెత్తిమోముతో బిగియించి । సరిపాదములు నిల్పి తరుచరవరుఁడు॥ బాహులాయ్యనఁ జాఁపి బలు కేకవడి వేసి। పర్వతము వణఁకంగఁ బవనజుఁడు రయిఁ గాసి॥ ఎగసి బలువడి దాఁటె నెలమితోఁ క్షీరాబ్ధి। బలు రెక్కలున్న సురపర్వతము రీతి॥ పాలసంద్రము దాఁటి పవనజుండే తేర। ఎదురేఁగి వనచరులెల్ల వేడుకను॥ తన కెదురుగను వచ్చు వనచరానీకములు। కౌఁగిలించి బంధించె ఘనుఁడు హనుమంతుఁ॥ శ్రీరామచంద్రులకు సీతకును బ్రణమిల్లి । బలు నుతుల్ గావించి భక్తి వెలయఁగను॥ కరయుగంబులు మోడ్చి గిరుచరుఁడు నిలువంగ। అత్యంతకృప జేసి యాదరించిరి గ॥ శ్రీరామచంద్రుండు సీతామహాదేవి। పలుమారు దీవించె పవననందనుని॥ అఖిలబలముల నెల్ల సలసటలుదీరంగ। నిఖిలేశుఁడచ్చోట నిలచెనవ్వేళ ॥ ఆవేళ చటనిలచి ఆమరుచటి రోజు। నేతిసంద్రంబపుడు నేర్పుతోఁ దాఁటె॥ అరయ మూఁడవ నాఁడు పెరుఁగు సముద్రము దాఁటి। కెల్ల సేనలు చాల యుల్లాసమునను॥ ఘనుఁడు నాల్గవ నాఁడు కల్లుసముద్రము దాఁటి। క్రమముగా నపుడిట్లు కమలలోచనుఁడు॥ ఁ వసజునివాలంబుపై నాల్గు సంద్రములు। యెలమి మీఱఁగ నడచె నఖిలేశ్వరుఁడు॥ అఖిలసైన్యములతో నచ్చోట నిలువంగ । పరగఁ దొల్లింటివలెఁ బవననందనుఁడు॥ ఆమూఁడు వారాసులవలీలఁగను దాఁటి। జానకీరామునకు జేరి ప్రణమిల్లి ॥ రథముతో జానకీరాములను ముందుగా। తనశిరము జేర్చుకొని తాను వేగమున॥ ఆరాము సోదరులు ఆపుత్రపౌత్రులును । తపనపుత్రుఁడు మొదలు కపిబలమునంత ॥ తొల్లింటిరీతిగా నెల్ల సేనల నపుడు । తన మేన దాల్చుకొని తరుచరోత్తముఁడు ॥ మేరుశైలము రీతి మీఱుచును ముందుగా । గనియె ప్రతాపలంకాపట్టణంబు॥

రాముఁడు ప్రతాపలంకఁ బ్రవేశించుట.

శ్రీరామచంద్రుండు సీతామహాలక్ష్మి। అఖిలబలములు గనిరి అనుశేషపురము॥ గగనంబు పొడవుగాఁ గలవు మేలిమిపసిడి । కోటలును తొమ్మి

జసేటుమీరగను॥ ఘనముగ వెలయుప్రాకారములతొమ్మిది । జలపూర్ణ
ముగనగడ్తలుతొమ్మిదుండు॥ ధర్మనిర్మితమైనబలుగోపురంబులు। గజర
థభటతురంగాంధోళికములు॥ లంకాపురముకంటెలావణ్యమైనది॥ లం
కాపురంబనుచురామభూవరుడు ॥ ఆశ్చర్యమానసుండై పురముదరిడాసి॥
వనచరేంద్రునిజూచితనుయిట్లులనియె ॥ అసురపట్నముచేరువయ్యె నీవి
చ్చోట॥ నిలచిదించగవలెనుబలములన్నియును ॥ అనిరాముబలుకంగన
దుగుదాటకనిలచి॥ పాహినారాయణాపరమాత్మయనుచు ॥ రథముతో
ముందుగారామభూపాలూని। జనకపుత్రినిదించెఘనభక్తివెలయ ॥ తన
భుజములందున్నఘనభుజాలనందరిని। పట్టిదించెనుచాలభద్రంబుగాను॥క
డువిశాలస్థలముగనిదేహమందున్న । నిఖలబలములనెల్లనియమించెనచ
ట॥ ఘనుడురామునకుప్రదక్షిణపూర్వకంబుగా। ప్రణమిల్లితానిలచెపవన
నందనుడు॥ సకలభూములయందుసకలదిక్కులయందు । వెలసెబలము
లుచాలవిఖ్యాతిమీర॥ సకలబలములుయిట్లుశతకంఠుపురిడాసి॥ భేరీమృ
దంగములుబోరుకలరంగ॥ ప్రణవఢక్కాశంఖబహుతూర్యనాదములు।
ఒక్కరీతినిమ్రోసెనుజ్వాలంబుగను॥ చదలుముట్టగపసిడిజండాలుయెత్తి
రి॥ వేలాములోపలనువేలకొలదిగను॥ వనచరభల్లూకమనుజదానవబల
ము । తమకుదగుచోటులనుతగనిలిపిరపుడు ॥ అలవిభీషణసుగ్రీవాంగద
ముఖ్యులు। రాముబరివేష్టించిప్రేమనుండిరిగ ॥ సరసముగలక్ష్మణభరత
శత్రుఘ్నులు। కుశలవులువిజయుండుకొమరుమీరుచును॥ జానకీసహితు
డౌమానవనాయకుని। యెలమిబరివేష్టించికొలచియుండిరిగ ॥ అసురనా
ధునిపట్నమపుడుముట్టడివేయ। నాత్మలోనూహించెనరనాథుడపుడు॥ సు
గ్రీవయంగదసుషేణజాంబవ॥ హనుమద్విభీషణులయనుమతంబునను॥ ఒ
కరినొకరినిబిలచివరుసతోశలవిచ్చె । కరుణాసముద్రుండు ఘనుడుశ్రీరా
ము॥దక్షిణద్వారమునదక్షిణేశునిరీక్షి।బలములక్షలుగొల్వబరిధవిల్లగను॥

పురముపై టపసైంకర్ణసురపై రిరాకుండ । చలముతోదంటనీపురుపుమా యనుచు॥ కంఠమాలికయిచ్చికడుగౌరవముజేసి। అంగదునిబనిపించెనా రాముడపుడు॥ భల్లూకసేనయునుపదివేలుగొలువంగ। నసురకోటులనిం డవలయునుద్ధతిని॥ పడమరపైపుష్పదంబుగామందుమని । జాంబవంతుని బంపెజానకీవరుడు॥ అగచరోత్తములునూరర్బుదంబులుగొలువ। భయ దరాక్షసకబంధముభీతిగొనగ ॥ తూర్పుదిశనుండుమనినేర్పుతోగోముఖ పనసవృషభులనంపెబలుడుశ్రీరాము ॥ ఆమిగిలియున్నట్టిఅఖిలబలముల తోడ। కదుపైరిబృందములుకలువరింపగను॥ ఉత్తరముపైపునానుండు మనిశలవిచ్చె। సుగ్రీవునంపిబంపెసుజనరక్షకుడు॥ కడువిభీషణుపొందుగ నికోటకొమ్మలను। నిలచియుండుమటంచుబలికెరాఘవుడు॥ పురికోల్పియ ల్లవానరులగావప్రధాన। చయములనియమించెజానకీవరుడు ॥ చెప్పన్న దేశాదిజననాయకులబిలచి। బలములల్పముచోటనిలుమంచుబలికె ॥ ఆ రాముశలవొంది అఖిలజనములుగదిలి । శలవుప్రకారంబుజెందియుండిరి గ॥ గొల్లుమనిదానవునికోటముట్టడివేసి। లగ్గకెక్కడొంగనగ్గలంబుగ ను॥ కోటకొమ్మలుబట్టికూలంగవేసిరి । ప్రాకారములునేలపాలుజేసిరిగ॥ జలములేమియుయగడ్డెలులోనలేకుండ। పౌరుషవంతులై పారజల్లిరిగా॥ కోటతలుపులుబట్టికూలంగదన్నిరి। పంటపైరులనేలపాలుజేసిరిగ ॥ కడు తటాకములెల్లఖండితంబుగజేసి। యెల్లవృక్షావళులుపెల్లగించిరిగ॥ పర వీరగర్వములుపగులంగనార్చిరి। లగ్గకెక్కుచుచాలలావణ్యులగుచు॥ ఆ సమయమునరాముడావిభీషణుజూచి । అతనియనుమతముగాహనుమం

ఆంజనేయుని రాయభారమునకు బంపుట.

తుబిలచి॥ పరమపావనపుణ్యలావణ్యగుణగణ్య । వాయునందననీదువర కృపాంబుధిని॥ సేనలనుమమ్ములనుజేర్చినావిచ్చటికి । తగనిపనులన్నిదిగ్జ యమాయెమాకు॥ నిటుమీదికార్యంబులేరీతిగానైన । సాధ్యమొనరిం

చెదనుసందేహామేల॥ శతకంఠుమనసులోచందంబుమనపైని। యేరీతిను
న్నదోయెరుగరాదయ్య॥ తెలియకుండగవారిబాలియింపగారాదు । గు
ననులోసంగతికనుగొనగవలయు ॥ రాయభారముదెలిసి రావయ్యపోవ
య్య। నీవల్లకార్యములునెరవేరవలెను ॥ ఎల్లిపుష్యమియాత్రకేగుటకు
మంచిది। జయముచేకూడునుసిద్ధముగనమ్ము ॥ జయముగానీపేరచంద్ర
తారాబలము। గలిగియున్నదియిపుడుకదువేగజనుము॥ శతకంఠునిగాం
చిఅతనిమతముగ్రహించి। మనరాకతెలిగించిమార్గమొనరించి ॥ వనజ
సంభవుడిచ్చువరములకుతనమదిని। గర్వించవద్దనుచుఖండితముచెప్పుము॥
పోరినాచేగూలిపోయిరావణకుంభ। కర్ణులవిధంబెల్లగనియుందుమనుమి॥
జగతిపురుషులచేతచావులేకుండంగ। తగవరముగొంటినని తాబలికితేను॥
జానకీదేవితోజనుదెంచినామన్న। వార్తదెలిసుండమనవయ్యకపినాథ॥ వె
రపుమదిలోబుట్టిశరణుతాజొచ్చితే। రక్షింతుమనిచెప్పరాత్మనేశ్వరుని॥
శరణుజొచ్చినవెనుకధరణీసురలకుబాధ । జేయుటకుసైపసనిచెప్పుముం
డుగను॥ జాగుసేయకవేగజనివారిచందంబు। గనివేగరమ్మనుచుఘనుడిట్లు
పలికె॥ హనుమంతుబలవంతునధికవిద్యావంతు। ధనవంతుగుణవంతుత
గనీతివంతు॥ ప్రణమిల్లిరామునకుబహువిధంబులమ్రొక్కి। దీవనలుతా
బొందిధీరుడైయపుడు॥ అచ్చటనువీడుకొనిఅరకపుత్రునిగాంచి । శ్రీరా
మచంద్రుండుశలవిచ్చుగతులు॥ సర్వమతనికిజెప్పిసకలబలములచాల జ
యజయధ్వనిసేయశలవుగైకొనుచు॥ ఘనతప్రతాపలంకాపట్టణముజేరి।
ఆకోటపైభవంబంతబాడగాంచె ॥ ద్వారకావలినున్నదనుజావళులనెల్ల।
బరికించిఅందులోపలగానరాక॥ కోటలంగళ్లనుకొమరొప్పగావిడిచి। త
నమహోన్నతరూపుదానపుడుడాల్చె॥ తనమహాకారంబుగనివెరచురా
క్షసుల। జూచినవ్వుచుమదినిచోద్యమందుచును ॥ అరయవచ్చేవారలను
హుంకరింపుచును। వీరులనుగొందరినివెరపించుకొనుచు ॥ చనిపట్టణము

జొచ్చిఘనవైభవం బెల్ల। నావిలాసం బంతనాత్మ నూహించి ॥ ఆమహో
న్నతపదవినాభోగభాగ్యంబు। లావైభవములన్ని యరసిశోధించి ॥ దేవ
నాయకుబోలిధీరుఁడై యీతండు। యీలాటిపట్నంబు నేలుకొనియుండె॥
తనులజాచితిలంకఘనవిలాసములన్ని। అరయనీపురిసహస్రాంశమును లే
దు॥ ఇతఁడెంతధన్యుఁడో యితఁడెంతపుణ్యుఁడో। కాకున్న యబ్బునే ఘనవై
భవములు॥ కలిమిగలిగినకొద్దిగలుగవలెను గుణములు। వురువడిగియుండె
దరుయుత్తమోత్తములు ॥ ఘనతగలిగినచోటవినయంబుభూషణము।
ఆదితలంపకయున్నహానివచ్చునుగ॥ కటకటాయీభాగ్యగరిమచెడిపోవు
టకు। నేలబుట్టెనుదనుజకీలాటిబుద్ధి ॥ విభవమెల్లనుయనుభవించడాయె
నుగదా। చెడుబుద్ధిదలుచుకొనిబలుదురక్కసుడు ॥ దుఃఖితబుద్ధులుయేల
దోచెనీదనుజునకు। అయ్యయోయనుచు తానరుగుచుండగను ॥ తనకు
ముందరమహోతనివిజెన్నొందుచును। గగనంబుపొడవునా ఘనతమీరు
చును ॥ నూరుశిరములునుయిన్నూరుచేతులుగలిగి। ఘనముగామిన్ను
ముట్టినపొడవుగలిగి॥ గరుడకిన్నరయక్షగంధర్వకింపురుష। సురసిద్ధులను
బారదరిమేటిజయము ॥ ఘనతలాటంబుతాఘాటంబుగాద్రొక్కె। గ
ర్వాంధుడై కళ్ళగానకుండగను ॥ చెరలుబెట్టెను దేవసతులు కన్నులు బా
ష్ప। కణములొలుకగ నేమికనికరము లేక ॥ తగుపనులు జెప్పుచును తనప్ర
ధానులుతాను। కొలువున్న శతముఖునిగురు తెల్లగాంచి॥ అత్యద్భుతంబం
దియతనిధైర్యస్థైర్య। ములుగాంచిహనుమంతుడెలమితోడుతను ॥ అ
తిధైర్యగాంభీర్యుడై దనుజదరిడాసి। అతనికి నెదురుగాహనుమదాహ్వయు
డు॥ తివిరితనవాలంబుదివిసోకగాజుట్టి। ఆదానవునికంటెనధికపొడవున
ను॥ ఎదురుగాగూర్చుండికోరిదనుజుని వైపు। చూచిచూడనియట్లుచూ
చితానుండె॥ భీకరాకారముననాకసముపొడవున। దనుజునకు నెదురుగా
తానుగూర్చుండె॥ అపుడుశతకంధరుడుఆమహాత్తునిమహా। కారంబువీ

క్షించికదుభయంబొందవి॥ ఆశ్చర్యమునుశోషముధీమానము నుశౌర్య।మూ
త్స్యలోనూహించియుఁడిట్టులనియె ॥ ఏమిరావానరా యేలాగువచ్చితివి।
ప్రాకారములుదాటిభయమేమిలేద॥ దాటివచ్చుటగాకతప్పకనునాయ
దుట। నిలచుటకునీగుండెనిలచెనేరీతి ॥ ఎవ్వడునినుబంపెనేలాగువచ్చితి
వి। యెవరునీపేరునీవెవరిపుత్రుడవు॥ ఎవడునీకీరూపుయింపారగానిచ్చె। నే
మార్గమునసీవుయిటకువచ్చితివి॥ ఇచ్చటదానవులుహింసింతురేకనన్ను।
బాధకోర్వగలేవుపారిపోరోరి॥ ఎవ్వడునినుబంపెనవరిగాల్తువునీవు। చె
ప్పరానాతోనుక్షమింబుగాను ॥ నేనిట్టుబిలచితేనీవటుజూచేవు। గర్వ
మానీకింతగదుసుతనమటరా॥ కోతిముండాకొడకగురుతుతెలియకనీవు।
వచ్చితివినీకర్మవశముదప్పకను॥ ఇకనెందుబోయెదవుయేతెరవునీకికను।
నీకుదిక్కెవ్వండునిన్నుజంపెదను ॥ పట్టితెచ్చినవినిప్రారబ్ధమిచ్చటికి। క
ర్మవశమునసీవుగదలలేవికను॥ మదమత్సరముచేతమాటలాడెదవేమి। క
ళ్ళగానకనోరికపికులాధముడ॥ అనిరాక్షసుడుబలుకనతిమహాశూరుడగు।
మరునందనుడుశంకమదినేమిలేక॥ నీచరాక్షసువైపుచూచిచూడకమది
ని। రాకరింపుచుబలికెభీకరంబుగను ॥ ఓరిదనుజాధమావోరియధమాంధ
మా। వినరోరిశ్రీరామవిభునిచందంబు॥ ఎరుగవానీసహోదరునిరావణు
శిరము। లవనిపైబడగూల్చినతులప్రతాపు॥ కుంభకర్ణునిబట్టికూలనేసిన
యట్టి। మహానీయునెరుంగవామంకురాక్షసుడ ॥ ఇంద్రజిత్తునుబట్టియిల
నుగూల్చినయట్టి। ఘనభుజునెరుగవాకపటదానవుడ॥ ముందుగాశూర్ప
నఖముక్కుచెవులుమగోసి పరగపుణ్యచరిత్రునెరుగవానీవు॥ ఘనవిభీష
ణకులంకాపట్టణముగట్టి। తొలమిబొందినరాముమెరుగవానీవు॥

హనుమ తన్ను శతకంఠునకెరింగించుట.

ఖరదూషణాదిముఖ్యరరాక్షసులనెల్ల। బరిమార్చినాసామినె
రుగవానీవు॥ అట్టిమహానీయునకునతిపుణ్యచరితునకు। బంటునౌదును నే

నుపలుమాటలేల॥ వాయుదేవుడుతండ్రివర్ణింపనాతల్లి । అంజనీదేవిరా యకనిలోపలను ॥ హనుమంతునాపేరుయసురుడావిదు నేను॥శ్రీరాముగొల్తు రాజయముబొందుటకు॥ లంకకనుగుచునధికలాఘవముదీపింప । కడలిదాటితినొక్కకాల్వచందమున ॥ వనమెల్ల పెరికి రావణాకుమారునియతుని నుక్కణగించితినియొక్కనిముషమున॥ దశకంఠుపురమెల్లదగ్ధంబు జేసితిని॥ దివిజులందరునన్ను దీవనలు సేయ॥ లంకిణినిబట్టుకొనిలా వల్లద్రూలించి॥ నేలగలిపితినొక్కనిముషమాత్రమున॥ తిరిగిసముద్రముదాటితిరుగిజానకిజయము॥ వెలయంగశ్రీరామువిభునకెరిగిస్తి॥ ఇప్పుడుసీచందంబు యావత్తుదెలియంగ॥ జూచిపోవ స్తిరానీచదానవుడ॥ సేనలన్నిటినినామెనధరింయించుకొని॥ వస్తినిన్నటిరోజువరకునిచ్చటికి॥ సాగరంబునాల్గునకలబలములనెల్ల॥ వాలమునదాటి స్తివనుసమీరగను ॥ శ్రీరామచంద్రుండుజానకీసహితుడై । జనుదెంచెనినుబట్టిదునుమాడుకొరకు॥ బతిమాల్చ నికనిన్ను మరినీకుదిక్కెవడు॥ ఓరిదుర్మార్గుడావోరిపాపాత్మా ॥ నీకులమునీబలమునీవునిర్మూలమై॥ కూలిపోయేయంత్యకాలంబువచ్చె ॥ బ్రహ్మలోకపదిపదులునరాడగలిగెనని । విగ్రపీగకురోరివెర్రిరాక్షసుడ॥ క్రొవ్వుమీరినగొట్టెకొండదాగితే॥ కొదువేమివచ్చునాకొండకేమైన ॥ జగదీశురాముతోపగనీవుజెందితే । హానినీకేగానిఅతనికేమౌను ॥ ఎనుపోతుమదగజమునెదిరించినట్టుగా॥ శ్రీరాముతోనీవుపోరుకోలిపితివి॥

ఆంజనేయులు శతకంఠునికి నీతులు జెప్పుట.

నీమకర్మవశంబునీకిట్టిదుర్బుద్ధి॥ గావించెనదిరోరికలుషదానవుడ॥ వెఱ్ఱిచేష్టలుమానివినరోరినామాట॥ చెడిపోయెదవురోరిబడగురక్కసుడ॥ నీభాగ్యగరిమంబునిండారగానాదు॥ కనులజూడగచాలకనికరంబొదవె॥ కడుభాగ్యమదియేలచెడగొట్టుకుంటావు॥ ప్రాణభంగంబేలపరచుకుంటావు॥ వస్తునామాటవిను వైరంబునీకేల॥నిన్నేలెదపతనేమటనిలువ తెమ॥

నీకోటలనవెంత నీ పేటలనవెంత । నీమాటలనవెంత నీవనగ నెంత ॥ నిము
షంబుపనిగాదు నిఖిలవల్లభుడైన । శ్రీరామచంద్రునకు జగదీశునకును ॥ నీ
వారలైనట్టి రావణాసురముఖ్య । పేరులందరు గూలుటదిమెరుగవటరా ॥
కొలదిమెరుగక సుమిత్రాద్వి శ్రీరాములతో । కయ్యంబు కెదిరించి కాలు
ద్రువ్వెదవు ॥ పరమపాపాత్ముడవు దురితవర్తివి నీవు । నరవరుని చే నీకు మృగ
ణంబు నిజము ॥ ఆదిదేవుడు దేవతారాధ్యుడన ఘాత్ము । శ్రీరాములకు నింద
జేసెదవు నీవు ॥ నిమ్మ గను గానరాదు నిజముగా దోషంబు । వచ్చునిను గను
గొన్న దుశ్చరిత్రుండ ॥ నరయ నీకొకబుద్ధి నేనిపుడు జెప్పెదను । భావించి
చూడ తావలువిధంబులను ॥ నీవు యికపోలేవు నిజముగా శ్రీరాము । గవిని
వాలుగు కట్టు కట్టించినాడు ॥ గట్టిగా నీనగరు చుట్టుముట్టడి వేసి । యున్నాడు
రౌద్రంబులుప్పతిల్లుచును ॥ నను బిలిచి నీకొక్క మనములో భావంబు । తే
రతిమన్న వో యమరిగిరమ్మనెను ॥ ఆ వెనుక కార్యంబులన్ని చక్కగ జేతు । నని
వాకుశల విచ్చెనారామవిభుడు ॥ పురుష వర్గంబు చే మరణంబు లేదనుచు । క
మలజానివరములకు గర్వించబోకు ॥ సీతాసమేతుడై శ్రీరామచంద్రుండు । జ
ను దెంచు మాట నీ మనము నెరిగుంచు ॥ నినువధించక గాని నిజముగా తనపురి
కి । వెళ్ళడవశ్యంబు వేయు నింకేల ॥ అమరభోగములన్ని అనుభవించుచు మటం
చు । నీకెరిగించుమనె లోకనాయకుడు ॥ నీ బంధుమిత్రులను నిజముగా రప్పిం
చి । చాలయిష్టాగోష్టి సలుపుమీ వేళ ॥ ఆశ్రితులకందరికి నతికరుణ రంజిల్ల ।
కలభాగ్యములతోడ నిలుజార బెట్టి ॥ పుత్రపౌత్రాదులకు భూషణావళులె
ల్ల । ముస్తాబు జేయించు మోదంబుగాను ॥ షడ్రసోపేతాన్న సంభోక్తము
లు జేసి । సుఖియించుమూ వెనుక సుఖ మెట్లు గలుగు ॥ నీదు భార్యా పరమసా
ధుమానావతితో । సంత్యకాలపుభోగమందు మీరాత్రి ॥ దొడ్డయిల్లాలా
మెతో జెప్పివైధవ్య । మొందికలకాలంబు వర్ధిల్లుమనుచు ॥ తల్లితో నీసుతు
నియిల్లడలుగాపించు । నిల్లుఖాకలిమాశయూనత్తు విడుమ ॥ బయలుదేరు

ముతిరిగిబ్రతికివచ్చేదేమి। లేదుకనికారంబురాదుమాకికను॥ అనిమొఱింగించుమనిఘనరాముచంద్రుండు। శలవుచొప్పుననేనుజనుదెంచితిటకు॥ కరుణాసముద్రుండుకనికరముఱంజిల్ల। తిరుగనన్నునుబిలచిమఱిజెప్పుమనెను॥ అన్నివిధములనీకుతిన్నగాజెప్పుమనె॥ పరమపుణ్యాత్ముండుభక్తపాలకుడు॥ ఆదినారాయణుండతనిశరణంటివా। వైభవోన్నతిబొందివర్ధిల్లగలవు॥ ఇటుమీదవునిబాధలేకాలముననైన। గావించితేనిన్నుకాచేదిలేదు॥ అతనుజెప్పినమాటలన్నియువినసత్యంబు। ఆడితప్పనివాడుఆమహారాజు॥ వచ్చితినినీకుఆవార్తలటుజెప్పితిని। యీతుచ్ఛరాక్షసులనికనమ్మబోకు॥ వరుడుగాడతడాదినారాయణస్వామి। కాచునికకంబతడుకరుణించునిన్ను॥ వైరంబువర్జించుశ్రీరాముకడజేరు। బ్రతుకుపూర్ణాయువనుభద్రముగనీవు॥ బ్రతుకుకైనీమదికిభ్రాంతిలేకుండినను। సంగరంబునకరుగుచావుసిద్ధంబు॥ పురుషులచేచావుబొందననినీకుంటె। జానకివచ్చినవాడమొఱిగుండు॥ వేళ్లతోనిన్నునిర్మూలంబుజేయును। అదిమొఱిగివర్తించుమనురపుంగవుడ॥ మహిలోనశ్రీరామమహిమప్రభావంబు। తెలియగవశనంటెతెలియజెప్పితిని॥ స్థిరముగనీతల్లిచిత్రగంధినియడుగు। అమ్మహాదేవిచేనఖిలంబుదెలసి॥ జానకీదేవిచేసిద్ధంబునీచావు। అనియనేకప్రకారములహనుమంతు॥ తెలియజెప్పినగానితెలియకనుపులికిపడి॥ ఉగ్రుడైప్రళయకాలాగ్నిచందమున॥

శతకంతుడు రామునిదూరుట.

చలముననుదనుజుండుచాలగాకోపించి। హనుమంతుజంపుటకునాత్మనూహించె॥ తగదూతజంపుటకుధర్మంబుగాదనుచు। మదిలోనకోపంబుమానితానపుడు॥ ఆస్థానమునదైత్యులద్భుతంబునుబొంది।వినుచుండసిట్లనిమొవికృతరాక్షసుడు॥ ఓరిమర్కటనీవుసారెసారెకునాతొ। శ్రీరాములనిచాలజెప్పేవునీవు॥ మనుజకులాధమునిమఱిమఱియునాతోడ। విన

తులానదించెదవు వెర్రితనమునను ॥ మనుజాధముడు హీనమానవుడునా
తోడు। పోర నెంతటివాడు పుడమిలోపలను॥ వాడు చేసినపనులు వొక్కఁడే
నాథుఁడు। తలవి స్తైవేసురాత్మగములోపలను ॥ క్షుద్రమానవునధికసు
జ్ఞానవంతుఁడని। క్రేపెదవు నాయెదుట ప్రజ్ఞదనమునను॥ వానిసన్మార్గములు
నే నెరుంగనవాడ। మబ్బుబెట్టుచు వానిమాట చెప్పెదవు ॥ తానుపిన్నప్పు
డే ధర్మంబు దెలియకను। చెలఁగి తాటకిఁ జంపి స్త్రీహత్యఁగొనెను॥ పరమదు
ర్మార్గుఁడై హరువిల్లు ఖండించి। ఇల మహాదేవునకు నెగ్గు జేసెనుగ॥ తపసతిని
రావణదనుజుండు చెరఁగొన్న। నెరివాలిఁ జంపెను నిష్కారణముగ॥ హీనకు
లు రాలవలన నింగితం బెరుఁగక। శబరి యెంగిలిపళ్లు చవిజూచి తినెను॥ మాయా
మృగంబగుచు మారీచుఁ డేగఁగా। గనిజాలఁగాలేక జనె వాని వెంట ॥ రణము
లోపల మూర్ఛఁగొని వలక్ష్మణుఁ జూచి। చింతించె తానొక్క జనుని చందము
న॥ అట్టి స్త్రీహంతకుం డట్టి స్వామిద్రోహి। అట్టి యజ్ఞానుండు అఖిలేశుఁడట
రా॥ చెప్ప నేమున్నది చెప్పెదవు నా యెదుట। సిగ్గుమాలిన వాని చేష్టలన్ని
యును॥ ఆదివిరాట్పురుషుఁడతఁడై తెనీలాటి। అల్పపనులకు నెట్లు ఆలాయ
పడెను॥ నీకతఁడు దొరయనుచు నెరివాని బాగడితివి। పొగడినంతట రాదు
పూజ్యమెవ్వరికి॥ భయము నాకును దోపపలికితివి సీవిట్లు। పలికినందున సభ
యము పడనించుకైన॥ ఎల్లవారలు జూడ యిపుడు నిన్ను బట్టి। చంపింతు
ప్రాణంబు దక్కించుకోర ॥ నా భుజబలిమి యును వను నీవు దెలియకను । బీ
రంబులాడెదవు బెదిరింపదలచి॥ పేర్చిపై బడి భూని పెరికి నలుదిక్కులను। న
డు రేయి కార్చిచ్చు నటియింప నేర్తు॥ సమయింపగా వచ్చు ఝంఝానిలంబు
ను। నెరికదల్లకుండంగ నిలుపనేర్తునుగ ॥ అతిసాహసము మీరి అనుకూల
శుభమంత్ర। సిద్ధిగా జపములును జేయనేర్తునుగ॥ కడువేడ్క రథములును
కరితురంగాదులును। నడిపింపగా నేర్తు వడి యుద్ధమునను ॥ ఇట్టి శక్తియు
నాకు నిచ్చె వరములు బ్రహ్మ। యమునైన బరిమార్తు నెల్ల ప్రాభవము॥ అస

మానబలశాలినైననాకెదురిచ్చి । జానకీరాముండుచాలినిలగలడ॥ నాపే
రువినునంతననగు యమదూతలు । సకలభూతగ్రహోచ్చాటనంబౌను ॥
నాభాగదండంబుభూభాగమునగల్గు । వైరిరాజులకెల్లవజ్రాయుధంబు ॥
నాచండకోపంబునర్తకీబ్రహ్మాండ । భారంబునకునెల్లప్రళయకరమౌను ॥
సకలలోకంబులకుచక్రవర్తిత్వమున । పరగుచుండినయధికబలశాలినేను ॥
జానకీరాముండుజానకితోగూడి । ననుగెలుచుననిపలుకనవ్వదోచును
గ॥ నాయుద్ధతికినిలువనరునికిశక్యమా । పలుమాటలాడేవుగోలదియెగు
గకను॥ మొనసినిన్నునుబట్టిముందుగాదెగటార్చి । రేపునరనాయకునినే
పుమాలించి॥ అతనిభార్యామైనయాజానకినిదెచ్చి । భోగభాగ్యంబుల
నుబొందియుండెదను॥ వానరానిన్నునూవారలందరుజూడ । పట్టిమ్రింగె
దచూడుపౌరుషంబునను॥ నీకుదిక్కెదికనునీవెందుబోయెదవు । శాంత
పడితేకోతిజాతిజూపెదవు॥ చనువిచ్చిమాట్లాడజనదుహీనులతోడ । హ
ద్దుతప్పినమాటలాడజొచ్చెదరు॥ నీవెంతనేనెంతనిలచిమాట్లాడెదవు। గు
ణహీనుడానిన్నుగూల్తునీవేళ ॥ అనియాగ్రహంబుననుకనుఱెర్రగాజేసి।
హనుమంతుపైడాసిఅపుడుశతముఖుడు॥ పెక్కుదనుజావళులబిలచివాన
రుబట్టి। చంపుమనిశలవిచ్చెచండరాక్షసుడు ॥ శలవొందిరాక్షసులుబలు
రుద్రముఖులగుచు। కదసిరిపదికొట్లుఘనునిపవనజుని॥ పటహాంకృతులు
మీరిబలురాక్షసులురాగ। వారినందరిజూచెశ్రీరాముభటుడు ॥ తలపూ
చిముష్టాను తాటించిశతకంఠు। పైజూచియిట్లనియెబలుడుహనుమంతు॥
ఓరిశతకంఠనేనొకడవచ్చితినంచు। పట్టగాగోరితివిబలముదెలియకను॥ ఇ
టుచూడుచూడునాపటుజవంబంతయును। కనపరతునేడునీకనులభ్రమదీ
ర॥ అనిరాముప్రార్థించిఆవాయువునుదలచి । శంభుమూర్తినిచాలసన్ను
తులుజేసి॥ తనవాలమవలీలమినుముట్టగా । ఒరపిబలువిశ్వరూప
మునుధరియించె॥ బలులోకములునిండిబ్రహ్మాండములునిండి । బలసిబలు

మంటలుప్రబలి మోముసను ॥ కాలభైరవమూర్తికరణిరూపముదాల్చి। గనుపించెనటులున్న దనుజావళులకు॥ ఆపసిరూపముజూచి ఆనిశాచరులెల్ల। నిలువజాలగలేక వెలవెలనుబారి ॥ వీరహుంకృతిజూచి వెరచిరికొందరు। సందుసందులదూరిచనిరికొందరును॥ కంపమొందుచుభీతిగదసిరికొందరు। మడసినట్లుగనేలబడిరికొందరును॥ నెరికరుణజూడుమనినిలచిరికొందరును। పలుబాములనుబొందిపడిరికొందరును॥ ఓశతాశ్యనిలువనోపలేమనికొంద। రాశతాశ్యునిజేరబడుకొందరును॥ అప్పుడుశతకంఠుండుహనుమంతుపైజూచి। గుండెలదవయుచునుకొనెచాలభయము॥ తక్కినదొరలునుతగినప్రధానులును। నిలువుకైరైపోయినిర్ఘాంతులగుచు ॥ ఎల్లరాక్షసవర్గమచ్చోటనిలవలేక। మూలమూలలజెంది మొరలుబెట్టుచును॥ దనుజలోకాధిపునిడాసిహనుమంతుండు। ఆగ్రహంబునసిట్టులనెవానితోడ॥ ఏదినీభీకరంబెచ్చోటికేగెరా। బలపరాక్రమమెందుబాసిపోయెనురా॥ క్రొవ్వుచేననుబట్టువివ్వీళ్లనీకేల। బలిమిదలియుటకింతిపనిదలంచితివా॥ చూడునాబలమంచుశూరుడైహనుమంతు। ముష్టిహతిచేబాడచెమొనసిదానవుని॥ బలుముష్టిచేగుండెపైదానవునినేల। బడగూలగాబాడిచెబలురుద్రువలెను ॥ బలుడుబాడిచిననేలబడినూరుతలలెల్ల । పగిలినెత్తురులుబ్బిపారికాలువగ॥ పాలసున్నముగచ్చునైలైనచందమున । రక్తమణుగులుబుట్టెరక్కసునిమేన ॥ దానవుడుమూర్ఛిల్లిధరణిపైబడిపోయె । బీరమెల్లనువాలగిపినుకొండవలెను॥ అతనిసింహాసనంబంతగుండైపోవ । దన్నైనమరులుచోద్యతనుమింటజూడ ॥ తానంతటనుబోకదానవేంద్రునిబట్టి । ఘనతలాటముగుండాగొట్టివేసె॥ అసురునీగతిజేసిఅచ్చోటనిడుకొని। తానుమొప్పటిరూపుదాల్చెహనుమంతు ॥ రామరామాయనుచురామునిచేర్కొనుచు। తనకెదురైనదైత్యులగూల్చుకొనుచు ॥ సింహనాదంబులనుజేయుచునుకపిసేన। ముఖుడగుచుహనుమంతుమోదముసజనియె॥

హనుమంతుడు రామునిసన్నిధికి వచ్చుట.

సకలబలములుగొలువసన్నద్ధుడై యున్న। సుగ్రీవుజూడగాంచిచో
ద్యములు దెలిపి ॥ అతనిచేబహుమానమందితానచ్చోటి । వదలికపివరు
లంత నెదురుగొనిరాగ॥ ఘనుడువారలనెల్లకౌంగిటనుబంధించి। చాలమ
న్ననజేసిసంతోషమునను॥ ఎదురుగాతనరాకకెదురుజూచుచునున్న।రా
మచంద్రునిగాంచిప్రేమమీరగను॥దండప్రణామములునిండారగావించి।
పాణితలములురెండుఫాలమునజేర్చి ॥ బహువిధంబులచేతప్రార్థనలుగా
వించి । వినురాఘవయనుచువినుతింపదొణగె ॥ ఘనశతప్రతాపలంకాప
ట్టణముజొచ్చి। జూచితినచ్చోటచోద్యంబులన్ని ॥ దనుజేసుపట్నంబుత
గతొమ్మిదవకోట । లాకసముపొడవుగానమరుచుండగను ॥ కడువింతగు
లుకుప్రాకారములుతొమ్మిది । గలవుతొమ్మిదియగడ్తలుకోటలకును ॥ న
వకోట్లుశివగుళ్లుదివినంటిరంజిల్లు । నలువదార్వేలుండుకొలువుకూటము
లు॥ మంత్రికోవిదులుమతిమంత్రులొక్కొకనికి। దానవులుగొలిచేరయే
నూరుకోట్లు॥ హోమహితంబుగానెల్లదిక్కులుఖరగు।హోతలచేనొప్పు
హోమకుండములు॥ ప్రతియింటనైభవప్రతతిరంజిల్లుచును। హవ్యభుగ్భ
జనములునమరియొప్పుచును ॥ శివశివయనిసర్వజీవకోట్లందరును । వేద
ఘోషలతోడవెలయుచుందురుగ॥ అనిపవనజుడుబలుకనాలించిరఘువ
రుడు। దానవునిబరిమార్పతరముగాదనుచు॥ దనుజుసద్వర్తనలుతనుగా
నకుండంగ । నేలవచ్చితినినింకెట్లువశమౌను ॥ పట్టియాసలుదనుజుగొట్ట
సాధ్యుడుగాడు। పూజాధురంధరులుపురవాసులంత ॥ ఈధనుర్బాణంబు
లేలబట్టితినంచు। దూరంబునకువిసరిపారివేసెనుగ॥ పారవేసినధనుర్బా
ణంబులందుకొని। తనచేతబట్టుకొనిహనుమంతుబలికె॥ ఇనకులాధీశ్వరా
యీపాటిమాత్రముక। విలుబాణములుపారవిసరేయదగున॥ ధైవయ
త్నమునయీగుణములున్నవిగాని। దుర్గుణంబులుతోడతూగియుండుదు

రు॥ దయయుసత్యంబులతలపులేశంబును। యెదనుజునకు లేదు యేపట్లనై
న॥ మలినదేహులుధర్మమార్గ మెఱుగనివారు। సత్యసంధులుగారుసర్వని
ర్దయులు॥ అనగానరఘురాముహనుమంతుచేనున్న। ధనుర్బాణములం
దుకొనిపట్టుకొనిరొ॥ హస్తములుజోడించిఅంజనీపుత్రుండు। ఎఱుగింప
దొణగెతా నేగువార్తలును॥ శ్రీరామచంద్రమీశలవుగైకొనినేను। ఘ
నతప్రతాపలంకాపురికిబోయి॥ అచటివింతలుజూచిఅవిథవములుజూచి।
అరయనామదికిబ్రహ్మానంద మొదవె॥ గర్వాంధుడై నశతకంధరునిబాడ
గాంచి। తమరుచేంచేయువర్తనలుచెప్పితిని॥ గుణవిహీనుడుచాలకోపించి
నాపైని। కనులెఱ్రగాజేసికలహించిజూచె॥ పదికోట్లదనుజులనుపై సంబు
గావించి। ననుజంపుడనియాజ్ఞదనుజేశుడిచ్చె॥ శలవుగైకొనినిశాచరులం
తపదికోట్లు। చుట్టబెట్టిరినన్నురట్టుమీరుచును॥ సాకేతపురములోలోక
నాయకమీకు। తెలియంగజూపినవిశ్వరూపంబు॥ తగనేనుధరియించిదై
త్యులెదుటనునిలువ। పారిరొక్కవిధానబలుబొబ్బలిడుచు॥ పాఱిపోయిన
దైత్యబలములందఱవిడచి। కలుషాత్ముడై నశతకంఠుగవసితి ని॥ గవసియు
ష్కరుగుండెగడలంగబాడిచితే। దైత్యుండునేలబడితలలన్నిపగిలిరక్త
ముకాల్వలై పార। మూర్ఛాగతుండయ్యె మొనసిదానవుడు॥ దానవుడు
మూర్ఛిల్లిధరణిపై బొర్లాడె। పెనుకొండవిధముననుభీరుడై దొలగె॥ అ
సురసింహాసనంబంతగుండైపోవ। తన్నివేసితినగరుతల్లడంబొదవ॥ దను
జకాళ్ళనుత్రొక్కిఘనతలాటముబట్టి। కొదువేమిలేకుండగుండగొట్టితిని॥
అచ్చోటువీడుకొనిహరిమిమ్ముదలచుకొని। వచ్చితినిమీకునీవార్తచెప్ప
టకు॥ మంత్రతంత్రములుహోమములెన్నిగలిగున్న। నిర్దయుండైయుష్యం
జసిల్లించవచ్చు॥ నిర్దయాసత్యంబులేవానిపుట్టిల్లు। సమరమందునవాని
జక్కాడవచ్చు॥ కలనైనదానవునికాచారములులేవు। పరమచండాలుం
డుబహుపాతకుండు॥ కోటలగ్గలుబట్టినూలంగజేయుటకు। సంశయింపక

వేగశలవియ్యవచ్చు॥ కఠినచిత్తుడుపాపకర్ముండునిర్దయుడు। తడవుశాయు
కహానిబడగూల్పవయ్య॥ పరమచండాలుండుపలికేటిమాటలకు। తడవు
జేయగరాదుదానవారాతి॥ అనిపాదములబడినఆంజనేయునిబట్టి। కౌగి
టనుబంధించెకమలనాభుండు॥ శాశ్వతైశ్వర్యములుజెందిచిరంజీవివై।వ
ర్ధిల్లుమనుచుదీవనలొసంగెనుగ॥ జానకీనాయకునిచేదీవనలుబొంది। మేలు
గాహనుమంతుమిన్నందియుండె॥ రమ్యముగహనుమంతురాయభారవు
కథలు। పృథమిలోనెవరైనభూరివేడుకను॥ చదివినవ్రాసినాముదమొప్ప
బాడిన। విన్నవారలకబ్బువిష్ణులోకంబు॥ సంపదలుసమకూడుచెలగునై
శ్వర్యంబు। అఖిలసుఖములుగలుగునాపదలుదొలగు ॥ భవరోగహరణ
ములుపాపసంహరణములు। సత్కథాశ్రవణములుసర్వజీవులకు॥

శతకంఠుడు మూర్ఛ దెలియుట.

అక్కడప్రతాపలంకాపట్టణములోన। శౌబనసిశతకంఠుండుమూ
ర్ఛమునుగుచును॥ తలతెల్లబగిలిరక్తముకాల్వలైపారె। కొంతసేపుకుదె
లసిచింతమునుగుచును॥ తనదుసింహాసనములెగచూర్ణమగుటకును। ఘ
నతలాటము నేలగలిసిపోవుటకు ॥ తనుచరవరుడొచ్చితనుదన్నిపోవుటకు।
ఆడలిభయమునుబొందిఅతిచింతనొంది ॥ తనయిరుదెరంగులనుగనుపట్టి
మంత్రులను! హితులబలములజూచియిట్లనుచుబలికె॥ మెందుసఖులార
మీరందరునుయుండగా। కోటలన్నియుదాటికోతియొకటొచ్చి ॥ భయ
మేమియునులేకప్రల్లదములాడుచును। మనకెదుటగూర్చుండివెనకతీయ
కను ॥ ఇంతపనిగావించెనిందరునుమీరేమి । చేయగావైరియేయుపా
యమును॥ ఏమిచేయుదునుమిమ్మెలాగునమ్ముదును। ఏలాగుబంట్లుగానే
లుదునుమిమ్ము॥ కోతిమాత్రమువచ్చిగుండెలవయగదన్నె। మీరంతకని
పెట్టిబీసలగుచుండి॥ ఏలాగురఘుపతినిలగూలనేయుదును। మహాబలను
చుమిమ్మెట్లుమదిననమ్ముదును ॥ అనియిట్లుశోకంబుబెనగుచును సడలుచు

ను। చింతమునుగుచుదనుజశేఖరుయిట్లనిరి॥ ఏమిశతకంఠనీకిట్లుబెగడొందే
వు। ఎదిరిశీకరంబెచ్చోటులేగ॥ ఈపాటిమాత్రమునకిట్లువెరగొందేవు।
తగదునీకీలాగుదానవేశ్వరుడ॥ మర్కటుండననెంతమాకుచెప్పగరాద।
పాంతమణవగలేమపోనియ్యకవాని॥ తలపులేదాయెననినందేహమ్మునుబాం
ది। మేమూరకుండంగమించిపోయెనుగ॥ అయిలేమియిపుడుమాకందరి
కిశలవిమ్ము। మర్కటునిరూపెల్లమాపివచ్చెదము॥ జానకీనాయకునిచం
డాడివేసెదము। మనవిభీషణుబట్టిమడియఁజేసెదము॥ ఆరాఘవులగూడి
అరుగుడెంచినయట్టి। జానకీపతిదెచ్చికానుకిచ్చెదము॥ మమ్మెరుగవామృ
త్యుమార్కండగజాలుదుము। కాలానలమునైనకట్టివేసెదము॥ అష్టది
క్పాలకులహాతమార్చజేయుదము। జలనిధులజలమెల్లజల్లివేయుదుము॥
రాముడనగానెంతరాతిపవీరుండ। అధికబలహీనుండుఅల్పమానవుడు॥
కోతిబలములనెల్లగూడుకొనితావచ్చె। తెలసెనాతనియొక్కబలముప్ర
ఖ్యాతి॥ ముజ్జగంబులకీర్తిమెనసియుంటివిగదా। మర్కటునికీలాగుమతి
గుందదగునా। నరుడుమీకడ్డమాసగకుచేయగదగునా। తృణమాత్రుడగు
వానిదునుమవలెగాక॥ అనుచుసరదార్లంతతనమనముపురికొల్ప। ధైర్య
మవలంబించిదానవేశ్వరుడు॥

శతకంఠుడు తల్లిదరికేగుట.

మంత్రులనుమన్నించిమరిగౌరవముజేసి। తల్లివద్దకుజనియెదనుజ
నాయకుడు॥ చనితల్లికతిభక్తిసాష్టాంగమర్పింప। గనితల్లివిభ్రాంతిగదు
రనిట్లనియె॥ అన్ననీమొగమేమిచిన్నబోయున్నది। చింతనొందేవుయే
వింతనీకబ్బె॥ ఏమిచందముబుట్టెనెరిగింతువాతోడ। నెల్లబీరముదప్పియే
పుదాలగితివి॥ నీచేష్టలకుమదినిరోసియుగ్రాకృతిని। వచ్చెనోరుద్రుండు
వైరంబునతోను॥ మునులనేలితివనుచుకినుకతోడుతబ్రహ్మ। శపియించె
నోనిన్నుసాహసంబునను॥ కింకరులతోగూటిశంకలేకనుయముడు। దండె

ర్తివచ్చెనోతగనిన్ను జంప॥ శరణాగతత్రాణబిరుదునిర్వర్తించి। కోరియే
తెంచెనా శ్రీరామమూర్తి॥ ఏచందమోనీవుయెరిగించునంచాక। కడుపు
లోచెయిబెట్టికలచినట్లుండు॥ చిన్నతనమునుబొందియున్నావునామనసు।
చంచలంబయ్యెనీసమయంబునందు॥ అని చిత్రగంధిపుత్రునితోడబలుకం
గ। తల్లివినుమనియిట్లుతనయుండుబలికె॥అగచరాధముడొకడుహనుమం
తుడనువాడు।తగకోటలన్నియునుదాటిపురికొచ్చె॥ నాయెదుటగూర్చుం
డినాతోటివాదించి। బట్టివచ్చెనువీరబలులనందరిని॥ వెరపుబుట్టగజేసివీ
రరూపముదాల్చి। పొడిచెనుగ్రాక్రుతినివడినన్నుబట్టి॥ పొడచిసింహాసన
మువడిచూర్ణముగదన్ని। బిరుదుతలాటంబుధరణిగూల్చెనుగ॥ మరలివ
సచరుడేగెమనుజనాథునిగొల్వ। సనిచెప్పమూర్ఛిల్లెనాచిత్రగంధి॥ కొంత
సేపుకుదెలిసికొడుకునక్కున జేర్చి। వినుమనుచునిట్లనియెవెలదితానపుడు॥
నీతండ్రినారదునిచేతవినియుంటిసని। నాతోడనెరిగించెనోతనూజుండ॥ ఆ
మాటనీతోడనంతనేజెప్పదను। కొడవినుమామాటకొమరుడానీవు॥ అ
ఖిలలోకంబులకునాధారమైయున్న। ఆదిమహాశక్తిఆనందవర్తి॥ జ్యోతి
ర్మయంబగుచుసుందరముమీరుచును। భువననాయకియగుచు పొలుపు
మీరగను॥

చిత్రగంధి సీతాదుల మహాత్మ్యము జెప్పుట.

కోరితామీరిఓంకారస్వరూపమున। ధరణినిర్మించుటకుతనకళ
లువెలయ॥ బ్రహ్మావిష్ణుమహేశభవులనుబుట్టించి। జన్మపోషకులగుచుచ
రియించుమనుచు॥ వారికానతియిచ్చివారుసుఖియించుటకు। మార్గంబు
వీక్షించిమరినియోగించె॥ తెమకళలతోవేగతగప్రసిద్ధిగముగురు। కన్ని
యలబుట్టించెఘనతమీరుచును॥ శారదాయనుసతినిసరసిజోద్భవునకు
ను। నెలమితోవిష్ణువుకునిందిరారమణి॥ పార్వతియనుసతినిభవునకు నేర్ప
రచి। కడుప్రపంచంబెల్లనడుపుమనిపలికె॥ అందుతనపూర్ణకళయగులక్ష్మి

నటుబిలచి। యతిరహస్యమునసాయమ్మకిట్లనియె॥ త్రేతాయుగమునందు
సీతావధూటినై। జనియించిశ్రీరామచంద్రునితోగూడి॥ వెలగుచురావ
ణాదులుదుష్టరాక్షసులు। హతమార్చ్చిశ్రీరాములాకాలమునను ॥ దురిత
రావణదనుజమరణాంతమందునను। శతకంఠుడనునిశాచరుడుగ్రముగను॥
పురుషులచేతనకుమరణంబులేకుండ। బ్రహ్మావరములుబొందిబలుగర్వము
నను॥ స్త్రీలనిస్సారంబుజేసిగర్వముమీరి। యున్నకాలమునందునోయి
తనయుండ॥ శ్రీరామవిభువెంటసీతామహాదేవి। రూపమునవెల్గుచునురూ
ఢిమీరుచును॥ ఆరామచంద్రునకునాశక్యకాలమున। నరయునాశస్త్ర
ములునీవుధరియించు॥ దనుజుతోయుద్ధంబుదప్పకుండగజేయు। మఱిదు
నీయందునేనావహించెదను॥ నీచేతశతముఖునినిముషమునదెంపింతు। న
నిచెప్పిపంపించెనామహాశక్తి॥ అదికారణంబుగానాయిందిరాదేవి। సీత
యైజనియించెజగతిలోపలను॥ సృష్టిపై విష్ణుండుదుష్టులనుబరిమార్ప। శ్రీ
రామచంద్రుడై జననమొందెనుగ ॥ వలనొప్పగావిష్ణువక్షస్థలమునందు।
చెన్నొందుమహాలక్ష్మిసీతయైబుట్టె ॥ సరణిభుజములబూనుశంఖచక్రము
లెల్ల। భరతశత్రుఘ్నులై భాసిల్లుచుండె ॥ శ్రీవిష్ణుపానుపై చెన్నొందుశే
షుండు। లక్ష్మణుండై పుట్టిలావణ్యముగను ॥ అతనిగాలిచేకపులుఅమరవ
ర్యులుగాని। నెలకొన్నతరుచరానీకములుగారు ॥ కానరాముడునరుడు
గాడుశక్యముగాదు। వానితోవైరంబువలదువలదయ్య ॥ తండ్రిపూనికె
నుతుడుతప్పించగాగలడె। బ్రహ్మావరములుయేమిపనికిరావయ్య ॥ ఎలమి
శ్రీరామునకెదురుకొనశక్యమా। తగవారితోవిరోధముమానునీవు॥ వా
రిశరణముజొచ్చివర్ధిల్లుపనిదలచు।కలుషజనములపొత్తుకల్లనైనవిడుము॥
తనకెంతబలమున్నతగనెదురుదెలియక। గానిజెబ్బులిపైనికాల్చాచదగ
దు॥ అనిరామువిక్రమంబలతనితమ్ములలావు। తగరామునందనులధైర్యసం
గతులు॥ అవనిజమహిమంబుహనుమంతుచందంబు। సుగ్రీవుఘనతతత్సు

తునిసంగతులు॥ అతనిబలములబలమునతిపరాక్రమములును। పెలుచవి
భీషణునిభేదవాదములు॥ తనయొక్కనిజశక్తిధర్మసంఘట్టనలు। జలగున
కీర్తియునుసంపాదనంబు॥ పలువిధంబులుదెలిపిబహుగతులబోధించి
ఆగ్రహంబుడుగకనసురుడిట్లనియె॥ తల్లి నీవిట్లాడధర్మమాపగవాని। వ
తుమైపలికేవ్రపాటుతెలియకను॥ ఆదినారాయణుండనినీవుచెప్పెదవు। ఘో
రుకమాలినమాటలేలపల్కెదవు॥ మనరావణాసురుడుతనదేవిచరగొని
వ। పగబూనితత్క్షణముబరిమార్పరాద॥ మదికల్తబడికోతిమరుగుజోర
గానేల। వందులోగనవచ్చునతనిప్రఖ్యాతి॥ నరుడువిష్ణుండనుచునాకేల
జెప్పెదవు। చెప్పినందునభయముచేకూరునటవె॥ మనుజమాత్రునకింతభ
యమొందగానేల। బడగూల్తువానినేభండనంబునను॥ అతనితరుణిలలా
మనతివేగమునదెచ్చి। యుల్లాసమునబొందియెల్లవేళలను॥ అనికుమారు
డుబలుకనామాటలకుచాల। కటకటాయనిచిగ్రగంధితాననియె॥ భువ
నంబులోమాతపొలుపొందగాసీత। కావరంబుననీవుకళ్లగానకను॥ అ
న్యాయముగమాటలాడితివిహరహరా। యనిచెవులుమూసుకొనివనిత
తానుండె॥ జననిమాటలుతనకుసమ్మతంబులుగాక। అచటనిలపైపకను
ఆగ్రహంబునను॥

ఉభయసేనలుయుద్ధమునకు వెడలుట.

అచటవీడ్కొనిలేచియాప్తులనుమంత్రులను। సరదార్లరప్పించె
సమరయత్నమున॥ తనకోటముందరనుఘనమైనజండాలు। వినువీధినం
టగాదనుజుండునిలిపె॥ బలుకోటదుర్గములనలువదక్షోహిణులు। కడుక్రూ
రరాక్షసులకాపుపెట్టెనుగ॥ మునుపుకావలియున్నదనుజులకుమద్దత్తు। ప
దికోటులక్షోగిబలముతేర్పరచె॥ ధంధణంధణలెల్లతనకోటనిండంగ। పి
క్కటిలగావించెభేరీరవములు॥ చతురంగబలములుద్ధతిగొల్వపొంగుచు
ను। రణయత్నమునునుండెరాక్షసేశ్వరుడు॥ అటరామచంద్రుండునాంజనే

యునిబిలచి । యిదిముహూర్తముసేనకదిలించుటకును ॥ కయ్యంబుసేయుటకుకదలవచ్చునుగదా। అనుమానమొందుటకేపనులేమిలేవు॥ జనిభేరికాహళధ్వనులుమిన్నంటంగ । హనుమద్విభీషణులనుమతంబునను॥ సకలసేనలకెల్లసెలవిచ్చెశతకంఠు। కోటపైనడువుమనికోదండపాణి॥ కోటలగ్గలుబట్టికొల్లలాడుమటంచు। సెలవిచ్చెనుమ్మారుజానకీవరుడు॥ శ్రీరాముశలవందిసేనలందరునొక్క। పెట్టునుగ్రాకృతినిభీషులై అనిరి॥ గోవిందగోవిందగోవిందయనుకొంచు । పొంకమొప్పప్రతాపలంకముఖులైరి॥ ద్వారకావలియున్నదనుజావళులబట్టి। పెడచేతిపిడికెళ్లపొడిచికూల్చిరిగ॥

వానర దానవుల యుద్ధము.

మొగసాలలందున్నతగుబలంబులనెల్ల। కరచుచునుబాదుచుచునుగాసిబెట్టిరిగ॥ ఆయుధసాలలందరినిసందులగలుగు । శరచాపములబట్టివిరిచివేసిరిగ ॥ అశ్వశాలలుజొచ్చిఅందువెలయుచునున్న । మత్తాశ్వములబట్టిమడియజేసిరిగ॥ ఇంతింతయనకధీమంతులై రాక్షసుల। గదసిపలువిధములనుగాశిబెట్టిరిగ॥ బలువడినిపట్టణప్రాకారతోరణ। కేతనంబులుగాల్చికేకవేయుచును॥ విలసితంబుగసౌధములుగోపురములన్ని। పుడమిపైకూలగాబాడిచివేసిరిగ॥ మరియనేకవిధాలమల్లాడుచుండంగ । ఖలుడుశతకంఠుండుతెలసికోపమున ॥ తనుగొలిచియున్నట్టి దనుజావళులజూచి। గౌరవంబులుజేసిఘనుడుతాబలికె॥ బలులారమనకోటపైగదలివచ్చిరట। కోతిపొంజాలువారుగొల్లుపెట్టుచును॥ కడువేగమీరేగికడతేర్చుడీవారి। పొంకములుయావత్తుపాలసిపోవుటకు ॥ అనుచుచతురంగబలములకెల్లశలవిచ్చి। కడగిరాక్షసబలముకదిలివచ్చెనుగ॥ దనరుబత్రీసాయుధాధారులై కాల। యమకింకరులరీతియరుగుడెంచిరిగ ॥ భండనోద్దండులై పశ్చిమసముద్రంబు। తెరగుననుసైన్యంబులరయవచ్చిరిగ॥ వచ్చి శ్రీజానకీవరునిబలములుదాక। యేమిచెప్పుదుదొమ్మియుద్ధచిత్రములు॥ గ

దలచేమోదుచునుపదములదన్నుచును। పిడికిళ్లఁబొడుచుచునుపెల్లుమీ
రుచును॥ మోచేతులనుబాదచిమోసంబుజేయుచును। దీర్ఘదంతంబుల
నుదెరయగరుచుచును॥ సాధులబట్టుకొనిసదమదముజేయుచును। రథిక
లజెంపుచునురట్టుజేయుచును॥బహువిధంబులనిట్లుభద్రగజములబట్టి। కుం
భస్థలంబులనుగూలనేయుచును॥ అశ్వసముదాయములనవనిబడగూల్చు
చును। బలురథంబులునేలపాలుజేయుచును॥ గంధవడియములగలకపి
సంఘములబట్టి। బలుమేనుపై బట్టిసలిపివేయుచును॥ పెల్లుమీరుచుచా
లనోళ్ళుదెరచుచువచ్చి। కపివరానీకములగదసిమ్రింగుచును॥ ఇట్లుదను
జులుఘోరయుద్ధంబుగావింప। వారిధాటికినిలువవశముగాదనిరి॥ అగచ
రభల్లూకఅసురమానవబలము। విరిగిపారిరియెల్లవిధులభీతిలుచు। ఒక్క
డైననునిలువనోపంగజాలక। బలములన్నియుపటాపంచలై పారె॥ విరిగి
పారినబలముతెరగంతయునుజూచి। ఘనుడుసుగ్రీవుండుగర్వంబుదెలిపి॥
పోకుపోకుండనుచుబొరికొల్పగనుతిరిగి। గదిసెరాక్షసబలముగగ్గోలుపడ
గ॥ కదిసిచీకాకుగాకదురాక్షసావళుల। వెతలబెట్టిరివారివిధిచెప్పదర
మా॥ గదలబరిమార్చుచునుకరములనుబాడచుచును। తమకముచెమ
సలములమనుముకొంచవుడు॥ గోళంబులనుద్రొక్కిపేళసముజేయుచు
ను। నఖములనుజీరుచునునలుకమీరుచును॥ వాలములజిమ్ముచునువడి
మీరదన్నుచును। గుర్రంబులనుబట్టిగూలనేయుచును॥ రథికులబోలిసా
రథులబరిమార్చుచును। శరములనుద్రుంపుచునుచాకళింపుచును॥ పదు
గురొక్కనిబట్టిపల్లార్చుచునుసింహ। నాదంబులనుజేసిమోదంబుతోను॥
కేరుచునుమీరుచునుజీరుచునుకరచుచును। గగనంబునకుకుప్పిగంతులే
యుచును॥ ఉక్కుమీరుచునిట్లుపెక్కుచందంబులను। కపివరులుయుద్ధం
బుగదిసిజేసిరిగా॥ కపివరులుజేసినాఘనయుద్ధమార్గంబు। కన్నులనుబాడ
గాంచెకమలనాభుండు॥ హర్షించితనమదినిఆనందమునుబొంది। కపిబలం

లబడుచు॥ జేకిరిల్లుచుఁగొండ తెరవులనువారుచును। కంపమునుబొందుచు నుకటకటాయనుచు॥ లేచినలుదిక్కులనుజూచిగతితెలిపోయి। పరుగిడి దుచునుకపులంబిలిసిరయార్వగమ॥ ఇటులిరుగుడనికపులుతొంతపిలిచినగా ని॥ తిరిగిచూడకమహాత్వరితమార్గమున॥ గిటగిటమంత్రంబుచాటుచాట ముడోరుగంగ। కటకటనుగుండెలుమలటలటలుబడుచు॥ దారిదప్పిగుచు మలెడబాటుమొందుచును। దీనతనుబొందుచును దెప్పిరిల్లుచును॥ అస్సురు స్సురయనుచునచొప్పటనచొప్పట। చలికిలబడుకొంచుజాలిబొందుచును॥ అడుగోవచ్చిరికపులునిదుగోదాకిరటంచు। కంపమునదానవులుకలువ రింపుచును॥ అల్లదుగోజాంబవుడువెల్లుగావచ్చెను। నేలసాగిలబడుచునె రిభీతిగొనుచు॥ తమమీదరథములంతటదోలవచ్చిరని। పలువరింపుచు దారిదొలగిపోవుచును॥ ఎందుబోయెదమింకనేదారిమాకనుచు। దిగ్గున ముమూర్ఛిల్లి తెలసిచూచుచును॥ లేచుచునునలుదిశలుజూచి చింతింపు చును। దుమమూడవచ్చిరనివెనుకజూచుచును॥

హతశేషులు శతకంఠునిదగ్గిరకు బోవుట.

కొలువులోవిమతుడై కూర్చున్నబలుపాప। చరితుడై యున్నట్టిశ తకంఠుగనిరి॥ గనిపదంబులవ్రాలిక్రమ్మరబడిమ్రొక్కి। ఘోరుననుశోకము నబొదలియేడ్చిరిగ॥ కపులరాకలుమళ్ళికదసిపీక్షింపుచును। పిలువదిమ్ము లుబట్టిపలుక కెంతయును॥ తగసారెసారెకునుతమ్ముగావుమటంచు। దిశలు వీక్షింపుచునుదిక్కునీవనుచు॥ పలువరింపుచునున్నభటగణంబులజూచి। ఆశ్చర్యమానసుండగుచురాక్షసుడు॥ ఓయిదానవులారవగువంగనేటికి। న్నల్లమునభయమందియుండనేమిటికి॥ వయముగానేగలుగభయముమీకే కేటికి। కొదువలేదికమీకుగూల్తుశత్రులను॥ బవరంబులోగలుగువివర మంతయునాకు। నెరిగింపుడీరిపులబరిమార్తునిపుడు॥ అనుచుపలుమారు దానవుడుబలుకగదనుజు। మాటపోలికతెరిగిమదిదెలసియపుడు॥ అతని

కభిముఖముగా నలుదు దనుజులు నిల్చి । రఖిలమంత్రులు వినగ నతనికిట్లనిరి॥
దనుజేంద్ర మీశెలవుగొనుచు మేమందరము । ఖండదోర్దండలెను సాహస
ము వెలయ॥ కోటలగ్గలు బట్టికొల్లలాడుచున్న । బలుసేన పైగవసి ఖండ
నంబునను॥ పోరాడగా పారిపోయి రాకపిబలము । వరుసతో కపిరాజువార
లను బిలచి॥ వెలయ శౌర్యము దెలుప వెండియు బురికొనిరి । తిరిగి మమ్మును
దాకి తరుచరావళులు॥ వాలంబులను జట్టి వడిద్రిప్పి వేయుచును । కరచుచు
నుజరుచుచును గాసి చేసిరిగ॥ కఠినశైలంబులను గదుద్రిప్పి వైచుచును । సిం
హధ్వనులు జేసి చెలగి దాటుచును ॥ ఉండగానంతలో దండధరుని బోలి ।
రాఘవుడనువాడు రౌద్రాత్ముడగుచు ॥ ఆగ్నేయబాణంబులన్ని సేసలగ
ప్పి । తెరిపి లేకుండంగ ధీరాత్ముడగుచు ॥ మెలగి మనబలమేమి తొలగిపోవ
గలేక । తగశరాగ్నిలో గుందిదగ్ధమై పడిరి॥ మేలుకార్చిచ్చులో మిడుతలు
బడురీతి । నారాము బాణాగ్ని సంతమడిసిరిగ ॥ స్తనితబాహుడు చచ్చె శా
ర్దూలముఖుడిగ్గె । మడిసె రక్తాక్షుండు మహిపై నిగూలె॥ కుంజరాంగుడు జ
చ్చె కూలెనగ్నిముఖుండు । పింగళాక్షుని పెంపు బలము జచ్చెనుగ ॥ నీలకే
తుడు గూలె శూలుండు గడతేరె । కుటిలదంతుడు గూలె కటకటాయనుచు॥
నీల్గె కరాళుండు శూలహస్తుడు మ్రగ్గె । కాలుగర్వంబెల్ల గడతేరిపోయె॥ చి
త్రుండు కర్కశగాత్రుండు మొదలైన । బంటులెల్లను పీన్గుపెంటలై పడిరి॥
ఏము కొందరము నీకెరుక జెప్పుటకొరకు । చావుకును దప్పి మీజాడ గంటిమి
గ॥ తలపనేటికి నసురపిలయంబు సమకూడె । నిట్టి దుర్వార్తలింకేమి జెప్ప
దుము॥ కావు కావుము మమ్ము కనికరము రంజిల్ల । నీకు మించిన దిక్కు మాకె
వరుగలరు॥ అనుచు శతకంధరుని వెనుక దూరినవారు । బెదురుచు నలుదిశ
లు వెదకి చూచుచును ॥ అసురుడంతట నట్టహాసంబు జేయుచును । నెయ్యి
దొరగిన యగ్ని నెరయు చందమున॥ లోకంబులన్నియును లోగొనుచు హుం
కృతిని । మ్రింగ బూనిన కాలమృత్యుపోలికను॥

శతకంఠుడు మంత్రులతో యోచించుట.

తనప్రధానులహితులదప్పకుండబిలచి । వింటిరాభటులిపుడువివ
రించుతెరగు॥ మర్కటులుదానవులుమారుకొనిపోరంగ । కనులజూడగ
లేకమనుజవల్లభుడు ॥ తానధర్మముబొందిదానవులజంపెను । తానడ్డువ
చ్చుటకుధర్మమార్గంబ॥ తనతోడబోరుటకుదనుజులరుదెంచితె। బరిమా
ర్పగావచ్చుభండనంబునను ॥ అన్యాయముగజొచ్చిఅసురులనుబరిమా
ర్చి। కాయరాదికవానిఖండించవలెను ॥ నడువుడీమీరంతతడవుసేయక
వేగ। భండనంబునకరగిప్రఖ్యాతిజూపి ॥ మర్కటావళినెల్లమదమణచిన
రిపుచ్చి। మనవిభీషణుబట్టిమడియంగజేసి॥ నరవసునితెనసహోదరులతో
దునుమాడి। అతనిపుత్రులబట్టిహతిమార్చివేసి ॥ వెనువెంటజానకినివేగ
దోడ్కొనివచ్చి। ఘనముమీరగనాకుకానుకివ్వండి ॥ మీవెంటసేవత్తు
మీకుభయమైయుంటె। శత్రుకోటులనెల్లసంహరించెదను॥ కదనమున
నావంటిఘనుడెవ్వడున్నాడు। అరయకండలజేతునమరేంద్రునైన॥ మర
ణమాసన్నమైయపుడెంచెనానరుడు । కాలమృత్యువువానికట్టితెచ్చినది॥
చూడుడీయావేళసురవరులుభీతిల్ల। కదనమందునరాముమదమణంచెద
ను॥ అనిప్రతిజ్ఞలుబలుకనవుడుసరిదార్లంత। తమతమశౌర్యములుదెలు
పనిట్లనిరి॥ దనుజేంద్రమీయాశలవుగొనదలచితిమిగాని। మనుజవల్లభుడెంత
మాకుజూడగను॥ మృత్యుదేవతనైననెత్తిపైజరచెదము॥ ఘోరానలం
బైనకోరిమ్రింగెదము॥ మనుజులునగినుజులునువనచరులుగనచరులు।అ
ష్టమాత్రాకొక్కఅరఘడియపసియు ॥ వినుముదనుజేంద్రభండనవేదికే
శ్వరము। కోపమనియెడియగ్నికొనలుసాగించు॥ ఎలమివిభీషణునియజ్ఞప
శువుగజేసి॥ పటుశరస్తంభమునభద్రముగనిలుపు ॥ అసిపత్రసమిధలవం
దునకోబడవేసి । క్రమముగబడబ్రేల్చుకపిసైన్యములను ॥ రక్తంబునె
య్యిగారమణత నేర్పరచు। ధరపరాగముధూమకరముగావింపు ॥ తన

యభార్యాసహోదరులతో రాముని । పూర్ణాహుతిగ వేల్చి భూసముద్ర
ముగన॥ నవభృతస్నానంబు నెలమితోడుత జేసి। అలర వేడ్కను సోమయా
జివై యుండు। యుద్ధంబనే క్రతువృద్ధంబుగా జేసి । ముజ్జగంబుల కీర్తిము
దమొందవచ్చు॥ సమరయజ్ఞము నీవు జరిపితేనే గాని। ప్రఖ్యాతి లోకమున
బరగ దెంతయును॥ అనిమంత్రులేర్పరుప ఘనుడు శతకంఠుండు । మెండు
కొని గర్వంబు మిన్నుముట్టగను॥ మనుజవల్లభు నొక్క తృణలీల దృంతునని।
దుర్మార్గబుద్ధులను తులదూగుచుండె ॥ కాలంబు సమకూరి గడతేరువా
రలకు। నంత్యకాలపు బుద్ధులమరియుండును గ ॥ మంచిబుద్ధులు యేలమన
ములోపల బుట్టు। పాపఫలితంబై సప్రాణికోట్లకును॥ మదము మీరిన య
ట్టిమత్తేభమును బోలి। గర్వాంధకారంబు గప్పియుండెను గ॥ ఆదినారా
యణుండా రామచంద్రుడని। యించుకంతయు భయంబెరుగకుండెను గ॥ స
మరయత్నము మహోసంతోషగరిమమని। మనమును పొంగుచును దనుజ
నాయకుడు॥ తనప్రధానుల హితుల దండనాథుల బిలచి। సమరప్రయత్న
ములు సమకట్టుమనియె॥ తనకోటగలయట్టి దనుజకోటులకెల్ల । సమరగ
మనంబు తాసెలవిచ్చి పలికె॥ సేనలెల్లను గదల జగము తల్లడమంద। వెల
యుంగ రణభేరి వేయించె నపుడు॥

శతకంఠుడు రామునిపై యుద్ధమునకరుగుట.

పణవఢక్కాభేరీ బహుతూర్యనాదములు। బరగె దిక్పాలకులు వె
రగు బొందగను॥ బ్రహ్మాండభాండములు పగిలి బీటలు బారె। ఘోరమహాప్ర
స్థానభేరీ మ్రోతకును॥ సప్తసంద్రములొక్కసరణిగా ఘోషించె। నపుడు
లోకములెల్ల విపరీతముగను॥ గతిదప్పె సూర్యుండు గగనమంతయు వణకె।
కులగిరులెల్లను గూలివరిగెను గ॥ సమరసన్నాహుడై శతకంఠుడా వేళ। కా
లమృత్యువు రీతి గండుమీరుచును॥ తళతళ నవరత్నతళుకులుప్పతిలంగ। శి
రములను ధరియించె శతకిరీటములు॥ మణిమండలప్రభలు మకరకుండనము

లు। ఘనుడుతనయిన్నూరుకర్ణములదాల్చె॥ కమనీయకరమైనకనకమణి హారములు। కంఠమునధరియించెకళలుశోభిల్ల॥ దివ్యరథమవ్వేళ తేజరిల గొనితెచ్చి। ముదమొప్పసూతుండుమ్రోలనిల్పెనుగ ॥ సరగఁగుబ్బునవెడలిసంతోషముప్పొంగ। ధీరతనుశతకంఠుదివ్యరథమెక్కె॥ దనుజులొకవెయికోట్లుదట్టముగతనుగొల్వ । రథమెక్కివెలుగొందెరాక్షసేశ్వరుడు॥ ఆదినారాయణుండారాఘవుండనుచు। చెలువుగామహాలక్ష్మిజానకీయనుచు॥ సురలువానరులంచుమరణంబునిజమంచు। తల్లిమాటలుమదినిదలపడాయెనుగ॥ వైకుంఠమునకేగువడువుననురథమెక్కి । కాలమృత్యువురీతిగర్జిల్లుకొనుచు॥ దివ్యరథమునమిగులధేజరిలుచుండంగ। వింజామరలుచాలవిసగుచుండిరిగ॥ నెలమితోరాక్షసులుమలయానిలముచల్ల। ధవళాతపత్రములుతగకోట్లువెలయ ॥ పణవఢక్కాభేరి బహుమృదంగంబులును। శంఖనాదంబులును చెలగిమ్రోయగను॥ ఏదిక్కుజూచినాయేడునూరామడ। కడునిశాటులుదర్లెపుడమినిండినట్లు॥ గదలుచేబూనుకొనిగజబృందములనెక్కి। పదుగురునుమంత్రికోవిదులుదర్లిరిగ॥ కొమరొప్పనేనూరుకోట్లదనుజావళులు। వొక్కరొక్కనివెంటనొప్పదర్లిరిగ॥ పదిలక్షపదికోట్లుభద్రగజములుదర్లె। ఘోటకంబులుదర్లెకోట్లకొలదిగను ॥ పవనవేగముకన్నజవనమైనఅశ్వములు। కొమరొప్పశతలక్షకోట్లుదర్లెనుగ॥ పురవీధివీధులనుతెరిపిలేకుండంగ। బలురాక్షసులబలమువెలయదర్లిరిగ॥బలములువడినడువనిలపరాగంబెగసి । రవిమండలముగానరాకుండయుండె॥ పలుమారుదూతలనువలదంచుపంపంగ । తల్లిమాటలువినకదైత్యుఁడుదర్లె॥ భుజముపైశూలంబుబూనుకొనిరాక్షసుడు। వెడలెముల్లోకములుగడగడనువణక॥

శతకంఠునికి దుశ్శకునములు గనఁబడుట.

ఆవేళనధికగృధ్రావళులుపఱవిచ్చి। అసురవల్లభుమీదనాడదొ

ణగెనుగ॥ అరయనెత్తురువానగురిసె సేనలమీద । పిడుగులుబడజొచ్చె
బెడిదంబుగాను॥ వరదులుదలత్తివాపోవగాదొణగె । వెలయగొడుగు
లునేలవిరిగికూలెనుగ॥ ఏపుగాపెనుగాలియెదురుగాజనుదెంచె । మేలై
నతురగములమేతలుడిగెనుగ॥ చెలగియడ్డంబుగాచెవులపోతొకటొచ్చె।
అతివిలాపముసొందెనాకాశవాణి ॥ మోదహీనుండగుచు రోదనముసే
యుచును । అంధుడొక్కడువచ్చియడ్డమైనిలచె ॥ మఱియుముందరనొ
క్కడుమలినవస్త్రముతోడ। విధవయేడ్చెనుపూర్వవిధిదలంచుచును ॥ అ
వశకునములుయిట్లుఅడ్డంబుజనుదేగ । కఠినదైత్యుడువాటిగణుతింపడా
యె॥ కాలమాసన్నంబుగలిగితనకుండగా। నేలనవశకునంబులెంచుదను
జుండు॥ గర్వాంధకారంబుగప్పికోపోగ్రుడై। శమనదేవునిరీతిశతకంఠుడొ
ప్పె ॥ ప్రళయభైరవమూర్తిప్రతిబింబమైమహో । ఆప్పలొదవుచుదర్లైన
సురనాయకుడు॥ కపికులాటవిగాల్పగావచ్చునలమో। మీరిజగములు
మ్రింగుమృత్యుదేవతయో॥ అనియేరుపాటిమిగొనజాలకుండంగ । కపుల
దరిదరిజేరికఠినరాక్షసుడు। దానవులుపెల్లార్పదనుజేశుడుగ్రుడై। కపుల
మార్కొనె సమరరిపులుభీతిలగ ॥ మిన్నుముట్టినదనుజుకన్నులను బాధ
గాంచి। కడుభయాతురులైరికపిబలంబంత ॥ గర్వమెల్లనుదూలిగంభీర
ములుడస్సి। గగ్గోలుబెట్టుచునుకపులుభీతిలిరి॥ మానములుచెడనాడిమది
నిమేరలుదప్పి। పారజొచ్చిరిరామబలమెల్లగదిలి ॥ రూపములుచెడివిక
లరూపములుగైకొనుచు। నిలువకనుకొందరునునేలబ్రాకిరిగ ॥ పారిగిరి
గుహలందుదూరినిల్వగలేక। నచటవీడొక్కనిగుండెలవసికొందరును॥రా
మచంద్రుడుమనలరక్షించుకర్తయని । కొందరశిగిరిరాముగోరిశరణాను
చు॥ దానవులబాడగాంచిదండములుబెట్టుచును । కొందరసరులవినుతి
గోరిజేసిరిగ॥ గగ్గోలుపెట్టుచునుకపిసేనయావత్తు। నెల్లదిక్కులకరుగనిన
సుతుడుజూచె॥

సుగ్రీవుడు కపులకు ధైర్యము చెప్పుట.

వానరావళులార మానంబువిడనాడి । వారదగునామీకు బలవిహీనమున ॥ మనకసాధ్యంబైనదనుజునిబరిమార్ప । నాలాయమైయుండె నార్తరక్షకుడు ॥ రక్షించుకర్తశ్రీరామచంద్రుడుగలుగ । తరుచరవరులార వెరపేమిమీకు ॥ వెరపుగల్గినవారునరకమునిమరుగునను । జేరియుండగవచ్చుచింతింపదగున ॥ పౌరుషవంతులై బలవిక్రమముజూపి । అసురుతోఁబోరాడుటదికీర్తిమనకు ॥ పోరాడగాలేకపారిగిరిగుహాలందు । దూరియుండినమనకుదోషంబువచ్చు ॥ దనుజుతోఁబోరాడతరముగాదను వేళ । కలదుపోరాడుటకుకమలనాభుండు ॥ అడుగమనపాలింటియార్తరక్షామణిజగదేకవీరుండుజానకీవరుడు ॥ శరణాగతత్రాణబిరుదుగైకొనియుండె । దానవసంహారుడుధరణిపాలకుడు ॥ కాకుత్స్థకులవరుడుఘనపుణ్యచరితుండు । దీనరక్షామణిదేవదేవుండు ॥ తృణలీలదానవునిదునుమాడు వేళ । కోరిదనుజునిచావుచూడండిమీరు ॥ దాపుప్రాపునుతల్లితండ్రియైమనకెల్ల । రక్షించుకర్తశ్రీరాముడుండంగ ॥ భయముమీకేమినిర్భయులగుచుమీరంత । రండిరండిటకుశ్రీరామసన్నిధికి ॥ అనివేగమరలించెనాసైన్యములనెల్ల । మరలికపులంతధీమంతులైయపుడు ॥ గిరివరక్ష్మాజమ్ములచేతులనుబట్టి । పెల్లుగానార్చుచునుభీకరాకృతిని ॥ శ్రీరాములకుమ్రొక్కి—శతకంఠుడునుమాడి । మరలవత్తుముశరవుమాకివ్వమనిరి ॥ చిరునవ్వువెలయంగ శ్రీరామచంద్రుండు । అంతవారలజూచిమీరకాదురోయనెను ॥ ఉత్సాహమునమీరలిచ్చోటనుండుడని । వచ్చిశతకంధరునిపైఖరులుగనెను ॥ తననూరుచేతులనుధనవులనుధరియించి । ఘోరశరములుబూనికొదవచేతులను ॥ భుజముపైశూలంబుబూనుకొనిధీరుడై । నింగిముట్టగపొడవునిలచిమూచుచును ॥ నూరుమొగములపైనిభోరునసుయనలములు । వెడలుకాలాగ్నివలెవికృతరూపమున ॥ వచ్చురాక్షసవీరునచ్చెరువునగాంచి ।

భయముకోపమునాత్మబరిఢవిల్లెనుగ॥ వేమారురాక్షసునివికృతరూపము
జూచి। ఆశ్చర్యమానసుండై రామవిభుడు ॥ విభ్రాంతచిత్తుడై విభీషణుని
బిలిచి। ఈమహాశూరుండెవ్వడోచెప్పుము ॥

రాముడు విభీషణునివలన శతకంఠు నెరుగుట.

చండకృతాంతుడోచండికానాథుడో। కాలమృత్యువోకాకకడు
భూతచయమో॥ ఎవ్వడోవీడుమాకెరుగంగ జెప్పుమా। వీనిరూపముఘో
డవింతయైనోచు॥ వీనిబాహుశక్తివీనిశౌర్యముజూడ। వీనితోసరిబోరువీ
రుండులేడు॥ వీనిపేరేమిటోవివరించిచెప్పుమా। పరమమిత్రుడవుప్రాణబం
ధుడవునీవు ॥ అనిరాఘవేశ్వరుడుతనతోడబలుకంగ। కరయుగంబులు
మోడ్చిఘనుడిట్లులనియె॥ దేవదేవమహానుభావరఘునాయకా। ఆదినా
రాయణాయవతారపురుష॥ వీడుశతకంఠుండువిక్రతాకారుండు। బహు
మాయవర్తనుడుపరమద్రోహుండు ॥ ఇతనిచేమనబలములెల్లనుమృతి
బొందు। చలగిరణమునబోరశక్యంబుగాదు ॥ వీనిరక్తపుచుక్క వెలసినేల
నుబడిన। వీనివలెబుట్టెదరువీరులాకనూరు॥ వారంతవీనివలెపోరాడుచుం
డెదరు। వనజభవుడిచ్చినవరమహత్యమున ॥ వీనితోబోరాడివీనిధాటికెని
ల్వ। వనచరులకెవ్వరికివశముగాదనెను ॥ ఇలజనులకందరికివితడజేయుం
డయ్య। తరముగాదెవ్వరికిదనుజుతోబోర ॥ నెట్లుజయమొందునోయేమి
కథజరుగునో। తోచదేమియునాకులోయజేక్షణుడ॥ వీనినిమించినవారువీ
నిసరదార్లంత। మంత్రతంత్రజ్ఞులుమాయవాదులును ॥ ఈరాక్షసునిగూ
ల్పనీవకాలెవ్వరును। భరియింపగాలేరుపద్మలోచనుడ ॥ ఇకజాగుసేయం
గనేలవిల్లందుకొని। ఆజ్ఞేయబాణంబులందు శ్రీరామ॥ నేలరక్తకణంబురా
లకుండగజేయు। మాయశతకంధరుడుమహినిబుట్టరుగ॥ దైత్యేంద్రుమం
త్రులకుతగినట్టిశూరులను। మనవారినేర్పరచుమాశువేశ్వరుడ ॥ అనిరా
ముతోజెప్పిఆంజనేయునిజూచి। అంజనీనందనాఅసమానశౌర్య ॥ సమ

యమిదిగో గెలుపునకుకూడ జేయవలె। నరయమాకందరికినాత్మబంధుడ వు॥ దానవుడునామీదరగఁగోపమునుబూని। విగ్రహింపుచునుండునాగ్రహంబునను॥ ఆగ్రహంబునదనుజుడరుదెంచువేళను। కాపాడవలెనన్నుకరుణతోనీవు॥ పవననందనుడనాధారమేనీదనుచు। తనసేనతోదానుదట్టమునసుండె॥ రామపార్శ్వమునరంజిలుచుహనుమంతు। వాలంబుద్రిప్పుచునువడిమీరియుండె॥ భరతుడునులక్ష్మణుడు మరియుశత్రుఘ్నుడును। కుశలవులువిజయుడునుగూడియుండిరిగ॥ సుగ్రీవాంగదముఖ్యకపులెల్లనుమిన్ను। పగులనార్చుచురామబలసియుండిరిగ॥ శ్రీరామచంద్రుండుచేవిల్లుబట్టుకొని। నారిటంకృతులెల్లభోరుకొల్పుచును॥ ఉదుటుగాబాణములుపొదిలోనబరవుచును। పెక్కువిధములవిజృంభించుచుండెనుగ॥ సూపుమొగములయందుభోరుననుయనలములు। మంటలెగయగచాలకంటకంబునను॥ ఘనుడుశతకంఠుండుతనబలంబులజూచి। శలవిచ్చెయుద్ధంబుసలుపబొమ్మనుచు॥

వానరులు దానవులు పోరుట.

కాలజీమూతంబుబోలిరాక్షసబలము। చెలగుచునుశ్రీరామసేనపైగవిసె॥ శరచక్రములుబూనితరుచరానీకములు। మారుకొనిపోరాడెవీరరాక్షసులు॥ ధరపరాగంబెగయనురువడిగదాటుచును। కపిసేనపైగవిసెఘనులురాక్షసులు॥ కార్చిచ్చువంటిబెగ్గలమైనరూపములు। గనుపట్టకపులపైగదసెరాక్షసులు॥ ఏదివానరబలముయేదిమానవబలము। అనుచుబలములగవిసిరపుడురాక్షసులు॥ కులశైలములరీతికుంజరేంద్రంబులను దీకొల్పివానరాధిపులగదసిరిగ॥ భూమితల్లడమొందభూరజంబెగయంగ। కోటులర్బుదములుదీటుకొల్పిరిగ॥ అవనితల్లడమందనర్బుదంబులుకొడ్డి। రథములుద్ధతిదోలెరాక్షసావళులు॥ కడలేనిబాణములుకొడతెరిపిలేకుండ। బలములన్నియుగప్పిబలులురాక్షసులు॥ సింహనాదంబులు

నుచెలగివిన్నంటంగ। నార్పులొదవుచుపోరిరసురవల్లభులు॥గిరివృక్షము
లేబట్టితరుచరావళులెల్ల। నెదురుకొనిరాక్షసులగదసిరుద్ధతిని॥ రారోయి
కపులారరండివేగంబనుచు। పశ్చిమసముద్రంబుపగిదిగవసిరిగ॥ కడుశై
లములబట్టికందుకంబులరీతి। వీరరాక్షసులపై విసరెకపిబలము॥ ధీమంతు
లై కపులుయేమరకవృక్షములు। దనుజకోటులమీఁదదరిమివిసరిరిగ॥ పె
క్కునేర్పులమీఁదనక్కజంబుగపోరి। రుక్కుమీఱుచునిట్లునక్కపీశ్వరు
లు॥ తన్నుచునుజీరుచునుతగుముష్టిబొడుచుచును। కరచుచునుపలుగతు
లగాసిశేయుచును॥ వాలమునజుట్టుచునువడినిబడద్రోయుచును। నేలబె
ట్టిద్ప్పుచునుసింగిరెగయుచును॥ ఈరీతికపిబలముపోరాడుచుండంగ। బ
లుకోపులై దైత్యభటులంతలోన॥పరిఘుపట్టిసచక్రకరవాలతోమరముస
లాయుధములెల్లవిసరిరుద్ధతిని॥ మరియుమరియును పెక్కుశరములుద్ధతి
బూని। కపిబృందములగప్పినపుడురాక్షసులు॥ అతితీవ్రశరములుద్ధతిని
మరిమరికొన్ని। వేలులక్షలకొలదివేసిరాక్షసులు॥ దనుజశరములుగాఁడి
తరుచరబలమెల్ల। బలుగతులమూర్ఛిల్లిబరవశంబైరి॥ శరములరుదుగ
నాటిపరవశంబునుబొంది। బడిరిమర్కటబలముబహువిధంబులను॥ వడ
గళ్లవరషంబుపుడమిగురిసినలాగు। రాక్షసులపైగురిసెరాళ్లవర్షంబు॥ నే
లైనశైలములుకోటులర్బుదములును। ఒక్కపెట్టునవిసరిరుజ్వలంబుగ
ను॥ నగముచేతులబట్టిగగనవీధికినెగసి। గురిజూచిరాక్షసులగూలనేసిరి
గ॥ కోలాహలముమీఱికప్పించిదాటుచును। పిడుగుపాటునముష్టిబొడచి
కూల్చిరిగ॥ రథముపై కెగసిసారథిరథులబరిమార్చి। అశ్వసముదాయ
ములనవనిగూల్చిరిగ॥ మదగజముతోనొక్కమదగజముగూల్చుచును।
గుఱ్ఱముతోగుఱ్ఱమునుగూలనేసిరిగ॥ తరువుచేబట్టుకొనిగిరగిరనుద్రిప్పు
చును। కాల్బలంబులనేలగలియగొట్టిరిగ॥ రథముతోనొకరథముఱట్టుబ
డగనుజేసి। దనుజుబట్టుకునొక్కదనుజుగూల్చిరిగ॥ పదుగురొక్కొక్క

ద్రుణిపట్టిబడగూల్చుచును। కరచుచునుగొందరినిగాసిబెట్టిరిగ॥ ఎడపకను
వాలములుకడుకాళ్లపైజుట్టి। పడద్రోచిగుండెపైబాదచికూల్చిరిగ ॥ న
డుముపై వాలంబువడిమీరగాజుట్టి । ఆకసంబునకెగయులపుడువిసిరేసి॥
భళిభళీయనివచ్చిపట్టిముష్టినిబాదచి। పడద్రోచినేలపైబట్టియీడ్చురుగ॥
పిడుగుపాటునవచ్చిబెడిదముగబాదుచుచును । తన్నుచునుజీరుచునుధర
ణిగలువుచును॥ కుంభికుంభంబులనుకూలంగదన్నుచును। కోట్లగజముల
నేలగూల్చివేసిరిగ॥ ముష్టిఘాతంబులకుమొగిసిజెగ్గుర్రములు। గుండెలవ
యుచునేలగూలెగోట్లుగను॥ కోరిరథములపైకికుప్పించిదాటితే। గుండ
య్యెరథములుగూలెసారథులు॥ పుడమిపరాగంబువడిమీరగానెగసి। క
డువడినియాకాశగంగలోగలిసె॥ కూలెరాక్షసపౌంజుకోటానకోటులుగ
తెట్టతెట్టలుగాను తెరిపిలేకుండ ॥ తునియలై యమ్ములునుతునకలై చరణ
ములు। పరియలై బాహువులుధరణిపై బడియె॥ నడుములునుమోకాళ్లు
తొడలుఖండితమగుచు। బడిరిదానవబలముబహువిధంబులను ॥ ఇట్లుద
నుజావళులుయిలపైనిగూలంగ। శేషించియున్నట్టిసేననాయకులు॥ బలు
గర్వములమీరిపంతములుబలుకుచును । కపిబలంబులపైనిగవిసిరుగ్రత
ను॥ చేటుపాటుగబట్టిచెలరేగిబాణములు। కపిబృందములగప్పిరపుడురా
క్షసులు॥ పదులునూరులువేలుబహులక్షబహుకోట్లు। బలుశరంబులుగ
ప్పెబలముకంతటికి॥ శరములురువడిదాకిశిరములునుతెగిరాలి। తొడవిరి
గితరుచుగాబడిరిమర్కటులు॥ అధికముగపటుశరములంకింపవడినేసి। క
పులమిక్కిలిగూల్చిరపుడురాక్షసులు ॥ మదగజేంద్రంబులనుమార్కొను
చుడీకొల్పి। ద్రొక్కించిమర్కటులమొక్కణించిరిగ॥ అడిదములుచేబూ
నిఅశ్వములనదలించి। కడువడినిమర్కటులకదిసిదునిమిరిగ ॥ శిరముతెగి
రాలంగసరికిభూమికినాట। సరకద్రోణగిరిఖండతరముమీరుచును॥ వెల
యుతోలకరిమెరువువలెతురగములుద్రిప్పి। కపివరులదునుమాడిరపుడురా

క్షసులు॥ ఝట్టిమల్లులురాగమట్టిమల్లాడుచును। తలలు తెగనేయుచునుబ
లిమిజూపుచును॥ చేటుపాటుగనిట్లు చెలరేగివానర। బలములనుదునుమూ
డెబలులురాక్షసులు॥ పీనుగపెంటలై వానరబలమెల్ల। వేలులక్షలుకో
ట్లుకూలెనవ్వేళ॥ నిలువెల్లబాణములునిండితెప్పిరిలేక। నిల్గిరందరుకపులు
నిలిచియున్నట్లు॥ కూలుకపులనుగాంచికొదువేమిలేదనుచు। వీరసాహస
వృత్తివెలసివానరులు॥ తమమనంబులచాలధైర్యములుదెచ్చుకొని। వన
చరబలమెల్లవక్కముఖమునను॥ పంతమునరాక్షసబలముమీదనుగవి
సి। రేమిచెప్పుదువారితామసములెల్ల॥ కరచుచునునఖములనుకండలుగ
జీరుచును। కడువడినిబొడచుచునుకాళ్ళదన్నుచును॥ ధట్టించిమోకాళ్ళ
దన్నుచునుకరచుచును। పిడికిళ్ళబొడుచుచునుపుడమిగూల్చుచును॥ మర
చిపాటునవచ్చిమరియుకలబట్టుచును। పడద్రోచిపొట్టలుబగులదన్నుచు
ను॥ పటువాలములజుట్టిపడద్రోచిత్రొక్కుచును। గిరులుపడవైచుచును
నురుముజేయుచును॥ చరణాగ్రనఖములనుమరిమరియుజీరుచును। పలు
విధంబులబట్టిభంగపరచుచును॥ వెనుకమూరుగవచ్చివీపుపైదన్నుచును।
పడినదనుజునిగుండెపగులమోదుచును॥ కడుశైలములదెచ్చినడునెత్తి
వైచుచును। తలప్రక్కలైపోవధరణిగూల్చుచును॥ పలువిధంబులనిట్లు
చలరేగివానరులు। దనుజుచేతులుబట్టిధరణిగూల్చిరిగ॥ ఏనుగతుండము
లుమెగసిచేబట్టుకొని। గిరగిరనుద్రిప్పుచునుధరణిగొట్టిరిగ॥ కులగిరులగ
తినేలగూలినడియేనుగులు। వేలులక్షలకోట్లువిద్ధారముగను॥ కొండలు
పాడవుగాకోటానకోటులు। అశ్వసముదాయంబులవనిగూల్చిరిగ॥ బలు
వుమీరినమహాపర్వతంబులువైచి।బలురథంబులునేలపాలుజేసిరిగ॥ దొం
తులుగగిరులచేబంతులుగబట్టుకొని। కపిబలంబంతయునుగదిసిరుద్ధతిని॥
ఒక్కతీగునవిసరిరుజ్వాలాకృతిమీరి। దనుజబలములునేలదగ్ధమైకూల॥ వ
డగళ్ళవరషంబుపుడమిగురిసినలాగు। గురిసిరిసురులమీదగిరులవరషం

ఖు॥ గిరివర్షమునఁజిక్కిసురవైరిబలమెల్ల । గుండపిండై నేలఁగూలిరవ్వేళ॥
అవనినిండఁగఁగూలెనశ్వసముదాయములు। మడిసెఁగోట్లకోట్లందిమడిసెరా
క్షసులు॥ కోటానకోట్లుగాఁగూలెరాక్షసబలము। పీనుఁగపెంటలై కానబ
డుచుండె॥ కోట్లకోలదిగవచ్చిగూడిపోరినపౌంజు। లెక్కదానవులుండిర
క్కజంబుగను॥ ఎల్లధైర్యములాడిపెల్లార్చుబలమెల్ల। మర్కటవరులచే
మడిసిపోయిరిగ॥ పలుమాంసరాసులుపర్వతంబులపోడవు। కుప్పలై పడి
యుండెఁగోట్లకోలదిగను॥ పోగులునుమొమ్ములునుపోగులై పడియుండ। తె
గినవ్రుణికెలునేలనగణితంబయ్యె॥ పెదపెద్దమొనలెల్లపీనుంగుపెంటలై।ర
క్తమాంసమురొంపిరణభూమియయ్యె॥ చాలనెత్తురుయేర్లునేలఁబారుచు
నుండె। మిన్నంటిపొంగుచునుమిక్కటంబుగను॥ రక్తపుటేటిలోరట్టాడు
కొనిభూత। భేతాళములునిండవేటాడుచుండే॥ ఈపాటిమాంసంబు నెన్న
డెరుగమటంచు। చెలరేగియాడుపిశాచసంఘములు॥ పాటించితాటించి
మేటిమైయుందందు। తగఢాకినీగణముతాండవంబాడు॥ ఢాకినీసంఘము
లుడాసిమెదడుభుజించి। యీఁగలింపుచునుండెఢాకినీగణము॥ శాకినీగణ
ములసుడీకొనుచునెత్తురులు। వాలలాడుగ్రభేతాళరవములును॥ గలిసి
పురివిప్పుచునుకేకలాడుచునుండ। కేగికాకులనుగమకించుగద్దలును॥ గ
లిగికావిరిదిశలుగప్పిపగలునురేయి। గానరాకుండంధకారంబుగప్పె॥ అ
ఖిలతలమునవిల్చిఅమరాదిదేవతులు। కపులశూరత్వములుగనిసంతసిలి
రి॥ కపులశూరత్వములుగాంచిసంతసముంది। నాట్యంబులొనరించెహార
దామాని॥ కడుపునిండినపోరుగలిగెనిన్నాళ్లకని। గ్రెరుగ్రెరునతెంచెఘ
నుడునారదుడు॥ బ్రహ్మదేవుండపుడుప్రళయకాలంబనుచు। కాలంబులె
క్కింపగాద్రోణంగెనుగ॥ ఘనసముద్రమురీతికడువింతరంజిల్ల। గాఢమైర
ణభూమిగానబడుచుండె॥ రక్తోదకముభూతరాగంబునిడిఘోష।వెలయు
తురంగముల్ వింజామరములు ॥ శరములురగంబులుచక్రములుకూర్మ

ములు। వెలయుకీనుంగులువీరమకరములు॥ మీానములుఛత్రములు మెర
రియుఘనరత్నములు। బడబాగ్ని చందమునభాసిల్లి యుండె॥ ఆరీతిరణభూ
మిఅంభోధిచందమున। జాలువారుచుండంగగనిదైత్యవరుడు॥ సకలదా
నవబలముసరిపుచ్చెకపిబలము। ఘనసముద్రముబోలికానంగబడెను॥ స
రదార్థమాత్రమునసముఖస్థులై యుండి। బ్రతుకుటకుయోగంబుపట్టియుం
డెనుగ॥ పరదార్థలనేముందుసమరముకుబంపితే। కపిబృందముల నేలగ
లిపివత్తురుగ॥ పౌరపాటువచ్చెముందరసేనలంపుటయు। దైవయోగంబె
వరుతప్పింపలేరు॥ ఇపుడుమించినదేమికపులజంపింతునని। కడురౌద్రము
నుబొందిఘనుడుశతముఖుడు॥ దీర్ఘజిహ్వునిబిలిచిధీరుడానీవేగి। కపివరా
నీకములకడతేర్చిరమ్ము॥ ఆమీాదరాఘవుశిహతమార్చిరమ్మనుచు। శలవి
వ్వరాతసునిశలవుగై కొనుచు॥

భరతుడు దీర్ఘజింహుని జంపుట.

దీర్ఘజిహ్వుండరిగెదిశలుకంపమునొంద। పైకినాలుకచాచిపరు
వడినివచ్చి॥ కాలరుద్రునిఫగిదికపిసేనపై గవిసె। ఏమిచెప్పుదువానితామ
సంబెల్ల॥ కపిబృందములపైనిగవిసిపోరుచునున్న। కడురాక్షసునిజూచిక
మలనాభుండు॥ అటుబోకబోకురాఅసురాధమాయనుచు। తనవిల్లుచే
బట్టివనజగర్భుండు॥ ధనువుచేబట్టుకొనిదానవులుభీతిల్ల। గుణమెక్కు
గావించికోదండపాణి॥ గుణరవధ్వనులచేగూలెకులశైలములు। భూమి
గడగడవడకెభూరజంబెగసె॥ దివ్యబాణములందిధీరుడై శ్రీరాము। బర
పెరాక్షసునిపై తెరపిలేకుండ॥ బాణములురాక్షసునిమేనుపై గాడంగ। ర
ఘురాములెదురుగారథమునడిపించె॥ అంతలోపలభరతుడడ్డంబుగావ
చ్చి। నిలచిదనుజునిగాంచిబలికెతానపుడు॥ ఓరిరాక్షసవీరఉగ్రరణమున
నీవు। నిలచినాతోపోరునీపొంకమణతు॥ బాణాగ్ని చేనిన్ను బరిమార్చియు
మపురికి। నిజముగాబంపింతునిన్ను యీావేళ॥ అనినవినిరాక్షసుడుకనులని

వ్వాలురాల। పళ్లుపటపటగొరికిబలికెభరతునితో॥ ఏరమనుజాధమా యె
దురుదెలియక నీవు। నాకడ్డమైవచ్చినావుయీవేళ॥ నినుబట్టివధియింతుని
జముగా నీవేళ। చూడునాభుజబలిమిచూపెదనుయిపుడు॥ నాతోటిసరి
బోర నాకేశుశక్యమా। కదసికండలుజేతుమెదలకుండగను॥ నిన్ను బరిమా
ర్చెదనునీయన్నరాఘవుడు। వచ్చినాబడగూల్తునొక్కబాణమున॥ ఘను
విభీషణుడువచ్చినవానిజంపెదను। తడయకుండగనొక్కగడియలోపల
ను॥ శౌర్యమునలక్ష్మణుడుజనుదెంచినాగాని। కూలనేయుదునొక్కకోల
తోవాని॥ మఱియెవరువచ్చినాబరిమార్తునవలీల। నజుడువచ్చినగానిహ
తముజేసెదను॥ అనినభరతుడునవ్వియసురుడాప్రల్లదము। లేలబల్కెద
వునీకేమిలాభంబు॥ ఘనశరంబులనిన్నుగడతేర్తునిటుచూడుమనిదైత్యు
పైవైచెఘనశరంబొకటి॥ భరతుడేసినదివ్యబాణంబుఖండించి। తిరిగిబా
ణమువేసెసురవైరిబంటు॥ అదితూలగానేసెనారామునోదరుడు। సింహ
నాధముజేసిగంభీరంబుగను॥ ఘనశరంబొకటందికాసుకొ రాయఁచు।త
గరాక్షసునిజిహ్వతెగవ్రేసెనపుడు॥ తనజిహ్వనష్టమైపెనుగొన్నకోపము
న। ప్రళయాగ్నిగతిమండిబలుడురాక్షసుడు॥ రౌద్రాస్త్రమొకటేసిరా
ముతమ్మునిమీద। కంఠీరవధ్వనులుగదురనార్చుచును॥ ఆబాణమవలీల
హతముగాదునుమాడి। అన్నరాముడుమెచ్చహస్తములుదునిమె॥ వాన
రుల్పెల్లార్వవక్కనిముషములోన। నసురునాలుకకరములవనిబడగూ
ల్చె॥ కరములునుతనజిహ్వకడతేరిపోయెనని। సిగ్గుపడకేమియునుచెనటి
రక్కసుడు॥ భరతుభ్రమింగెదనంచుబలుకోపుడైరాగ। నంతలోహనుమం
తుడడ్డమైవచ్చి। సిగ్గుమాలినదైత్యభీనిల్వుమనిపల్కి। వానికంఠముద్రుం
చెపూనిఖడ్గమున॥ అట్లుఖండనములోనవనిపైబడిదీర్ఘ। జిహ్వుండుకడతే

శత్రుఘ్నుడు శిఖిముఖుని జంపుట.

రశిఖిముఖుండపుడు। విలసత్కాలమునాటివీరభద్రునిరీతి। గవిసెభరతు

నిమీఁదఘనుఁడుశిఖిముఖుఁడు॥ అన్నమీఁదనుగవిసినట్టిదనుజునిజూచి।శత్రు
భీకరుఁడైనశత్రుఘ్నుఁడపుడు॥ అర్ధచంద్రాస్త్రంబులవివింటసంధించి। వే
సెశిఖిముఖునిపై వీరహంకృతిని ॥ అవియెల్లఖండించిఅతనిపై రాక్షసుఁడు।
తిరిగియైంద్రాస్త్రంబుదాడిగితావేసె॥ దానినడుమనుద్రుంపదైత్యుఁడం
తటిలోన। నురగబాణమువేసెసురలుభీతిలఁగ॥ గరుడబాణమువేసెభర
తునితమ్ముండు।యురగబాణముగూల్చెత్వరితమార్గమున॥ యురగబాణం
బిట్లుధరణిఁగూలుటఁజూచి। క్రోధాంతరంగుఁడైక్రూరరాక్షసుఁడు॥ పాశుప
దాస్త్రంబుభరతుతమ్మునిమీఁద। వేసెదుర్మదవృత్తినాశరంబపుడు॥ పొ
గలుమంటలుమింటభుగులుకొనిశరమేగి। భరతుతమ్మునిదూసెసురలుభీతి
లఁగ॥ శరముమేనునుగాడిశత్రుఘ్నుఁడావేళ। సొమ్మసిలితాలేచిజూచికోప
మున॥ ధీరుఁడైవేగమునారాయణాస్త్రంబు। వింటసంధించిబలుమంట
లెగయఁగను॥ ఆర్చిపడినేయంగఆదివ్యశరమపుడు। చెలఁగెమంటలుమింట
చెదిరియేగెనుగా॥ రిపులుమొఱ్ఱలుబెట్టితపియింపుచుండంగ। భువనము
లువణఁకెనంభోనిధుల్ గలిగె॥ శిఖిముఖుఁడువణఁకుచునుచెలఁగిమొఱ్ఱలుబె
ట్టి। చిచ్చులొలుకుచువానిశిరముతెగటార్చె॥ శిరముతెగిదానవుఁడుధర
ణిపైఁబడిగూలె। దనుజసంఘము తల్లడించిరి శిఖిముఖుండీరీతిజీవ
ములువెడబాసె। సురలుపువ్వులవానగురిసిరవ్వేళ॥

లక్ష్మణుఁడు శూలహస్తుని జంపుట.

శూలకంఠుఁడువచ్చెశూలంబుచేబూని। విలయభైరవమూర్తివే
షంబుతోడ॥ గనిలక్ష్మణస్వామిదనుజుకడ్డమునిలచి। రమ్మునాతోఁబోరి
రాక్షసాయనెను॥ కంటకంబుగఁజూచికంటనిప్పులురాల। పటుదివ్యబాణ
ములుబరపెరాక్షసుఁడు॥ దనుజుఁడేసినబాణతతులన్నిఖండించి। తనబాణ
తతులేసెఘనుఁడులక్ష్మణుఁడు॥ బలుఁడులక్ష్మణవీరుపటుబాణములుద్రుంచి।
అనలబాణములేసెనపుడురాక్షసుఁడు॥ అసురనాథుండేయునసలబాణము

లెల్ల। వారించెసౌమిత్రివారణాస్త్రమున ॥ కలహించిదానవుడుకన్నులె
ఱ్ఱగజేసి। కూలుమనిపటుఘోరశూలంబువిసరె॥ దానవుడుశూలంబుత
ప్పకుండగవిసర। అనలములుగ్రక్కుచునుఆశూలమేగ॥ భూమితల్లడ
మందిభువనములుకంపించె। అద్భుతంబునుబొందెనమరాదిసురలు॥ అంత
లోహనుమంతుడడ్డంబుగావచ్చి। జనుదెంచుశూలంబుతనకేలనందె॥ రెం
డుముక్కలుగానుఖండితంబులుజేసి। దూరంబునకువిసరిపారవేసెనుగ॥
హనుమంతువీక్షించిఆలక్ష్మణస్వామి। ప్రాణబంధుడవనుచుప్రస్తుతించె
నుగ॥ మరియులక్ష్మణస్వామిమదిరోషమునుబొంది। కౌశికుండిచ్చినాఘన
శరముదీసి॥ తనచాపమునబూనిదనుజునిగూల్చుమని। కంఠీరవధ్వనుల్
గదలజేసెనుగ॥ అనలములుగ్రక్కుచునుఆదివ్యశరమేగి। దనుజువక్షస్థ
లముదాదూసిపోయె॥ వక్షస్థలముదూసివ్రాలినేలనుగూలె।స్థూలకంతుం
డపుడుసురలుమోదింప॥ స్థూలకంతుండిట్లునేలగూలుటజూచి। కనలుచు
నువచ్చెయోజనహస్తుడపుడు ॥ ఆమడామడపొడవుహస్తముల్విసరు
చును। ఏడీలక్ష్మణవీరుడేడేడియనుచు ॥ వచ్చిలక్ష్మణవీరునొడసిపొడబట్టు
కొని। కదలకుండగబట్టెఘనుడురాక్షసుడు ॥ కదలిమెదలకయుండకట్టుని
ల్పినరీతి। ఆలక్ష్మణువీరుబలశాలినపుడు ॥

శతకంఠునిమంత్రులు యుద్ధమునందుజచ్చుట.

రాహువుపట్టువిధానరాక్షసుడుబంధించె। అభ్రవాసులుభయంబం
దిచూడగను ॥ గనిచాలకోపమునఘనుడాకుశుండపుడు। వానిచేతులు
ద్రుంచెపూనికోపమున॥ హస్తములుతెగవ్రేయఅపుడుయాదనుజుండు।కు
శునిమ్రింగెదనంచుకోపమునవచ్చె ॥ తననోరుదెరచుకొని దానవుడుతా
రాగ। ఘోరశరములునూరుకుశుడుదావైచి॥ మించిమరిమరిశరములెం
చివడినేయంగ। తూట్లైమేనంతదునిసిరాక్షసుడు ॥ కదలమెదలగలేకక
న్నుదెరువగలేక। యోజనహస్తుండుయొరగెధరపైని ॥ ఇట్లుయోజనహ

స్తుడిలపై నిగూలంగ। గనిదుర్ముఖుండొకడుకనలుచునువచ్చె॥ వచ్చిరా
ఘవసుతునినచ్చేరువనుగాంచి। పోకురాబాలుడాపోకురాయనుచు ॥ వ
గ్రుడై జనుదేరనంతలోపలలవుడు। దనుజుకడ్డమువచ్చిఘనశరమువేసె॥ల
వుడేయుబాణంబులవలీలగాదునిమి। మరియుదైత్యుడుఘోరశరమువే
సెనుగ॥ దైత్యుశరములుద్రుంచిదనుజారినందనుడు। కాచుకొమ్మనివైచె
ఘనశరంబొకటి॥ శరతుమేనునవాటిచాలరోషంబునను। బాలకునిపైప
ట్లుపటపటనుగొరికి॥ ఆగ్నేయబాణంబులవివింటసంధించి। వేసెహుంక్రుతి
తోడవేగరాక్షసుడు॥గనిరామపుత్రుండుకినుకతోడుతదీసి।వారుణాస్త్రం
బేసెధీరుడైయపుడు॥ ఆవారుణాస్త్రంబునాయనలబాణముల। పెల్లుగా
రాకుండచల్లార్చెనపుడు ॥ ఆగ్నేయబాణంబులట్లుచల్లారెనని । చింతించి
యొకకొంతసేపుదానవుడు॥ ఘోరశరమువేయకూల్చెతాలవుడపుడు। ఉ
గ్రశరమొకటందిఆగ్రహంబునను॥వింటసంధించిబలుమంటలెగయగవై
వ। ఆదివ్యశరమేగిఆదానవునకు ॥ కరయుగంబులుశిరముకడువేగమున
ద్రుంచి। పదిలంబుగాలవునిపాదిజేరెనపుడు ॥ దుర్ముఖుండీరీతిదూలిప్రాణ
మువీడె। గనిమిగిలియున్నట్టిఘనులుసరదార్లు ॥ శూరతలుదీపింపశూర్ప
కర్ణుండును। పెల్లుమీరినయట్టిపింగళాక్షుడును ॥ త్రిముఖుండురౌద్రంబు
తోడగజోదరుడు। కుశలవులజంపుటకుగూడివచ్చిరిగ॥ భుగభుగనుమంట
లును మొగములనుచెదరంగ। నొక్కపెట్టునగదిసిరుగ్రులై యపుడు॥ జగ
ములన్నిటిగ్రమింగజాలుమృత్యులరీతి। రామునందనులపై రాదొణంగిరిగ॥
అట్లువచ్చేవారినారామచంద్రుండు।గనియిట్లురారోయియనివారిబిలచి॥
నాతోటిపోరాడినని గెల్చిఆపైని। వారిపై మీరుజనవచ్చురండనుచు॥ అ
రయవారందరికినన్నిశరములుపూని। కాచుకొమ్మనివేసెకమలనాభుండు॥
పటుబాణములుసోకిప్రాణములుగడతేరి। దనుజులొక్కవిధానధరణిపైబ
డిరి॥ బలుమంత్రికోవిదులుపదుగురుగూలుటకు । మదిగొంతచింతించిమ

రిశతాననుడు॥ బలములుగూలుటకుపరితాపమొందుచును। మితిలేనికో
పంబుమతిదలంపుచును ॥ మధ్యాహ్నమునవెలయు మార్తాండుచందము
న। త్రిపురసంహారురీతిదేజరిల్లుచును॥ పదిపదులునోళ్లతోపల్లుపటగొరికి।
తనమోములన్నిటిని హనుమంటలెగయ ॥ సప్తసముద్రములొక్క సరణి
గాఘూర్ణిల్లు। గతినిఘూర్ణిల్లుచునుకలువరింపుచును॥ జగములన్నిటినమ
యజేయంగజాలిన। చలపాదిదైనకృశానుబోలుచును॥ కన్నులెఱ్రగజేసి
కలహించితలలెత్తి। శ్రీరాముసేనపై తేరిచూచెనుగ ॥ తేరిపారగజూచితీ
టణంచెదమిాక। దిక్కెదితెన్నెదిదీనులకుయనుచు॥

శతకంఠుడు రాముని సైన్యముల దునుముట.

తలయూచిముమ్మారుతాటించిమిాపాట్లు। చూచుకొండనితాను
శూరతలువెలయ॥ కపిసేనపైతనదుకన్నులెఱ్రగజేసి। తనయొక్కప్రఖ్యా
తిధరణిగంపింప॥ నూరుచాపములొక్కబాహునసంధించి। కోదువచేతు
లశరములుదుటుగాబూని ॥ కాలమృత్యువురీతికలుషలీలలుగ్రమ్మ । బల
ములన్నిటిపైనిబలుడుశతముఖుడు॥ ధరణియూకాశంబుతెరపిగనబడకుం
డ। బహుకోట్లబాణములుబరపెరాక్షసుడు ॥ తెరిపితెన్నునుతేటగురుతు
గనబడకుండ। కపివరానీకములగప్పెబాణములు॥ పరగనమ్ములపొదికిబా
ణములుచాపుట। వెలయబాణములందివిల్లందికొనుట॥ పరువడినిబ్రవేయు
యేర్పాటుగనబడకుండ। శరమువేసెనునిశాచరుడుధీరతను॥ పలుశరము
వేయుయేర్పాటుయెవ్వరికైన। గణుతింపరాకుండదనుజుడేసెనుగ ॥ సక
లబలములయందుసకిలదిక్కులయందు। బరపెశరములులోకభయదరా
క్షసుడు॥ అర్బుదంబులుకోలదినిర్బుదంబులుకోలది। ఖర్వంబులక్షోణికాం
డంబువేసె॥ వానిభుజలాఘవమువానిశరలాఘవము। పరికింపగానెంతవా
రుజాలరుగ॥ పొగలుమంటలుమింటభుగులుకొనిచెలగంగ । కడు ఘోర
బాణములుగప్పెరాక్షసుడు ॥ సకలబలములయందుచెలరేగిబాణములు।

ఘోరదైత్యుడుచాలగ్రుమ్మరించెనుగ ॥ చండవిక్రముడంచుచెప్పినందు
కునెల్ల। శాఘ్రాణముగజేసెదనుజవల్లభుడు॥ బలుడురాక్షసఘోరబాణా
గ్ని వేడిమికి। నెల్లబలములుచాలతల్లడించెనుగ ॥ మానంబువిడనాడిమం
దుకై నాగాని। శూరుడై యొకడైనపోరాడడాయె ॥ దనుజుశ్శరములకెదు
రుగనుచూచుటేగాని। ధైర్యమునవొకడైనతరమలేడాయె ॥ శైలచయ
మొకటైనచేబట్టివనచరుడు। దనుజుకెదురై నిలచిమొనకట్టడాయె ॥ నెది
రించినట్లుడెబ్బదిరెండువేల్వేలు। జవముచెడినేలపైసాగిలంబడిరి॥ గొర్రె
మందలరీతికోటానకోటులు। నేలగూలిరియొక్కనిముషమాత్రమున॥ మే
టికార్చిచ్చులోమిడుతలుబడురీతి। దనుజుబాణాగ్నిలోదగ్ధమైపడిరి॥ బలు
డుశతకంధరునిబాణమహిమెట్టిదో । అఖిలబలములుమడసె నరగడియ
లోను॥ పేరుకై నాయొక్కవీరుండునిలకుండ। మనుజవనచరసేనమడిసిపో
యెనుగ॥ తనచేతబలములుదగ్ధమైకూలెనని। వీరసాహసముచేవెలసెరా
క్షసుడు॥ సుగ్రీవయంగదసుషేణుమొదలయిన। దండనాథులనెల్లతాజం
పదలచి॥ ఇలగూలియున్నట్టిబలములన్నిటివిడచి। దండనాథులపైకితన
రథమునడిపె॥ తనరథమునడిపించిదండనాథులబట్టి । దునుమాడగాజొ
చ్చెదుష్టరాక్షసుడు॥ పటుతీవ్రబాణములుపదిపదులుతానేసి। అంగదుని
బరిమార్చెనసురవల్లభుడు॥ ఏనూరుబాణములనేసెసుగ్రీవుని। గడతేర్చె
కపులెల్లగడగడనువణక॥ ఆర్నూరుబాణములనతిబలశాలియా । జాంబ
వంతునిగూల్చెచండరాక్షసుడు॥ దక్కియుండినయట్టిదండనాథులనెల్ల।
తపుచుశరములుగప్పిధరణిగూల్చెనుగ ॥ చప్పన్నదేశాదిజననాయకుల
నెల్ల। బలుబాణములచేతబడగూల్చెనపుడు ॥ బలుడుకొందరిబట్టిపరహ
తముగావించె। చెలగికొందరిబట్టిశిరములెగదన్నె ॥ ఘనుడుకొందరిన
క్త్రిగంహారంబులుద్భంచె। మరియుకొందరిబట్టిమట్టిమల్లాడె ॥ కడువిభీ
షణఫౌంజగనిద్వాదశాక్షోణి। బాణములువడినేసిప్రాణములుగొనియె॥

తనకులంబనిమదినిఅనుమానమొందకను। కడువిభీషణుబలముమడియజే
సెనుగ॥ మనుజవనచరదనుజమరణంబుగావించి। పిదపవిభీషణునిబిల్చి
యిట్లనియె॥ నీకతంబునగదానిప్పాకారణంబునను। లంకాపురపుదనుజ
పుంకంబులణగె॥ నీవల్లనేగదానెరిలంకలోగుట్టు। మనుజనాథునికెల్లమ
ర్మముల్దెలిసె॥ రణరంగమందురావణకుంభకర్ణాది। దనుజహరణముస
లిపెదశరథాత్మజుడు॥ కులద్రోహివగునిన్నుగూలనేసెదనిపుడు। రణభూ
మిలోపలనురాక్షసాధముడ॥ హరిహరబ్రహ్మాదులడ్డమైవచ్చినను।పడగూ
ల్తునిన్నుయీభండనంబునను ॥ తారకాచలగుహలదాగితివియున్నాళ్లు।
యిపుడునీకాభయముయెచటబోయెనురా॥ మనుజవల్లభుగూడిమర్మము
లుదెల్పుటకు। జనుదెంచితివనీవుదనుజులనుగూల్ప॥ అనుచుశతకంఠుండు
అపుడుబ్రహ్మాస్త్రంబు। లంకాధిపునిపైనిబింకముగవైవ॥ జనుదెంచెనా
విభీషణుగుండెలవిసిపడ। గరుడగంధర్వకిన్నరులుభయపడగ॥ అఖిలలో
కములహాహాకారములుబట్టి। చిచ్చులొలుకుచుదివ్యశరమేగుదెంచె॥ చి
చ్చులొలుకుచునేగిశరమువిభీషణుని। అవయవంబులుచించియవనిబడ
ద్రోచె॥ అవయవంబులుదూలిఆరావణానుజుడు। నిదురబొందినరీతినేల
బడియుండె॥ నిదురబొందినరీతినేలగూలెనుగాని।ప్రాణముల్గొనదాయె
బ్రహ్మాస్త్రమైన ॥ ఘనముగాశ్రీరామకరుణారసమువల్ల। చంపనోపగ
దాయెశరమెంతదైన॥ ఘనుడిట్లుప్రాలతక్కినవిభీషణుపొంజు। అక్కడ
క్కడదాగెనతిచింతనొంది॥ఆవిభీషణుగూల్చియాదానవేంద్రుండు। ఘో
రబాణములందిశూరుడై యపుడు ॥ తనయభార్యాసహోదరచయంబుల
తోడ। రామచంద్రునిజంపరాక్షసుడుదలచె॥ మదినిశ్చయముజేసిపదినూ
రుబాణములు। హనుమంతుపైబూనియనియెరాక్షసుడు॥ అగచరానీవు
మానగరిలోపలజొచ్చి। నీపెంకితనమెల్లజూపినావచట ॥ దూతలనుజం
పిస్తేదోషంబువచ్చునని। కనికరించితినందుగవనమొందితివి॥ గవనమున

మమునెల్లగాసిపడజేసితివి। అపుడుజూపితిబింకెమిపుడుకనవచ్చు॥ నీప్రభు
త్వజూడగానిన్నుదునుమాడెదను।చూడరామరక్కటాచూడరాయిపుడు॥
యుద్ధరంగమునసీవూరుకోకుండంగ। దీర్ఘజిహ్వునిశిరముదెగవేసినావు॥
మధ్యచారబారిధర్మముదప్పియాభరతు। పత్నిమైసరదాయబట్టిచంపితివి॥
చంపెదనునిన్నునిర్జరులుభీతిల్లంగ। ననుచుశతకంఠుండుకనులెఱ్ఱజేసి॥పది
నూరుచేతులనుపదినూరుబాణములు। బూనిహనుమంతుపైబాణములు
బరపె॥ భూనభోంతరములనుబాదలిమంటలువెలయ। ఘనశరములేతెం
చిహనుమంతుబాదవి॥ బాణసాహస్రంబులుబలుమేనుపైనాటి। విరథుడై
హనుమంతుధరణిపైవ్రాలె॥ విరథుడైహనుమంతుధరణివ్రాలుటజూ
చి। సింహనాదముజేసెశతకంఠుడపుడు॥ సింహధాటీజేసచెలరేగిదానవు
డు। పెక్కుశరములుబూనిపెల్లుమీరుచును॥ అట్టహాసాధిపుండగుచురా
మునికడకు। నరుదేరగాజూచితరుణిజానకియు॥

శతకంఠుడు సీతనుజూచి భయపడుట.

అసురుభీషణాగమనమంతకన్నులజూచి। తనయాదిమహిమంబుత
లపోసెనపుడు॥ ఆదిపరంజ్యోతిఆయమ్మజానకి। కంటగన్పడనసురుకంపము
నబాదలె॥ పదునాల్గులోకములుపట్టజాలనియట్టి। వీరరూపముదాల్చెవె
లదితానపుడు॥ శతకంధరుడుదక్కజగములోనెవ్వరికి। గానరాకుండంగ
గనుపించెనపుడు॥ విలయకాలమునాటివీరభైరవమూర్తి। తేజమైరవి
కోటితేజమైవెలసె॥ ద్వాదశాదిత్యులునుతగనవబ్రహ్మలును। పదకొం
డుగురురుద్రులుదుటుమీరగను॥ అష్టదిక్పాలకులుఅరయత్రేతాగ్నులు
ను। కోమరుముప్పదిమూడుకోట్లదేవతలు॥ ఈవిశ్వరూపంబువెలయజా
నకిదేవి। గనుపించెదనుజునకుకడుభీకరముగ॥ కనిదైత్యవల్లభుడుకంపం
బునొందుచును। తనపాలిమృత్యువనితల్లడిల్లుచును॥ మదిభీతినొందుచు
నుమానంబుదూలుచును। అచటగుండెలునిలువకవనిరాక్షసుడు॥ పురము

మొగమైతానుమరలిపారగజొచ్చె। సిగ్గుమాలుచుమదినిచిన్నబోవుచు
ను॥ తల్లిరణమునకేగదగదంచుచెప్పుటకు। తగదుష్టశకునములుగనిపిరి
చుటకును॥ బలములునుతనప్రధానులుగూలిపోవుటకు। విలయరూపము
కన్నులనుజూచుటకును॥ చిత్తంబువికలమైచిత్తరంబునబొంది। చాలదుః
ఖంబుచునుశతకంఠుడరిగె॥ రేపురామునిబట్టియేపుమాలింతునని। తలచు

నవేంద్రునిసేనమడియజేసితిని। అతనిభార్యాతనయులతనితమ్ములుదక్క।
కొదువబలములనెల్లగూలనేసితిని॥ తొల్లిహనుమంతుండుద్రోణాచలము
దెచ్చి। బ్రతికించినాడఖిలబలములనువాడు॥ రాముతమ్ముండైనలక్ష్మణవీ
రునకు। మూర్ఛదెలియగజేసిముదమునొందించె॥ మున్నువలెహనుమం
తుముదముతోసంజీవి। దెచ్చిసేనలనెల్లదెలివినొందించు॥ ఆరీతిగాకుండ
నాద్రోణశైలంబు। కడకేగిమీరెల్లకావులుండండి॥ అవుపధాలివ్వవద్దని
ద్రోణగిరితోడ। చెప్పుడునేచాలచెప్పినాననుచు॥ అనికోటిదానవులనా
ద్రోణగిరిచుట్టు। కాపుగానుంపించెకఠినరాక్షసుడు॥ అంతఃపురంబులోకి
రిగెనాశతముఖుడు। అవుషధంబులగిరికియటుకాపులుంచె॥ రామచంద్రుం
డచటరణభూమిలోగూలు। కపిబలంబులజూచికటకటాయనుచు॥ బలు
చింతనొందుచుననలుదెరంగులజూచి। అవనిపైవ్రాలి నాహనుమంతు
జూచి॥ కరుణాసముద్రుండుకనికరమురంజిల్ల। వచ్చియాతనిబట్టినొడలె
ల్లనిమిరి॥ హస్తస్పర్శచేతహనుమంతుదేహంబు। గాయముల్దొరుగంగ
కరుణజూచెనుగ॥ వజ్రదేహునిజేసివాయునందనమహా। శ్రమగల్గసేతు
మూసహావాసమునను॥ అఖిలబలములకిపుడుఆపదలుసిద్ధించె। మానిమి
త్తముచేతమారుతాత్మజుడ॥ వనచరభల్లూకమనుజదానవబలము। నిదు
రబొందినరీతినేలవ్రాలెరగ॥ మానిమిత్తమువచ్చిమడిసిరెల్లబలంబు। లవ
కీర్తివచ్చెనోయుగచరోత్తముడ॥ అసురుజంపగలేనిఅపకీర్తిగాకుండ। సే

నగూలిననిందశాశ్వతంబయ్యె॥ ఇన్ని బలములజంపియేరీతినయోధ్య। పు
రముకేగుదునోయితరుచరోత్తముడ॥ క్రూరరాక్షసుబట్టిగూల్తునేనేరీతి।
దనుజబలమెంచంగతరముగాకుండు॥ అసురుజంపకగానిఅయోధ్యపుర
మునకు। జనరాదుదునుమాడశక్యంబుగాదు ॥ అఖిలసేనలుమడిసిరనివా
ల్లవారలకు। యేరీతిజెప్పుదునుయేమిసేయుదును॥ సకలబలములనిప్పుడుస
మరంబుపాల్జేసి। చనిపోవుటకునెట్లుమనసురంజిల్లు॥ శతకంఠుజంపుటకుచే
తగాదనినేను। యెల్లజనులడిగితేనేమిచెప్పుదును ॥ చండవిక్రమనిశాచరు
బలముతెలియక। కయ్యంబునకునేలకాలుద్రువ్వితిని॥ అఖిలలోకంబుల
కుయపకీర్తివచ్చెగా। నిఖిలబలములజంపనిందవచ్చెనుగ ॥ అనిచాలభీతి
చేగనలుచుండినయట్టి। ఇనకులాధిపుజూచిహనుమంతుడనియె ॥ అఖిల
లోకాధారఆదినారాయణా। పరమాత్మనీవిట్లువెరగొందదగున ॥ నిఖిల
లోకంబులునీకుక్షిలోనుండు। నీవులోకమునందునిలిచియుందువుగ॥ నీ
మాయలోకములునివ్వటిల్లుచునుండు। పరమాత్ముడవులోకపాలకుండవు
గ॥ నీమహిమగనలేకనీవుమానవురీతి। పరితాపమొందుటకుభావ్యమా
స్వామి॥ వెరపుకవులకుగానివెరపనగనీకేమి। నీలోనుమహిమంబునీవెరుం
గవుగా॥ నీకుబుద్ధులుచెప్పనేనెంతవాడను। సర్వశత్రువినాశసకలలోకే
శ॥ సేనలన్నియుమూర్ఛజెందియున్నారన్న। సంశయంబులుమానుజాన
కీరమణ॥ తొల్లిచందమునద్రోణాచలముదెచ్చి। తెలివినొందించెదను
బలములన్నిటిని॥ సకలబలములమూర్ఛక్షణములోదెలిపెదను। శలవై
తెతెచ్చెదనుసంజీవికరణి॥ తెల్లవారకముందెయెల్లసేనలమూర్ఛ। తెలి
యంగజేసెదనుశలవునాకిమ్ము ॥ ముదముతోసేనంతమూర్ఛతెలిసినవెను
క। శతకంధరునిబట్టిహతపూర్వవయ్య॥ క్షణములోపనికింతసంశయార్థం
బేమి। కపటనాటకసూత్రకంజాతనేత్ర ॥ దివ్యౌషధముదెత్తుతెల్లవారక
ముందు। బలములన్నిటిమూర్ఛదెలియజేసెదను ॥ అయినులక్షలనలుబ

డామహైవర్తిల్లు। నిక్కడికిద్రోణాద్రియునవంశవర్య॥ అనియిట్లుహనుమంతుతనతోడబలుకంగ। మదిసంశయముబాసెమనుజవల్లభుడు ॥ అతనికాగిటజేర్చిహనుమంతుడానీవు। ఆరయమాకెప్పటికినాప్తబంధుడవు॥ అవుడుబలములకెల్లనాపదనివారణము। గావించుమానిందగలుగకుండగను॥ ఈకార్యసరణినీవేరీతిగాజేయ। భారమాతయునీదెపవననందనుడ ॥ పొమ్ము వేగముద్రోణభూధరముగొనితెమ్ము। దివ్యౌషధముతెమ్ముధీరతనురమ్ము ॥ అనిలోకనాయకుడుతనతోడబలుకంగ। ప్రణమిల్లిముమ్మారుపవననందనుడు॥

ఆంజనేయులు సంజీవికరుగుట,

శ్రీజానకీవరునిశలవుతాగైకొనుచు। నాకాశమార్గమునహనుమంతుడరిగె॥ పవనవేగముతోడపటుజవంబుననెగసి। అరిగెహనుమంతుండు అఖిలంబుగడచి॥ నదులునిధులునుగడచినగరభూములుగడచి। పర్వతంబులుగడచెపవననందనుడు ॥ కాననంబులుగడచికడురాజ్యములుగడచి। ద్రోణాశైలముగాంచెవానరబలుండు ॥ గిరిచుట్టురాక్షసవరునాజ్ఞదప్పక। కఠినదానవకోటికాపులుండిరిగ ॥ అల్లంతదూరమున హనుమంతుబాడగాంచి। తబ్బిబ్బులనుబొందిదైత్యులందరును॥ తందర్లుబొందుచునుదానవావళులెల్ల। వచ్చెనదుగోచ్చాడువాయునందనుడు ॥ మొన్నమననందరినిమోసపుచ్చినయట్టి। ఘనుడువాయుసుతుండుకంటిరామీరు ॥ మనపగలుదీరంగమర్కటవరుబట్టి। తునకతునకలుగాగదునుమాడవలెను॥ ఘనభుజబలపరాక్రమముయింకెన్నటికి। పోనీకవానరునిబారిఫుచ్చవలెను॥ ఒకటముఖమైమనముఅక్కపీంద్రునిగదిసి। చెలకనరికినరీతిచండాడవలెను॥ అనుచుదానవులెల్లకనులనిప్పులురాల।భీకరాకారులై పెల్లార్చుకొనుచు॥ హనుమంతునింగదిసిరందురొక్కమ్మడిని। ఘోరరౌద్రాకృతినికోటిదావత్రులు॥ కాలజీమూతంబుభోలిదానవకోటి। పవననందనుచుట్టుబరిథవిం

చిరిగ॥ తనచుట్టునీరీతిదనుజావళులుగవయ । చిరునవ్వునవ్వుచును శ్రీరాముబంటు ॥ ననుబట్టిచంపంగపనిబూనిమీరంత । గదిసినారామీరుగర్వాంధులగుచు॥ చంపజాలగమీకుశక్యమాయుమలోక । పాసుతాటకుమీరువచ్చినారిటకు॥ మీపరాక్రమమెల్లజూపుడీనాయెదుట। ప్రజ్ఞావిశేషములుపలికితిరిచాల॥ అనిదీర్ఘవాలంబువినువీథిముట్టంగ। బరపెద్దానవకోటిపెరపుసొందగను॥ లోకమెల్లనునిండభీకరాకారంబు। కాలాంతకునిరీతిగనుపట్టినపుడు॥ తలపువ్వులగుచుచుకలుజెలంగగమేను । పెంచెహానుమంతుండుభీషణాకృతిని॥ ఆతనిరూపముజూచిఆనిశాచరులెల్ల । కడుభీతిగొనిచాలకంపమొందిరిగ ॥ కంపమొందినదనుజగణములనుబాడగాంచి। తనవాలమునజుట్టెతరుచరవరుండు॥ ఇందాకఖంకంబులెందుబోయెనటంచు। తనవాలమునజుట్టెతరుచరేంద్రుండు॥ తనవాలమునజుట్టితరుచరవీరుండు। గుండపిండిగనేలగొట్టెనందరిని॥ పెదవులనుగరచుకొనిశిథిలమైదేహములు। నిఖిలరాక్షసకోటినిర్జీవులైరి ॥ శతకంఠునకువార్తదెలుపుకొరకైనను। బ్రతుకడాయెనొకండుపలుమాటలేల॥ నిర్జీవులైపడిననిఖిలదనుజులవిడచి। ద్రోణశైలముకేగెవానరవరుండు ॥ బలుతేజమునమతాబాలువెలిగినరీతి। తేజరిల్లెశైలమునదివ్యౌషధములు॥ సంజీవికరణులుసంధానకరణులు। శల్యకరణులుగలిగ్గెచెన్నొందెనగము॥ చెలువైనయాద్రోణశైలంబుబాడగాంచి । పెలికెనగ్గిరితోడపవననందనుడు ॥ శతకంధరునితోడసమరంబుసేయుటకు। శ్రీరామచంద్రుండుజనుదెంచినాడు॥ సేనలన్నియుమూర్ఛజెందిపడరాక్షసుడు। ఘోరబాణములేసికూలనేసెనుగ॥ ననుబిలచిశ్రీరామజనవరుడునీవద్ది । కరుగుదెమ్మనిబల్కెనగకులేంద్రుండ॥ బలములన్నియుమూర్ఛదెలియుటకునీయందు। గలవుదివ్యౌషధములెలమిబొందగను॥ శ్రీరాముకార్యముకుజాగుసేయకవేగ । దివ్యౌషధములిమ్ముధీరతనులెమ్ము॥ ప్రొద్దుదూరకముందుపోవలెనుసంజీవి। త్వర

విచారనిప్పించుగిరివశానీవు ॥ అనియిట్లుహనుమంతుతనతోడబల్కినను। అతనితోనిట్లనియెవాద్రోణనగరము॥ అంజనీవరపుత్రహనుమదాహ్వయుడు నాదు విన్నపముగైకొనుము విన్నవించెదను ॥ కంటకుడుశతముఖుడుక పుల నెల్లనుగూల్చి తనపురంబునకేగి దానవులబిలిచి ॥ కపులమూర్ఛలు దెలుపఘనుడుహనుమంతుండు। ఆవుషధంబులకొఱకునరుదెంచునిటకు॥ అవుషధాలేమియునుహనుమంతుగొనిపోవ । కుండంగగాపుగాయుండుడీ యనుచు ॥ కఠినదానవకోటికాపుంచెవాచుట్టు । దానవునిదివ్యౌషదప్ప కుండగను ॥ ఘనశౌర్యగాంభీర్యఘుడియమాత్రములోన । దుష్టదానవ కోటిమనుమాడినావు॥ ఆవుషధములిచ్చుటకుఅరపేమియునులేదు। మన వియొక్కటిగలదువినుముచెప్పెదను ॥ దివ్యౌషధములెల్లతీసినేనివ్వంగ। పగబూనినామీదబలుడుశతముఖుడు ॥ పగబూనియతిబాధపరుచునాత డునన్ను। కడురాక్షసునిబాధపడలేనుయికను ॥ కుపితశతకంఠుసకుకోపం బురాకిండు। పోసగంగనేనొక్కబుద్ధిజెప్పెదను॥ ననుబలిమిపెకలించికొ నిపోయినట్లుగా। గొనిపొమ్మునిందబాయునుపుణ్యచరిత॥ అట్లుగాకుండనే నౌషధములిస్తినా। పగబూనియుండునాపాపకర్ముండు ॥ పెకలించుకొని పోయిఅగచరవరులకును। మూర్ఛదెలియగజేసిముదముబొందించి॥ నా మనవిసైరించినన్నుమన్ననజేసి। వడినన్నుగొనిపొమ్మువనచరోత్తముడ॥ పరమపుణ్యమునీకువనచరవీరుండ । మాఱుజెప్పకనాదుమనవిగైకొమ్ము॥ అనిద్రోణశైలంబుతనతోడబలుకంగ । కనికరముఱంజిల్ల ఘనుడుహను మంతు। అవుషధంబులుబట్టిఅరుగుదెంచుటకంటె । కొండతోడుతబట్టి కుంటెబాగౌను॥ కపులమేల్కొలుపంగగావలసియున్నట్టి। ఘనవస్తుజా లముల్గొనవచ్చుననుచు॥ కొన్నితెచ్చితినంచుకొన్నితేలేదంచు। బలికి తేనటుకార్యభంగంబుయనుచు ॥ కొండతోడుతబట్టుకుంటెశుభంబను చు। ఘనుడుహనుమంతుండుతనమదినిదలచె॥ తనదీర్ఘవాలంబుతాకొం

దప్పిజొట్టి। పెకలించాలోకములుభీతినొందగను॥ పెకలించిద్రోణాద్రితనక
రంబునబూని। కోటిసూర్యులభంగినేటుమీరుచును ॥ వాయువేగముక
న్నవడిమీరనేగెంచె। నాకాశమార్గంబునంటివాయుజాడు ॥ ఎల్లభూము
లుగడచియెల్లదిక్కులుగడచి। దేశభూములుతానుధీరతనుగడచి ॥ తన
రాకకతిదీక్షగనిపెట్టియున్నట్టిరామచంద్రునిగాంచిప్రేమమీరగను॥ శై
లమచ్చటదించిసాష్టాంగమొనరించి । పలుదీవనలనందిపవననందనుడు॥
అచటగల్గినవార్తలన్నిశ్రీరాములతో। విన్నపముగావించివేగమార్గము
న॥ శలవుగైకొనిద్రోణశైలంబునందున్న। సంజీవకరణులుశల్యకరణులు
ను॥ సంధానకరణులుసకలదివ్యౌషధము । లన్నిగిరిచేనందిహనుమంతు
డపుడు॥ నిదురబొందినరీతినిర్జీవులైనేల। బడియున్నకపిబలముపైజారజ
ల్లె॥ మనుజసేనలపైనిదనుజసేనలపైని। పరగసంజీవియేపారజల్లెనుగ॥ బ
లములన్నియుమూర్ఛదెలియంగహనుమంతు । వేగదివ్యౌషధముతెల్ల
వేడుకను॥ ఘనయౌషధములిట్లుకలబారజల్లితే। అమృతవరషముగురి
సినట్లుబలమెల్ల॥ కలకలంబాడుచుకిలకిలారావమున । నఖిలబలములు
లేచినిలిచియుండిరిగ॥ కోలాహలంబుగనువాలములుద్రిప్పుచును। సింహ
నాదములతోచెలగుచుండిరిగ ॥ అతిసుందరంబుగానఖిలబలములులేచి।
ఆనందమయులగుచుఅపుడుయుండగను ॥ సకలబలములజూచిజానకీనా
యకుడు। అంతింతయనరానిసంతోషమొదవె॥ సంతోషమొప్పంగజా
నకీనాయకుడు । కపివరేణ్యునిబట్టికౌంగలించెనుగ ॥ తనకంఠమునమెర
యుఘనరత్నహారంబు। తీసికపివరుమెడనువేసిరాఘవుడు॥ పవనజాకీవం
టిపరమబంధువుడుమాకు। పదునాల్గులోకములవెదకిననుగలడ॥ నిఖిల
బలములలేపినిందదప్పించితివి। లేనిలోకమునందుబూనినిల్పితివి॥ ఆరయ
నిన్నోకనిసేనావగాజేసుకొని। సంగరాంబుధినీదజాడగంటినిగ॥ ఎన్నివిధ
ములనైనయెన్నిదినములకైన। నీరుణముదీర్పంగనేజాలనయ్య ॥ బ్రహ్మ

దేవునికన్నప్రాణులు దీర్ఘాయువును । వర్ధిల్లు చిరకాలవసుధనై నీవు ॥ సంజీవి
దెచ్చియాచంద్రార్కముగ సకల । బలములను రక్షించి విప్రోషిమీరైతివి॥
నోటబల్కనరీతిమాటదక్కించుకొని । నిలుపుకొంటివి కీర్తినిఖిలలోకము
ల ॥ అక్కగలయప్పుడు ఆద్రోణశైలంబు । వేగువతో పెకలించి తెచ్చియి
చ్చితివి॥ తొల్లి యుండిన చోట ద్రోణశైలము నిల్పి । వెల్లవారకమునువు
త్వరితముగ రమ్ము॥ అనుచు జానకీరాము తనతోడ బలుకంగ । శెలవుగైకొ
నియప్పుడు బలుడు హనుమంతుడు॥ తలమీద ద్రోణభూధరము తా ధరియించి।
అఖిలఘాములు గడచి ఆవాయుసుతుడు ॥ పరగద్రోణాద్రి నెప్పటి స్థలం
బున నిల్పి । వచ్చి శ్రీరాములకు వందనము జేసి ॥ వందనము గావించు పవన
రేంద్రుని బట్టి। కౌగిటను బంధించి కమలనాభుండు॥ నాకు తమ్ములు మువ్వు
నాలుగో తమ్ముడవు। నీవు పవనాత్మజా నేటిసరినుండి॥ అయిదుగురు మాయి
మనమన్నదమ్ములమంచు । యెడబాయలేను నిన్నేకనిముషమైన ॥ అను
చు హనుమంతుని గౌగిలించుచును చాల । వేడుకను శ్రీరామవిభుడు తా

శతకంఠుడు తల్లిదరి కేగుట.

నుండె ॥ అంతఃపురము కేగి అతిబలుడు శతకంఠు । తనతల్లికి సాష్టాంగదండ
ములు మ్రొక్క॥ దండములు తా బెట్టి తల్లిరో యీవేళ। సమరమున కేగితిని
చలముతోడు తను॥ వానరబలము తత్ర వాలి నేలను గూల। శరపరంపర గప్పి
ధరణి గూల్చితిని ॥ తనతమ్ములును తాను తమ్ముని పుత్రులు దక్క । కోదువ బల
ములనెల్ల గూలనేసితిని ॥ మరికొన్ని బాణములు మానవేంద్రునిపై సి। పూ
నినంతటిలోన జానకీరమణి॥ పరస్వరూపంబు వెలది తా ధరియించి। యుం
డంగ నచట నేనుగ్రరూపంబు॥ సుదతియాకారంబు చూడజాలగలేక। పు
రముకు మొగమై నేను మరలి వచ్చితిని ॥ అది కాలమృత్యువో అది యెట్టిభూత
మో। గాని యాడది గాదు కడు మాయ గాని ॥ అని కొడుకు తనతోడ సడలు
చును జెప్పంగ। కడు భయంబున చిత్రగంధి తా బల్కె ॥ వారితో వైరంబు

వలదంచు బలుమారు। బలుకగా యుద్ధముకుపరుగెత్తితివి॥ నీవురణమున
కరుగనేఛితిబొందుచును। కడువిచారముసొక్కకలగంటిపుత్ర॥ కలగన్న
మార్గంబు తెలియజెప్పెదనీకు। వినుమునాతండ్రియావిధమెల్లనీవు ॥ శ్రీ
రాఘవుడు నీవు ఘోరరణరంగమున। భూరినిర్భరముష్టిబోరాడలేదా॥ క
నిజానకీదేవితనవిభునిచేనీవు। కూలేది లేదంచుకొమ్మతా లేచి॥ విభునిచేను
న్నట్టివిలు బాణములుబట్టి। వానినీతో నీతపోవగావించి ॥ నీనూరుతలల
న్నినేలపై వ్రాలంగ। బడగూల్చెనటపిరభండనంబునను ॥ నీదుభార్య
లంతనిజయుద్ధభూమికిని। జనుదెంచిగటశోకమున బెసంగొనుచు॥ నేనుగ
న్నట్టికలనిజముదబ్బరగాదు। తప్పనేరదునీకు దాశిలాపడును ॥ సీతామ
హాదేవిసతశరంబులనీవు। రేపుయుద్ధమునందు నేపుదూలెదవు॥ ఒక్కకపి
వచ్చెచ్చియుక్కుమీరగనిన్ను। నెరిముష్టితో బాడచెసి రొమ్ముగులు॥నీ
దుసింహాసనము నేలపాలుగజేసి। ఘనతలాటముగుండగా ద్రొక్కిద్రోసె॥నీ
కళ్లతో జూచినీవుబొందినపాట్లు। యొగ్గినవితలుపవిం కేమందునిన్ను ॥ మ
ర్కటావళిశక్యమానాల్గుసంద్రములు। దాటివచ్చుటలు యేనాటికినిగల
వా॥ మానవులశక్యమామహిమతోనీలంక। నగ్గలంబుగమూగిలగ్గబట్టు
టకు॥ అసమానబలులైనఆరాక్షసులబట్టి। ఇలగూలనేయుటకు యెవరితర
రమగును॥ శ్రీరాఘవుండాదినారాయణస్వామి। సీతామహాదేవిశ్రీమహా
లక్ష్మి॥ హనుమంతుడీశ్వరుండఖిలవానరబలము। సురకోట్లునీమదినిశో
ధించిచూడు॥ వలదు శ్రీరాములతో వైరంబుకలనైన। కరుణించుమనియ
తనిశరణుగైకొనుము॥ వద్దునాతండ్రివినువాదంబుకోరగాదు। బ్రతుకు
ము శ్రీరామభద్రునింజేరి॥ అనిపలువిధంబులనాతల్లిపలుకంగ। కనలిబలు
కోపుడై కఠినరాక్షసుడు॥ తల్లివనితలచినే తాల్మిబొందితిగాని। కొడుదువెవ్వ
రాడినాకూలనేతునుగ॥ పరగంగస్త్రీబుద్ధిప్రళయాంతకంబన్న। మాట
నిజమాయెతో చెమననుకీవేళ॥ ఎరుకమాలిగమాటలిట్లేలపలికేవు। వెలదుల

మాటలనువినువారిగలడ॥ నరుడువిష్ణుడటంచుసురలువానరులంచు। హ
నుమంతుడీశ్వరుండనుచుదెప్పెవు॥ జానకీసతిమహాశక్తిస్వరూపంబు।దా
నిచేమరణంబుదప్పదనియేవు॥భయపెట్టుటకునిట్లుపలికితివిగానియీ। మా
టనిజమనియెట్లుమదిననమ్ముదును॥ పగవానిపక్షమైపల్కితివినీవిట్లు । త
గదునీవిట్లాడతల్లివైయుండి॥ ఇకనీకునాసంగతెరిగింపగాదగదు। పగవా
రిగతినినిన్ను భావించవలెను॥ అనియిట్లుతాడితంబైనసింహమురీతి। పదహ
తంబైనట్టిపాముచందమున॥ పరగనెయ్యనిదోగుప్రళయాగ్నిచందమున।
మిట్టిపడిమొగముమిరిమిట్లుగొలుపుచును ॥ తల్లిమాటలువినకదనుజుడా
గ్రహమునను। అచటనిలువకలేచిఅధికశౌర్యమున॥పటహాదిరావములు
బ్రహ్మాండములునిండ। విలయకాలాంతకునివిధమువీరుచును॥

శతకంఠుడు మరల యుద్ధమునకు వెడలుట.

శేషించియున్నట్టిసేనలనుగూర్చుకొని। వుదుటుగామరునాడువు
దయకాలమున॥ రథమెక్కివెలుగొందెరాక్షసావళులంత। బలుకోట్లుత
నవెంటబలసిగొలువగను॥ ప్రళయాగ్నిచందమునబలుడుశతకంఠుండు।క
పిసేనమ్ముఖుడగుచుగదలివచ్చెనుగ ॥ వచ్చుదానవుజూచివసుమతీనాయ
కుడు। వెలయంగలక్ష్మణావీరుడిట్లనియె ॥ అదుగొశతకంధరుండరుదెంచె
మున్నువలె। సంగరముజేయుటకుసాహసోద్ధతిని ॥ వానితోసరిపోరవశ
ముగాకెవ్వరము। నిన్నపోడిమిదప్పిమిన్నకుంటిమిగ ॥ ఎంతవారలకైన
హెచ్చుతగ్గులువచ్చు। అదిదలంపగరాదుఅన్నివేళలను॥ తగ్గిమనముం
టిమాదానవుడుమిడిసిపడి। వచ్చుమునుపటిరీతివాడుగ్రుడగుచు ॥ చండ
దోర్దండతనుపరిపోరగావలయు। రాక్షసునితోఘోరరణరంగమునను॥
వానిభుజలాఘవమువర్ణింపబనిలేదు। ధీరతనువానితోపోరగావలయు॥
అఖిలసేనలగూడిఅసురునొక్కనిడాసి। పల్లార్చవలెవీరభండనంబునను॥
అనుచురఘునాయకుండనుజుతోబలుకంగ। నన్నతోలక్ష్మణుండనియెన

ర్వమును॥ దేవయీవేళనాలావుదై త్యనిలావు । పరికించిచూడుడీఖండ
శంబునను ॥ దివ్యబాణావళినితేటగారక్కసుని । బరిమార్తునిక్కముగ
సురలుబొగడగను ॥ బరిమార్ప లేకున్న బవరమునవానిచే । నిలగూలెద
నుగాకతొలగిపోనెపుడు॥ అనిలక్ష్మణుడుబలుక నాభరతశత్రుఘ్ను । లన్న
తోడుతబలికిరపుడుపంతమున ॥ దేవమేమిద్దరముధీగతనురాక్షసుని । నే
డుయమలోకంబుజూడబంపెదము॥ కాకున్నవానిచేకడతేరిపోయెదము।
గానితొలగేమాటకలనైనలేదు ॥ అనిచాపములుబూనిఅతిశౌర్యవంతు
లై। భరతశత్రుఘ్నులునుప్రౌఢిమీరగను ॥ కుశలవులుయిద్దరునుకోదం
డపాణులై । లగ్రాడగాజొచ్చిరతిశౌర్యులగుచు ॥ సుగ్రీవుడత్యంతశూర
త్వముపొంగి। దట్టముగనిలచెనంతకనిచందమున ॥ అంజనీవరపుత్రుడ
సమానశౌర్యండు। పరగశ్రీరాములకుబ్రణమిల్లిపలికె ॥ అఖిలేశశతకం
ఠునవలీలబరిమార్తు। కరుణించిశలవిమ్ముకమలలోచనుడ॥ తప్పకనుయీ
వేళదనుజుండుకడతేరు। ననుచునన్నద్ధుడై హనుమంతుడుండె॥ కొదువన
రదార్లంతమదిధైర్యములునెలయ । తమబలంబులతోడ దట్టముగనుం
డ్రి॥ రథములెక్కుచునోరథసిద్ధులైమిన్ను । పగులనార్చుచునుండ్రిబ
హువిధంబులను॥ శ్రీరామజనవరుడుచేవిల్లుధరియించి । హనుమంతుభు
జములందమరియుండిరిగ॥ జానకీదేవితద్భాగమందుననిల్చె। తూర్యనాద
ములెల్లతోడిబడుచుమ్రోయ ॥ విలునారిటంకృతుల్ వెలసెజగములు
నిండ। బ్రహ్మాండభాండములు బెండుపడియుండె ॥ హనుమంతుమరుగున
నపుడువిభీషణుడు। పొలుపొందధీరుడై పొంచియుండెనుగ॥ ఘనభుజాటో
పులై కపులుపెల్లార్చుచును। వాలములుద్రిప్పుచునువారుండిరపుడు॥ అం
తశతకంధరుండతివిలయకాలాగ్ని । పగిదిమండుచువచ్చెబలురౌద్రుడగు
చు। వచ్చినేసలగవిసిరియొక్క పెట్టునవేసె। కోటులర్బుదములును తేటబా
ణములు॥ గిరివృక్షములబట్టితరుచరవరులంత । రక్కసునిపై విసరిరుక్కు

మీఱుచును॥ లెక్కలేకుండంగ పెక్కుగిరిశృంగములు। బట్టివిసరిరి ఘో
రబలశాలులగుచు॥ ఆర్చుచుమకవులందరాశతముఖుడాసి। తెఱపిగనరా
కండగిరులువైచిరిగ॥ మునుపుదైత్యుడుకవ్రులమోనపెట్టినభీతి। మదినే
మిలేకుండగదిశిరందరును॥ వేలులక్షలుకోట్లువెలయునర్బుదములు। రా
ళ్లవరషముగురిసిరాదైత్యుపైని॥ అవియేమిగణుతింప కాదానవేశ్వరు
డు। వడిచూర్ణముగజేసివాటినన్నిటిని॥ గిరులుచూర్ణముజేసి మఱిమరి
యుబాణములు। కపిబృందములగప్పెనవుడురాక్షసుడు॥ ధరణియాంకా
శంబుతెఱపిలేకుండంగ। శరపరంపరగప్పెకరుకురక్కసుడు॥ ఇన్నన్నియ
నిలెక్కనెన్నశక్యముగాని। తీటుబాణమువేసెకూటిరాక్షసుడు॥ గాలిచో
రరాకుండఘనమైనబాణములు। యెడతెఱపిలేకుండవేసెరాక్షసుడు। వీర
రాక్షసబాణవేడిమికినిలలేక। వానరావళులెల్లవసుధపైబడిరి॥ నిలువెల్ల
బాణాలునిండితెప్పిరిలేక। నిలిచియుండినరీతినీల్గెకపిబలము॥ మనుజవన
చరసేనమందుకైనాగాని। బ్రతుకడాయెనొకండుపలుమాటలేల॥ ఎదు
రుకొనివానిపైయెవ్వడైనాగాని। దనుజుపైనివకండు మొనకట్టడాయె॥
అఖిలరాజ్యాధిపతులందులోనొకడైన। దనుజుకెదురైనిలచి మొనకట్ట
డాయె॥ ద్వాదశాక్షోహిణీదనుజులలోనొకడు। శూరుడైయెదురించిపో
రాడడాయె॥ చేతులాడకనునిశ్చేష్టులైదానవుని। పటుశరాగ్నిలాగుంది
భస్మమైపడిరి॥ నిర్వీణహృదయులైనెపమేమిదోచకను। సకలబలములు
నేలసాగిలంబడిరి॥ చేనువేయుగబూనిచెలకనరికినరీతి। నసురుడొక్కడు
దృంచెనఖిలబలములను॥ ఏదిక్కుజూచినాయేడునూరామడ। బడిరిసే
నావళులుబహువిధంబులను॥ వీరశూరుండన్నవిఖ్యాతిజగములకు। తా
ర్కాణముగజేసెదనుజవల్లభుడు॥ మొనసిబలుబాణములముప్పదింటను
గూల్చె। జ్యోతిర్ముఖునిబట్టిదైత్యవల్లభుడు॥ వెలయగాపదిబాణములువిం
టసంధించి। ద్వివిధుగూలగనేసెదేవతావైరి॥ అరువదిబాణములనాబుష

భునిగూల్చె। గవయుడెబ్బది రెండు కాండములద్రుంచె ॥ తీవ్రబాణములొ
క్కటీరుసననునూరేసి । అంగదునిబరిమార్చెనసురపుంగవుడు ॥ ఇన్నూరు
సాయకము లేకముష్టిని వేసి। జాంబవంతునిగూల్చెఖండరాక్షసుడు॥ గంధ
మాధను మొదలుకపులనందరినొకట । వేయుబాణముల చేవిమతులను జే
సె॥ ఇట్లువారలగూల్చియెల్లలోకములెల్ల । భీతిల్లనార్చుచును బెండుమీ
గుచును॥ రామభద్రునికెదుటరాక్షసుడుజనుదేర । అడ్డమైతానిల్చెనపు
డుసుగ్రీవు॥ దడ్డంబుగానిలిచిఅసురుచేతులుతనదు । వాలమునబంధించెవ
డిని సుగ్రీవు॥ దనగబ్రహ్మాస్త్రబంధనమొనర్చినరీతి। బంధించెదానవునిబా
హువులన్నిటిని॥ కదలమెదలకనుండకట్టినిల్పినరీతి । బలురాక్షసునిబట్టిబం
ధించినిలిపె॥ బాహువులువాలమునబంధించియున్నట్టి। ఇనసందనునిజూ
చిదనుజనాయకుడు॥ కన్నులెఱ్ఱగజేసకడువహుంకరింపుచును । ఒళ్లుపటప
టగొరికిబలుడుతాననియె॥ అయ్యయోవోరినాకడ్డమైవస్తివా । కోలది
దెలియకమేనుఁద్రొవ్వెమర్కటుడ ॥ కోతులందరువిన్నుకొల్తురనినీమదినీ।
అధికసేనాధిపతినంచువచ్చితివా ॥ శూరత్వమంతయును జూపితివినాయ
దుటి। కాచుకోతన్నెదనుగర్వంబుదూల॥ అనిరాక్షసుడురౌద్రమునబెనం
గుచుపూని। తన్నెసుగ్రీవునిభరపై నిగూల ॥ కోపించిదానవుడుగుండెపై ద
న్నితే। గుండెలవయుచు నేలగూలెసుగ్రీవు ॥ వెలయడెబ్బదిరెండువేల్వేల
కసధికారి। అసురుతాపునగూలహరహరాయనుచు॥ పరగరాఘువమహీ
పాలుండుచింతించె। వినువీధిదేవతలువెరచిచూచిరిగ ॥ రఘువరునిపై వే
గరథమునడిపింపుమని। సారథినిదిట్టుచునుశతకంఠుడపుడు॥ ధరణిగిరంపిం
పంగతాహుంకరింపుచును। శరపరంపరలెల్లధరణిగప్పుచును॥ రాముద
రిదరిరాగదాలక్ష్మణస్వామి। దైత్యుకెదురైనిల్చెదానుగ్రుడగుచు ॥ అటు
లెందుబోయెదవుఅసురాధమానీవు। ఇటురమ్మునాకునీపటుశౌర్యముజూపు॥
మరకటలనెల్లగూల్చిమరివిఱ్ఱవీగెదవు । గర్వమొందుటతగదుకార్యార్థ

లకును॥ నిన్న సంగరములో నిలువజాలక లేక । పారిపోయితి వేమి బలవిహీ
నముగ॥ నిన్న నాడినమాట నేడు మరచితి వేమి। మదుపానమత్తులకు మతివ
రాకొను॥ అనిలక్ష్మణస్వామి తనకడ్డముగ నిల్వ । అతనిగనుగొనియిట్టులని
యె రాక్షసుడు॥ ఓరినరుడా నీవు పోరుగావించుటకు । నెనగాడు నాకు నీ వెం
తనేనెంత॥ పాటిపొమ్ము టకై నబ్రతుకాశ యుంటేను। వద్దు నాతో నీకు వైర
మెన్నటికి॥ నీబలిమియున నెంత నా బాణ వేడిమికి । పట్టిచంపెద నిన్ను ఖండ
నంబునను॥ నిండారకన్నులకు నీ సుందరత్వంబు । ముత్సాహై విలసిల్లు ముద్దు
వచ్చునుగ ॥ నినుజంపుటకు నాకు మనసేమి రంజిలదు । కనికరంబొదవు నా
కారంబు దలప॥ నీవంటి నందనుని నీతల్లి మరియికను। యేజన్మమున గాంచు
నెన్నాళ్ళకైన॥ నీపై నినాకేమి కోపమార్గము లేదు। మోము గన్నంతటను
ముద్దువచ్చునుగ॥ ప్రల్లదములాడి నాపంతములు పల్కినా। పగలేదు నీమీ
ద బాలుడా నాకు॥ నీయన్న రఘువరుడు నిజమైన శత్రువుడు। పట్టికూల్చెద
వానిఖండనంబునను॥ ఏడిరా లంకపై నేగి దశకంధరుని। యేపుమాపిన యు
ట్టిమూవశాలుండు॥ ఏడిరా బాణంబు లేసి యార్చుచు కుంభ। కర్ణు గూల్చిన
యట్టిఘనభుజబలుండు॥ ఏడిరా కోపోగ్రహృదయుడై బాణమున । అగ్ని
వర్ణుని గూల్చినట్టి బలశాలి॥ ఏడిరా అలనాడు ఈశ్వరుని చాపంబు । విరచి
పోగొట్టిన వీరరాఘవుడు ॥ ఏడిరా కౌశికుని యాగంబు రక్షించి। తాటకిని
గూల్చినాదశరథాగ్రజుడు॥ అతనిపై గానినా అస్త్రశస్త్రములేయ। సత
డు నాకు విరోధి యతని జంపెదను ॥ వెరపు మదిలో బొంది శరధిలో జొరబడి
న। తలజూప వెలచినతర్లిపోయినను ॥ కొమ్మమరువుకు కేగి కోటతా డాగిన।
యాచకుండై బ్రాహ్మణాకారుడైన॥ గిరిజొచ్చినాగాని మరివాని బోనియ్య।
కవనిపై బడ గూల్తునది నిశ్చయంబు॥

లక్ష్మణ శతకంఠుల యుద్ధము.

అనిదానవుని బలుకవిని రాఘవానుజుడు । ధనుజాధమా నీకు తగ

దిట్టులాడ॥ అతనిగెల్చుటకునీకలవిగాదెన్నటికి॥ అసమానవైరంబుయత
నితోనీకు॥ అతనిగూల్పంగలేవతనిచేగూలెదవు। నిఖిలేశుడాతనికినీవనగ
నెంత॥ బాణానలముచేతభస్మమైపోయెదవు। నిజముగానతనిచేనీకుమర
ణంబు॥ అఖిలాండనాయకుండవతారపురుషుండు। అతనిచేగూలేవుఅసు
రుడానీవు॥ ఇంద్రజిత్తునిబట్టియేఘుమాపినయట్టి। యెరుగవానాయొక్క
శరలాఘవంబు॥ కదసికండలుజేతుమొదలఖండగనిన్ను। సురవైరియీ
వేళచూడునామహిమ॥ అనిఘోరబాణంబులాదనుజుపై వేసె। నాగ్ర
హంబునరాఘవానుజుండపుడు॥ రాఘవానుజుడేయురౌద్రాస్త్రములు
గూల్చె। అనలబాణములేసెనసురనాయకుడు॥ అనలశరములుజూచి ఆ
రాఘవానుజుడు। వరుణబాణమువేసివాటిసరిపుచ్చె॥ ఆరీతిదనుమాడిఅ
సురనాథునిపైని। తీవ్రశరమొకటందిధీరుడై వేసె॥ నేలనింగియుదిశలు
నిండమంటలువెలయ। శరమదిరిరాక్షసునిరథంబుదాకె॥ బాణాగ్నిమం
టలనుబలురథముభస్మమై। కూలినేలకునురికెనపితరాక్షసుడు॥ నేలదిగ్గ
ననురికినిలిచిశతకంధరుడు। గురిసెలక్ష్మణుపైనిశరపరంపరలు॥ అవినదు
మదుమనుమాడిఆలక్ష్మణస్వామి। చెటులాస్త్రమొకటేసెశతకంఠుపైని॥శర
ముమేనునసాటిపరవశంబునుబొంది। ధరణిబడమూర్ఛిల్లెదనుజుడావేళ॥
పరవశుండై మూర్ఛబడికొంతసేపటికి। తెలిసిదిగ్గునలేచిబలుడురాక్షసు
డు॥ శహబాసురాయోరిసౌమిత్రినను। మూర్ఛబడగొట్టితివినీదుబలిమి
జూపితివి॥ నినుమెచ్చగావచ్చునీసమయంబునను। భళిభళీయనిమెచ్చిబ
లుడురాక్షసుడు॥ విల్లుసమ్ములుబూనివింతరథముననిల్చి। ధీరుడై వడినేసె
తీవ్రబాణములు॥ అవియెల్లదునుమాడిఆరామసోదరుడు। జవముతోడం
తనొక్కశరముదొడిగేసె॥ సురలుసంతోషింపశరమువురువడినేగి। దాన
వునిబలురథముదగ్ధంబుజేసె॥ రథమువికలంబౌటరాక్షసుడువెరగంది। వే
రొక్కస్యందనమువేగతానెక్కె॥ నూరుచేతులయందునూటవిల్లందు

కొని। నూరుశరములువాడిగక్రూరరాక్షసుడు ॥ జగముకంపమునొందెజ
లనిధులు ఘోషించె। కులగిరులొరిగెదిక్కులువ్రక్కలయ్యె ॥ అనలము
లుగ్రక్కుచును ఆనూరుబాణములు। వడినేగిలక్ష్మణునివరమేనుగాడె॥ బా
ణములులక్ష్మణునిమేనుదూసుకుపోయి।ధరణిభేదించిపాతాళంబుజొచ్చె॥
మరిరసాతలమంటిమరలిశతకంధరుని। తూణీరవముకేగిబాణంబులపుడు॥
మరియుశతకంధరుడుమహిమరెట్టింపంగ। శక్తిబాణముదానగిసంధించి
వేసె ॥ భూనభోంతరములనుబాదవుచునుమండుచును । విలయాగ్నిగతి
బోలుబలుశరము లేసె॥ కులశైలములుగ్రుంగె ఘోషించెవారధులు। ఎ
ల్లదేవతులపుడుతల్లడించిరిగా॥ సౌమిత్రిభయపడుచుబలవరింపగశరము।
గురిమీదలక్ష్మణునియురముపైగాడె ॥ హోరామభూపాలఆదినారాయ
ణా। యనిరథంబునవ్రాలెనపుడులక్ష్మణుడు॥ శక్తిబాణముగాడిజీవముల్గ
డతేరి। నిలలేకలక్ష్మణుడుయిలపైనిగూలె॥ ధరణిపైవెసగూలుతమ్మునిబా
డగాంచి। విలపించెరాముఁడుపలువిధంబులను ॥ హోమహోద్ధారకాహో
లక్ష్మణాయంచు। తగశోకమొందెసీతామహాదేవి॥ ఆవిభీషణుడునుహను
మంతుడునుబాష్ప। నివహానిర్గతరక్తనేత్రులైరపుడు ॥ భరతుడంతటవ
చ్చిబలురాక్షసునిమీద। వివిధశరములుబరపెవేలకొలదిగను॥ అవిమె
ల్లదునుమాడిఆదానవేశ్వరుడు। భరతుగనుగొనితానుమరియిట్లులనియె॥
నీయనుజలక్ష్మణుడునీల్గెనదుగోచూడు। పలుమారుజెప్పితినిపారిపొమ్మను
చు॥ పారిపోజాలకపడీచచ్చెరణమందు। అతనికంటెనునీవునధికుండవటర॥
నిన్ను నారీతినేనేలబడగగూల్తు। పారిపొమ్మెటకైనభరతుడానీవు॥ బ్రతు
కాశలేకుంటెభండనంబుననిలువు। నీయనుజరీతినేనీవుచచ్చెదవు ॥ అని
వేయుబాణములుదనుజుండువేయంగ। తునకలుగనడుమనవిదునిమెభర

శతకంఠ భరతుల యుద్ధము.

తుండు॥ దనుజబాణమువిల్లుదునుమాడిభరతుండు । తీవ్రశరములుబరి

పె తెరిపి లేకుండ॥ మరియుమరియునుతీవ్రశరములుద్ధతిబూని। వేసెరాక్ష సేమేనుదూసిపారగను॥ భరతుఁజేసినతీవ్రబాణములువడిదాకి। దూసిపో మెనురాక్షసేశుమేనంత॥ మరికొన్ని బాణములుబరపిరాక్షసునూరు। చా పములదునుమాడెసాహసోద్ధతిని॥ అసురరక్తకణంబులవనిబడకుండంగ। ఆగ్నేయబాణంబులధికముగబరపె॥దానవుడుకోపించితననేత్రములయం దు। మిగులమంటలువెలయమిన్నుముట్టగను॥ జగముభీతిలనార్చిచండప్ర కోపుడై । రాముడద్భుతమొందరాక్షసుండపుడు ॥ నూరుబాణములంది ఘోరముష్టిని వేసి। పటుశరములే తెంచెభరతునంటగను ॥ భరతురథమ వలీలభగ్నమైయిలగూలె। మరివేయిబాణములుబరిపెరాక్షసుడు ॥ భర తుచాపముద్రుంచిమరిసూతుబరిమార్చి । తిరుగశరములుదైత్యుఁడతనిఁజే రెనుగ॥ బలుడుగ్రకోపుడైభరతుజంపెదనంచు। సురలుభీతిల్లంగశూలం బుదాల్చె॥ శూలముగ్రతలీలకేలనమరించుకొని। పలికెభరతునితోడబ లుడుశతముఖుడు॥ శూలమిదిగోవేతుచూర్ణమైపోయెదవు। దొలగిపోదూ రమునకునిలువజాలవుగ॥ అనిపలికియాశూలమవలీలవేయంగ। అదిభాను మండలంబనగనేతెంచె॥ ధరణియాకాశంబు తెరిపి లేకుండంగ। పెనుమం టలెగయుచునుజనియెశూలంబు॥ శైలచయములుబ్రమగ్గజగముతల్లడమం దె। కడువింతలోకములుకావలియుగప్పె ॥ సాగరంబులుగలిగెచంద్రసూ ర్యాదులు। గతులుదప్పిరిమిన్నుగడగడనువణకె॥ అతిభయంకరముగానా శూలమేతేర। భరతుడమ్ములవానగురిపించెనపుడు॥ అవియెల్లదునుమా డియాశూలమేతేర। శక్తిబాణమువేసెస్వామిసోదరుడు ॥ శక్తిబాణము గూల్చిచెలగిశూలంబేగ। కలసిభరతుండుకుంతలమువేసెనుగ॥కుంతలం బునుద్రుంచి ఘోరశూలంబేగ। బలుకఠారినిబూడ చెభరతుడవ్వేళ ॥ ఆక ఠారినిద్రుంచిఆశూలమేతెంచి। భరతువక్షస్థలముబట్టిభేదించె॥ అవయవం బులుచించిఆభరతునింజంపి । పోయిశూలముదైత్యుపొదిలోనుమూరె॥

రి। ఘోరశరమేతెంచికుశునిదాకెనుగ ॥ రక్తధారలుచెదరి రఘువరుని
నందనుడు। సొమ్మసిలియంతలోఁ క్రమ్మరన దెలసి ॥ కడునిశాచరునిపైఁ గన్నె
ఱ్ఱగఁజేసి। అంతింతయనరానిహుంకారుఁడగుచు॥ పొదిలోనుబాణములు
వదులునూరులు వేలు। తెరిపిగనరాకుండదీటుకొలిపెనుగ ॥ వివిధశరము
లుమహోవేయిలక్షలకోలది। దనుజనాథునిమేనుదునియనేసెనుగ ॥ బలు
డురాత్ముసు ఘోరకాయమెల్లనుదూసి। కుశునిపొదిలోఁ జేరపోసగ బాణ
ములు॥ మరియురఘునందనుఁడుధరణిఁగంపింపంగ। నూరుశరములుబూని
ధీరుఁడై యపుడు॥ జానకీరాముండుసత్యశీలుండైన। పరగసీతాదేవిపాతివ్ర
త్యైన ॥ ఈశరంబులుదైత్యునిమ్నూరుచేతులు। తోకచుక్కలరీతిదూలి
పోవలెను॥ అని ఘోరముష్టిచేనాబాణములువేసె। దనరకంఠీరవధ్వను
లుమీరుచును॥ పెనుమంటలెగయుచునుభీకరాకారముగ। ఘనశరములే
తెంచిదనుజునంటగను॥ ఘనశరంబులుగాంచిదనుజుండువడినేసె। తీవ్రశ
రములునూరుధీరుఁడై యపుడు॥ దనుజుఁడేసినబాణలతలుభగ్నముజేసి। ద
నుజభుజమధ్యమునదాకెబాణములు॥ కల్లిబిల్లిగనున్న కారుటడవులలో
ను। బలుపిరంగీగుళ్ళుపడినట్లుపడెను ॥ బడుగైనగొడ్డళ్ళుయడవినరికినరీతి।
చెండాడెనానిశాచరునిహస్తములు ॥ ఒక్కహస్తంబైనదక్కకుండగజే
సి। కుశునిపొదిలోదూరె ఘోరబాణములు॥ శాకలూడినమానుచందము
నరాత్ముఁడు। నిర్వ్రణహృదయుఁడై నిలువబడియుండె॥ అంతలోపలలవుండ
నలాస్త్రములుబూని। దనుజరక్తకణంబులణగ వేసెనుగ ॥ కడుమేనుర
క్తంబుగారకుండగలవుడు। మరిమరియుననలశరములును వేసెనుగ॥ బా
హువులుమాలుటకుబలుచింతనొందుచును। దనుజనాథుడుబ్రహ్మదలచె
నయ్యెడను॥ కరములెప్పటిరీతికడుసుందరంబుగా। వెలయగాదనుజునకు
నెంటనేమొలచె॥ దనుజుడెప్పటిరీతితనరథంబుననిలచి। లవకుశాఖ్యుల
యొక్కలాఘవముఁజూచి॥ బాలులనినిస్సారపరిచినందుకునెల్ల। జూపినా

కేవారిశూరత్వమెల్ల॥ పశుపతియుగ్రమో భైరవయుగ్రమో। యనగ
దోకిరియిద్దరన్నదమ్ములును॥ బాలకులలాఘవబలపరాక్రమములకు। మె
చ్చవచ్చునుగానిమిన్నకుందుగుగ॥ ఖండింతుబాలకులగర్వమెల్లనుదూ
ల। తలిదండ్రులిద్దరునుతల్లడించగను॥ అనుచుతనయిన్నూరుకనులెఱ్ఱజే
యుచును। పదిపదులుబోళ్లతోపళ్లుగొరుకుచును॥ ఉగ్రఘోరశరంబు
లొకనూరుసంధించి। యిరువంకలనుగాడవేసెబాలులను॥ కుశలవులిద్ద
రును ఘోరశరములుదాకి। అద్భుతంబునగూలిరారామయనుచు॥ సీతా
మహాదేవిశ్రీరామచంద్రుండు। అధికశోకాతురులుఆయెనవ్వేళ॥ హాహా
రీయనిమింటనమరాధిదేవతులు। రంజనల్చెడివిచారగ్రస్తులైరి॥ హను
మద్విభీషణులుఅతివిలాపమునొంది। రెల్లవేడ్కలుదప్పితల్లడిల్లుచును॥ వి
జయుడంతటవచ్చివీరప్రతాపుడై! తండ్రిజంపినపగలుతాదీర్తుననుచు॥

శతముఖునితో విజయుడు యుద్ధము జేయుట.

కనులెఱ్ఱగాజేసిదనుజుకడ్డమునిలిచి। పలికెరాక్షసుతోడబలుకో
పమునను॥ ఓరిరక్కసుడమావారిగొందరిజంపి। వెలయరణరంగమునవిఱ్ఱ
వీగెదవు॥ ననుగెల్వనీగండుతనమునాకగపరుచు। చూచెదనునీయొక్క
శూరత్వమెల్ల॥ అనియొక్కపెట్టుననసురుపైబాణములు। పెక్కుకోట్లను
బరపిభీకరాకృతిని॥ తెరిపిలేకుండంగతీటుశరములుబూని। మరిమరియు
రాక్షసేశ్వరునిపై వేసె॥ రఘువరునిపౌత్రుండురాక్షసునిమేనంత। దునిసి
పోవగవేసెఘనబాణతతులు॥ రక్తధారలుమేనరాకుండబరిమార్చె। నా
క్షేయబాణంబులందిబాలకుడు॥ బాలకుడుకోంచెంబుఖండనముదొడ్డద
ని। సురవరానీకములుజూచిమెచ్చిరిగ॥ తాతరాముడుమెచ్చతనుసురలు
దీవింప। నంపవాల్లినిముంచెనసురునిటుబట్టి॥ ధీరతనురాక్షసుడుతెప్పిరిల
కుండంగ। ఘోరవిశిఖావళులుగ్రుమ్మరించెనుగ॥ రథముగూలగనేసిర
థసారథినిజంపి। దునిసిరాక్షసుమేనుదూసిపోగొట్టె॥ తెరిపితెన్నునుగురు

తుతేటగనపడకుండ । నంపవెల్లినిముంచెనసురుగ్నిబట్టి ॥ సిర్వాణహృద
యుడై నెపమేమితోచకను। తత్తరంబునుబొందెదనుజనాయకుడు ॥ త
త్తరంబునుబొందితనకేమిదోచకను । తనలోనుతానిట్లుతలపోయదొడ
గె॥ అమరాదిసురలతో సప్తదిక్పతులతో । పోరుగావించితినిపూర్వకాల
మున॥ ఇట్టిశూరతమీరియెవ్వరైననుగాని । పూనినాకెదురిచ్చిపోరాడ
లేదు॥ వీనిపినతాతలునువీనిపినతండ్రులును । వీనిజనకుడుగూలెవీరరణ
మునను॥ వారంతనాచేతపోరగూలినమాట। కనులజూచెనుగానివెనుక
దీయడుగ॥ పసిబాలకుడువీడుబలమెన్నదధికంబు। యెట్టులబ్బెనోవీనికీబా
హుబలము॥ ఇట్టిబెడిదంబైనయుద్ధంబుగనలేదు । యిట్టిశూరునితోడనె
ట్లుబెనగుదును॥ పసిబాలకుండింతభండనంబొనరించె। నారాముడింకెంత
అనఘూనబలుండో॥ వీనిగెలువగలేకవెరగొందెనామనసు । యిలతలాధి
పురాముగెలువంగగలన॥ తల్లిచెప్పినరీతితరుణిజానకిదేవి। భండనంబున
నన్నుబరిమార్చునేమొ॥ గెలువశక్యముగాదుతొలగిపోవగనియదు। ప్రా
ణంబుపైయాశపడరాదుయికను॥ చూపవలెనాయొక్కశూరత్వమంత
యును। యెట్లయినమంచిదేయనుచుదానపుడు ॥ ఘోరమగసాగర
ముఘూర్ణిల్లుచందమున। పదహాతమైనట్టిపన్నగమురీతి॥ విలయకాలము
నాటివీరభద్రునిపోల్కె। హోమములన్నియుచాలముల్లగాలంపుచును॥ బా
లకునిపైపళ్లుపటపటనుగొరుకుచును। కనులెఱ్ఱజేసిసింగముపోల్కెనుఱ
సి॥ పరసగలవేరొక్కస్యందనముపైనెక్కి। ధనువులుబాణములుతనకర
ములంది॥ పద్మజాండములెల్లపగిలిబీటలుబార । నారికాంకృతులెల్లబో
రుకొల్పుచును॥ కాలదండములనగమేలైనబాణములు। రాముపౌత్రుని
పైనిరాక్షసుడువేసె॥ వినువీధినంటంగపెనుమంటలెగయుచును। ఇనకిర
ణములబోలిజనియెబాణములు॥ గనుగొనుచువిజయుండుననలాస్త్రము
లువేసె। తునియలుగనడుమనవిశూలవేసెనుగ ॥ అవిశూలవేయుటకు

నుగ్రుడై రాక్షసుడు। పరువడినిరాక్షసబాణముల్బరపె ॥ మిడిగ్రుడ్లుకోర
లునుకడుభయంకరముగా। వికృతరూపములుగా వెలసెబాణములు ॥ ది
క్కులంటగజాలుదీర్ఘబాహులుగలిగి। పెనుమంటలెగయుచునుజనియె
బాణములు॥ ప్రళయార్కతేజుడై బలుడుతావిజయుండు। ఉగ్రుడై వైష్ణ
వాస్త్రముప్రయోగించె॥ అంధకారముగూల్చునబ్జమిత్రునిరీతి। దను
జుబాణములెల్లదగ్ధమొనరించె॥ బలుడుశతకంఠుండుపులకాంకురుండగు
చు। మితిలేనికోపంబుమతిదలంపుచు॥ కొదువశరములచేతకూలడికబాలు
డని॥ దొడగెబ్రహ్మాస్త్రంబువడిగరాక్షసుడు॥ పొగలుమంటలుమింటభుగు
లుకొనిచెదరంగ। బాలకునిపై వేసెబ్రహ్మాస్త్రమప్డు॥ ప్రళయగర్జితము
గాప్రళయార్కతేజమై। కాళికరాళమై ఘనశరములేసె ॥ అంబుధులు
ఘోషించెనవనితల్లడమందె। భీతిల్లెలోకములు బెదరెనిర్జరులు॥ సీతామ
హాదేవిశ్రీరామచంద్రుండు! కలువరింపుచునుండ్రికటకటాయనుచు ॥ హ
నుమద్విభీషణులుఅతికంపమునుబొంది । రెల్లదిక్పాలకులుతల్లడించిరిగ॥
అనలములుగ్రక్కుచునుఆదివ్యశరమేగి। పరగవిజయునియురము బట్టిభే
దించె॥ అవయవంబులుచింపిఆవిజయుసిజంపి। ధరణిభేదించిపాతాళంబు
జొచ్చె॥ తిరిగిమహాత్వరితంబుమీరగవచ్చె। పదిలముగ దానవునిపొదిజే
రెశరము॥ హాలోకనాయకాసోమహోద్ధారకా। యనుచువిజయుడుగూ
లెయుద్ధరంగమున॥ బాష్పములుదొరుగంగపరమపురుషుడురాము। డతి
శోకమునగుందెనంతరంగమున ॥ సీతామహాదేవిచింతబెనగుచునుండె।
హనుమద్విభీషణులుఅతిదుఃఖులైరి॥ ఏలతెచ్చితిమియీజోలిరామునికం
చు। ఖేచరబృందములుఖిన్నులైయుండ్రి ॥ అంతటనుశతకంఠుడతిరోష
మొదవంగ। రామభద్రునిమొదుటరథమునిలిపించె ॥ పద్మగర్భాండము
లుపగులంగనార్చుచును ॥ జగములన్నియుసమయజేయునట్లుగను ॥ మ
ధ్యాహ్నమునవెలయుమార్తాండుచందమున। త్రిపురసంహారురీతిభేజరిల్లు

శతముఖుడు రామునిపై యుద్ధమునకు వెడలుట.

చును॥ రథమునడిపించుకొనిరామభద్రునియెదుట। నిలచిబలుగర్వమున
బలికెరాక్షసుడు॥ నరవరుడనాసహోదరులైనరావణ। కుంభకర్ణాదులను
గూల్చిచంపితివి॥ నేనుగలననిభయమునీకేమిలేకుండ। నావారలనుజంపి
నావురానీవు॥ వారలందరునునావారలనిభయమేమి। ఆత్మలోపలదోప
దాయెరానీకు॥ వారినటుబరిమార్పనూరుకుందునటంచు। నీవుమదిలో
నెంచినావుగావలెను॥ జ్ఞాతులమనుకున్నకారణమేమిటికి। కష్టసుఖముల
వేళగనుపింపవలద॥ అవుడించుకంతైననావార్తదెలసితే। నిన్నయోధ్య
కనుబోనిత్తునామరలి॥ తెలియనందుకునీవుతిరిగిఅయోధ్యలో। జేరినా
వేగానియోరినరవరుడ॥ ఇన్నాళ్లుబ్రతుకుటకుసింపాగగానీకు।నాయువుం
డగనాకనవుడేలతెలుసు॥ తెలిసినంతటనీవుతిరిగిపోయెడెట్లు। ఈవేళనా
చేతనీయుద్ధభూమిలో। బడగూలుటకునీకుబ్రహ్మవ్రాసెనుగ ॥ లావణ్య
మైననాలావెఱుంగవునీవు। శరణుగైకొనునిన్నుకరుణజూచెదను॥ నావా
రలనుగూల్చినావన్నకోపంబు। మానిరక్షింతునోమనుజవల్లభుడ॥ ప్రా
ణంబుపైనాశభావమునలేకుండె। సమరంబుసేయరాచావునిజమాను॥భ
యపడకనీబాహుబలపరాక్రమమెల్ల। భీకరాకృతిమీర నాకుజూవుము
గా॥ నీబాహుసారంబునీప్రభావమునెల్ల। బలిమివ్యాపారంబుపారదోలె
దను॥ నీవనగనాకెంతనిర్జరేంద్రునిసర్వ। దిక్పాలకులనెల్లతీటణంచితిని॥
కార్యధురంధరుడఘునకీర్తికాముడను। అగణితంబుగనుముజ్జగములేలితి
ని॥ నాపేరువినుమాత్రభూపాలవరులెల్ల। సందుగొందులదాగియుందురే
వేళ॥ వెలయునాప్రఖ్యాతివిన్నంతమాత్రమున। నెడబాసిపారుదురుయ
క్షుమూతలైన ॥ గరుడకిన్నరయక్షగంధర్వవరులెల్ల। గుండెలవయుచు
నుందురెందుజూచినను॥ బుద్ధిహీనతచేతపోరుకరుదెంచితివి। నీవేమిజేసె
దవునీకర్మఫలము॥ నీతోసమానముగనేనుపోరొనరింప। నగ్గలంబుగమ

శతకంఠుడు రామునిదూరుట.

కసుసిగ్గుబొందుమర॥ అనదగవునాకునీవెంత నేనెంతయో। నుగదోమచం
దంబునగుబాటుమీరు॥ మంచుబిందువునీవుమార్తాండనిభమేను। మహి
షజంతువునీవుమదగజమునేను॥ కలితశృంగమునీవుకనకమేరువునేను।హ
రిణజంతువునీవుహరిపతినినేను॥ వరపర్వతమునీవువజ్రాయుధమునేను। క
లవంకమవునీవుఖగరాజునేను॥ఘనవృక్షచయమీవుకడుకుఠారమునేను।
వనటమేకవునీవువ్యాఘ్రంబునేను॥ హీనపన్నగమీవువైనతేయుడనేను।
మశకజీనమవీవుమత్తకరినేను॥ క్రొవ్వమీరినగొర్రెకొండదాకినరీతి। న
నుపోతుమదగజముకెనయిచ్చురీతి॥తృణముమేరువుతోడతులదూగుచం
దమున। తగుమననినాతోయుద్ధముకువచ్చితివి॥నడువడైననునీకున్యాయ
మార్గములేదు। భావించిచూడంగపరమద్రోహుడవు॥ చిన్నప్రాయమున
నాడెస్త్రీహత్యజేసితివి। తాటకినిజంపితివితప్పుదెలియకను॥ శబరియెంగిలిప
ళ్లుచాలభక్షించితివి। కులహీనురాలనకగుణవిహీనుడవు॥ అరయరావ
ణుడునీయాలిగొనిపోవంగ। నెరివాలిజంపితివినిష్కారణంబు॥ సీతబెళ్ళాడు
టకుశివువిల్లువిరిచితివి। ఇలమహాదేవునకునెగ్గుజేసితివి॥ రావణుడుచరగొ
న్నరమణిసీతనుదెచ్చి। యేలుకొనుచున్నావుయెగ్గుదెలియకను॥ ఈలాటి
వానితోనేనెట్లుసమముగా। నెదురిచ్చిపోరుదునుమరిలజ్జలేక॥ నాకోట
పైనీవునడచివచ్చినవెనుక। చంపకుండగవిడువసహజంబుగాదు॥ నినుబ
ట్టినదియింతునిజముగానీవేళ। చావుసిద్ధమునీకుజనవరోత్తముడ॥ అనియి
ట్లుమదముచేనతిమత్సరముచేత। పలుమారుశతముఖుడుపలికెగర్వమున
న॥ పలుకులెల్లనుచాలములుకులై శ్రీరామ। విభుడునవ్వనుకినుకనెలయ
నిట్లనియె॥ శతముఖునివింతసామర్థ్యదనటంచు। నెలగినీప్రఖ్యాతిచెప్ప

రాముడు శతముఖునాక్షేపించుట.

కోవలెన॥ నీసమాచారంబునిజశీలమార్గంబు। నీవుచెప్పగనేలనేనెరుంగు

దును॥ ఇంద్రాదిదేవతులుమెల్లదిక్పాలకులు। నెవుడునీప్రఖ్యాతినేర్పరిం చెదరు॥ బ్రాహ్మణద్రోహంబుపరమమార్గమునీకు। నన్యాంగనాసక్తిఆ త్మనిశ్చయము॥ పరధనముపరహింసపరికింపనీసొమ్ము। సిరుముగజేసెదవు చెడుగుణములెపుడు॥ మునిహోమభంగమునుఘనపతివ్రతచరయు। నర యనీమదికినిష్టాచారగరిమ ॥ సాధుహింసలయందుసకలదోషములందు। నిజముగావర్తింపనీపుట్టినిల్లు॥ నీవుజెప్పగనేలనేనేయెరుంగుదును। నీచ మార్గములైననీప్రభావములు॥ నిన్నమాహనుమంతునీగుండెపైబొడచి। మకుటములుపడదన్నమాటలెరుగుదుము॥ తలలెల్లబగిలిరక్తముకాల్వ లైపారి। నేలబొరలిననీదునిజమెరుంగుదుము॥ కాంతసీతాభయంకరరూ పముకుజడసి। పారిపోయిననీదుబలమెరుంగుదుము॥ మాయలుమబ్బులు మరిముచ్చుగుణములు। చాలగలిగిననీదుచందమెరుగుదుము ॥ కణ్వము నికూతురినికదసిబలిమినిబట్టి। స్త్రీహత్యజేయునీచేష్టలెరుగుదుము॥ తా పసేంద్రుండు నీతలలన్నిగూలంగ। శపియించునట్టియాచందమెరుగుదు ము॥ ఏలజెప్పెదవుమాకీలాటిబీరములు। కేరిమాటలవల్లక్రియలేదుసుమ్ము॥ ప్రజ్ఞావిశేషములభయపడముపేశంబు। నగుపరుచునీయందుదగుపరాక్ర మము॥ భక్తురాలైశబరిఫలములర్పించినది । అనుభవించితిమిమాకది యేమితప్పు॥ అనుజునిబరిమార్పనాలాయపడియుంటి। వాలిబరిమార్చి తిమివాస్తవమెదనుజ॥ తపసిబాధలమాన్పతాటకినిగూల్చితిమి।అదిమా కుస్త్రీహత్యయనగబనిలేదు॥ జనకరాజుప్రతిజ్ఞచేసిహరుచాపంబు। దుని మించెనాకేమిదోషంబులేదు॥ అఖిలజగములుమెచ్చునగ్నిసాక్షిగజేసి।క రముప్పజానకీతరుణిగొంటిమిగ॥ దుష్టులనుశిక్షింపశిష్టులనురక్షింప।నా లాయమైయుంటిమసురుడామేము॥ నీవలెనుమునిబాధనిరతంబుగావించి। కడుపాపకర్మములకొడిగట్టలేదు॥నీవుపుణ్యాత్ముడవునేనుపాపాత్ముడను।అని నీవుపలుకంగనధికుడవుగావు॥తనదునడువడిలోకజనులెన్నగావలెను।తన

గొప్పతా జెప్పఘనమేమిలేదు॥ పలుమారునీవిట్లుప్రల్లదములాడంగ। రా
ముప్రఖ్యాతేమిరంజిల్లబోదు॥ తెలిసినదినీయొక్క బలిమిసాహసవృత్తిహ
నుమంతుచేమాంకునసురనాయకుడ॥ అగుపరుచునీయుండుచగుపరాక్రమ
మెల్ల। క్రియలేదునీయొక్క పలుకుల దేమి॥ అనివాయుజునిమీాదతనునిలి
చివెలుగొందె। రామువెంటనుసీతరంజిల్లుచుండె ॥ హనుమంతుచాటున
నసలాస్త్రములుబూని। పొసగవిభీషణుడుపొంచియుండెనుగ ॥ శ్రీరామ
వాక్యములుచె ఁలోనశూలములు। బరిఫినట్లుగదో చికరుడురక్కసుడు॥ ప
టపటనుదంతములుషగులంగగొరుకుచును। ప్రళయకాలమురుద్రుపగిది
బోలుచును॥ ఘూర్ణిలుచునారిఠాంకృతులొప్పజేయుచును। రవిచంద్రు
లనుగాంచురాహుచందమున॥ మదగజముసింహమునుమార్కొన్నచం
దమున। దంతితోడుతదంతిదాకొన్నరీతి॥ భైరవునిచందమునబలుడుశత
కంతుండు। రథముదోలుకువచ్చిరామునన్నిధికి॥ ఉరువడినితనరథముబర
పబీటలుబారె। పుడమిపరాగంబువడినపుడుయెగసె ॥ ధరణిభయపడిమిం
టదాగబోయినరీతి। గడువడినినాకాశగంగలోగలసె॥

శతకంఠుడు రామునితో యుద్ధముజేయుట.

దానవుడుకోపమునదాకిరఘువరుపైని। చేబూనిసంధించెశరము
లొకనూరు॥ అయోధ్యనాయకుండారామచంద్రుండు । దనుజుశరము
లుగూల్చెతక్షణంబునను॥ తక్షణంబుననిట్లుదనుజశరములుగూల్చి। బా
ణవర్షముగురిసెదానవునిపైని ॥ బలుమంటలెగయంగ బ్రహ్మాండములు
నిండ। తనశరంబులుగప్పెదనుజుపైనపుడు॥ తనబలిమియేర్పడగఘనుడు
రఘునాయకుడు। ఘనశరంబులువైచెదనుజుపైనపుడు ॥ నరనాయకుని
శరములురువడినిజనుదెంచి। యుదుటుగారాక్షసునివదనంబునాటె॥ వద
నములుకంఠములువడలంతయునునాటె। రక్తసిక్తుండయ్యెరాక్షసుండపు
డు॥ దనుజుమేనునరక్తకణములొలుకకయుండ। నసలబాణమువేసెనపు

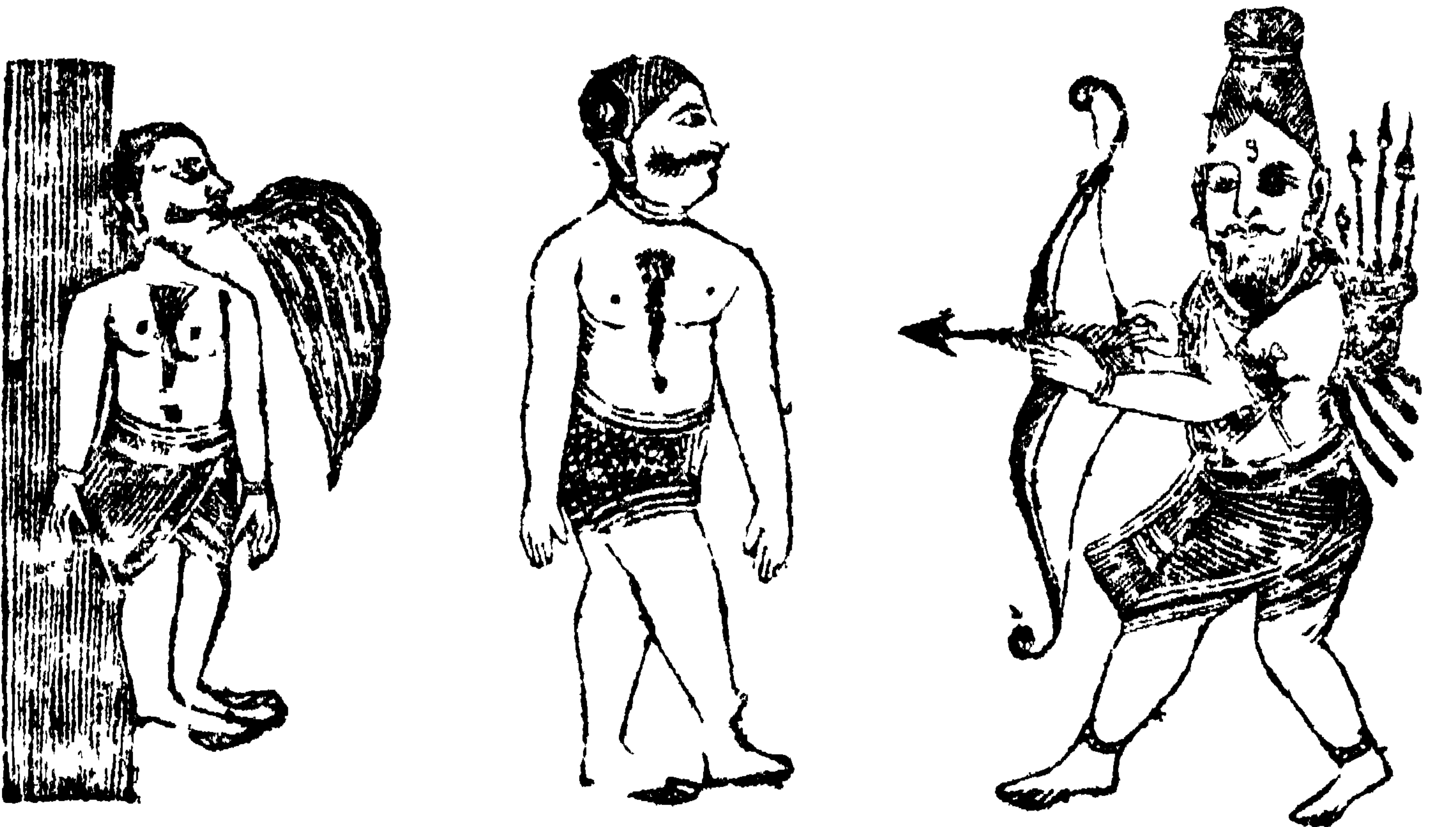
డురాఘవుడు॥ దానవుడుకోపమునవానవేంద్రునిమీద। ఘనశరంబులు నొక్కగతినూరువైచె॥ పెనుమంటలెగయుచునుభీకరాకారముగ। జను దెంచెబాణములుజనవరునిబొదివె॥ అనలశరములుబూని అఖిలాండనాయకుడు। అసురబాణములెల్లనవనిబడగూల్చె॥ సమరధులిద్దరునుచలముగొనిపోరంగ। సురలోకములవారుచూడవచ్చిరిగ॥ మదగజముమదగజముమార్కొన్నచందమున। గగనంబుగగనంబుగవయుచందమున॥ ఇనుడినుండునుగూడికెనగుచందంబునను। వారాశివారాశిబోరుచందమున॥ సింహంబుసింహంబుచెలగిపోరినరీతి। కనకాద్రికనకాద్రిగతినిమార్కొని॥ గజదానవుడుమహేశ్వరుడుపోరినరీతి। వృత్రాసురుండింద్రుడొప్పచందమున॥ జానకీనాయకుడుశతకంఠుడనుగండు। మిగిలిదలపడిరొక్కపగిదినిద్దరును॥ ధీరులైసింధుగంభీరులైకనకాద్రి। ధీరులైయిద్దరునుపోరొనర్చిరిగ॥ సమరధులుసమబలులుసమరసన్నాహరులు। దలపడిరిఘనభుజాదర్పములువెలయ॥ వారిద్దరీరీతిపోరొనర్చుచునుండ। భండనోద్దండప్రతాపంబువలన॥ ధరణిదిర్దిరదిరిగెతారకలిలరాలె। ఘోషించెవారధులుగూలెశైలములు॥ దిశలుకంపమునొందిదిక్పాలకులొరింగె। నిర్జరాదులుమింటనిర్వీణులైరి॥ కాలంబులెక్కింపగాదొణంగెనుబ్రహ్మ। కదుసూర్యచంద్రులునుగతులుదప్పిరిగ॥ పార్వతీశుడుబ్రహ్మపాకారిగూడుకొని। విలయకాలమునాటివిడ్డూరమనిరి॥ ఆకసముపైవైపుసరసిచూచుచునుంద్రి మాటమాటకుచాలమరిభీతిగొనుచు॥ తనబాణములుగూలిదగ్ధమైపోయెనని। కాలాంతకునిరీతికదసిరాక్షసుడు॥ పదులునూరులువేలుబహులక్షబహుకోట్లు। శరములుద్ధతిత్రవేసెనరనాథుపైని॥ పొగలుమంటలువెలయమిగులవేడిమిమీర। భానుకిరణములనగబరగెబాణములు॥ అదిగాంచిరఘురాముడత్యుగ్రకోపమున। దివ్యశరములునూరుదీకొల్పెనవుడు॥ పెనుమంటలెగయుచుభీకరాకారముగ। నసురుబాణములెల్లహత

మొనర్చెనుగ॥ చాలరౌద్రాకృతినిశతకంఠుడప్పేళ । విలయకాలాంతకునివిధినిమండుచును॥ తననూరుచాపములఘనశరంబులుబూని। కంఠీరవధ్వనులుగదురవేసెనుగ॥ మరియుమరియునుతీవ్రశరములుద్ధతిబూని। నరనాయకునిమేనునాటవేసెనుగ॥ జగముభీతిల్లంగసింహధ్వనులు జేసి। బలుశరంబులురామభద్రునేసెనుగ॥ దనుజబాణములెల్లతనమేనుపై నాటె। రక్తధారలుచెడరెరామభద్రునకు ॥ తీవ్రశరములుబూని తెరిపిలేకుండంగ। దనుజవల్లభుమేనుదునియవేసెనుగ॥ తనువంతయునురక్తధారలుజ్వాలముగుచు। ఝుర్ఝరీకృతుడాయెజానకీవరుడు॥ మదినేమిదోచకనుమానవాధీశుండు। నిశ్చేష్టుడై తానునిలచియుండెనుగ ॥ అఖిలాండనాయకుండా రామచంద్రుండు। చేతులాడకనునిశ్చేష్టుడై యుండె॥ దానవునిబాణములుమేనంతటనునాటె। నిశ్చేష్టుడై యుండెనిఖిలవల్లభుడు॥ చూడవచ్చినయట్టిసురవరానీకములు। కనులనశ్రులుదొరుగకటకటాయనిరి ॥ పాతకుడుశతకంఠుప్రల్లదములాడుచును । మనుజవల్లభుగూల్చుమదిదలంచుచును॥ సమయమిదియేరామచంద్రునిజంపుటకు । ననుచుపటుకాండములుగొనిముష్టివేసె॥ శరముశరమునునాటతెరిపిలేకుండంగ । బలుడురామునిపై నిబరపెబాణములు ॥ దిశలునాకాశంబుతెరిపిగనరాకుండ । బహుకోట్లురాముపై బగపెబాణములు॥ నరవరానీకునాలావుగనజేతుకని। గురిసెనమ్ములవానతెరిపిలేకుండ॥ బాణాగ్నిలోగుందిపడురాఘవాయనుచు। డీకొల్పబాణములు తెరిపిలేకుండ॥ శతకంఠనామంబుసర్వజనభయకరం। బెరుగవాయనిశరమువేసెదైత్యుండు॥ ధరణియాకాశంబు తెరిపిలేకుండంగ । పెనుమంటలెగయుచునుజనియెబాణములు ॥ భూనభోంతరములను బాదవుచుమండుచును। ఘనశరములేతెంచెమనుజేశుబాదువ ॥ సురవసులుభీతిల్లెసూర్యుండుగతిదప్పె। రాలెనక్షత్రములుశైలములుగూలె ॥ జగముకమ్మరిసానపగిదిగిరగిరదిరిగె। చిట్టచీకటిగ్రమ్మెనష్టదిక్కులను ॥ సీ

తామహాదేవిచింతింపగాద్రోణగె। రావణానుజుడుహారామంచువగచె॥
ఆవచ్చుబాణంబులన్నికన్నులజూచి। అసమానవీరుండుఅంజనీసుతుడు॥
బాణములురఘువరునిమేననాటుకయుండ। నడ్డంబుగాబెట్టెనపుడువాలం
బు॥ అఖిలనాయకునెదుటనడ్డంబుగానిలిపె।తనవాలమొకవింతపెనుగొం
డరీతి॥ వజ్రశైలమురీతివాలమడ్డమునిలిపి। ఘనపుణ్యచరితుండుహనుమ
దాంహ్వయుడు॥ పెనుమంటలెగయుచుదనుజేశుబాణములు। వచ్చివా
లముదాకివడిగూలిపడియె॥ గిరిబోలివాలంబుశరములకునడ్డమై। యుండె
శరములుదాకిగుండపిండయ్యె॥ దానవునిబాణములుదాకిగుండై పోయెప
వనజునివాలంబుబలిమియెంతటిదో॥ తనబాణతతులెల్లహనుమంతువాల
మున। దాకిగుండై పోవదానవుండపుడు॥ విలయకాలానలమువెలయుచం
దంబునను। తననూరుమొగములనుపెనుమంటలెగయ॥ లెక్కలేకుండం
గపెక్కుశరములుదొడగి। ఆర్చుచువడివేసెనపుడురాక్షసుడు॥ వాయు
నందనువాలవజ్రశైలముదాకి।దనుజబాణములెల్లతునియలై పడియె॥ మ
రికొంతసేపటికిమనుజనాథుడు దెలసి। దివ్యశరములుదీసిధీరుడై యపుడు॥
ఘనభుజాటోపుడై కనులెర్రజేయుచును।దానవునిపై వేసెదప్పకుండగను॥
అదిదానవునిదాకినన్నిచూర్ణంబయ్యె। దానవునితనువెంతదట్టమోకాని॥
దనుజుమేనునుదాకితనబాణతతులెల్ల। చూర్ణమగుటకురాముచోద్యము
నుబొంది॥ ఘనుడుశతకంధరునితనువుబలువజ్రంబు। కాకున్నబాణములు
ఖండితముగాన॥ దనుజుతనబలమెల్లదాఖలాగనుపించె। నిట్టిశూరుండు
లేడేలోకమునను॥ అనిరామచంద్రుండుమనమునుద్దేశింప। దనుజుడంత
టవీరదర్పితుండగుచు॥ తననూరుచాపములఘనబాణములుబూని। రఘు
వరునిపై వేసెరాక్షసుండపుడు॥ అవియుతొల్లింటివలెహనుమంతువాలం
బు। దాకిచూర్ణంబయ్యెతత్క్షణంబునను॥ అందుకనుపుడుచాలఆగ్రహంబుం
డై మండి। పటపటమనుచునుపళ్లుతాగొరికె॥ కనులెర్రజేయుచునుకడు

భయంకరముగా । హనుమంతుపై జూచిలసురవల్లభుడు ॥ తనబలంబున తానుజనుదెంచిహనుమంతు। వాలంబుదునుమాడవలెనంచుదలచె॥ ఆ రాక్షసుండప్పుడుహనుమంతువాలంబు । దునుమాడవలెనంచుతనమదిని దలచె। తనబలంబులబిలచిహనుమంతువాలంబు। ఘనశరంబులకడ్డుగా నిల్పినాడు॥ మర్కటచేష్టలనిమహిలోన జెప్పుదురు। దాఖలాగనసరచెత రుచరేశ్వరుడు॥ పొసగహనుమంతునకుబుద్ధివచ్చెలాగు। తోకముక్కలు గాగతునియవలెమనము॥ తండతండంబుగాతుండతుండలుగాను। ఖండ ములై వాలఖండించవలెను ॥ అడిదములుబట్టుకొనిఅండిరొక్కమ్మడిని। సమపుడిమీవెంటనడిచివచ్చెదను॥ అనిబలంబులుతానునరుగుదెంచుచు నుండ। నవిగాంచిశ్రీరాములధికకోపమున ॥ ఒక్కపెట్టునగదిసివచ్చుబల ములజూచి। తలయూచిముమ్మారుతాటించియప్పుడు॥ అసురబలములనె ల్లనతివేగగూల్చుమని। పాశుపదాస్త్రంబుభక్తితోదీసి॥ తనకరంబుల బట్టిఘనభక్తిబూజించి। రిపుసంహారముజేయుమిప్పుడనిపనుచు॥

రాముని పాశుపతాస్త్రము సర్వరాక్షసులనుజంపుట.

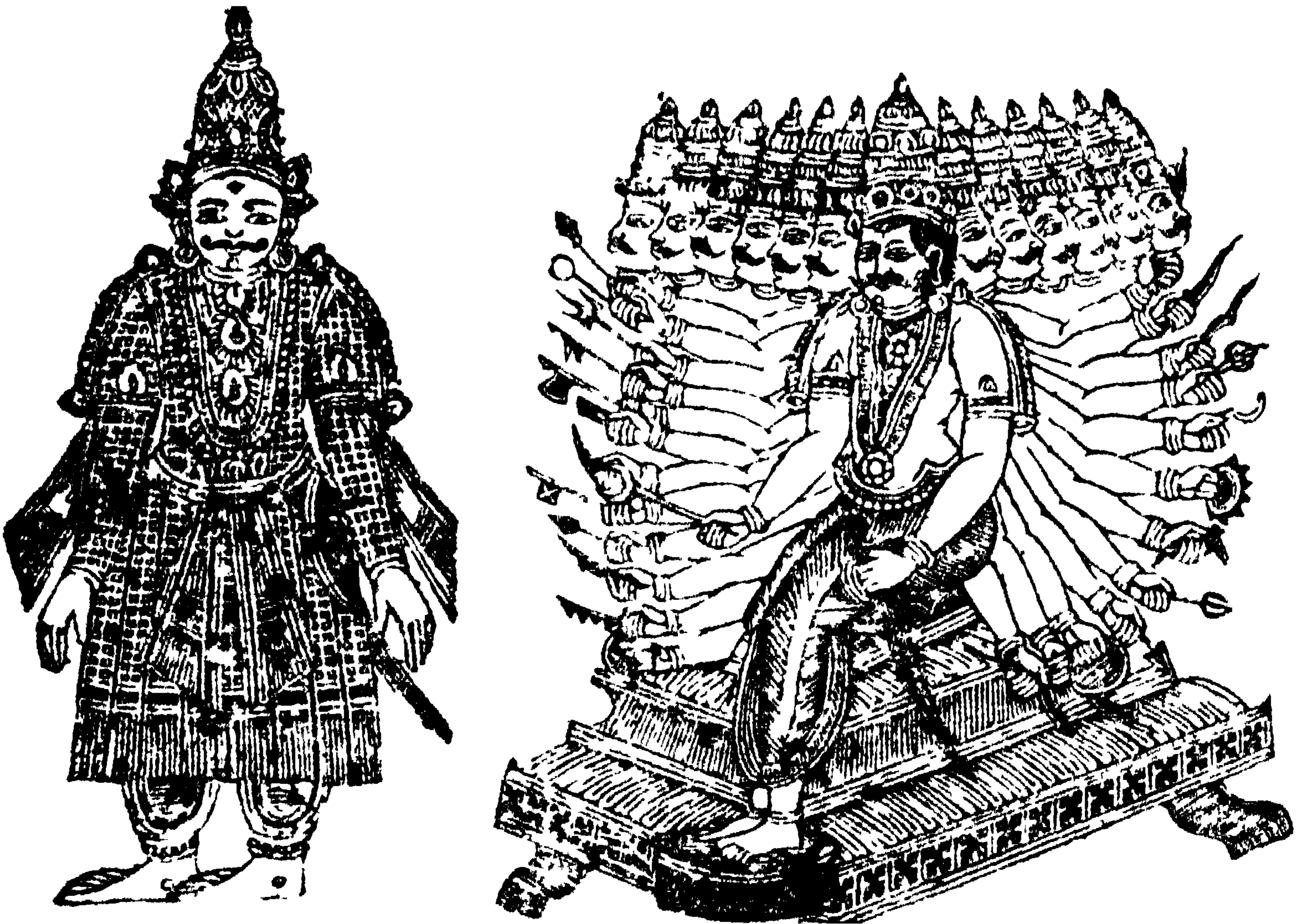
దృష్టించిరఘురాముదివ్యబాణంబపుడు । అభిమంత్రమొనరించి అసురుపై వేసె॥ అదిరెండుమూడుయైయరయపదినూరులై । వేలులక్ష

లకోట్లువెలసిభువినిండె॥ అర్బుదములై మహానిర్బుదములై మహా। ఖర్వం
బులై లెక్కగానరాకుండ॥ అష్టదిక్కులుయవనియాకాశములునిండె। చె
దరిరాక్షసకోట్లుబెదరిపారగను॥ శతకంఠుబలముచెండాడగాదొణఁగి। వె
లయంగనాబాణవివరమెట్లనిన॥ ఒక్కొక్కదనుజునకునొక్కొకయైదేసి।
బాణములై నేలబడఁగూల్చెశరము ॥ దానవునకై దేసిబాణంబులై తగిలి।
సకలదానవబలముసరిపుచ్చెశరము॥ అలసారథికిఁజేయుబలుశరములై దూ
సి। యెల్లసారథిగదిసియేపుమాపెనుగ॥ గజముకొకయేనూరుకాండంబు
లై దూసి। గజబృందములనెల్లగడతేర్చెశరము ॥ గుఱ్ఱమునకొకనూఱు
ఘోరవిశిఖములగుచు। నశ్వసముదాయములనణగించెశరము ॥ బలుర
థమునకులక్షబాణంబులై దూసి। రథములన్నియుబట్టిరట్టాడెశరము॥ కే
తనంబునకువిఖ్యాతంబుగామూఁడు। లక్షలై యఖిలంబులట్టాడెశరము॥ ర
థికునకునరువదిలక్షలై చెండాడి ।' అఖిలదిక్కులపొంకమణగించెశరము॥
అడవినరికినరీతినఖిలబలములనెల్ల । చెండాడిసరిపుచ్చెశీఘ్రముగశరము॥
పేరుకైనాయొక్కవీరుండునిలకుండ। మఱియజేసెనుబాణమహిమయెట్టి
దియొ ॥ కంటకుండైనశతకంఠుడొక్కఁడుదక్క । కొదువరాక్షసబలము
కూలెసర్వంబు॥ శ్రీరామవిభుదివ్యశరమహిమయెట్టిదో। బదుగురాక్షసబ
లముగడియలోఁగూల్చె॥ ఒక్కబాణమువేసిపెక్కులక్షలకోట్లు। నర్బుదం
బులుగూల్చెనసురేశుబలము॥ శతకంఠుడొక్కఁడేమతివిహీనుండగుచు। ది
క్కుమాలినవానితెరవునుండెనుగ॥ అభ్రతలముననిలిచిఅమరాదిదేవతు
లు। పరమసంతోషమునభాసిల్లిరపుడు॥ తనసేనయావత్తుధరపైనిగూలె
నని। చింతించివొకకొంతసేపుదానవుఁడు॥ రథికులందరుగూలెరాక్షసబల
మణఁగె। నరనాయకునిదివ్యశరమహాత్త్వమున॥ శరమొకటిమంత్రించిసర్వ
దానవబలము। నరగడియలోఁగూల్చెనరవరోత్తముడు॥ ఒక్కబాణంబ
య్యెపెక్కులక్షలకోట్లు। నరవరుడుమంత్రించెనంతలోపలను॥ తల్లిమా

టలుయిప్డుదాఖలాగనుపించె। సిగ్గుమాలినరీతిజేరుదునుపురము॥ పుర రాక్షస స్త్రీలవగలంతజచ్చుటకు। ఘోరశోకంబుననుగోలపెట్టుదురు॥ పురుషులందరుపోరపాలసినారనినేను। యేరీతిజెప్పెదనుఇంతులకునెల్ల॥ పురికిజేరుటకంటెమరణత్వమేమేలు। నరవరునిగెలువంగ తరముగాదిశ ను॥ బ్రతుకాశపడిపురికిపారిపోయినవల్ల। మనవారునవ్వుదురుమగతనము గాదు॥ శూరత్వమునవిలచిపోరొనర్పగవలయు। దైవగతియేరీతిదనరి యున్నదియో॥ పలుమారుచింతింపపనిలేదుయికనంచు। పౌసగధైర్యము మదినిపురికొలుపుకొనుచు॥ అధికపౌరుషముననుహుంకృతిగశతముఖుడు। వెలయగతననూరువిల్లెక్కబెట్టి॥ గుణరవధ్వనులచేకులశైలములుగ్రుం గె। శేషుంతుతలవంచెజగముభీతిల్లె॥ ఘోరశరములునూరువీరతనుసం ధించి। వేసెరామునిపైనివెక్కసంబుగను॥ అవియుతొల్లింటివలెహను మంతువాలమున। దాకిగుండైపోయెదానవుండడర॥ అవివృథాపోవుట కనత్యంతకోపుడై। కన్నులెఱ్ఱగజేసికరుకురాక్షసుడు॥ కాలదండముల నగమేలైనబాణములు। వేలులక్షలకొలదివేసెబాణములు॥ దిశలుభూ చక్రంబుతెరిపిలేకుండంగ। పినుమంటలెగయుచునుఘనశరమువేసె॥ ఘ నశరములేతెంచి హనుమంతువాలమున। కొన్నితప్పకదాకి గుండపిండ య్యె॥ కొన్నిరఘురాముమేనన్నిదిక్కులనాటె। కొన్నివాయుజునుదుట గురుతుగానాటె॥ కొన్నివిభీషణునిగుండెలపైనాటె। కొన్నియావలను న్నకొండపైదగిలె॥ దనుజశరములుయిట్లుతనుదాకియుండుటకు। నుగ్రు డైయపుడురామావనీశ్వరుడు॥ తరుచుగాచాపమునదుర్వారమగుదహ న। దైవతంబగుమహాస్త్రముప్రయోగించె॥ శరమిట్లుసంధించిగురిజూచి రాక్షసుని। యురముపైవడినేసెనరనాయకుండు॥ చిచ్చులనుగ్రక్కుచు నుశరముయురువడినేగి। త్వరమీరశతకంఠుయురముపైగాడె॥ దనుజ నాయకునురముదునిసియావలనున్న। గిరిబీటలైపోవశరమ్మేగిదాకె॥దాన

వుడుసొమ్మసిలి తత్తరంబునుబొందె । గిరిరెండుచెక్కలై ధరణిపైగూలె॥ రాక్షసుని దేహంబురక్తమిలబడకుండ । నొనలబాణము వేసెనటువిభీషణుడు॥ కొంతసేపుకు దెలసికుపితుడై రాక్షసుడు । నలుదిక్కులనుజూచిపలువరింపుచును॥ హనుమంతుదరిడాగిఅవలబాణము వేయ। వావిభీషణుజూచిఅసురనాయకుడు॥

శతకంఠుడు విభీషణుని దూరుట.

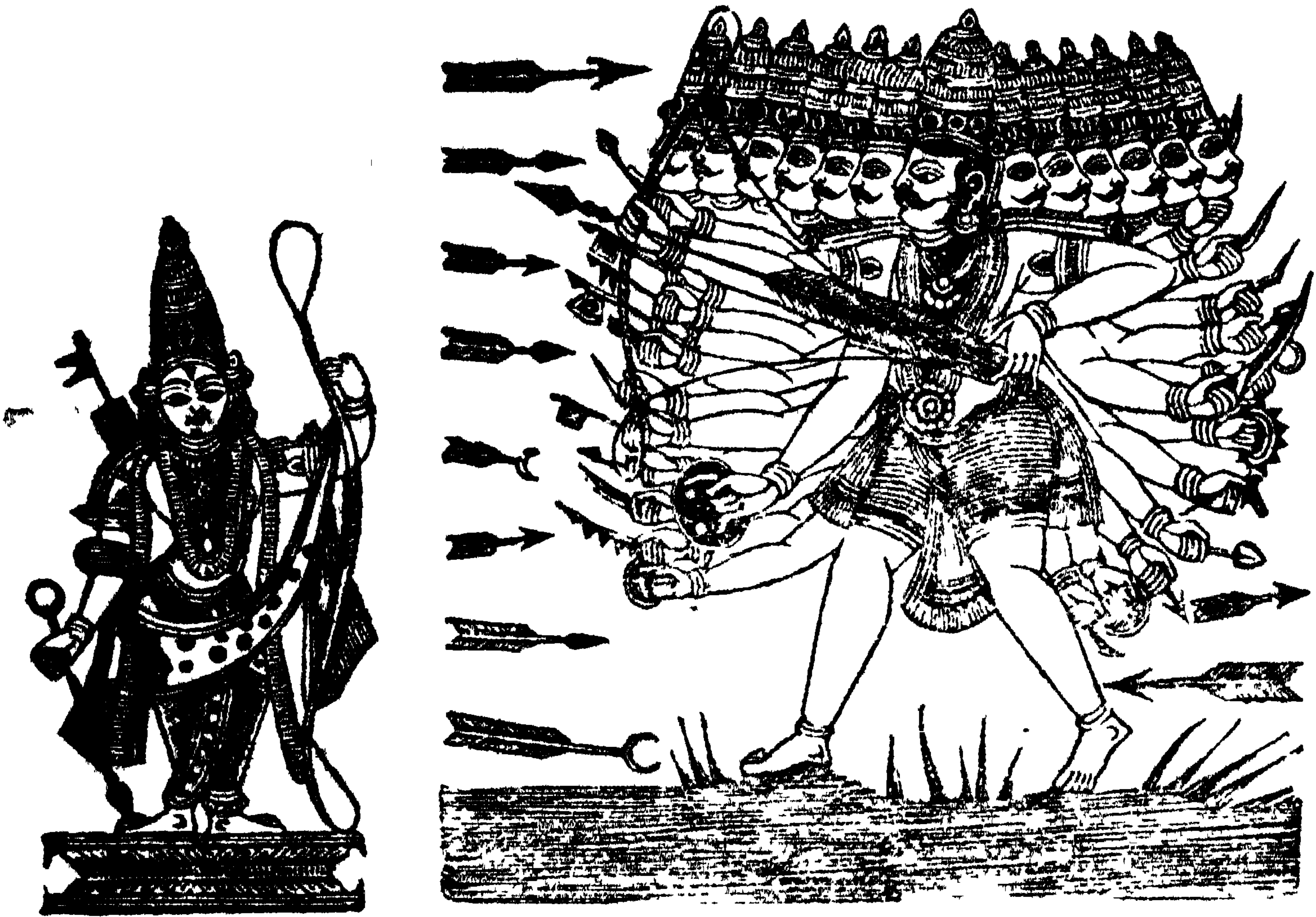

అనరానిదుర్భాషలాడుచునుకోపంబు। రట్టుమీరుచును తానిట్లులనియెనుగ॥ పాపరాధీనుడా అవురావిభీషణా।కులద్రోహబుడవుఘోరి ఘోరపాతకుడ॥ అంకతోవలగుట్టుపొంకముగా జెప్పి। హతమార జేసినావందరినినీవు॥ ఆలాగునేయిప్పుడాలాయస్థానవు । కోరినాగుబిల్లనైరులకు దెలుప॥ ఓరిదుర్మార్గుడా వోరిపాపాత్ముడా। యిందరిని జంపినీ కేలరా బ్రతుకు॥ వంశమంతయుగూల్చివనధిలోగలిపితివి। వొక్కనీబ్రతుకేమివన్నె కెక్కెనురా॥ నారక్తబిందువులువావంటిరక్కసులు । వేలులక్షలుకోట్లు వెలయ

కంఠగను॥ పోసగ పవనజు వెనుక పొంచియున లాస్త్రంబు। వేసి మేనుసర
క్తమింక జేసితివి॥ బలములన్నియు నేలపాలాయె నారక్త। కణములందున
నైనగలుగ నివ్వపుగ॥ రక్తకణములనై సరాక్షసులు జనియిస్తె। బలము
యెప్పటిరీతి ప్రబలుచుండును గ॥ పాపము సకోడిగట్టి పాలుబడితివి నీవు। యిం
పారసీకేమి యెగ్గు జేసితిరా॥ నేను మరణము నొందనీకేమిగలుగును। నీల
కేతుడు రాజ్యమేలుకుంటాడు॥ గుట్టెల్ల విడజెప్పి కాలమెల్ల గూల్చితివి। మూ
ఘుడా నీ మొగము జూడ దోషము రా॥ మమ్మునందరి జంపి మానితంబుగ నీ
వు। చిరకాలవశుడవై జీవమొందెదవా॥ నిన్నరణగానిలో నిను గాలనే
సితిని। యీవేళ మరిచి నాకెదురు నిలిచితివి॥ తప్పక నీవేళ తల ద్రెళ్లనేసెద
ను। యెందుబో యెదవు నీకెవడు రాదిక్కు॥ శ్రీరాముతో నచ్చివ్రాగుకో
కండంగ। వ్రాని వేసితివి నాపై నిబాణములు॥ ఇటకు ముందే నిన్ను యమపు
రికి బంపుదును। చాలదూరం బెంచి శాంతించియుంటి॥ శాంతించి నేనున్న
జాడనే నెరుగక। మాయకోని నాతో నుపోరజొచ్చితివి॥ అంత్యకాలపు బు
ద్ధి ఆసన్నమై నీవు। వైరితో సమముగా వర్తించినావు॥ పలుమాట లేలయీ
ఖండనములో నిన్ను। భూతకోటులకెల్ల జేతు హారంబు॥ నిను శరణునై శో
న్నఘనుడు జూడగ నిన్ను। పోరి పుత్తుచూడు సంగరములో పలను॥ ఇంత
మాంత్రమున నీవేల గర్వము నొంది। పొంచి బాణము వేయబూనసాగితివి॥
అని ఘోరముగ నార్చి కనులెర్రగా జేసి। శక్తి బాణము దాడ గ శతకంధ
రుండు॥ క్షణమాత్రమున విభీషణు గూల్చి రమ్మనుచు। ధీరుడై వడి నేసె దివ్యా
స్త్రమునను॥ కులశైలములు గ్రుంగె కూర్మమల్లలనాడె। కడు చంద్ర భా
స్కరులు గతులు దప్పిరి గ॥ భూనభోంతర మెల్ల బాదలి మంటలు వెలయు।
శరము విభీషణుని శిరముపై గాడె॥ శరము విభీషణుని పైగాడి తె। పరవశం
బై మూర్ఛబడె విభీషణుడు॥ సురలంత బెగడొందసోలి విభీషణుడు। హారా
ఘువా యంచు నవనిపై ద్రాతె॥ అవనిపై వెసగూలు నా విభీషణు జూచి।

కడుదుఃఖముఖుడయ్యె ఘనుడు రాఘవుడు ॥ కటకటా హాయింత గతివచ్చె వాయంచు। విలపించె జానకి పలువిధంబులను॥

రామ శతముఖుల ఘోరయుద్ధము.

మదినొంత చింతించి మానవేంద్రుడు రాము। డనురుపై విలయకాలానలుండగుచు॥ వరమ ధారల రీతి వడిమీర బాణములు। ధీకొల్పె దనుజుపై తెరిపిలేకుండ ॥ అదిగాంచి శతకంఠుడనలాస్త్రములు బరపి। కోపుడై శ్రీరామ భూపాలుపైని॥ వారుణాస్త్రము వేసి వారించి శ్రీరాము। డాదనుజు బాణంబులన్ని చల్లార్చె॥ కుపితుడై రాక్షసుడు ఘోరంబుగా నార్చి। నాగబాణము వేసె నరనాథుపైని ॥ విషములు గ్రక్కుచును వెలయంగ మండుచును॥ శరములరు దేరంగ జననాథుడపుడు ॥ భుజగబలముల నెల్ల పొరిపుచ్చుమని జెప్పి। ఘనుడు రఘునాయకులు గరుడాస్త్రమేసె ॥ మార్తాండ తేజమై మహినిదిక్చక్రమై। దనుజ నాగాస్త్రములు ధరణిబడగూల్చె॥ కోపించి రాక్షసుడు భూపాలవరుని పయి। హస్తిశరములు వేసె నాగ్రహము

తోను॥ సింహబాణము వేసె శ్రీరామజనవరుడు। హస్తికుంభస్థలములణగిం
చివైచె॥ అతిరోషమునబొంది అసురకులనాయకుడు। వాయువాస్త్రము
వేసెవసుధేశుపయిని॥ నరవరుండంతటనునాగాస్త్రములుబరపి। వాయు
వాస్త్రములెల్లవసుధబడగూల్చె॥ జానకీనాయకుడుశతకంఠదనుజుండు।
నొకటితీరునపోరుచుండిరవ్వేళ॥ కాలరుద్రులబోలిఘనశరంబులుబూని।
భుజలాఘవమునసరిబోరిరిద్దరును॥ అఖిలదిక్కులనప్పుడంధకారముగప్పె।
పగలురాత్రేర్పడకప్రొద్దుగానకను॥ ప్రళయగర్జితములనబలుసింహనాద
ములు। బ్రహ్మాండభాండములుబెండుపడియుండె॥ తనబాణతతులెల్లతుని
యలైపోవుటకు। చాలరోషముబొందిశతకంఠుడపుడు। కనులనిప్పులురా
లకడుభీకరంబుగా। ధనువులన్నిటదాల్చెఘనకాండతతులు॥ కంఠీరవధ్వ
నుల్గదయంగశ్రీరాము। జనవరునిపై వేసెశతకంఠుడపుడు ॥ రాక్షసునిబా
ణములురాకుండబరిమార్చె। ఘోరబాణము వేసిశ్రీరామవిభుడు ॥ అసు
రబాణములట్లుహతమార్చిశ్రీరాము। దనుజుపై రోషంబుపెనుగొనంగగ
ను॥ దానవునిబలురథముదగ్ధమైకూలంగ। ఘోరబాణము వేసికూలవే
సెనుగ॥ రథమువికలంబైనరాక్షసుడువెరగంది। వేరొకస్యందనము వేగ
రానెక్కి॥ పుడమిగంపింపంగకనుభయంకరముగా। పెల్లార్చిదానవుడు
భీకరాకృతిని॥ ఘోరశరములుబూనిశ్రీరాముపై వేసె। తునియలుగన
డుమనవిదునిమెరాఘవుడు॥ అందుకసురుడుకోపమందికార్చిచ్చువలె। మం
డుచుండగనంతమనుజవల్లభుడు ॥ ఘనశరంబులుబూనిదనుజుబాణముల
న్ని। తునియలైపోవంగదునుమాడెనపుడు ॥ చాపములుదూలంగకోపిం
చెశతముఖుడు। తననేత్రములయందుపెనుమంటలెగయ ॥ కేలశూలము
బట్టిగిరగిరనుద్రిప్పుచును। బ్రహ్మాండభాండములుపరగనార్చుచును॥ రఘు
వరునిపై విసరెరాక్షసుడుశూలంబు। విలయానలముబోలుబలుశూలమే
సె॥ కలగెసప్తాంబుధులుకులగిరుల్వేసగూలె। ధరణికంపమునొందెతార

కలురాలె ॥ అతితల్లడమునొందిరమరాది దేవతులు । సన్మార్గములుదప్పె
చంద్రభాస్కరులు॥ పెనుమంటలొలుకుచునుఘనశూలమేగంగ। తనపా
లమల్లార్చిహనుమంతుడపుడు॥ అరయవచ్చేశూలమందినడిమికిబట్టి। వి
రిచిముక్కలుజేసెతరుచరవరుండు॥ తునకలుగశూలంబుదునుమాడెహ
నుమంతు। సురలుపువ్వులవానగురిసిరవ్వేళ ॥ తనశూలమీరీతితునకలై
పోయెనని। రాముగూల్చెదననుచురాక్షసుండపుడు॥ పటపటదంతములు
పగులంగగొరుకుచును। తననూరుమోములను పెనుమంటలెగయ ॥ కేల
గదధరియించిగిరగిరవడిద్రిప్పి। విసరెరఘువరుపైనివిభ్రాంతిగనుర ॥ కా
లదండముబోలికనులోకములుబెగడ । తగమింటిపయిదేవతలుబొబ్బలి
డగ॥ పవనుండునెరిదప్పభాస్కరుడుభీతిల్ల । జనుదెంచిగదరామజనపు
నిబొదివె ॥ గదదెబ్బమైనాటిఘనుడూరఘునాయకుడు । పవనుజాభుజము
పయిబడిసొమ్మసిల్లె॥ సురలుబెగడొందంగసొమ్మసిలిరఘువరుడు। కొంతసే
పుకుదెలసిఘోరరౌద్రముగ ॥ దానవునిబరిమార్పతానిశ్చయముజేసి।
నిండారకోపంబునిర్వహించుచును॥ రాజపరమేశ్వరుడురాజకందర్పుండు।
రాజాధిరాజశ్రీరాఘవేశ్వరుడు ॥ అర్ధచంద్రాస్త్రంబులవివింటసంధించి।
దీక్షగైకొనిపక్కి దేవదేవుండు ॥ జగతిలోవేదములుసత్యమైయుండెనా।
పరగసీతాదేవిపాతివ్రతైనా॥ ఆడితప్పనివాడనైనేనుబరగినా। ఏకభీకర
ముగానీశరంబిపుడు॥ శతకంఠుహస్తములుశిరములన్నియుదునిమి। అతిశీ
ఘ్రముగవచ్చుననుచుతావేసె॥ పుడమియాకాశంబుకదుమంటలెగయం
గ ॥ ఘనశరంబేతెంచిదనుజాగ్నిబొదవె ॥ కడుశాఖలున్నట్టిఘనవృక్షచ
యముపయి । బడుకులారమురీతిబడియెనాశరము ॥ పడిదానవుని ఘోర
బాహులన్నియుగూల్చి। శిరములన్నిటినొక్కవరుసగూల్చెనుగ॥ శాఖ
లూడినమ్రానుచందమునరాక్షసుడు। కరశిరంబులుపూలివెరగందియుం
డె॥ కరతలంబొక్కటైనశిరమొక్కటైనను। దనుజునికలేకుండెదునుమాడె

శరము॥ తిరిగిక్రమ్మరవచ్చితత్త్వరమీదబాణంబు। పదిలముగశ్రీరాముపాది
లోనజేర॥ శరశిరంబులుదూలిఘనుడుశతకంధరుండు। మొండెమైజేగు
రుకొండవలెనుండె॥ దనుజరక్తముసేల పెనుకాల్వలబారె। యోజనము
పొడవుగానుజ్వరిల్లుచును॥ అనలాస్త్రిమునరక్తకణములింకించుటకు।జా
లినవిభీషణుడు నేలవ్రాలెనుగా॥ దీర్ఘనిద్దురబొంది తెలివేమియులేక। నేల
విభీషణుడుగూలియుండెనుగా॥ రాక్షసునిబలుమేనురక్తప్రవాహంబు।లు
జ్వరిల్లుచుబారెయోజనముపొడవు॥

శతకంఠునిరక్తముచే మాయశతముఖులు బుట్టుట.

రక్తకణముకునూరురాక్షసులుబుట్టుటకు। వనజసంభవుదివ్యవర
మహత్త్యమున॥ మిన్నునంటుచుపారుచున్నరక్తప్రవా। హములందుబుట్టి
నసురసంఘములు॥ శతకంఠురూపంబుజెందివానినిబోలి। పుట్టిరొక్క-వి
ధానభువనములునిండ॥ మాయశతకంధరులుమహిఁ తెరపిలేకుండ। నెలసి
యుండిరిచెప్పనలవిగాకుండ॥ భీకరాకారులై కడుగొండలవిధాన। నిఖిల
లోకములపుడునిండియుండిరిగ॥ గణుతింపగావశముగాదుబ్రహ్మకునైన।
వీరలిందరటంచువివరంబుదెలుప॥ తెరపిలెన్నునుగునుతు తెలియకుండగ
బుట్టి। రేమిచెప్పదునెల్లభూమినిండిరిగ॥ దసరబత్రీసాయుధాధారులై మ
హా। వికృతదైత్యులువెల్లివిరిసియుండిరిగ॥ బాహువులుతలలుమెప్పటిరీ
తినుదయించె। శతకంధరుడుపూర్వచందమునసుండె॥ శతకంఠుడునుమా
యశతకంఠులనుబోలి। వర్ణింపనెవ్వరికివశముగాదాయె॥ అన్నిదిక్కుల
యందునన్నిభూములయందు। వెల్లివిరిసినలాగువేలాముగనిరి॥వికృతరూ
పములచేవినువీధినంటుచును। సింహధ్వనులమీరిచెలగిదాటుచును॥ ఏది
క్కుజూచినాయెడతెరపిలేకుండ।కడునిశాచరకోట్లుగానంగబడిరి॥ సీతా
మనోహరుడుసేనాసముద్రంబు। కన్నులనుబాడగాంచికడుభీతినొందె॥ భీ
తిగొనిరఘురాముబెడిదబలములగాంచి।తల్లడంబునుబొందితలపోయదొ

౯౭॥ ఈమాయరక్కసులుయేదిక్కుజూచినా। పుడమియీనిసరీతిబోలియున్నారు॥ ఇందులోశతకంఠుడెవ్వడోగానియూ। భేదమేమియుగనుపించదాయెనుగ॥ ఇన్నిదిక్కులయందుయీరాక్షసులతోడ। నేరీతిజెనగుదునువెట్లుపోరుదును॥ ఇనసుతునిబలముకంటెక్కువేగనుపించె। నెన్నశక్యంబుగాదేమివీరలను॥ ఈదుష్టరాక్షసునకేలయిచ్చెనుబ్రహ్మ॥ ఘోరవరములువీడుకోరినట్లుగను॥ ఏవైపుపోరాడుదేవైపుగనుగొందు। నేవైపునిల్తునింకేవైపుజూతు॥ అనిరాఘవేశ్వరుడుతనమదినిగుందుచును। దలపోయుచుండంగదనుజులంతటను॥ శూరులైరఘువరునిచుట్టుముట్టడివేసి। గదసిరొక్కవిధానగర్వాంధులగుచు॥ గదసితిట్టుచుసాయకములచేమీరుచును।తెగనిమాట్లాడుచునుదాడిమీరుచును॥ మనుజనాయకనిన్నుదునిమిఖండలుజేసి। బరువడినికల్లుతోభక్షింతుమనుచు॥ శూరులైడాయుచునుచూడుమామహిమనుచు। కేకుచునుమీరుచునుగికరుజెట్టుచును॥ పరశుముద్గరప్రాసబలుకుఠారంబులను। పగబూనిరఘువరునిపైనివిసరుచును॥ చుట్టుముట్టడివేసినట్టివాల్ద్రొక్కుచును। పటపటదంతములుపగులగొరుకుచును॥ మీసములుద్రువ్వుచునుమిట్టిపడియెదురుచును। బాణవర్షమురాముపైనిగురియుచును॥ కనులనిప్పులురాలకడుహుంకరింపుచును। నరవరనినుబట్టిబరిమార్తుమనుచు॥ చీకాకుబొందంగజేసిరారఘువరుని। యేమిజెప్పుదువారితామసోద్ధతులు॥ ఏవంకజూచినాఆవంకతామెయై। రఘుకులాధిపుమనముబెగలజేసిరిగ॥ అసమానబలశాలిఅఖిలాండనాయకుడు! ధైర్యమంతయుదూలితల్లడముబొందె॥

మాయశతకంఠులజూచి రాముడు చింతించుట.

లోకములనన్నిటినిలోలతనురక్షించు। ఘనుడురఘువరుడుభీకరముహూలెనుగ॥ నిర్వీణహృదయుడై నెపమేమిదోచకను। చేతులాడకసునిశ్చేష్టుడై యుండె॥ శౌర్యమంతయుహాలిచాపమచ్చటవిడచి। నిశ్చేష్టు

డై యుండెనిఖిలవల్లభుడు॥ నిశ్చేష్టుడై యుండినేలఁద్రాలినయట్టి| కడువిభీ
షణుజూచికటకటాయనుచు॥ దైవమీరీతిగాదలచెనాయనియంచు| హ
నుమంతుజూచియిట్లనియెరఘువరుడు ॥ చిరకీర్తిగంభీరపరమపుణ్యావిహా
ర । అంజనీనందనాఆసమానధీర ॥ కంటివామాయశతకంఠరాక్షసబల
ము| నిఖిలభూములయందునిండియున్నారు ॥ సకలదిక్కులయందుసకల
భూములయందు। నేలయీనినభంగినిలిచియున్నారు ॥ దనుజకోటులనె
ట్లుమనుమాడగావచ్చు| నేరీతివారితోఁబోరాడవచ్చు॥ బెడిదముగమిన్నం
టిపెల్లాస్చుబలమెల్ల| కోమరొప్పనాచేతగూలునేరీతి॥ నేచందమునగూ
ల్తునేమియాలోచింతు| నేమిసాధనముయింకేదిమార్గంబు॥ కనరాదుశత
కంఠదనుజుండుయెవ్వడో । ఒక్కపోలికగానుయుండిరందరును ॥ దనుజు
లందరిబట్టిమనుమాడకనుగాని| కనరాదునిజముగాఘనుడుశతముఖుడు॥
ఘోరబలములనెల్లగూల్పశఖ్యముగాదు| కనులగనరాడుశతకంఠదా
నవుడు॥ నీచాత్ముడెచటతానేయుచునున్నాడు| యేరీతిపోరుదునుయెట్లు
దునుముదును॥ దనుజగూల్పగనసాధ్యముగానిసాధ్యంబు| గాడుపోరొన
రింపరాదుహనుమంత॥ సమరతలమునయికనుశతముఖుబరిమార్ప । నెం
తవీక్షించినాయికవట్టిజోలి॥ ఎదురుసత్తువదెలియకేలపగబూనితిని| ప్రజ్ఞా
విశేషములుపలికితేటికిని ॥ బలయుతులమనుచుత్వరపడరాదుయెవ్వరు
ను । అపకీర్తియునుకార్యహానిసిద్ధించు ॥ చాలమునిబృందములకేలనభ
యంబిస్తి| తనవల్లగానట్టిపనిజేతుననుచు ॥ అవనిలోపలగొప్పఅపకీర్తివ
చ్చెగా| నేమిసేయుదునింకనేమిసాధనము ॥ ఎల్లజనులెన్నుటకుహేతువ
య్యెనుగదా । చేయజాలనిపనులుచేతుననుమాట ॥ రావణాసురుకంటె
లావైనవీరుండు| గురుతుదెలియకనేలగోనివస్తినిటకు॥ కడుప్రయాసము
ననీకార్యమంతవహించి । దనరియుంటివిమాటదక్కినదిగాదు ॥ బహు
ప్రయాసంబునకుపాలుబడితివిగాని| నీచుదనుజునిత్రుంపనేరనైతినిగ॥ నా

వల్లగానిపనిసి వేమిజేసేవు। నీవల్లపనులన్ని నిర్వహించితివి॥ తిరిగినేనయో
ధ్యపురికెట్లు వేసదును। అనుజలేరనితల్లులడిగితేమందు॥ సకలబలముల
దెచ్చిసంగరాంబుధిగలిపి। ఎల్లజనులడిగితే నేమిచెప్పుదును॥ శరణాగత
త్రాణాకరుసునేలనుగలిసె। కడువిభీషణుదెచ్చిపుడమిగల్పితిని॥ దైవగతి
యీరీతిదగగల్గియుండగా। మొదటరాకుండంగవదులునామనసు॥ తిరి
గెట్లుపోరుదునుమరమెట్లుచేయుదును। దురముసేయగరాదు తిరిగిపోరా
దు॥ ఇందుకేమి తెరంగుయేమియాలోచనయొ। నీకుదోచినరీతినాకుజెప్పు
ముగా॥ అనియనేకవిధంబులనురామచంద్రుండు। హనుమంతుతోబలికె
నాత్మగుందుచును॥ జలజలనుకన్నీరుదొరుగంగహనుమంతు। తలవాల
వేసుకునితానుండెనపుడు॥ అతివిచారగ్రస్తుడై యున్నప్రాణేశు। గనిజాన
కీదేవికడుభక్తివెలయ॥ తనయాదిమహిమంబుతెలపోసితనచేత। దనుజుం
డుగూలుననితానిశ్చయించి॥ యిదియెంతపనియనుచు మదినితాభావిం
చి। అతిధైర్యగాంభీర్యమైనుహాలక్ష్మి॥ కడుభక్తితోడతనకరయుగంబు
లుమోడ్చి। ప్రాణవల్లభునితోబలికెధైర్యమున॥

సీత యుద్ధముచేయుటకు రాముని వేడుట.

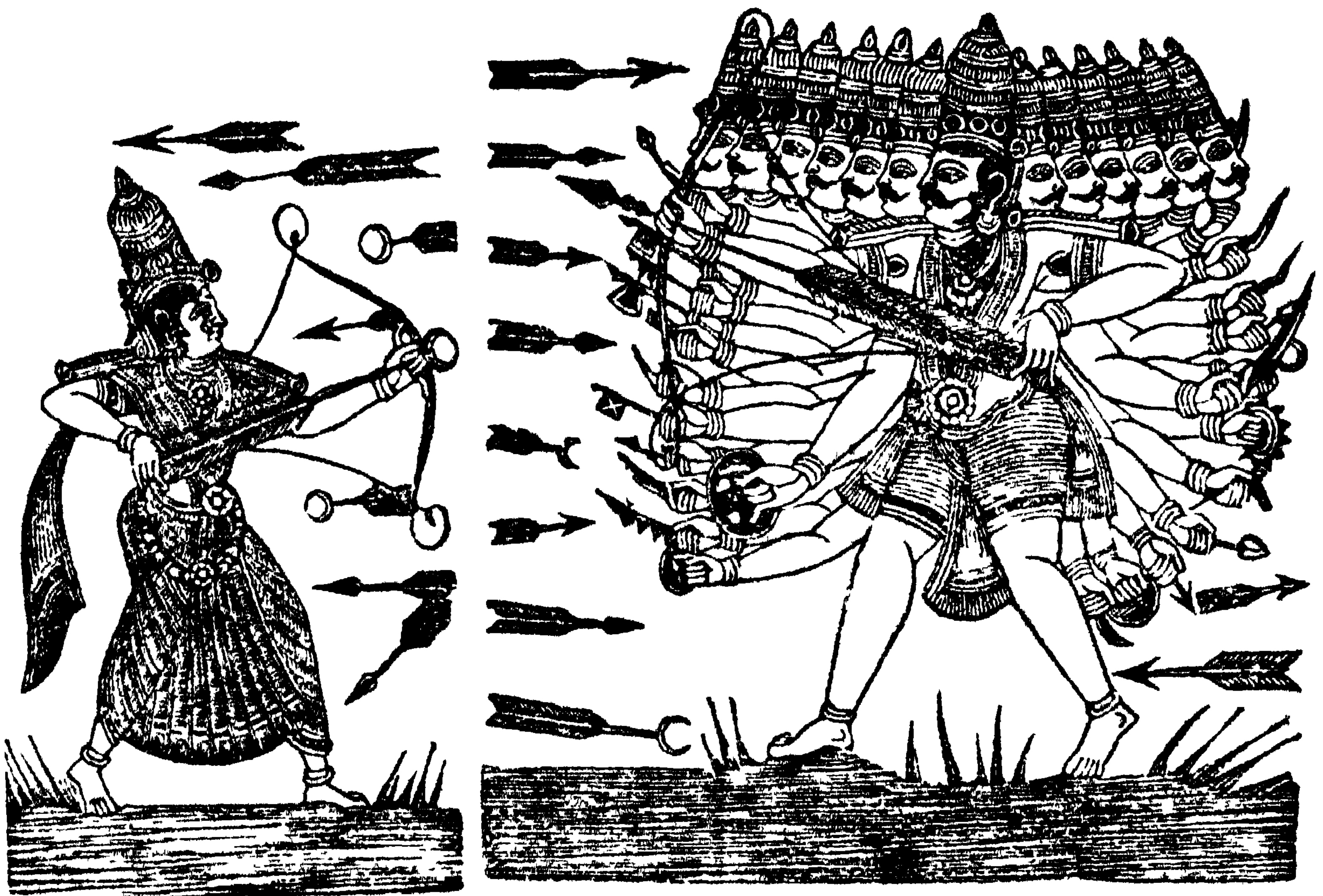
అఖిలలోకాధారఆదినారాయణా। భువనరక్షకపుణ్యపురుషశ్రీ
రామ॥దీనబాంధవదేవదేవచిద్రూపకా।పరమాత్మకాపరబ్రహ్మస్వరూప॥

భువనములునిర్మింప పోషింపరక్షింప । నిఖిలంబువర్తింప నీవెకా కెవ
రు॥ నీకుక్షిలోనుండునిఖిలలోకము లెవుడు। నీవులోకములందునిలిచియుం
దువుగ॥ కపటనాటకసూత్రనిపుణుండవై నీవు।మాయాప్రపంచంబుజేయు
చున్నావు॥విశ్వమయుడవునీవువిశ్వకర్తవునీవు। విశ్వసాక్షివినీవువిష్ణుమూ
ర్తివిగ॥ నరునివ లెమీ రిట్లుపరితాపమొందంగ। ధర్మమానామీకుదశర
థారామ॥ తమ రెఱుంగనియట్టిధర్మమేమియు లేదు। మహిమ దెలియకనిట్టి
మాటలాడెదరు॥ కుపితదనుజుని పెద్దకొండగా జేసుకొని। చింతింపగాదగు
నయింతమాత్రముకు ॥ రక్తమునజనియించు రాక్షసులబరిమార్ప। సంత
సంబొందేవు యెంతపనిమీకు ॥ మాయాబలము లెల్లమాయమైపోవరా।
గడియలో మీచేతఘనపుణ్యచరిత॥ బలుడుశతముఖుండు బలమెంతగలిగు
న్న। కూలడామీచేతకొండకైవడిని॥ మీమహామహిమ చేతామసంబున
నేను। దేవమీయలసటలుదీరుసందాక ॥ విలుబాణములుబూనిబలురా
క్షసునితోడ। రణమొనర్చెదధైర్యమునకొంత సేపు॥ ఆడదియనిమీరలా
నుగ్రహము జేయు। కుండధర్మముగాదుపుండరీకాక్ష ॥ పదపద్మములమఱు
గుబట్టిపోరెదనాకు। భయమేమిమీపాదపద్మములునమ్మ॥ వేగననుదీవిం
చివిల్లుబాణములిచ్చి। శలవునాకిప్పించుజగదేకవీర ॥ దనుజతోపోరాడె
దనుకొంత సేపుయా। వెనుకపోరాడవచ్చునుమీరుదేవ॥ ననుమించిదాన
వుడుకనుపించు వేళలను । అడ్డమైనిలవచ్చునాత్మేశమీరు ॥ కనికరంబున
నాకుఘనశరంబులువిల్లు। కడు వేగదయచేయుకరుణాపయోనిధి॥ అనిపా
దపద్మములవనితసీతాదేవి। వ్రాలినంతటజూచివసుమతీశ్వరుడు ॥ ముని
గురుడువసిష్ఠుతనతోడజానకీ। మహిమ దెలిపినమాటమదిలోనదలచి॥ ర
ణమునకుశలవుయిమ్మనిజానకీదేవి । తన్నడుగుటకుమదినిదాఖిలాపడెను॥
స్త్రీలనిస్సారంబు జేసిశతకంఠుండు। బ్రహ్మావరములుగొనుటభావమునదె
లసి ॥ నాతిజానకివరంజ్యోతిస్వరూపమై ! వెలుగుచున్నట్టియావిధమెల్ల

జూచి ॥ సీతామహాదేవిచేతసిద్ధంబుగాదనుజుండు । గూలుననితానిశ్చ
యించి॥ తనపాదములుఁబట్టుతరుఁశీలలామంబు । గనిరాఘవేశ్వరుడుకని
కరంబునను॥ రెండుచేతులబట్టిలెగనెత్తిదీవించి । భామినీయిదిమహాప్ర
ళయభండనము ॥ భామినీమణినీవుభండనముకఠినంబు । బలురక్కసుడు
వాడుభద్రంబునుమ్ము॥ అనిచెప్పిదీవించిఘనబాణతూణముల్ । దయబెనం
గగనిచ్చెదాశరథియపుడు ॥ విల్లుబాణములందివిమలాంగిజానకి । జ్యోతి
స్స్వరూపంబుమూర్తీభవించె॥ తనమహాతేజంబుధరణియాకాశంబుఁ। జగ
మెల్లవెలుగంగసతితేజరిల్లె॥కోటిసూర్యులభంగికొమరొప్పవెలుగుచును।
పరిపూర్ణకళలతోభాసిల్లెతరుణి ॥ హనుమంతుభుజమునందభ్రింబుముట్ట
గా। నిలచెసీతాదేవియెలమిబొందుచును ॥ ఎలమిబొందుచుసీతయెల్లలో
కంబులకు । కడుభయంకరరూపుగనుపట్టినపుడు ॥ పూర్ణచంద్రునిబోలు
పొలుపారుసతిమోము। ప్రళయార్కబింబంబుపగిదిగానుండె ॥ కందర్ప
కేతువైగనుపట్టినసతిపైట। కడుధూమకేతువైగానంగబడియె॥ అమృత
ప్రవాహమైయలరారుసతిమోము । అనలసందోహమైకనుపట్టియుండె॥
కాంతసీతాభయంకరరూపమునసిట్లు । విలసిల్లెలోకములువిభ్రాంతిగదు
ర ॥ అభ్రితలముననిలచిఅమరాదిదేవతలు । జయజయధ్వనులెల్లసలిపిర
య్యెడను॥ నారికంకారములభోరునమిన్నంటి। వెలయసీతాదేవివిల్లెక్క
బెట్టె॥ ఘణరవధ్వనులచేగూలెకులశైలములు । బ్రహ్మాండభాండములు
పగిలెబీటలుగ॥ మదిరాక్షితనమహామాయసాకర్షించి। దానితోడుతబలి
కెతప్పకుండగను॥ శతముఖుతోనేనుసమరంబుజేసెదను। రాక్షసునిపైవె
డలురక్తబిందువులు॥ రక్తబిందువులతోరాక్షసులుపుట్టుదురు। చాలనా
శ్చర్యముగశతముఖుబోలి॥ రక్తకణములనేలరాలిపడకుండంగ। మాయ
శతకంధరులుమహిబుట్టకుండ॥ ధరణిపైనీజింహమబరపియామడపొడవు।
అసురరక్తంబెల్లహతమార్చవలయు॥ అనియిట్లుతనమాయకనుకూలము

గజెప్పి। అందెజానకీదేవిఅస్త్రశస్త్రములు॥ తనవిల్లుఝళిపించిఘనశ
రంబులబూసి। కంఠీరవధ్వనుల్గాంతజేసెనుగా॥ కంఠీరవధ్వనులుకడు
ఘోరముగజేసి। అంకించివేసెతానధికబాణములు॥ పిడుగులురిమినరీతి

సీత మాయశతముఖుల జంపుట.

పెనుమంటలెగయుచును। శరములేగెనునిశాచరులపైనపుడు॥ వడగళ్లవ
రషంబుపుడమిగురిసినలాగు। బడియెరాక్షసకోట్లపైనిబాణములు॥ చటు
లాస్త్రములుబూనిపటుజవంబునవెసె। సింహాధాటీజేసిసీతావధూటి॥ ప్ర
ళయగర్జితములుబలుమంటలెగయుచును। కడునిశాచరకోట్లుగప్పెబాణ
ములు॥ తనమహత్వముచేతదానవావళులెల్ల। చేతులాడకనునిశ్చేష్టులై
రపుడు॥ చుట్టుముట్టడివేసిరట్టాడుబలమెల్ల। నిర్వీణహృదయులైనిలువం
గబడిరి॥ వెలదిసీతాదేవివిశ్వరూపముజూచి। కంపమొందుచునుంద్రికట
కటాయనుచు॥ వాయువాస్త్రమువేసిమాయశతకంధరుల। నందరినినొ
కదిక్కునుండజేసెనుగ॥ దూదిపింజలలాగుతూలిసీతాదేవి। వాయువా

స్త్రీముచేతనొకదిక్కునుండి॥ ఒకదిక్కునమాయరక్కసులనియమిం
చి। యెలమితనపతివినగనిట్లుతాననియె ॥ మూడుమూర్తులకెల్లమూల
దుంపనటంచు। పరమవేదార్థములుపలుకునిజమైతె॥ ఆర్తరక్షామణుండై
రామచంద్రుండు। మహిమమీరినయట్లుమాటనిజమైతె॥ పరమపాతివ్ర
త్యగరిమంబునాయందు। దనరియుండినమాటతథ్యంబులైతె॥ నిజముగా
శతముఖుడునిలువతక్కినయట్టి। మాయశతకంధరులుమడసిపోవలెను॥ అ
ని ఘోరముగనార్చెనమరులద్భుతమంద। ఘోరశరమొకటందిగురుతు
గాత్రేసె॥ పొగలుమంటలుచెదరమిగులవేడిమిమీర। వడినేగెబాణంబు
వారిపైనపుడు॥ అదిలక్షలైకోటులర్బుదములైమహా। శంఖంబులైబర
గెజగమునిండగను॥ అఖిలరాక్షసవర్గమరసిభీతిల్లంగ । దాకెనసురావళికి
దశవిధంబులను॥ గుండెలవయుచునేలగూలిరొకకొందరును । బాణము
లుమైనాటిపడిరికొందరును ॥ కరములునురములునుకంఠములుశిరములు
ను। తునియలైధరణిపైనొరగెకొందరును ॥ దినకరుడుమంచుమాయను
జేయుచందమున। గూల్చెనసురావళుల ఘోరబాణంబు ॥ కారుటడవుల
వహ్ని గాల్చుచందంబునను। నసురబలములగాల్చెనాదివ్యశరము॥ మగు
వసీతాదేవిమంత్రాంగమెట్టిదో। బలుశరంబునగూలెబలములన్నియును॥
మాయశతకంధరులుమాయమైకూలంగ। నీరుగావించెనొకనిముషమా
త్రమున॥ మందుకైనాయొక్కమయుడునిల్వకయుండ । గూలిపోయిరిదై
త్యజాలమందఱును॥ మాయశతకంధరులుమడియుటెల్లనుజూచి । కాల
రుద్రునిరీతిఘనుడుశతముఖుఁడు ॥ తననూరుముఖములనుపెనుమంటలెగ
యంగ। పటపటదంతములుపగులగొరుకుచును ॥ జానకీసతికెదురుజనినిల
చిశతముఖుడు। పణతితోడుతబల్కెబహువిధంబులను॥ మగనివెనుకకు
ద్రోచిమగువరోనాతోడ। కయ్యంబుజేయుటకుకదలివచ్చితివి ॥ ఏలోక
మునగలవు యీలాటిసంగతులు । నగుబాటుపనినీకు దగునటేకొమ్మా॥

మగనివెనుకకుద్రోచిమాయకొనివచ్చేవు। నీవిభునకపకీర్తినిందపాలౌను॥
నీతోసమానముగనేనుయుద్ధముజేసి।చెలియనినుజంపితే స్త్రీహత్యవచ్చు॥
నీతోటిసమరంబునేనుజేయగరాదు। పొలతినీతోడనేబోరసిగ్గౌను॥ విభు
నిచేతికినీవువిల్లుబాణములిచ్చి। తొలగియొప్పటిరీతినిలువుమోరమణి॥ఆడ
దానికిసంగరత్వమిచ్చుటగలదు। వలదునీతోనాకువైరమెన్నటికి॥ సంగ
రంబుననీవుజచ్చెదవునిజముగా। స్త్రీహత్యదోషంబుసిద్ధించునాకు॥ పర
గదోషమువచ్చుపనులుసేయగరాదు। యెరిగినీతోపోరుయెట్లుసేయుదు
ను॥ న్యాయమార్గమువదిలినడువరాదెవ్వరును । నళినలోచననీవుతొల
గుదూరముకు॥ అతివనీపతిపైనిఆశగలిగుండెనా। శరణుగైకొనిజేయుక
రుణజూచెదను॥ పతియాశలేకున్నబవరముననాతోడ । నిలువజేయుము
వానిబలమణంచెదను ॥ తగదుయుద్ధమునీకుమగువరోనాతోడ । నీకపకీ
ర్తియగునాకుపాపంబు॥ ఏకచక్రత్వముననెల్లలోకములిపుడు । భద్రము
గపాలించెబలుపుణ్యనిధిని॥ యువిదామణులతోడయుద్ధంబుజేసితే। నా
కేశులందరునునవ్వరానన్ను॥ వినుమునామాటగైకొనుమునీపతివెనుక।
జనుముసుజ్ఞానంబుగొనుమువేగమున ॥ అనిరాక్షసుడుబలుక నతివసీతా
దేవి। చిరునవ్వునవ్వుచునుశతముఖునకనియె॥ శతముఖనీయొక్కసన్మార్గశీ
లములు। నెరుగజెప్పితివినేనెట్లునమ్ముదును॥ చెలగిననుజంపితే స్త్రీహత్య
దోషంబు। సిద్ధించుననిచాలజెప్పేవునీవు ॥ మునిహోమభంగములుఘన
పతివ్రతచరలు। యెట్లుగావించితివియిట్టిపుణ్యుడవు॥ గోవిప్రదేవతాక్షో
భంబుయీవత్తు। నింతతెలిసినవాడవేలజేసితివి॥ కణ్వమునికూతురినికౌగి
టనుబంధించి।యలమితో స్త్రీహత్యయేలజేసితివి॥ సకలజీవక్షోభసద్వక్ష
త్రియనినీవు। యింతదెలసినవాడవెట్లుజేసితివి॥ నిండుచెరువులబట్టినీరుతె
గ్గొట్టుటలు। నేలగలిపితివేమినీవింతదెలసి॥ నాతోడపోరాడభీతిమదిలోద
లచి। సూటిదప్పినయట్టిమాటలాడితివి ॥ ననుజంపగాలేవుదునుమాడెద

నునిన్ను। స్త్రీహత్యనీకేమిసిద్ధించబోదు ॥ స్త్రీహత్యపూర్వమునజేసితి
వాహత్య। యమలోకముననిన్ను యముఁడుశిక్షించు ॥ నీవుజేసినయట్టినిఖి
లదోషములకును। యమగుండములనీకునేర్పాటుదెలను ॥ అఖిలదోష
ములెల్లనపుడుదెలుసునునీకు। నిపుడునేదెలుపంగనేమిసైపుదువు॥ తెగద
భిరాములనుజంపుతాననినీవు। పలుకుమాటలకంటెపాపంబుగలద ॥ పా
లించిలోకములనేలినాననినీవు। పలికినందుననేమిఫలముసిద్ధించు ॥ అనృ
తవాక్యములునీవనగానక్రియలేదు। పాపసంచయముయేర్పాటుజెప్పెద
ను॥ గోగణంబొకనూరుగూల్పపాతకమబ్బు। తరగనొకబ్రాహ్మణునిబట్టి
చంపినను ॥ బ్రాహ్మణులనూర్గురను బట్టిచంపినయట్టి। పాపమబ్బునువో
క్కపణతిజంపినను॥ పణతులనూర్గురనుబట్టిచంపినయట్టి। పాపమబ్బును
వొక్కబాలజంపినను॥ బాలలనూర్గురనుబట్టిచంపినయట్టి। పాపమబ్బును
వొక్కాబద్ధంబువలన॥ అంతపాపంబొక్కయనృతమాడినగలుగు। యే
లనీవాడితివియిటులయనృతములు ॥ ఘనతజేసేవిమాఘస్నానశీలములు।
మారేవియెల్లపుడుదొమ్మర్లయిల్లు ॥ అన్నట్లుగానిప్పుడున్నదినీమాట। నీ
న్యాయవర్తనలనిజమెంచిచూడ ॥ అసిమిలోపలదొకటి అమ్ముకనేదొక
టి। ఆత్మలోపలదొకటిఆజ్ఞేదియొకటి ॥ కనుపించెనీమాటకడుయద్భుత
ముగాను। కాలనేమిజపంబుబోలెనీమాట ॥ ఫలమేమిలేదిట్టిపలుకులకు
నీకిపుడు। గెలువుననునీయొక్కకోలదిజూచెదను ॥ శ్రీరామజనవరుడుచే
యడికయుద్ధంబు। దెలిపెదతనియొక్కతెరగునీతోడ ॥ స్త్రీలనిస్సారంబు
జేసివరములునీవు। బ్రహ్మచేబడసితివిపరగతొల్లిటను ॥ నిస్సారమంతయు
నునీమదికిదెలియంగ। నిజముగానాచేతనిన్ను జంపించు॥నరనాయకునివెం
టవనుదోడిదెచ్చుడలు। ఖండనంబుననిన్నుబరిమార్చుకొరకు ॥ యమ
లోకమునకునిన్నంపకుండగమేము। తిరిగిమాయయోధ్యపురిజూడబో
ము॥ పెక్కుమాటలికేలరక్కసుడానీవు। బ్రతుకవలెననియాశభావమం

దుండు॥ శ్రీరాఘవులశరణుజేరియాతనిదివ్య । పాదారవిందములబడినర
క్షించు ॥ అదిసహింపకయున్న అనుజుడానాతోడ । పోరుమానీయొక్క-
పొంకమణపెదను॥ అనిలోకమాతసీతామహాదేవిట్లు । తనతోడబలుకం
గ దైత్యుడిట్లనియె॥ కాంతవనినీమీదకనికారమునచేను । తొలగమనిచె
ప్పంగతొలగవైతివిగ॥ ఎమరుమాట్లాడితివియికనెందుబోయెదవు। నీవి
భుడుజూడంగనిన్నుజంపెదను॥ అనుచుదైత్యుండట్టహాసాధిపుండగుచు।త
ననూరుమొగములనుపెనుమంటలెగయ ॥ కంఠీరవధ్వనులుకడుఘోర
ముగజేసి। తననూరుచాపములుతానెక్కు-బెట్టి ॥ ఘోరశరములునూరు
ధీరతనుసంధించి। వేసెజానకిపైనివెక్క-సంబుగను ॥ అవిమంటలాకాశ
మంటిదిశలల్లాడ। జనుదేరబాడగాంచిజానకీరమణి ॥ తునియలై నడుమన
విదూలంగబరిమార్చి। ఘనబాణతతులేసెదనుజుపైనపుడు ॥ మరియుమ
రియునుపెక్కు-మార్గణంబులుబరపి। దనుజదేహంబెల్లదునియవేసెనుగ॥
దనుజదేహంబెల్లతునియలైపోవంగ । మరియుమరియునుదివ్యశరములే
సెనుగ॥ ధీంతరక్క-సుడుతెప్పిరిలకుండంగ* । బరపెజానకిదివ్యశరపరంప
రలు॥ శరపరంపరవేయచక్రంబురీతిగా । కొనలురెండునుగలసిధనువుగ
నబడును॥ దనుజరక్తమునేలపెనుకాల్వలైబార। రక్తకణములబుట్టరె
రిరక్క-సులు॥ మగువసీతాదేవిమాయామహత్వమున। నసురరక్తంబెల్ల
హాతమారిపోయె॥ అందుకసురుడుమనంబడరితనరక్తమున । జననమొం
దగలేడుదనుజకోట్లనుచు॥ మగువసీతాసతీమాయామహాత్వమును। తన
మదినిభావించుకొనిదానవుండు ॥ తనరక్తకణములనుదనుజాళికబుట్టరని।
మనమునందునిరాశగొనదైత్యనరుడు ॥ సీతాసతినిజూచి భీతిమదిలోగుం
ది। తలపోసెరాక్షసుడుపలువిధంబులను ॥ అతివజానకికాంతఆడదనియెం
చుటకు। వశముగాదెవ్వరికివర్ణించిచూడ ॥ ఎంతవీరుండైననెంతశూరుం
డైన। పోరునాయీరీతిధీరత్వమునుతల్లి చెప్పినరీతిదగనన్నుగూల్చెటి ।

్రతిర్మయంబైన సుదతియుదినిజము ॥ నాతితోబోరంగ నాశక్యమా కొదువ। దానవులశక్యమా ధరణిలోపలను॥ చావునిజమేగానిజానకీసతికి నా। ఘనభుజాటోపంబుగనపర్చవలెను॥ అనుచుదానవుడవుడుకనుతెర్ర గాజేసి। ప్రళయార్కబింబంబుపగిదిమీరుచును ॥ వేలులక్షలుకోట్లుమే లైనబాణములు। జానకీకాంతపై చెలరేగివేసె॥ పుడమియాకాశంబుగడ గడనువణకంగ। ఘోరశరములుబరపెక్రూరరాక్షసుడు ॥ వేయుబాణ ములెల్లవెంటనేగడతేర్చి। తనబాణచయమేసెతరుణిమహాలక్ష్మి॥ బాణత తులీరీతిభస్మమైపోయెనని। వెనుకతీయకదనుజవీరుడుగ్రతను ॥ తెరిపిగన రాకుండశరపరంపరగప్పి। ముదితసీతాదేవిబాదవవేసెనుగ॥ ధరణియా కాశంబుతెరిపిలేకుండంగ। దీకొల్పెబాణములుధీరుడై యప్పుడు॥ కంఠీరవ ధ్వనులుగదూరశతకంఠుండు। సీతమేనునగాడశరములేసెనుగ ॥ దనుజు డేసినబాణతతులుమేనుననాటి। రక్తధారలువెలసెరమణికినంత॥ రక్త ధారలువెలసిరమణిసీతాలక్ష్మి। కాలాగ్నిచందమునగనిపించెనప్పుడు ॥ క నులునిప్పులుచెదరదనుజుపై వెసజూచి। సింహధ్వనులుమీరిసీతావధూ టి॥ ఘోరశరములుబూనికొమ్మతావడినేసె। వేలులక్షలకోట్లువిపరీతము గను ॥ దనుజుసర్వాంగములుదునిసిపోవగనేసె। నెడతెరిపిలేకుండనించు కంతయును॥ తూటులై మేనంతదునియసీగతివేసె। దనుజునకువిశ్వరూప ముగానబడియె॥ ప్రళయార్కతేజమునభామతావిలసిల్లె। కడుభయంకర రదీప్తిగనుపట్టియవుడు॥ వెలసిసీతాదేవివిశ్వరూపముదాల్చి। తనయాది మహిమంబుతనమదినిదలచి॥ అష్టదిక్పాలకులుయమరాదిదేవతులు। శం కరులుపదకొండ్రుచంద్రభాస్కరులు॥ ద్వాదశాదిత్యులునుతగనవబ్రహ్మ లును। పదునాల్గుభువనములుపద్మజాండములు ॥ అరయత్రేతాగ్నులును అంబుధులుకులగిరులు। విష్ణుమూర్తియుబ్రహ్మవిశ్వనాయకుడు॥గనుపిం చిలొక్కపెట్టునసుజ్వలంబుగా।జూచిభయమునుబొందెనుగవైరియప్పుడు॥

సురవైరిభయపడెనుతరుణిజానకిదేవి॥ మరియుమరియునుయనలశరవృష్టి
గురిసె॥ దనుజుడతిభీతుడై వెనుకవెనుకకుబోన। దీకొల్పెబాణములుతెరి
పిలేకుండ॥ శారీరమంతయునుజర్ఝరీకృతమాయె। పెనుకాల్వలై పా
రెదనుజరక్తంబు॥ మరికొన్నిబాణములబరపిసీతాదేవి। వెలయదానవు
నూరువిల్లుతెగటార్చి॥ దానవునిమకుటములుధరగూలిరాలంగ। కొన్ని
శరములుబరపెకొమ్మతానపుడు॥ నిచ్ఛేష్టుడై దైత్యునిలచిగనుగొనుచుం
డె॥ దనుజదేహముదూలఘునశరములేసె॥ ఎచ్చోటజూచినాఅచ్చోట
తనకాల। మృత్యువై గనుపించెముదితదైత్యునకు॥ భయపడుచుదానవు
డుపలుదెరంగులజూడ। నంపవెల్లినిముంచెనపుడుమహాలక్ష్మి॥ తనకుమ
రణమునిజంబనిదానవుడుమహా। కంపమునుబొందుచునుకటకటాయను
చు॥ తనుగానదికేడదియనుచుపలుబాములను। మతిగుందిరథముపై చ
తికిలనుబడియె॥ చతికిలంబడిబలువిచారంబుతోనున్న। దనుజునొవ్వగనే
సెనసలబాణములు॥ ఎడలేకరక్తంబుయొడలంతయునుదడసి। కుపితుడై
జేగురుకొండవలెనుండె॥ మరియుఘోరాస్త్రములుతెరపిలేకుండంగ।బ
రిపెజానకిభయంకరరూపమునను॥ హానభోంతరములనుబొదవిమంటలు
వెలయ। జనుదెంచెబాణములుదనుజుపైబొదవె॥ మర్మములుకంఠములు
మరికపాలముదూసి। పోయిశరములుసీతపాదిలోనుజేరె॥ తూటులై మే
నంతదూసిసర్వాంగములు। రక్తధారలువెడలెరాక్షసేశునకు॥ శూరత్వ
మెడబాసిసొమ్మసిలిరాక్షసుడు। పరవశుండై మూర్ఛబడెరథంబందు॥ ర
థముపై సొమ్మసిలిరాక్షసుడుమూర్ఛిల్ల। గనుగొనుచుసూతుండు కడుభ
యంబునను॥ హాదానవాయంచునతివిలాపమునొంది। గొనిపోయెదూ
రంబుదనుజేశురథము॥ వెనుకదిరుగుచుసీతగనుగొనుచుభయపడుచు।
దూరంబుగారథముదోలుకొనిపోయె॥ చాలనెత్తురువరదనేలంతయునుద
డసి। పెనుకాల్వలై పారెదనుజరక్తంబు॥ పరవశుండై మూర్ఛబడిరాక్ష

నేశ్వరుడు। గొంతసేపుకుదెలసిగుండెలవయుచును। నలుదిక్కులనుజూచి
బలువగలబొందుచును। కనకమణిరథముపై తనులేచినిలిచె ॥ నిలచితన
కంఠములగలహారతతులెల్ల। సవరించుకొనుచుతనసారథితోబలికె ॥ నా
బాణసారంబునాభుజబలిమియును। నాదుజవసత్వములునాప్రతాపంబు॥
తేటగానీపిన్ననాటనుండెరుగుదువు। దురములోరథమేలతొలగితెచ్చితి
వి ॥ రిపులునవ్వంగనాకపకీర్తిరంజిల్ల। తొలగితెస్తివిరథముకొలదిదెలి
యకను ॥ అష్టదిక్పతులతోనమరాదిసురలతో। దురమొనర్చితినిముం
దెరుగవానీవు॥ ఎరిగినారథమేలమరలించితెచ్చితివి। తగునమాతలినీకు
వగుబాటుపనులు॥ అనినవినిసూతుండుహస్తములుజోడించి। వినుమురా
జేంద్రనావిన్నపంబొకటి॥ ముందనేకముయుద్ధములునీవుజేసితివి। నీకుసా
రథినగుచునేనుజూచితిని ॥ ఇంతబెడిదంబైనయుద్ధంబుగనలేదు । పరవ
శంబై నీవుధరవ్రాలలేదు॥ సురలుమెచ్చంగరఘువరునిభార్యాసీత। ఘన
విశిఖములచేదునుమాడివైచె॥ శల్యములుదుల్లగనుసాహసంబెడదూలి।
పరవశంబైరథముపైవ్రాలినావు ॥ అట్టియాపదవేళ నచటరథముంచం
గ। ధర్మమాయంబైనదనుజనాయకుడ ॥ బవరంబులోజాలభయమ్ముజెం
దినవేళ। కత్తిమరచినవేళకనుమూయువేళ ॥ వెరచివైరికితనవెన్నుజూ
పినవేళ। తగనిసంగతివచ్చునగుబాటువేళ ॥ కావుమనిరిపునెదుటగడ్డిగర
చినవేళ। పరవశంబునమూర్ఛబడియున్నవేళ॥ సారథులగువారుదూరం
బునకురథము। తొలగికొనిపోవుటలుబలుధర్మచయము ॥ బాణపీడితుడ
వై మేనుమరచినవేళ। దురములోరథమునేతొలగదెచ్చితిని ॥ రథము
తొలగించుమనిరాత్రిచరనీవు। నాకుజెప్పగలేదునీకేమిహాని॥ ఇపుడుసం
గరమునకునేగవచ్చునుమరలి। పరమాయువునుబొందిపగగెలువవచ్చు॥
అనుచుసూతుండిట్లుతనతోడబలికితే। సంతోషమునుబొందిశతకంఠుడ
పుడు॥ తనకంఠమందున్నకనకమణిహారంబు। తీసిసూతునిమెడనువేసిమో

దమున॥ మరికొన్ని వస్తువులు మక్కువతో నిచ్చి। తనసూతుతో బలికెదను
కీనాయకుఁడు ॥ నీవు చెప్పినమాట నిజమాయి సూతుడా। యింతబెడిదపు
యుద్ధమెన్నడెరుగనుగ॥ ప్రాణములతో నేను బ్రతికివచ్చే దేమి। కనుపించ
దాయెనా కాంతముందరను॥ జానకీదేవితో చలరేగియుద్ధంబు। సలుపశ
క్యముగాదు చాలునీవేళ॥ ఈ వేళమనపురముకే తెంచియుదయమున। వ
చ్చిగూల్పగవచ్చు వైరిసంఘముల ॥ త్వరమీదపోనిమ్ము పరువడినిమనర
థము। అనినసూతుడుమరల్చెనుదివ్యరథము॥ అదుగో రాఘవుడే అడ్డం
బుగావచ్చె। ననిపలికిచూచుచునన్నిదిక్కులను॥

శతముఖుడు తిరుగపురమునకు బోవుట.

ఇదుగో చంపగవచ్చె నేమిజేతునటంచు। కంపమునదానవుడుకలు
వరించెనుగ॥ ముదితసీతాదేవిముందరదుగో వచ్చె। శరము వేసెనటంచు
మరిజాలిబొందె॥ ముదితలదుగో కాలమృత్యువై ఆగ్నేయ। బాణము వేసె
ననిబలు మొఱ్ఱలిడును॥ ఏదిదిక్కనంచు నేదిసాధనమంచు। పలువిధంబు

లచేతపలువరించుచును॥ జ్యోతిస్స్వరూపంబుజూపించెజానకి। తనకుగనపడెనంచుతహతహలుబొందు॥ వెనుకమూరుగసీతఘనశరముతేసెనని। కలవరింపుచుచాలకటకటాయనుచు॥ మరణంబుసిద్ధమనిమదినిశ్చయించుకొని। చేరెతననగరంబుక్రూరరాక్షసుడు॥ తనపురంబునకేగిదనుజులజూచుటకు। సిగ్గునొందుచుమదినిచిన్నబోవుచును॥ అంతఃపురముకేగిఅతివిలపించుచును। సెజ్జపైతానపుడుశయనమొందెనుగా॥ మతివిహీనతనొందిశతకంఠుడొక్కడే। రథమెక్కివచ్చెననిరాక్షసస్త్రీలు॥ గనివేగమునవచ్చికన్నీరునించుచును। సారథిజూడగాంచిసఖియలిట్లనిరి॥ శతకంఠుడొక్కడేచనుదెంచెపురమునకు। పదిమందిమంత్రికోవిదులేరివెంట॥ ఏలరాక్షసవర్గమేలరారైతిరగ। అడుగవారలతోడననియెసూతుండు॥ ఏమిచెప్పుదుమువోభామినీమణులార। తల్లడంబుననోటతడిలేదుదెలుప॥ జానకీనాయకుడుజగదేకవీరుండు। సకలరాక్షసబలమునరిపుచ్చినాడు॥ మనపురంబునగలుగుదనుజావళులనెల్ల। నేకశరమునగూలనేసెరాఘవుడు॥ కడుమంత్రిపుంగవులుఘనమైనసరదార్లు। మానవేంద్రునిచేతమడిసిపోయిరిగ॥ ముప్పదక్షోహిణులుమూలబలములుగూలె। చతురంగబలములుసమసెసర్వంబు॥ కడుద్రోణశైలంబుకాపులుండినయట్టి। కోటిదనుజావళులుగూలినారచట॥ అఖిలరాక్షసవర్గమణగెరణభూమిలో। వారిలోనొకరైనవచ్చేదిలేదు॥ వత్తురనుచునువట్టివార్తలెటుజెప్పుదును। దనుజావళులయాశమనకికనులేదు॥ అనుచుసారథితమకునఖిలంబుదెలుపంగ। వనితలందరుఘొలుమనియేడ్చిరపుడు॥

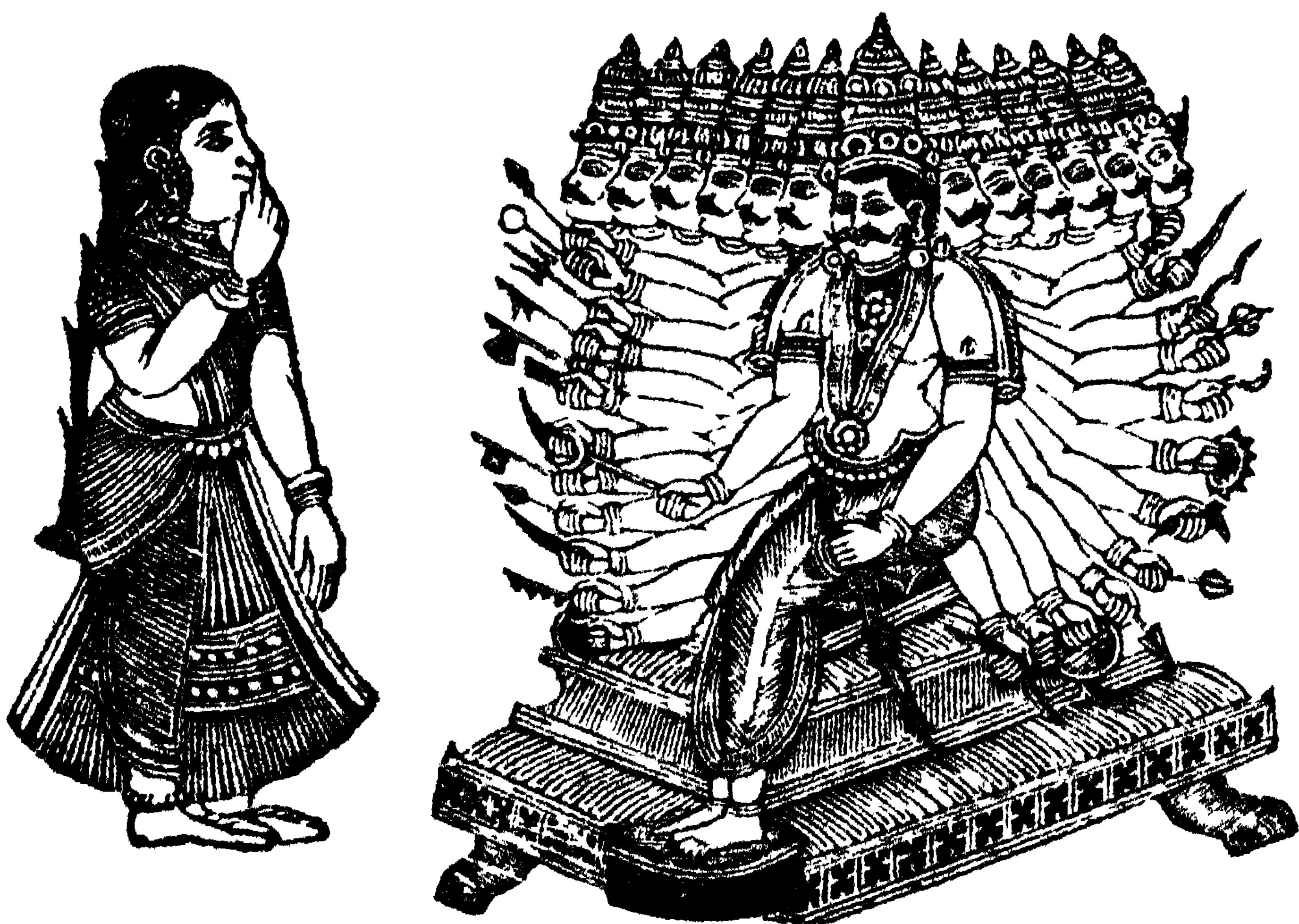
రాక్షసస్త్రీలు భర్తలచావులకు దుఃఖించుట.

పతులదలచుచు కొందరతిదుఃఖముఖులైరి। హితులదలచుచుకొందరేడ్చుచుండిరిగ॥ తగుబంధువులదలచివగచిరికొందరును। కొదువవారలదలచికొందరేడ్చిరిగ॥ పురమునలుదిక్కులనుతెరిపిలేకుండంగ।

శోకంబుబెనగొనిరినుదతులందరును ॥ ఏవీధిజూచినాయేదిక్కుజూచినా।
అల్లకల్లోలమైతల్లడించిరిగ॥ కొమ్మలందరుసేయుఘోరశోకరవంబు। ప్ర
శయకాలమునాటిపగిదిదోచెనుగ ॥ అందుకొందరునతులుఅమరమూర్ఛ
లుగట్టి। తలపోసిరొకకొంతతల్లడంబుగను ॥ ఏమియీశతకంఠుడింతతెలిసి
నవాడు। మూఢచిత్తుడుశుద్ధమూర్ఖమానసుడు ॥ తనవారలైనరావణకుం
భకర్ణాది। దనుజహరణముసలిపెదశరథసుతుండు॥ అట్టిమహాసీయుతోన
సమానవైరంబు। నేలగైకొనియెతానెరిగిసర్వంబు ॥ ఆదినారాయణుం
డారాఘవుండనుచు। మగువసీతాదేవిమహాలక్ష్మియనుచు॥ తల్లిపలువిధ
ములనుతినతోడజెప్పంగ। చెనటిదానవుడేమిచెవిబట్టడాయె॥ దశరథశా
ముతోతగనివైరమునిలిపి। నిఖిలబలములజంపెనిష్కారణముగ ॥ బలు
వైభవమువిూరిభాసిల్లునగరంబు। బలులనందరిజంపిపాడుజేసెనుగ ॥ బ
లుగర్వమునుబొంది ప్రల్లదంబులుబల్కి। పాతకుడువీడైనబ్రతికేదిలేదు॥
కళలదీపించునెక్కడజూడపురమెల్ల। నటువంటిపురమెల్లనబ్ధిగల్పెనుగ॥పు
రవాసులకునింకశైరవేదిబ్రతుకేది। గతియేదిక్మతియేదిమతిదలంపగను॥
తలచుకొంటేగుండెనిలువదెవ్వారలకు। భరియింతుమెట్లుయీపురములో
పలను॥ దుర్మార్గచిత్తుండుదుశ్శీలవంతుండు। పరమచండాలుండుపాతకుడు
వీడు॥ వైకుంఠవాసుతోవాదంబుదలపెట్టి। సకలబలములనిపుడుచల్లార్చి
నాడు॥ తగదంచుపలుమారుతల్లివలదనిచెప్ప। వినడాయెమాటగైకొన
డాయెవీడు॥ చెడుబుద్ధిచేనగ్నివడిగట్టుకుంటేను। కాలిపోడాయెంతఘను
డైనగాని॥ అగ్నివడిగట్టినట్లారాఘవునితోడ। పగబూనినాడుయీపాప
కర్ముండు॥ పాతకుండీవేళపారిరాకుంటేను। సీతామహాదేవిచేతగూలును
గ॥ రేపైనతప్పదీపాపాత్ముమరణంబు। ఐాసగనిప్పటికైనబుద్ధిలేదేమి॥ ఇ
టువిూదబుద్ధివస్తేమిరాకుంటేమి। మనభర్తలందరునుమంటగలిసిరిగ॥ ఎ
ట్లుభరించెదముయేలాగుబ్రతుకుదుము। యేదారియేతెరవుయేదిదిక్కిక
ను॥ పతిలేనికాంతలకుబ్రతుకేలసుఖమేల। చెలగుభాగ్యములేలజీవనము
లేల॥ కలిమేలబలిమేలఘనవిలాసములేల। పుడమిసౌఖ్యములేలకడుసంప
దేల॥ పెళ్లిళ్లువ్రతములకుపేరంటములయందు । విధవాంగనామణులనే

మిజూడరుగ॥ కడు ఘోరదుఃఖాబ్ధిబడిమునుంగినకంటె। నగ్నిలోబడఁబాయునన్నికర్మములు॥ పతిలేనికాంతలకు గతిలేదుగాయనుచు। పెద్దలందరుగూడి పెళ్ళిసేయుదురు॥ పతినియెడబాసి తేసతికిదోషంబనిరి। పతినియెడబాసి తేనతిదోషమనిరి॥ వెలయంగకళ్యాణవేదిపై నిద్దరికి। బ్రహ్మముడివేసెదరుబాయరాదనుచు॥ నేసప్రాలొకరొకరిచేతులో బోయించి। బాసజేయించెదరుబాయరాదనుచు॥ పతిసతులనిద్దరికి బాసజేయించెదరు। తగనొక్కరినియొకరుతప్పరాదనుచు॥ అదిబాసయుని తెలియకరయపతులనుబాసి। బ్రతుకు భ్రమనొందెదరుపాపిష్టిప్రజలు॥ పతిబాసిదుఃఖమునబ్రతికియుండినకంటె। సహగమనమే మేలుసతులకందరికి॥ ఎగ్గులుబొందుచునుయిలనుబ్రతికినకంటె। నగ్నిలోబడబాయునన్నికర్మములు॥ అగ్నిలోబడకుండసవనిలోబ్రతికింటె। తుదనుయమగుండములుదార్లించుయముడు॥ ఆనిగోలుగోలునను అతివలందరుచాల। విలపించుచుండగావిని చిత్రగంధి॥

చిత్రగంధి కొడుకుకు బుద్ధిచెప్పట.

విభ్రాంతురాలగుచు వెలదులందరిజూచి। శోకమునుశెనగొనుచును దతీలలామ॥ కటకటాహోయింతగతివచ్చెనాయనుచు। వరదలై కన్నీరు

దొరుగనేడ్చుచును॥ సెజ్జపై బొరలుయాశతకంఠుబాడగాంచి। తనచేతు
లినువానితనువెల్లనిమిరి॥ నెత్తురంతటమేనుండిపంకంబుగా। తనచేతు
లంటంగతరుణిదుఃఖించె॥ దేహమంతటచాలతెలిపిలేకుండంగ। అమ్మువి
రిగినగాంచిఆత్మజనిజూచి॥ తనగుండెమోదుకొనితరుణీలలామంబు। తన
యునిమొగముపై తాజేర్చిపలికె॥ కొడుకనేపలుమారుకూడదనివైరం
బు। మానుమనిచెప్పినామానవైతివిగ॥ ఆయమ్మసీతమ్మఅదియెక్కడలు
గునో। అచ్చోటనిర్మలమానుసర్వంబు॥ సఖియసీతమ్మయెచ్చటకరుణ
జూచునో। అచ్చోటనేనిత్యకళ్యాణవృద్ధి॥ ఆయమ్మమాయకుహరిహరబ్ర
హ్మలును। వెలయప్రకాశింపవెరచియుండుదురు॥ భూనభశ్శైలములు
భూరివారాసులును। సరవిగాజంగమస్థావరంబులును॥ జంతుజాలంబులు
నుసర్వపిపీలిక। సంగమంబులుగలుగుజగములన్నియును॥ పద్మజాండంబు
లనుపరగబుట్టించును। కినుకసన్నిటిబట్టినట్టజేయుచును॥ ఆమహాశక్తితా
నమరియుండునుఆది। మధ్యాంతరహితయైమహిమమీరుచును॥ సీతగా
దదిమహాచిద్రూపమదిగాని। సామాన్యతయుగాదుసాధ్వియాయమ్మ॥ నా
తిచేతనుభవన్నాశంబుసిద్ధించు। వసితతోడుతనీకువైరంబువలదు॥ పుత్ర
మిత్రకళత్రభూరిసముదాయముల। బ్రతుకజూచుటకునీభావమందుంటె॥
రఘువరునిశరణొందిరక్షించుమనియతని। పాదారవిందములబడినరక్షిం
చు॥ తల్లిదండ్రివిధాతదైవంబునీవెయని। ఆరాముశరణొందుమతడుర
క్షించు॥ అక్షయంబుగనిన్నురక్షించునాతండు। వివరముగనామాటవిను
మునాతండ్రి॥ పసిబాలకుడుకుర్రపడుచునీకొమరుండు। నిజమార్గశీలుం
డునీలకేతుండు॥ కపటమెరుగనివాడుకడుబుద్ధివంతుండు। పాపమెరుగని
వాడుబాలకుడువాడు॥ చదువుకుంటున్నాడుసకలశాస్త్రములెల్ల। పర
మభక్తుండతడుప్రహ్లాదురీతి॥ సమరంబేలాటిదోసామువేలాటిదో। యెన్న
డాచందంబుయెరిగుండలేదు॥ నిజముదప్పనివాడునీముద్దుపసిబాల। పాప

మెరుగడువాడుపరమసాధుండు॥ పసిబాలకునినైనఁబ్రతికించివంశంబు। న
భివృద్ధినొందించుమహాత్ముఁ జానీవు॥ పరమసాధువునీదుభార్యసద్గుణశాలి। ఘ
నవ్రతంబులుచేసిగనెనుక్కసుతుని ॥ దానిసరికాంతలీధరణిలోపలలేరు।
దోషమెరుగదుయామెదొడ్డయిల్లాలు॥ అందరినివిడఁద్రొక్కిఆశలన్నియు
విరచి। బలుయుద్ధభూమిలోఁబడదలంచితివి॥ ఎంతచెప్పినగానిమంతనంబు
నసీవు। వినవునామాటగైకొనవేమికొమర॥ అనితల్లివిలపింపకినుకతోశ
తముఖుఁడు। తల్లితోఁడుతబలికధైర్యంబువెలయ॥ ఓతల్లినీవిట్లుశోదార్చ
బనిలేదు। వినముచెప్పెదముయీవివరమంతయును॥ నేనుకోపంబాదువ
భానుఁడైననుగాని। పూనియండయుగాయఁబొదలివెరచునుగ॥ వలసినప్పు
డెగాన్నివలసియెచ్చుటనైన। చెలరేగియనలంబువెలుఁగవెరచునుగ॥ అఖి
లజీవులనణఁచుయముఁడునాముందటను। కొలువుగాఁడైయుండుచలమెల్ల
విడచి॥ మృత్యువకుమృత్యువై మెలగుచుందును నేను। ఇలలోననాకం
టెబలశాలులెవరు॥ చెలఁగునాప్రఖ్యాతిశివుఁయందునులేదు। నాతిగెలు
వంగలడెనన్నురణమందు॥ రేపుశత్రులబట్టియేపెల్లదూలించి। వత్తునిం
టికినేనువైభవంబునను॥ కాకుంటెసీతచేగడతేరిపోయెదను। గానిశరణ
నుమాటనానోటరాదు॥ మునులనందరిబాధనొనరించఫిర్యాదు। గావిం
చితెప్పిస్త్రీఘ్నునిరాఘవుని॥ రప్పించియతనితోరణముసేయగలేక। శర
ణంటెనవ్వరాజగతిజనులెల్ల॥ నగుబాటుపనిజేసిజగతిబ్రతికినకంటె। మ
రణమొందుటనాకుమంచిదనితోచె॥ కలనైనశరణన్నపలుకునోటనురా
దు। హీనవృత్తికిమనంబెన్నఁడునుజొరదు ॥ సకలజనములనెల్లసమరంబు
పాల్జేసి। బ్రతుకుపై నేనాశపడుటలేమిఘనము ॥ చిరకాలమెవ్వరునుధర
ణిలోనుండెదిరు। ధైర్యంబువిడనాడఁతగదెంతయైన॥ ధైర్యమునపోరాడి
తరుణిబరిమార్చెదను। బరిమార్పలేకున్నధరణిగూలెదను॥ కానిరెండో
మాటకలనైననానోట। రాదుహీనతకొప్పబోదునామనసు॥ పొంకమైన

ప్రతాపలంకానివాసులగు। బలులనందరిజంపిబ్రతుకెట్లుదలతు॥ నాయొక్కమార్గంబునటనసర్వము దెలసి। తల్లినీవిటులాడధర్మమానిను॥ చాలపసిబాలకుడునీలకేతునిడాసి। పోషించుకోనీవుపుత్రకునిరీతి॥ అనగమనమునబుద్ధిగానకుండగుణవతీ। పరమసాధువుబోధపగమమాయమ్మ॥మారుజెప్పగబోకుమాతల్లినీమాట। శాఖలాగనుపించుతప్పకుండగను॥ బ్రహ్మావరములునేలపాలై వకాలమున।బ్రతుకుపై నేనాశబడుటేమిసుఖము॥ అనితల్లివీడ్కొల్పిఅసురనాయకుడంత। నెలతఱోసారాత్రినిద్రబొందెనుగ॥ రణములోరఘువరుడువనితసీతాదేవి। నేమరంబుగనిమహాసంతోషమొదవె॥ ఆశ్చర్యమానసుండై రామభూవరుడు। హనుమంతుగాంచియిట్లనిమోదమున॥ కంటివాహనుమదాకలకంఠిశుకవాణి। సీతామహాదేవిసేయుయుద్ధంబు॥ పుష్పంబులరచేతపూననేరనికొమ్మ। ఘోరశరములుబూననేరీతినేర్చె॥ చిలుకపలుకులకుబిట్టులుకుకాంతామణి॥ యిలవెల్లభీతిల్లనేరీతినార్చె॥ ననుదప్పపరులనెన్నడుచూడనేరదీ। యింతిపగతులనడుమనెటునిల్వనేర్చె॥ బిసబిసనునడువంగనసియాడుకలకంఠి। యిట్లుయుద్ధము జేయనెట్లునేర్చెనుగ॥ పటికంపుసోపానపఙ్క్తినిల్వగలేని।పూబోణినీయొక్క భుజమునెటునిల్చె॥ అనుచుశ్రీరాఘవుండద్భుతహర్షమున। వెలయజానకిపై నివేడ్కమీరుచును॥ పలుమారుసీతచెక్కిలిబట్టిముద్దాడి। వెలదిసమరంబున విభ్రాంతిగొనుచు॥ హనుమంతుభుజములందతివసీతయుదాను। నిలిచియుండిరిమహాబలిమితేజమున॥ హనుమంతుపైనిలచిఆరాఘవేశ్వరుడు। కపిబలమంతయునుకనులజూచెనుగ॥ పోకపోలుగానుమూకమూకలుగాను। కుప్పలై బడియుండ్రిఘోరబలుతెల్ల॥ఎదిక్కుజూచినామెడతెరిపిలేకుండ। బడిరికపిబలమెల్లబహువిధంబులను॥ తమమూలబలమంతతగరాజ్యబలమంత। కుప్పకుప్పలుగానుకూలియుండిరిగ॥ కడువిభీషణుబలముబెడుగొండలవిధాన। కూలియుండెరినేలకో

రాముడు మృతసేనలజూచి దుఃఖించుట.

టానకోట్లు॥ జాలిగొనిరఘువరుడుసకలబలములనపుడు। కన్నులనుబాడ
గాంచికటకటాయనుచు॥ ననునమ్మివీరెల్లజనుదెంచిదైత్యుచే। మడిసిపో
యిరిగదామాటలోననుచు॥ చప్పన్నదేశములజననాయకులజూచి। కను
లవ్రశులుదొరుగకటకటాయనుచు॥ తనప్రమోలబడియున్నతమ్ములనుబా
డగాంచి॥ మదిశోకమునగుందిమానవేశ్వరుడు॥ లవకుశులజయవిజయు
లనుగాంచిదుఃఖించు। పట్టజాలగలేకపద్మలోచనుడు॥ పలుమారుశోకిం

పప్రాణనాయకుజూచి। కలకంఠిజానకీకాంతయిట్లనియె॥ సకలలోకేశ్వరా
జలజాతలోచన। కాకుత్స్థకులదీపకౌసల్యతనయ॥ ఆర్తసంరక్షకాఆదినా
రాయణా। పంకజాక్షాపరబ్రహ్మస్వరూప ॥ సర్వజ్ఞులగుమీరుసకలధర్మ
ములెరిగి। తగునవగవగమీకుదశరథరామ॥సంసారములుమాయజాయ
పిల్లలుమాయ। నిజముగాభావిస్తెనిఖిలంబుమాయ॥ తనయులెక్కడివా
రుతమ్ములెక్కడివారు। ఇదిమాయజాలంబుయెఱుగరామీరు॥ మాయజా
లంబునకుమదినిట్లువగవంగ। మీకుఁదగునాసర్వలోకనాయకుఁడ ॥ నిత్య
మేమియుగాదునీమాయసర్వంబు। నీమాయలోమహిమనీవెయెఱుగుదు
వు ॥ నరునివలెతమరిట్లువెరగొందధర్మమా। గనుగొనుడిసర్వంబుజ్ఞాన
మూలమున॥ జ్ఞానమూలంబుగాగనుగొంటిరామీరు। అఖిలంబుమిధ్య
గానగుపడునుస్వామి ॥ మిధ్యపదవులకింతమీరువగవగనేల। పరమాత్మ
లోకేశపంకజాతాక్ష॥ అనిప్రాణనాయకునితనుచాలనూరార్చి। కడుసమ
స్తముదెలిపెజ్ఞానమూలమున॥ మానవేంద్రుడురాముజ్ఞానమునబరికించి।
నెలతదెలిపినరీతినిశ్చయంబనుచు॥ భండనములోగూలిపడియున్నవారి
లో। బలులెవ్వారైనబ్రతికిరందురనుచు॥ బవరభూములువెదుకపని
బూనిరఘువరుడు। వెదుకజొచ్చెనుసకలయోధవీరులను॥ తనవధూమణి
యునుతానుహనుమంతుండు। నన్నిదిక్కులకరగియరసిశోధించి॥ వెద
కుచురాగవిభీషణుండచ్చోట। కులగిరీంద్రమురీతిగూలియుండెనుగా॥కని
రాఘవేశ్వరుడుకనికరమురంజిల్ల। నతనిదగ్గరనిలచిఅరసిశోధించి॥ ఉర
ముగాడినశక్తిశరముసయ్యనదీసి। విరిచిపారగవేసెనరవరోత్తముడు॥బం
ధనములూడుటకుబలిమంత్రమొనరించి। ఘనముమీరంగనాతనిమూ
ర్ఛదెలిపె॥ తెలిసివిభీషణుడుధీరాత్ముడైనిలచి। వందనంబులుజేసెవారిక
వ్వేళ॥ హనుమద్విభీషణులుఆరాఘవేశ్వరులు। బవరభూములువెదుకప
నిబూనియపుడు॥ విలవిల్లుదీపములువెలిగించికపివరుల। జూచుచుబలుగ

తులశోధించిరఘుడు ॥ చనుదెంచుచుండంగ ఘనుడుభల్లూకపతి । బహు కాలములవేత్తబడియుండెనచట॥

రాముడు జాంబవంతుని లేవనెత్తుట.

ఆంజనేయునిమాటయాలించిజాంబవుడు । హనుమంతుడనితలచి తనమనంబునను ॥ అతిపీలస్వరము చేహనుమంతునింబిలచె । వినివాయు నందనుడుజనిఘొదగ్గిరకు॥ అతనికన్నులజూచిఅతిగౌరవము జేసి। బలుభ క్తిమీరంగబలికెజాంబవుడు ॥ హనుమదాహ్వయుడరామావనీనాథుం డు। వదిలమాయాతనిభార్య సేమంబ ॥ అతనితమ్ములుపుత్రులందరు సేమ మా। మగుణపుత్రుడువిభీషణుడు సేమంబా॥ భానుసుతుడందరుబ్రతికియు న్నారుగా। నిన్నుగనిబ్రతికితిని నేనుపవనజుడా॥ కనులశరములునూర్లుగా డియున్నవికనులు । దెరవశక్యముగాదు తెరిపేమిలేదు ॥ చెవులలోబాణ ములు జెందియున్నవి వేలు। వివశత్వమునుబొందివినరావు చెవులు ॥ తెరిపి లేకుండంగశరములంతటగాడి । విరిగియున్నవిమేన వేలకొలదిగను ॥ దే హంబుమరణసందేహంబుననుబొంది।పరవశత్వము నొందిపడితినిచోట॥ లోలతనుమాట్లాడనాలుకరాదుగా । తడిలేదునోటిలోబడదు లేచినను। అరయసర్వాంగములవిరిగిబాణములుండె। అవిదీసిరక్షించుహనుమంత నన్ను॥ నీకటాక్షంబు చే నేనుజీవించెదను । పుణ్యమబ్బును నీకుపుడమిలో వలను॥ అనిపలుకుచుండంగనంతలోశ్రీరాము । కరుణారంజిల్లంగగని వేగ వచ్చె॥ వచ్చియాతనిజూచివరకరుణారంజిల్ల । నతనితోడుతనిట్టులనియెశ్రీ రాము॥ భయపడకుజాంబవాబహుకాలములవేత్త। వచ్చితిని నేనురఘు మముడనీకడకు॥ అనిమేనవిరిగియున్నస్నిశరములుదీసి। విరిచిపారగవేసెన రనాయకుండు॥ హస్తస్పర్శ చేతనతనిదేహంబంత। నలరింపజాంబవుండె లమిజెన్నొందె ॥ ఎలమిజెన్నొందుచునుయినకులాధిపుపాద । పద్మముల బ్రణమిల్లెబలుడుజాంబవుడు॥ ప్రణమిల్లియున్నట్టిభల్లూకనాయకుని। కర

ములచేనత్త్రౌకములలోచనుడు॥ ఆదరంబునజేర్చిఅతడుతానునువిభీ। ష
ణుడుహనుమంతుండుతనవధూమణియు॥ మరియుపరికింపుచునుమార్గము
నజనుదేర। కడువింతరణభూమిగానబడుచుండె॥ పర్వతంబులలాగుబడి
నేలగూలిన। గజకోట్లుమేఘములకరణినుండెనుగ॥ మోకాలుబంటుగా
నేకమైయుండందు। గనుపట్టుమెదడుపంకంబుగానుండె॥ మహినిండబడి
యున్నమాంసఖండములెల్ల। నింద్రచాపములుగానెనయుచుండెనుగ॥
కడుహాహాకృతులు మేఘగర్జితముగానుండె। శరపరంపర ఘోరవర్షమై
యుండె॥ వర్షకాలమురీతివారినేత్రంబులకు। గనిపించెనప్పుడాకడుయుద్ధ
భూమి॥ శతకంఠుడారాత్రిసతితానునిద్రించి। యుదయమునమేల్కాంచి
యుద్ధోద్యుడగుచు॥ దశరథశ్రీసాయుధాధారుడై మహా। విలయకాలాంత
కునివిధముమీరుచును॥ బలురథముపైనెక్కిభైరవునిచందమున। ఘను
డుశతకంఠుండుతనపురమువెడలె॥

శతకంఠుని గొప్పయుద్ధము.

దుశ్శకునములుచాలతొల్లివలెగనపడగ। గణనసేయకమహాగ
ర్వాంధుడగుచు॥ యముఃరీతిగవచ్చెనేమిచెప్పుదువాని। తామసముభు
జబలిమిధైర్యసాహసము॥ పిడుగుపాటునవచ్చెబెడిదంబులుప్పతిల। తన
నూరుమొగములనుపెనుమంటలెగయ॥ ఘోరమునబాడగాంచిశ్రీరాఘ
వునిదేవి। విల్లునమ్ములుదాల్చెవిభునాజ్ఞగొనుచు॥ కల్పాంతకునిరీతిఘనుడు
శతకంఠుండు। రాముదేవునిడాసెభీమశౌర్యమున॥ డాసిపటుబాణములు
వేసిఘోరాకృతిని। సింహధాటీజేసిచెలగిరాక్షసుడు॥ ఘనసర్పములరీతి
పెనగొనుచుబాణములు। పెనుమంటలెగయుచునుజెయె ఘోరముగ॥
గనిజానకీదేవితనవిల్లుచేనంది। గుణమెక్కుబెట్టిటంకృతులొప్పజేసె॥గు
ణరవధ్వనులచేగూలెకులశైలములు। కలగెసప్తాంబుధులు తలపోసెబ్ర
హ్మ॥ గరుడకిన్నరయక్షగంధర్వచారణ। సురసిద్ధసాధ్యులంబరమునందు

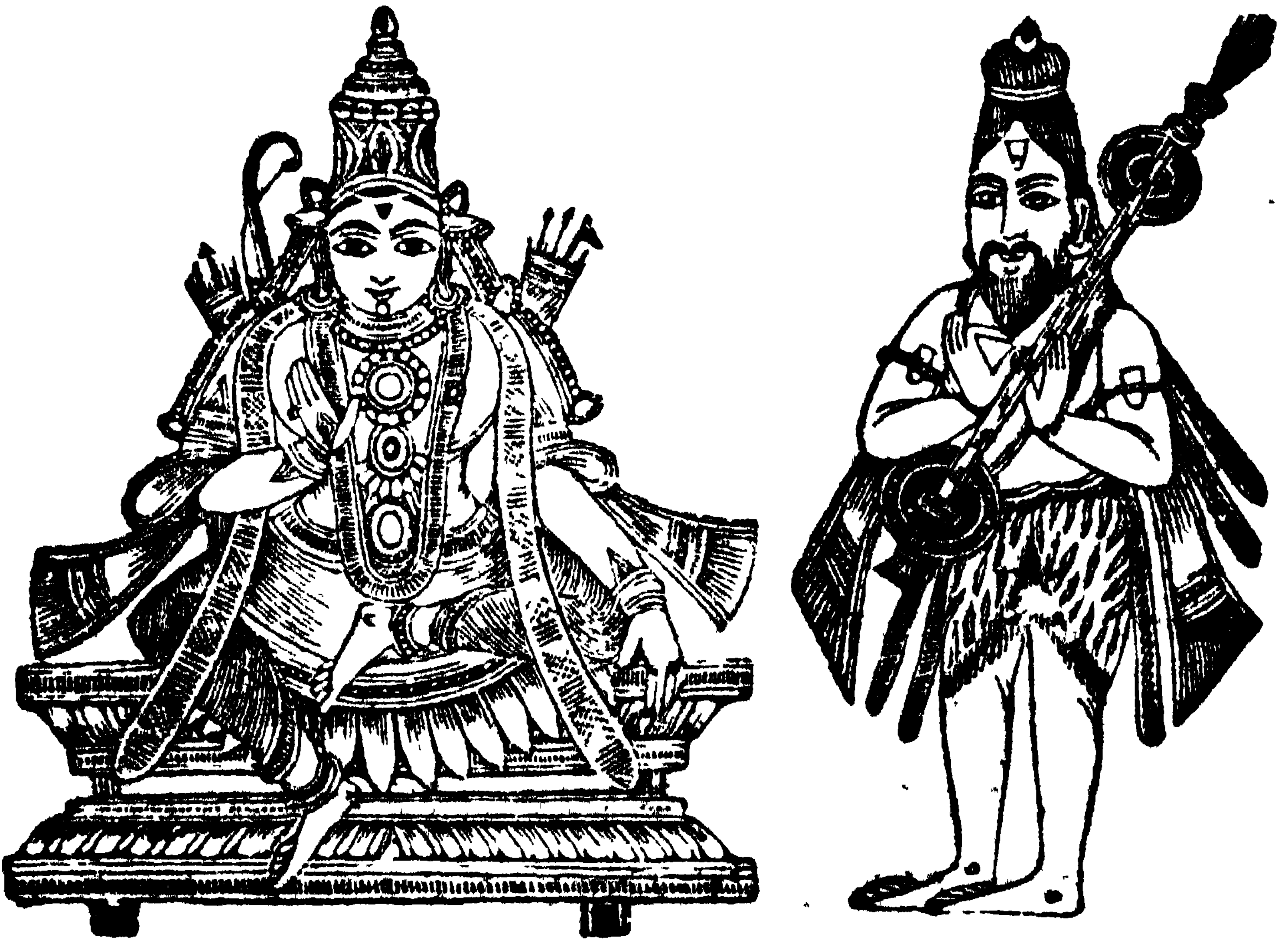
సను॥ వనితసీతాదేవిబాణసంధానంబు । బలముదోర్గర్వంబుప్రతిభాష
ణములు ॥ నిలచిమాచుచునుండెనిఖిలదేవతలపుడు । ఆశ్చర్యవ్యాప్తృదయు
లై అధ్రమందుండ్రి॥ ఘోరశరములబరపశ్రీరాఘవులదేవి । దనుమహా
డువేగమునఘనశరంబూని॥ వానిచాపములన్నివసుధపైబడగూల్చి। చీ
కాకుబడజేసెభీకరంబుగను॥ చాపముల్ దూలుటకుకోపించిశతముఖుడు॥
కలకంఠిసీతపైకనులెఱ్ఱజేసె॥ కనులెఱ్ఱగాజేసికంఠీరవమురీతి। మరికొన్ని
విళ్లందిమహిమమీరుచును॥ మరికొన్నివిళ్లందితరుణిజానకిపైని । బరపె
పటుబాణములుతెరిపిలేకుండ॥ అవియెల్లఖండించిఆరాఘవులదేవి। ఘో
రవిశిఖావళుల్ నూరుదాడిగేసె ॥ రక్కసునిమకుటములురాలినేలనుగూ
లె। దనుజబాణములన్నితునియలైపడియె ॥ దనుజతేజోరూపమునుగూ
లిపోవంగ । సర్వబాణములేసెజానకీరమణి ॥ వెలయమంటలుగ్రమ్మవిష
ములుగ్రక్కుచును। శరములుద్ధతినిశాచరునిబాదవెనుగ ॥ దనుజతేజో
రూపమునువేగసరిపుచ్చి । ముదితసీతాదేవిపాదిజేశెశరము ॥ చాపము
ల్మకుటముల్సర్వతేజముదూలి। బలుడుశతకంఠుండుబలుకోపమొదవి॥ క
నులెఱ్ఱగాజేసిగదచేతబట్టుకొని। వీరహాంకృతిబూనివిసరెరాక్షసుడు॥ ది
వ్యబాణంబేసిసవ్యముగమహాలక్ష్మి । గదదగ్ధమొనరించెఘడియలోపల
ను ॥ గదదగ్ధమొనరింపకాలాంతకునిరీతి । హుంకారుడైయపుడుఅసురవ
ల్లభుడు ॥ సురలుబెగడొందంగశూలంబుచేబట్టి । దనరకంఠీరవధ్వనుల
మీరుచును॥ వెలయగిరగిరద్రిప్పివిసరెబలుశూలంబు । పెనుమంటలెగ
యుచునుజిమ్మెశూలంబు ॥ శూలముద్ధతినేగినుదతిజానకిబాదవె । రక్త
ధారలువెలసెరమణిమేనెల్ల॥ రక్తధారలువెడలిరమణీలలామంబు । సొ
మ్మసిలియంతలోగ్రమ్మరనుదెలసి ॥ చేబాసురాయోరిశతముఖానాతోడ।
నెదిరించిపోరినావెంతధీరుడవు ॥ ఖలుడనినుబరిమార్తుకాచుకోరాయం
చు। విలయకాలానలమువిధమమీరుచును॥ దనుజనాథునిగూల్పతడవు

సేయగరాదు। అమృతంబువిమహాముఅలస్యమైన॥ అనివిష్ణుబాణంబుత
నకేలసంధించి। పూనియుగ్రతజేసెదానవునిపైని॥ పుడమిగంపింపంగపె
నుమంటలెగయుచును। పావకుండే తెంచుభంగిశరమేగ॥ బరువడినిశరమే
గిసురవైరికంఠములు। హస్తములుదనుమూడెనతివిచిత్రముగ॥ నూరుశి
రములునయిన్నూరుకరములుద్భవించి। తూణీరమునుజేరెబాణమవ్వేళ॥
తలలువ్రాలినవెనుకతాటిబొందవిధాన। నింగిపొడవునదైత్యుడిలచియుం
డెనుగ॥ పరమేష్టియిచ్చినవరమహాత్వంబునను। దానవుడుబడడాయెతతు
ణంబునను ॥ మరియునెప్పటిరీతికరములునుశిరములును । నద్భుతంబుగ
మొలచెనసురనాథునకు॥ కనిజానకీదేవికడువిచిత్రమునొంది। యిదియేమి
వింతరాయనుచుకోపమున॥ అర్ధచంద్రాస్త్రంబులవివింటసంధించి। ఖం
డించెదానవునికరశిరంబులును ॥ మరియునెప్పటిరీతికరశిరంబులుమొల
చె। నారాఘవులదేవిఅద్భుతంబొదవె॥ ఇదియేమివింతనుచుమదినెంచిజా
నకీ। మరియుక్రమ్మరనొకక్షురముగ్రాడిగేసె॥ శిరకరంబులుదునిసిశిథిలమై
మొండెమున। కరశిరంబులుమొలచేసురవైరికపుడు॥ మరియుదనుజాధిపు
నికరశిరంబులుదునుము। వెలయకరశిరములునువెంటనేమొలచె ॥ కనక
కుండలములునుఘనకిరీటములతో। తలలన్నిమొలచెనుదనుజవీరునకు॥ క
రవాలముసలముద్గరప్రాసతోమరా। ద్యాయుధంబులతోడహస్తములు
మొలచె॥ సీతామహాదేవిచిత్రమొందుచుచాల। బాణపరంపరల్బరపిపర
వుచును॥ కరశిరంబులుబట్టిఖండించివ్రేయంగ। మరియునెప్పటిరీతికరశిర
ములమరు॥ కరశిరంబులుతొల్లికంటెసుందరముగా । జనియించెజానకీస
తిచిత్రమొంద ॥ విభ్రాంతురాలగుచువెలదిసీతాదేవి । దనుజురూపము
గాంచితలపోసెనిట్లు॥ తాకవోబాణములుదాకినన్మత్రుల్లవో । కాకయి
దియేమనుచుకాంతవెరగందు ॥ వెరగందియిదియేమివింతంచుబాణము
లు। తెరిపిలేకుండంగతీకొల్పెనపుడు॥ ఎప్పుడువిల్లందుకొనునెపుడుశరము

లుద్దామునకు। నెవ్వడు వేయును బాణమెపుడెక్కుబెట్టు॥ ఎపుడుశిరములుదూ
లునెపుడుక్రమ్మర మొలుచు। నేర్పాటుదెలియదనియెల్లదేవతలు॥ వినువీ
ధినాశ్చర్యమునుబొందిచూడంగ। వారికైనేర్పరచతరముగాదాయె॥ కొ
నలురెండునుగలిసిదనువుగనబడుచుండె॥ చంద్రపరివేషమోచక్రమోయ
నగ॥ తెగుతలలభ్రమునకెగయునట్టితలలు। బడుతలలెల్లభూభారంబుగ
ప్పె॥ కొన్నిగగనముకెగసెకొన్నియంబుధిబడియె। కొన్నికుప్పలరీతికొం
డలైయుండె॥ చవ్వననెత్తురుచొప్పుగనరాకుండ। తలలుమొలచెనువిచి
త్రముగదైత్యునకు॥ తలవంచిజానకీతలయెత్తునంతట। మొలచునద్భుత
ముగాతలలుచేతులును॥ రెప్పవిడినంతలోతప్పకుండగదునుమ। నంతలో
నేమొలచునతివిచిత్రముగ॥ కరశిరంబులువ్రాలిధరణీతలంబెల్ల। నిండి
యుండెనుకోట్లుకొండలవిధాన॥ శతకంఠుతలలెల్లచాలకుప్పలరీతి। పోక
లైపడియుండెభువియెల్లనిండి॥ తలలుచేతులువ్రాలికలగిరులచందమున।
కడువిచిత్రంబుగాగానబడుచుండె॥ తారాపథంబునకుతోరణముచంద
మున। మింటికెగసినతలలుకంటగనబడును॥ మరియురఘువరుదేవిశిరము
లుద్ధతిబూని। కరశిరంబులుగూల్చగడియమాత్రమున॥ అవియునెప్పటి
రీతినద్భుతంబుగమొలచె। క్షణమాత్రముననురాక్షసనాయకునకు॥ తప్ప
కుండగసీతతామరలదునుమంగ। వింతరంజిల్లగావెంటనేమొలచె॥ మరి
మరియుశిరములునుకరములనుఖండించె। విసికివేసరిబొందెవెలదిమహాల
క్ష్మి॥ విసికివేసరిమరియువెలదిసీతాలక్ష్మి। తనమదినివిభ్రాంతికొనియి
ట్టులనియె॥ కొండలపొడవుగాకోటానకోటుల। కరశిరంబులుబట్టిఘనత
గూల్చితిని॥ ఈమహామండలంబెల్లనిండిచెలంగె। లేదుతెరిపెచోటలేశ
మాత్రంబు॥ సకలభూములునిండెసాగరంబులునిండె। లేదుతెరిపెచోట
లేశమాత్రంబు॥ ఎంతగూల్చినదనుజుడిలపైనివ్రాలడు। దనుజుకరశిరము
లికదునుముఫలమేమి॥ తలలుకోట్లుగద్రుంచితినిచాలవేసరితి। కరముల
ట్లుగద్రుంచిమరివేసరితిని॥ బాణములుసరిపాయెదానవుడుదెగడాయె।

బ్రహ్మయిచ్చినవరములబలముయెంతటిదో॥దానవునిబరిమార్పతరముగా దీకనాకు। నగుబాటుపనివచ్చెజగతిలోపలను॥ తగుజననిపతిచేతధనువు తూపులుబట్టి। చెలరేగియుద్ధంబుచేయబూనితిసి॥ ఆడవారలబుద్ధులల్పం బులనుమాట। దాఖలాచేసితిఁధరణికింతటికి॥ అనిఖిన్నురాలగుచుతన కేమిదోచకను। చిత్తంబువికలమైశ్రీరాముదేవి॥ దానవుండంతటనుతరు ముకొనిబాణములు। వెలదిజానకిపైనివేసెనుద్ధతిని॥ హనుమంతుతనవాల మడ్డంబుగాబెట్టి। దురుముజేసెనుదైత్యశరపరంపరలు॥ మరిమరియుదా నవుడుతెరిపిలేకుండంగ। శరపరంపరగప్పెధరణిగంపింప॥ తగుచరునివా లంబుదాకిగుండైపోయె। దనుజుబాణములెల్లతక్షణంబునను॥ సీతామ హాదేవిపాతకునిరాక్షసుని। బరిమార్పగాతనకుతరముగాదనను॥ తనమది నిగుండుచునుతనపతినిగనుగొనుచు। ఖిన్నురాలగుచుతానున్నసమయ

నారదమహాముని రామునియొద్దకు వచ్చుట.

మున॥ హాకృష్ణగోవిందఆదినారాయణా। అనివీణవాయించుకొనుచు నారదుడు॥ దివినుండివేంచేసిదేవదేవుజూడ। కయ్యాలముగివరుడుఘన

ఫాల్గుణమాసము బాగై నతనను దుట వట్టివర్ధనము । తులసిపూవల పేరు
అలంకరితము॥ భాసిల్లితన మేనవందు వెన్నెలగాయ । జడలు తూగాడం
గజను ఘం చానవుడు॥ పోషితయ భాగ్రితభువనంబులకు మాత । ఘన కార్యవి
ఖ్యాతకదు పుణ్యశీల॥ కనియు నారదమౌని కాంతసీతాపతికి। వందనంబులు
చేసి ముందుగానవుడు॥ తనపతికి మ్రొక్కె టిమునిపుంగవుఁగాంచి । దండ
ములుగావించె తరుణి సీతమ్మ ॥ దండములు సమకొల్పి తాపసవర్యునకు। న
ర్ఘ్యపాద్యాది విధులను పూజ జేసె ॥ మునిపూజ కావించి ఘనుడు రఘునా
యకుడు॥ అతనితోడు తనిట్టులఁ రెమె మోదమున ॥ ఘనమౌని చంద్ర యేక
తమున సుమిూరిందు । వచ్చితి రిశలవియ్యవలెను మిూరాక ॥ మిూరాక గలు
గుటలు మేలు సమకూడుటలు। జన్మ పావనమబ్బు సన్మునీశ్వరుడ ॥ ఎంతపు
ణ్యంబు మాకీ వేళ మిూపాద। కమలము ల్సేవింపగలిగె భాగ్యమున॥ ఏలోక
మునను౦డి యిటకు వేంచేస్తిరో । భవదీయదర్శనము ప్రాప్తించె మాకు ॥
మాతపంబులు పండె మా కోరికలు నిండె । కంటిమిూపదదివ్యకంజాతయుగ
ము ॥ సేమమా మునివరులు సేమమా నిర్జరులు । సేమమా లోకములు సేమ
మా మౌని॥ అని రాఘవుడు బలుక హస్తములు జోడించి। ఇనకులాధిపునితో
ననియె నారదుడు॥ అఖిలలోకాధార ఆదినారాయణా। నను జూచి యీరీతి
గొనియాడదగునె॥ అవనిభారము మాన్ప నవతరించిన యట్టి। నారాయణు
డవీవు నను గన్న తండ్రి॥ మానులను రక్షింప మహి నుద్ధరింపంగ। జగతి బరగి
తివీవు జానకీరమణ॥ నీపాదపద్మములు నెమ్మితో జూడంగ। ప్రతిదినము వచ్చె
దము పద్మలోచనుడ॥ పదదర్శనము కంటె పనియేమి మాకికను। నీపాదద
ర్శనము నిత్యమంగళము॥ విశ్వనాథుడవీవు విశ్వపాలుడవీవు । విశ్వమయు
డవు నీవు విష్ణుమూర్తివిగ॥ మావంటివారలకు పావనంబులు గలుగు। నిత్య
మంగళమబ్బు నీదర్శనమున ॥ అనుచు నారదమౌని తనతోడ బలుకంగ। న
తనితోడుత నిట్టులనియె రాఘవుడు ॥ పరమయోగీంద్ర నే భవదాజ్ఞతల

నుంచి॥ శరముఖహారణంబునలువంగదలచి। సకలబలములతో [illegible]
స్తిమించ్చటికి॥ సకలబలములగూర్చెనసురనాయకుడు। అసురాంతకులతో
లనందరిఁబరిమార్చి। శూరుడై రాక్షసుడుసొంపుమీరుచును। రణమున
నర్చితిధైర్యమునరాక్షసుఁడతోడ। వానిగూల్పంగనావశముగాదాయె।
విలుబాణములుబూనివెలదిసీతాదేవి। దనుజదేహంబెల్లఁదునియవేసెను
గ॥ వానికరశిరములునువసుధపైబడగూల్చె। కుప్పలైపడియుండెకోటా
నకోట్లు॥ పర్వతంబులపొడవుబడియుండెదానవుని। తలలుబాహువులెల్ల
ధరణినిండుచును॥ ఎంతదునిమినగానిమొప్పటిచందమున। తలలుచేతులు
మొలుచుదనుజవీరునకు॥ సీతామహాదేవిచేతరణభూమిలో। దనుజుండు
గూలుసాధనముగనబడదు॥ దానవుడుగూలుటకుతగుసాధనంబేది। తెలు
పవలెనాకిపుడుదివ్యమౌనీంద్ర॥ బాణములువేయంగమూర్ఛిసీతాదేవి। ఖి
న్నురాలైయుండెచిన్నబోవుచును॥

నారదుడు రామునకు శతకంఠుని ప్రాణమర్మము జెప్పుట.

అనిరాఘవేశ్వరుడుమునితోడబలుకంగ। నతిరహస్యంబుగానని మొ
నారదుడు॥ ఓరాఘవేశ్వరాయీరాక్షసేశ్వరుడు। ద్రోణశైలముకేగితొ
ల్లికాలమున॥ సంజీవకరణులునుశల్యకరణులుదెచ్చి। వీసనాభినిచాలబూ
నియుండెనుగ॥ ఆమహాత్వమువలననసురుకెప్పటివలెను। తలలుచేతులు
మొలుచుతరముగాకుండ ॥ తలలుదునిమినమాత్రదనుజుండుతెగిపడడు।
షాండుపాయముగలదుపోరుడీవేళ॥ అసురునాభినిగొట్టుడాక్షేయబాణము
లు। వడినూర్లుబరుపవలెప్రౌఢిమీరగను॥ ఆయౌషధముతెల్లహతమా
రిపోవును। దనుజునకుబలహీనతనముసిద్ధించు॥ దశకంఠురీతియాతరువాత
నూటతో। మ్రిదిమార్లుకరశిరములొందవుదనుజునకు॥ అవియుతొల్లిటిరీతి
హతమార్పదైత్యునకు। అటుమీదటనురావుహస్తములుతలలు॥ బ్రహ్మా
స్త్రమునవానిబడగూల్పగావచ్చు। ఘోరరణరంగమునక్రూరరాక్షసు

ని॥ నామాటనిజముగానమ్మునారాయణా। యీరహస్యంబెల్లనీకుదెలిపితి
ని॥ అదిగాకశాపమానన్నమైయున్నదిక । నీరాతుసేశ్వరుకునింతలోపల
ను॥ అదిఱొటన్నవినుండియంతమీకేర్పరతు। రాజరాజేంద్రశ్రీరఘురా
మచంద్ర॥ ఈమధ్యదినములనుయీదుష్టరాక్షసుడు। అఖిలదిక్కులగెల్వ
నరిగెనొకనాడు॥ అష్టదిక్కులుగెలిచిఅమరాదిదేవతుల। దూరదేశంబు
నకుబారగాదరిమి॥

నారదుడు శతముఖుని శాపవృత్తాంతము రామునకుయెరిగించుట.

మరలవచ్చుచుకణ్వమానినాథునివనము। జొచ్చినలుదిక్కులను
శోధించివెదకి ॥ కణ్వమునికూతురినిగనిచక్కదనమునకు । హాశ్చర్యము
నుబొందిఅంతరంగమున॥ అతివతోవర్తింపనాత్మలోదలచుకొని । అంత
కంతకువిభ్రమాయత్తుడగుచు ॥ దనుజుడావిమలాంగి దరిజేరియిట్లనిమో।
మునినాథునికుమారిమోహనాకారి॥ వనటనుండగనేలఘనవైభవముగ
ల్గు। తూగుటుయ్యాలయందునూగరాదటవె॥ కందమూలములతోకష్టప
డగానేల। పాలతిభక్ష్యాన్నములుభుజియింపరాదె ॥ సూన్యకంఠముచేత
శోభిల్లగానేల। వరరత్నభూషణావళులుంచరాదె॥ నారచీరెలుగట్టినటి
యింపగానేల। పట్టుపీతాంబ్రములుగట్టరాదటవె ॥ నేలపైశయనించినీ
వుండగానేల। హంసతూలికెపాన్పుపైనుండరాదె ॥ ఏలనముజూడవింకే
లసందేహంబు। బాలికామణినిన్నుబాసిపోలేను ॥ అఖిలలోకంబులకునధి
కారినైనేను। జలగుదునునాపేరుశతకంధరుండు ॥ కైలాసమునకన్నకడు
వైభవముమీరి। వర్తిల్లునాపురమువైభవంబునను॥ లంకాపురముకంటె
పొంకమైనప్రకాశ। లంకాపురంబనాలంకాపురంబు॥ ఏవీథిజూచినాహే
మమయమైయుండు। రత్నజాలములతోరంజిల్లుచుండు॥ నాభాగ్యముకు
సాటినాకవాసుడుగాడు। నాతోడవర్తించునాళీకనయన॥ నాసతులకంది

రికినాయకంబుగ జేసి। పట్నంపుదేవిగాప్రబల జేసెదను॥ ఏలతలపవుజూడ వేలకోమలిజాల। మేలమనకుతాళజాలనీవేళ॥ నావాక్యమాలించునాపై నికరుణించు। నాతోడవర్తించునన్నాదరించు॥ అనుచుదగ్గిరరాగదనుజపై కోపించి। విమలాంగియిట్లనియెవెరవుబొందుచును॥ ఓరిదనుజాధమా వాడలుమత్తతనొంది। దుర్వాక్యములనేలతొడరిబల్కెదవు॥ పరసతీజనములకుపరులభాగ్యంబునకు। నాసించువారలకునాయువులుగ్రుంగు॥ వరధర్మహానియగునరకంబుసిద్ధించు। సిరులణంగునుమిగులచేటుసమకూడు॥ మాతండ్రికణ్వుడీమాటయిప్పుడువింటె। కదసినినుభస్మంబుగాశపించును గ॥ పరనారిసీతపైభ్రమజెందిరావణుడు। మడసిపోయినయట్టిమాటవినలేద॥ పొమ్ము వేగముమరలిపోరనీపురమునకు। కుటిలచిత్తుడనీకు కూడదీమాట॥ అనిధర్మశాస్త్రింబుగొనుచుచతురోపాయములు। ధర్మములు జెలుపఖలుడురాక్షసుడు॥ వేదతపసికివలెనెవెరపింతువాయనుచు। వనితమకమునగవిసనాబాలపైని॥ పాపిష్టిదానవుడుబలిమికౌగిటజేర్చి। బాలమ్రొయనుచుపలువరించగను॥ బలిమిపైబడిమానభంగంబుగావించె। తాపసేంద్రునిబిడ్డతహతహలుబొందె॥ బలుడుతననూరుమోములచుంబనంబులను। గావించెమునిబాలగగ్గోలుపడియె॥ ముదితవిలపించంగమదనకదనముసల్పె। కళ్లకావరముననుఖలుడురాక్షసుడు॥ ఆసతికపుడుసద్యోగర్భమైమహా। వింతబాలుగసియెకొంతసేపటికి॥ ఖలురాక్షసునివేనుభరముచేవిమలాంగి। శిథిలమైయచ్చోటజీవంబువిడిచె॥ సమిధలనిమిత్తంబుజనికణ్వమునివరుడు। తానుక్రమ్మరవచ్చెత్వరితమార్గమున॥ వనములోసంచారమొనరించుచున్నట్టి।శతముఖునిబాడగాంచెసంయమీంద్రుండు॥ ఈదుష్టరాక్షసుండేతెంచిమునిబాధ। లేమిగావించెనోయనుచుభీతిలుచు॥ పర్ణశాలకుజేరిపసిబాలకుడుకావు। కావంచునేడ్వంగగాంచిముని వరుడు॥ ఇదియేమివింతనుచునెంచిదగ్గిరరాగ। మానవతివిమలాంగిపీను

గ్గ యుండ॥ భూమునవలో వంచి ఘోరముగ శోకించె। తనరపాపముహోము
సారెరయు దలచి చూచె॥ కదుకోపమునను శరకంబు దగ్గర కొచ్చె। పొరిపొర్తా
గ్గ హాహాకారపాపార్తి॥ నారదముని లోకాచ్చి నా పెంపు సారేతురిమ్॥ కదిసి బలి
బంధిభట్టికటకటోయనగ॥ మానభంగము చేసె ప్రాణముల్గొన్నావు। ఒలు
దవై స్త్రీహత్యబలిమి చేసితివి॥ కొద్దిరోజులలోను క్రూరుడా యుద్ధమున।
స్త్రీ చేత చావు నీకిదియన్నియును॥ శిరముల న్నియు దూలి మరణ మొం
దెదవురా। శాపంబు వినిచ్చె తాపసోత్తముడు॥ ఆశాపబలిమి ఇప్పుడను
భవించుచున్న। ఈ ఘోర రాక్షసుండిపుడు గాలుచుగ॥ తాపసుని శాపం
బు తప్పరాదన్న దొకటి। నిన్ను మాటనిజముగా నమ్మి రఘురామ॥ అదివరకంజ్యో
తి ఆయుష్మజానకి। పతివర్ణ రణరంబు చెంతునీవేళ॥ గానవాలస్యంబుగా కం
డవురి కొల్పు। తనుణేసీతాదేవి దనుజాబలగాల్చు॥ కలవిష్ణుదివిక నెజని మె
దనుక్రమ్మరా నని చెప్పిన శరదంబరగవచ్చెను॥ మునివరుడు తనకు జెప్పినమా
టలన్నియును। రావణవధతో జెప్పె ఘనుడు రఘువరుడు॥ శతముఖుడు దెగ
టాకుసరం దేహమింక లేదు। అని సీతతో జెప్పియుఖిలేశ్వరుండు॥ ప్రాణనాయ
కుడిట్లు పలుకఁగా రుదిలుపఁగ। తనుణేసీతాదేవి ధైర్యమున వెలసె॥ శతము
ఖుడుగాలుటయు సకలమునకు దెలియంగ। ఉత్పాతములు బుట్టెనాకపిచి
త్రముగ॥ రాక్షసుని రథముపై రక్తవర్షముగురిసె। నిలవునను వింతగాని
లిచె మేఘములు। అశ్వశాలలనుండు ననలంబు లేబుట్టె। ఘోరముగ న
క్కలును గూయుచు ఛెచ్చటుగ॥ పెనుగాలిదనుజుపై జడిదంబుగా విసరె। తా
రకలు చెదిదములుగ దనుజుపై బడియె। పిడుగులు రమ్ములు వచ్చె బిడిదంబుగా
బడియె। గుడ్లగూబలు వచ్చి కూయుచో గనుగ॥ కంకాదిఖగములు ఘనకాకము
లును గ్రద్దలును। అసురనాయకుని మోదనాసదోరాగనుగ॥ ఆకసుమురవికం
బు నీకేవేళ దప్పదని। ఆక్కజంబుగ బలికెనాకాశవాణి॥ ప్రాణవల్లభు నాజ్ఞ
బూని సీతాదేవి। ధనువు తూపులు దాల్చె తనహస్తమునను॥ ఘనభుజాదం

దశముఖునకు బాణ్యశము గట్టి । గుణము మ్రోగించి ఘోర బాణములు । క్రూ
రోగ్రదంష్ట్రాంతములుగ నిరాటంకముగా బాణ । ఘోరాకారములు గూల్చెసైల

సీత శరముఖుని శిరములు ఖండించుట.

ములు॥ తరుణిజానకిభయంకరముదీపింపంగ । నారిపై నంకించె ఘోర బా
ణములు॥ కనులెఱ్ఱగా జేసిదనుజేశుపై వేసె । సింహనాదము జేసిసీతావ
ధూటి॥ దానవునిబలురధముధగ్ధమైపడిపోలె। నశ్వసముదాయంబులవ
నిపైగూలె॥ రధహయంబులుగూల్చిరాక్షసునిపూత్తుపై । చటులాస్త్ర
ములు వేసెజానకీరమణి॥ చటులాస్త్రములుశోకీకృతకటాయుని నేల । నసు
రసారధిగూలెహరహారాయనుచు ॥ అతివసారధిగూల్చి అతివక్రమ్మరది
వ్యబాణములుసంధించిబహువడిని వేసె॥ శర మేగిరాక్షసేశ్వరునిరధచక్ర
ములు। కేతనంబులుగూల్చెభీతినొందగను ॥ బహువడినికరకశభల్లవిశిఖా
వళులు। గురిబట్టిరాక్షసేశ్వరునిపై వేసె॥ అవిదానవునిమేనవన్నిదిక్కుల
వాలు। బలుమేనరక్తంబుజలజలనుపారగ॥ ప్రాతిసీతాదేవి కటతరంబు

గబాణ। దనుజాఫాలముగిట్టి తాముష్టి చేసె॥ ఫాలభాగమునోలుబలుదుంతా సాష్టసిలి। చంచలత్వమునొందుసమయంబునందు॥ ఖలుడుగూలుటకోర కు తెలియంగనారదు। మాని జెప్పినరీతిమగువ తానపుడు॥ ఆగ్నేయబాణం బులందిదనుజానినాభి। గురిబట్టి వేసెనిర్భరముష్టివెలయ॥ ఘృతము వేల్చిన యగ్నిగతిమంటలొలుకుచును। దనుజనాభితలముదాకెబాణములు॥ సిం హాఘాటి చేసిసీతామహాదేవి। మరిమరియునవలములశరవృష్టిగురిసె॥ ధీర తలువెలయంగ తెరిపిలేకుండంగ। మురవైరినాభిపై జొని పెబాణములు॥పా గలుమంటలుమింట భగులుకొనిబాణములు। దనుజనాభితలము దాకె ఘోరముగ॥ ఆదనుజనాభితలమందునున్నట్టియా। యాహుథంబులునా ర్చెనవలబాణమున॥ తెరలిరాత్రునాభిది వ్యామృతము లెల్ల। కాలిభస్మం బాయెఘడియలోపలను॥ తిరిగి వేగమువచ్చితరుణిసీతాదేవి। పొదిలో నుమారి నెమ్మదిగానుశరము॥ అమృతములన్నియునుహతమాఁరిపోవుట కు। సంతోషమునుబొందిజానకీరమణి॥ అర్ధచంద్రాస్త్రంబులవివింటసం ధించి। దనుజాకరశిరము లెల్లనుదూల సె॥ పరగ నెప్పటిరీతిబాహువులు శిరములును। దను జేతునకుబుట్టెలక్షణంబునను॥ అవియెప్పటిగబుట్టనం తలోదునుమాడె। అతివసీతాదేవియద్భుతంబుగను॥ బోటితానీరీతినూ టతొమ్మిదిమార్లు। తలలుచేతులుగూల్చెతప్పకుండగను॥ ఘనుడుమునివ రుడు జెప్పిననిర్ణయంబుగా। బరిమార్చె రాత్రునికరశిరంబులును॥ దాన వుడు వెరగందిత త్తరంబునుబొంది। జానకీదేవిగనిచాలకోపమున॥ కనుఎ ర్రగా జేసిఘనశూలమందుకొని। వినరజానకిపైనిపీరముష్టిగను॥ ఘోరా రముగనవలములుభోరునమిన్నంటు। జనుదెంచెశూలంబుజానకిపై॥ క నిజానకీదేవిఘనశరముకటి। శూలంబుఘడియలోచూర్ణమును చేసె॥ శూలంబుదూలుటకుచాలకోపంబొదవి। కదువడినిరాక్షసుడు గదద్రిప్పి వైచె॥ చండప్రచండమైజను దేసుగదగాంచి। చటులాస్త్రముకటేసెజా

నకీరమణి॥ ఘనశరమేతెంచిగదదగ్ధముగజేసె। సురవైరివఱగందిచూచుచుండెనుగ॥ గదనుగ్గుగావుటకుమదివికలముబొంది। తల్లి చెప్పినమాటతగనిజంబనుచు॥ తనచావుసిద్ధమనిఘనుడుశతముఖుండు। యేవుమీరుచుబూనెనల్లశస్త్రములు॥ భానుకిరణములవలెబాసిల్లుబాణములు। ధరణిసుతపై వేసె తెరిపిలేకుండ॥ రవిమండలముగానరాకుండగావచ్చు। బాణములుబాడగాంచిజానకీరమణి॥ మేఘజలధారలనమైరి నబాణములు। వేలకొలదిగబరపెవెలదికానపుడు॥ దానవునిబాణములుదగ్ధంబుగావించె। తివిరిశ్రీరఘురాముదేవిబాణములు॥ తనశరంబులుయిట్లుతునియలై పోవుటకు। చింతించియొకకొంతసేపుదానవుడు॥ ప్రళయకాలమునాటిపెనుభూతమోకాక। ముజ్జగంబులుమ్రింగుమృత్యుదేవతయో॥ కాకనుగడతేర్చుకాలమృత్యువునిజము। కాకున్ననిటుపోరగానెవరితరము॥

శతముఖుడు రామునాక్షేపించుట.

అనిరాముబాడగాంచిఅసురనాథుండనియె। చేబాహురానరుడచాలునీప్రజ్ఞ॥ కణగినాతోనీవుగణముసేయగలేక। భీతిల్లిమదిజెంగకెట్టుకొన్నావు।

[illegible]

భయమున్నదిగుంపె మునుపటివలె నడచు । [illegible] సగర్భా
దా॥ ఇంతపని చేసితివి నీదగు [illegible] వెలది కందిచ్చితివి నీ విల్లు బాణములు॥
[illegible] బ్రతుకెల్ల యింత [illegible] వచ్చితివి॥ తగ
[illegible] ఘనులు [illegible] నిన్ను॥ లల
[illegible] తమవు
[illegible] బ్రతుకేమి బ్రతుకు॥ పౌ
రుషహీనమై బ్రతికియుండుటకంటె! [illegible] మాఱ బడిన బాగౌను॥ సి
[illegible] లిచ్చితివి దానికినేమిగల
దా॥ నవ్వరచ్చు చేయుము నిపతి వెనుకకు దారేటి । పురుషుడొక్కడనై [illegible]
[illegible] ప్రాణములకాసించి హీనబుద్ధులు దలచి । భామకు లమువా
ల్లవాసి దెచ్చితివి॥ తగదు నీకీ రీతి మగతనం బిది గాదు । వెలదిచే బాణములు
విల్లందుకొనుము॥ విల్లుబాణములంది వెలది వెనుకకు ద్రోచి । పోరునాతో
నీదుధీరత [illegible] గన బడవచ్చు । తరుణికందిచ్చితి
విధనువు బాణ [illegible] చే నిక నీ విల్లు బాణములందిi । [illegible] ర్యంబు దె
చ్చుకొని [illegible] అని రాక్షసుడు బలుకవిని [illegible] డుత
న [illegible] దనుజాధముడా [illegible] జెప్పె
దను॥ [illegible] స్త్రీలని స్వార [illegible] పరమే
ష్ఠిచే॥ [illegible] ముందు ॥ [illegible] దా
ఖలపడగ॥ [illegible] తు నిన్ను ॥ [illegible]
దిచ్చితి [illegible] ల్చుచు
లతసీ [illegible] వా
నీకుండగా॥ నను నీవు పోరాటమని చెప్పదగునా ॥ అదిగాక [illegible]
రుడా నీ వేగి॥ [illegible] వలి [illegible]

నఖరంగాయుతేకు దయముచరించెడి స్త్రీహత్యగాదె॥ శూరులగు సుధీ
జనసంగ్రామదుర్గాదమునా। స్త్రీచేతుల గెలుచే నేరదను యుండుటలేదు। అశ్వారూఢుడై
కనుకూలమైయుండె॥ తాపసీక్షత్రపంటుల తప్పించెరాజ॥ తాపసిక్షత్రియులతో
ప్పపోవుండంగ॥ సీతామహాదేవి చేతగూడెదవు॥ అజగారిసుపుత్రుడు దిక్కులు
లశాలినని। విగ్రహిగుచుసురాడు పెల్లశౌర్యమున॥ బలశాలితనమెల్ల జెలి
యుండగనీరాజ॥ బానివేగాలితే దాఖలాయెను॥ రాక్షసానాకు శౌర్యంబె
లడెలి మెప్పు॥ సీతతోటిపోరాడనియతిగాదనెను॥ జానకీదేవితో చాలరేగియు
ద్ధంబు॥ సలిపె బ్రహ్మాస్త్రబలమెల్లజావు॥ గెలుపొందజాలక దేవిగెలువలేకుండె
వా। శరణాగతులను కనుగొని శరణాగతుడను॥ అల్లుసీతను సహింపక శాంతుతో
నుండిరను॥ భామశరముసగాలి ప్రాణములు విడుచు॥ నేలకొరిగిలుపోయెను
టు నేనందుటికి లేదు। అసురసేలతోడపోరాడదిలేదు॥ జానకితో పోరజాల
లేకిరీతి॥ నేలనాకు సుశౌర్యమున్న జొచ్చెదవు॥ ఖండయువాడివినీకు మూర్గ
మెనెరుగుదును॥ చాలు సిపాయీలకు సంతసంబు రాన్యా॥ బలుపోతెడ తో
భాషించపాపంబు। కనరాదు నీపోగడ ముదనుబోధయుండె॥ అని రాఘవే
శ్వరుండెనును మతో బుతబలికె। సరసమెలుగుచున్న జానకినిజూచి॥ రఘునె
బాలం బేలతా సునిబకిపూరణ్యా। మునిలోకంబులకు సానందమెందెవుఁక
డు మరాత్మ ద్రుంపదవు సేయగరాదు। అప్పారంబు వినుమాను అలస్య
మైన॥ అనిగ్రాణనాయకుడు కనతోడదెలుపంగ॥ పాదారవిందములబడె
గ్రమోక్షతేచి॥ శ్రీరాముకెలవండి సీతామహాదేవి॥ భావ్యతిపూరగవల్లు చేత

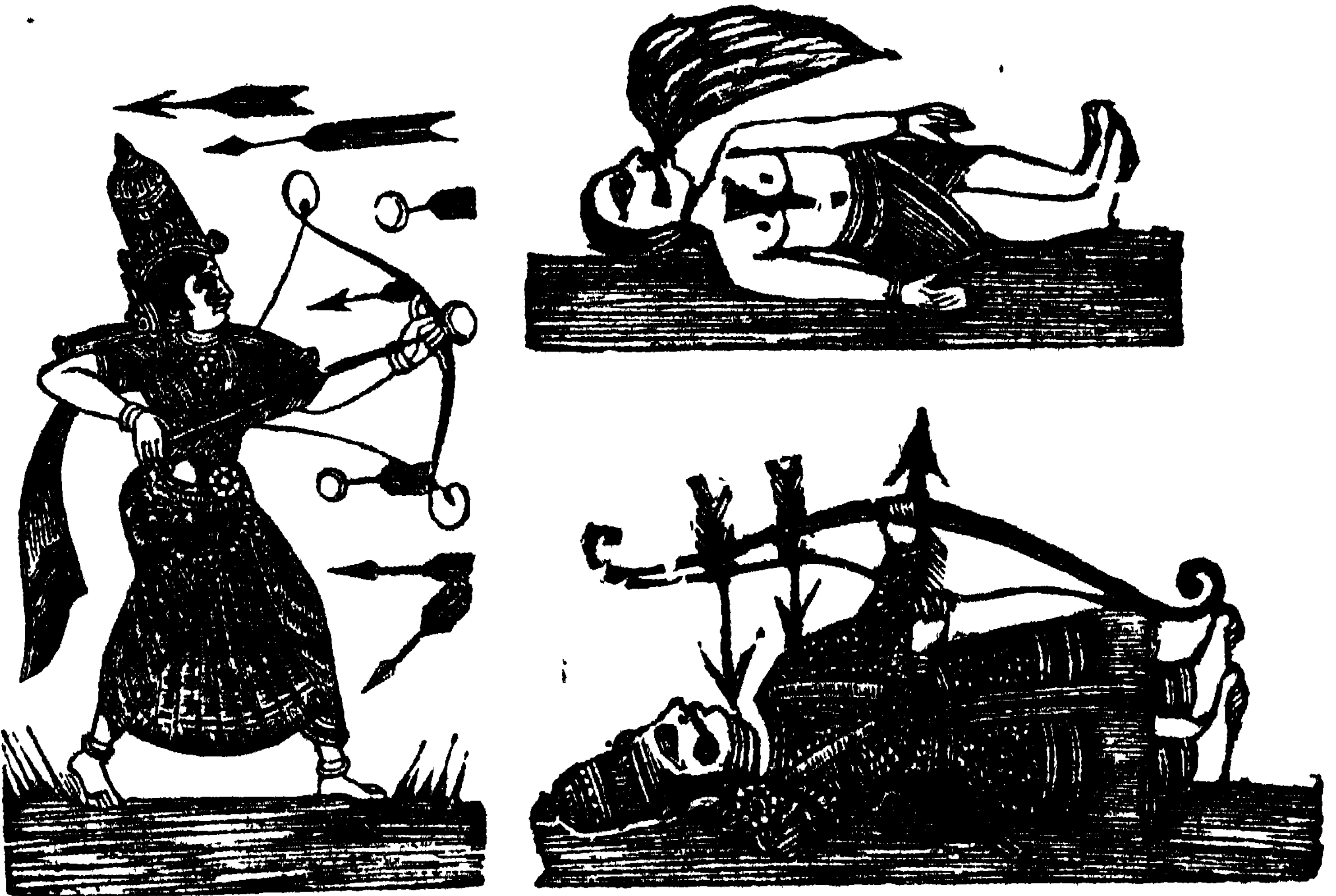
సీత శతముఖుని యోకనుఖునిగ జేయుట.

ధరియించి॥ కోటిసుదర్శనధనిగో ముత్తాలాయగుచును। పోడిలో బ్రహ్మా
స్త్రీంబునాంకుగారిడు॥ పాదిలో బ్రహ్మస్త్రిబ్రహ్మాండగా చేబట్టి। ఆథ
మంత్ర మొనరించి తీవయిట్లనిరాయి॥ జగతిలో శ్రీరాముసత్యవాక్యధురత।
ధగాడన్న మాటలును తద్న్యమౌతేను॥ వసుధలో నే పతివ్రతధర్మ మహిమచే।

నొడుచుండినవాటుచ్చొయుడై తె॥ తలయొకటిరెండుచేతులుదక్కఁద
నుజునకు॥ కొడువకరశిరములనుగూలుగాకనుచు॥ దివ్యశరముకు శెప్పిధీ
రతలుదీపింప॥ భామయు నెవడివేసె బ్రహ్మాస్త్రమపుడు॥ ప్రళయకాలాగ్ని
యొనైరవయుగ్మము॥ ముజ్జగంబులుబ్రుంగుమృత్యువోయనగ॥ ధూన
భోంతరములమబాదవుచుమండుచును। సురవైరివరగంధ శరముగుడెం
చ॥ తిరిగెభూచక్రంబుబరిగెకులశైలములు॥ కడుతారకలుడుల్లెగగనంబు
వణకె॥ సూర్యుండుగతిదప్పెశోకించె రాక్షసులు। చిట్టచీకటిగ్రమ్మెదిట్టము
గనపుడు॥ చిచ్చులొలుకుచు నేగిశరముశతకంధరుని। బాహువులుశిరము
లునుబడగూలనేసె॥ తలయొకటిరెండుచేతులుదక్కఁగా జేసి॥ కొడువకర
శిరములనుగూల్చెబాణంబు ॥ దనుజకరశిరములను తక్షణంబునుగూ
ల్చి। శరముతూణీరంబు జేరవేగమున ॥ అష్టదిక్పాలకులు అమరాదిదేవ
తులు। వినువీధిజయజయధ్వనులు జేసిరిగ ॥ తలయొక్కటియునిలచిధను
జనాధుండపుడు। చావునికమసియొంచెసాహసంబునను॥ తలయూచిశ్రీరా
ముతరుణిపై కోపంబు। జెనగొనుచురాక్షసుడుఘనశరములందె ॥ ఘనశ
రంబులుబూవనితసీతాపతిని। గనికోపమునబలికెఘనుడుశతముఖుడు॥
నీవిభుడునాతోనుమటనిర్వహింపగలేక। విల్లుబాణములిచ్చి పాలదిరోసీకు॥
మగనివెనుకకుద్రోచి తగుదుననినాతోడ। కయ్యానకెదురించితాలుద్రు
వ్వితివి॥ నీమగనిమగతనము నేలపాలై పోయె। బలవిహీనుడువానిబ్రతుకే
మిబ్రతుకు॥ ఇదుగోగూల్చెదనిన్ను నీఘోరశరమునను॥ యని ఘోరాం
రశరములనునతివపై వేసె ॥ దనుజశరములుగాంచి తరుణిజానకిదేవి। ఒ
క్కశరమునగూల్చెవానిబాణములు। మరియొకశరమందితఉవడినిరాక్ష
స। వరునికరతలమొకటిబరిమార్చివేసె ॥ ఒకచెయ్యిగూలికానొకచేతి
తోకత్తి బట్టివడివడివచ్చెబలురక్కసుండు॥ బలుబాణమొకటందిభామ
సీతాదేవి। దనుజరెండోచెయ్యియునుమాడెనపుడు॥ రెండుచేతులుగూలి

ముండిరైబలుతొటి॥ బొందవలెరాక్షసుడుభూరికోపమున॥ ఘోరంబు గాతనదునోరుదెరచుచువచ్చి॥ మెలతసీతాసతినిమ్రింగబోవుచును॥ నో రుదెరచుచువచ్చుఘోరదనుజునిజూచి। సీతామహాదేవి చిరునవ్వునవ్వెల యు॥ చండప్రతాపమహాచక్రబాణమువింట। సంధించియానిశాచరునిపై వేసె॥ పటువిక్రమంబుగనుబలుమంటలెగయుచును। నెలమిగాసూర్యమం డలముబోలుచును॥ కాలదండముబోలికాలానలముబోలి। వజ్రాయుధ ముబోలివాడిమీరుచును॥ అలసుదర్శనచక్రములువేయిబోలుచును।ఫా లలోచనుచేతిశూలంబువలెను॥ హరుడుబ్రహ్మయుసురలు నాకాశవీధి పై। నందరుసంతోషమందిచూడగను॥ భూనభోంతరములనుబాదవు చుమండుచును। పటుశరంబేతెంచెబ్రహ్మాండమదర॥ వసుధకుమ్మరిసానవ లెదిర్గిరందిరిగె। వేయిశిరసులనాగవిభుడుతలవంచె॥ జగముతల్లడమందె శైలముల్ మొగ్గతిలె! సప్తసముద్రములొక్కసరణిఘోషించె॥

సీతాదేవిచే శతకంఠుడు చచ్చుట.

అఖిలదానవకోటిఅంధకారంబనగ। శరమేగిశతకంఠు యురముపై గాడె॥ ఉరముభేదించిసత్వరగతిసిదేహంబు। చించిదనుజునిశిరముద్రుం

చివేగమున॥ పూనిదివ్యశరంబువానిప్రాణముగ్రోలి। ధరణిభేదించిపాతా
ళంబుజొచ్చె॥ అచటఁమునుమునిల్చిఅతివేగజానకీ। తూణీరమునుజేరె
బాణమవ్వేళ॥ శ్రీరాఘవులదేవిసితశరంబులమూలి। కొండవలెరాక్షసుడు
గూలెరణమందు॥ తద్భరముకోర్వకనుతల్లడంబునుబొంది। ఫణిరాజుత
లవంచెపాతాళమునకు॥ గరుడకిన్నరయక్షగంధర్వచారణ। సురసిద్ధులా
నందభరితులైరపుడు॥ పొలుపొందమకరందపుష్పవరషముగురిసి। రావ
ధూవసులపైయమరాదిసురలు॥ వాయుదేవుడువిసరెవసుధచల్లనిగాలి।త
రుచుగాదుందుభిధ్వానంబుచెలగె॥ అంతవిభీషణుడుహనుమంతుజాంబ
వుడు। చాలసంతోషములనోలలాడిరిగ ॥ అప్సరాంగనలెల్లనాడిరతిము
దమునను। విమలమైవిలసిల్లెవెలయంగదిశలు॥ వలనొప్పకార్యనిర్వాహ
కంబాయెనని। సంతోషమునుజెందిజానకీరమణి॥ శ్రీరామచంద్రుండుత్రి
తలోకపాలుండు। అధికబ్రహ్మానందుడాయెనవ్వేళ॥ విలుబాణములునేల
విడిచిసీతాదేవి। పతిపాదపద్మములప్రణమిల్లెనపుడు॥ ప్రణమిల్లియున్నట్టి
భామినీమణిజూచి। తనయక్కుననుజేర్చివనజలోచనుడు॥ ముదితచెక్కి
లిబట్టిముద్దాడిపలుమారు। పరమపురుషుడురాముపలికెమోదమున॥ సీక
తంబునగాదెనేడుయీవైరంబు। గెలువసమకూడెనోజలజాతనేత్రి॥ అఖి
లజగములమెచ్చనసురుదనుమాడితివి। ముల్లోకములవారుముచ్చటించ
గను॥ వెలదిదనుజునిదృంషవిపరీతచందంబు। గలుగజేసితివియీకాలం
బునందు॥నగుబాటురాకుండనాప్రజ్ఞనిల్పితివి। వసుధలోపలనాకువన్నెదె
చ్చితివి॥అనిరాఘవేశ్వరుడుతనసుందరీమణిని। వినుతులొనరించుచునువెల
యునంతటను॥ వాసిష్ఠనారదవాలఖిల్యమహాము। నీంద్రసంఘములెల్లనే
తెంచిరపుడు॥ ప్రమథగణములుగొల్వపార్వతీనాధుండు। జానకీప్రియుఁజూ
డజనుదెంచెనపుడు ॥ బ్రహ్మపట్టణమునుంచిభారతీనాధుండు। శంకరునితో
గూడజనుదెంచెనపుడు॥ అమరావతీనాధుడతిసుగుణశీలుండు। వేయుకన్ను

బ్రహ్మేంద్రాదులు రామునిజూడవచ్చుట.

లుగల్గు వేల్పుజను దెంచె॥ అమరాది దేవతలుఅష్టదిక్పాలకులు।సర్వగీర్వా
ణులునుజను దెంచిరపుడు॥ ఘోరుననుదివినుండి చేరిరారఘువరుని। కనుల
పండువుగానుఘనులువారంత॥ శంక యేమియు లేక శారదానాథుండు।జా

వకీసతిజూచిసంతోషమునను॥ పలువిధంబులచేతప్రార్థనలుగావించి।వో తల్లి జానకీవోలోకమాత॥ ముజ్జగంబులకెల్లముదమొందజేసితివి। పరగ సత్కీర్తులనుబరగితివితల్లి॥ కంటకుండైనశతకంఠునిబరిమార్చి। జగము ద్ధరించితివిసఖియమాతల్లి॥ నిండెలోకములెల్లనీదుఘనకీర్తులను। ఆపద ల్గడతేరెనఖిలజీవులకు॥ అష్టదిక్పాలకులుఅఖిలమునిసంఘములు। నమరా దిదేవతలుయానందులైరి॥ నీబాణసారముననిలగూలెశతముఖుడు।అఖి లలోకంబులకుఆపదల్దొలగె॥ దశకంఠుబరిమార్చిధరణీతలముబ్రోచె। నీప్రాణనాయకుడునీరజేక్షణుడు॥ శతకంఠుబరిమార్చిజగముద్ధరించితివి। నిఖిలంబుబ్రోచితివినీవుమాతల్లి ॥ సతిపతులుమీరొక్క సమముగామ ల్లోక। కంటకులనిద్దరినిమంటగలిపితిరి ॥ ఇకలోకులకుబాధయేకాలమున లేదు। కడుక్రూరులిద్దరునుగడతేరినారు ॥ నీకువరమిచ్చెదమునీవుకోరిసరీ తి। దయజూచికోరుమాతల్లిరోనీవు॥ అనిబ్రహ్మదేవుండుతనతోడబలుకం గ। పతిమోముపీక్షించిపరమకల్యాణి ॥ జీవితేశునియాజ్ఞజెందిపరమేష్టి తో। పలికెసీతాదేవిపరమహర్షమున॥ చెప్పన్నదేశాధిజనవరులుయావ త్తు। మానిమిత్తమువచ్చిమడసిరిచోటు॥ మమునమ్మిసుగ్రీవుమర్కటబల మెల్ల। రక్కసునిచేతనీరణములోజచ్చె॥ మూలబలములువచ్చిముప్పద క్షోహిణులు। కడురాక్షసునిచేతమడసిపోయిరిగ ॥ ద్వాదశాక్షోహిణులు దనుజబలములువచ్చి। దనుజుతోబోరాడిధరణిగూలిరిగ ॥ మరిదిలక్ష్మణ వరుడుభరతశత్రుఘ్నులును। కొమరులగుకుశలవులుకూలిపోయిరిగ॥ అతి ధైర్యగాంభీర్యుడైనట్టివిజయుండు। దనుజుచేతనుగూలిధరణిబ్రాలెనుగ॥ రణరంగముననిందరును నేలపాలైరి। సాకేతపురమునకుజను దెంతుమెల్లు॥ వారుజీవస్థులైవర్ధిల్లియుండుటకు । వనజసంభవనాకువరమియ్యవయ్య ॥ పూర్ణాయువులజెంది పాలుపొందియుండుటకు । కరుణించవయ్యబ్జకముల సంభవుడ ॥ ఇతరమేమైనమాకివ్వనక్కరలేదు । బలములన్నియుమాకు

బ్రతుకుటలుచాలు॥ అనుచుసీతాదేవిఆబ్రహ్మతోఁబలుక॥ పరమహర్షము
నొంది భారతీవిభుడు॥ అమరాదులకుజెప్పిఅఖిలబలములపైని। కనకవర్ష
ముముందుగాగురియజేసి॥ తరువాతతానమృతవరషంబుగురిపించె। కల
కలంబులుబాందెబలములన్నియును॥ కత్తిగురుతులుమేనగానరాకుండం
గ। సకలసేనలులేచెక్షణములోపలను॥ అమృతవర్షపుమహాత్మ్యంబెట్టిదో
గాని। అఖిలబలములుబ్రతికిరాక్షణంబునను॥ వారియానందంబువర్ణన
ల్సేయంగ। వశమెవ్వరికినానువసుధలోపలను॥ సకలసేనలుమహాసంతో
షభరితులై। యెలమిబెంపొందిరియింకనేమిచెప్పుదుము॥ శతముఖుఁబరి
మార్చిజగములనురక్షించ। కలకాలమునురామువునకీర్తినిండె॥ ఆటలం
దుననైనపాటలందుననైన। పరగరామునికథలుపాపహరణములు॥చదు
వులందుననైనశాస్త్రములయందైన। పరగరామునికథలుపాపహరణ
ములు॥ ఏకథలలోరాముయోగ్యతలుగలుగునో। ఆకథలుపుణ్యకథలవి
మానవులకు॥ మానవజన్మంబుమహానీర్తినందులకు। వినవలెనుశ్రీరామ
విభునిచరితములు॥ కలదుజీవన్ముక్తికడుభోగభాగ్యములు। సకలసుఖము
లుగలుగుసర్వజీవులకు॥ పనసజంబూద్రాక్షఫలరసంబులకన్న। మధురం
బుశ్రీరామకథలులోకులకు॥ కదళికామకరందఖర్జూరములకన్న। మధు
రంబుశ్రీరామకథలులోకులకు॥ మధుశర్కరాక్షీరదధిఘృతంబులకన్న।
మధురంబుశ్రీరామకథలులోకులకు॥ నవసుధాపరమాన్ననవనీతములక
న్న। మధురంబుశ్రీరామకథలులోకులకు॥ ఇంతమధురంబైనయేపదా
ర్థములేదు। నారాయణునిదివ్యనామామృతంబు॥ నారాయణునిదివ్యనా
మామృతముగ్రోలి। మోక్షదాయకులైరిమునిగణంబెల్ల॥ సర్వజనముల
కెల్లసాయుజ్యపదమబ్బు। నారాయణునిదివ్యనామామృతమున॥ భవరో
గహరణంబుపరమపదవాసంబు। సరసిజాక్షునికథలుసర్వజీవులకు॥ వేనితో
సీతాదేవిఘనశరంబులుసోకి। బలుకొండవలెనేలబడియెశతముఖుఁడు॥ ర

ణములో శతకంఠుప్రాణాలనిట్లుప్రతాప। లంకాపురమునందు రాక్షసస్త్రీలు। శతముఖుడుకొండవలెనెమరమునదూలెనని। వార్తలువిన్నారువారలవ్వే ళ॥ అంతఃపురములోనుఆచిత్రగంధియును। దనుజభార్యలెల్లతగమూ ర్ఛబొంది ॥ భామలందరుమహాపరవశంబునుబొంది । కొంతసేపుకుదెలసి ఘోరదుఃఖమునను ॥ పరమసాధ్వుదనుజభార్య మొదలైనట్టి। వెలదు లందరులంకవెడలివచ్చిరిగ॥ పదయుగంబులుద్రొట్రుపడకొనులల్లాడ। వ రరత్నభూషణావళులెల్లవ్రాల॥

శతకంఠుని భార్యలు విలపించుట,

జడలువుడిమెలపై నిచలగినటియింపంగ। బాష్పపూరములచేతప య్యెదలుదడియ ॥ మొగములునురములును మోదుకొనిపొరలుచును । ఘోరశోకమునగగ్గోలుపెట్టుచును ॥ దారిగానకరాళ్లుదగిలిపడిలేచుచు ను। హానాథయనిమూర్ఛనవనివ్రాలుచును॥ రణభూమికరుదెంచిరాక్షస స్త్రీలంత। రణనిద్రజెన్నొందురాక్షసునిగనిరి॥ రఘువరునిదేవిచేరాక్షసు డువెనదూలి। విభిపాన్పుబోరలాడువిధినేలనుండె ॥ రథకేతనంబులునుర థచక్రములుగూలి। హంసతూలికపాన్పులమరినట్లుండె ॥ కనకమణితోడ

వులుకరయుగంబులగూడి। దనుజనాథునికమరెతలగడలరీతి॥ గాయము లితనమేనగారురక్తమురక్త। చందనాకృతిబోలిఅందమరియుండె॥ ధర ణీపరాగంబుతనమేనుపై బరగి। శాలుగప్పినరీతిజెందియుండెనుగ॥ కాక ఘూకంబులునుకంకాదిఖగములును। పరిచారకులరీతిబరిఢవిల్లెనుగ॥ వెలి వేమియును లేకదీర్ఘనిద్దురబొంది। ధరణిబడియున్నట్టిదనుజుబొడగనిరి॥ మ దగజముబడగూల్చుబ్రమాలుపై టలుబారి। యున్న తీగెలరీతినువిదలంద రును॥ శోగములుబెనగొనగలోకకంటకుడైన। శతముఖునిపై బడిరినఖి యలందరును॥ పడిమోముపై మోముపలుమారుజేర్చుచును। బలుమే నుకౌంగిటనుబట్టిరందరును॥ బలుమేనుకౌంగిళ్ల బట్టిసతులందరును। పలు విధంబులచాలవిలపించిరిట్లు॥ హానాథశతకంఠహానీదుశూరత్వ। మెచ్చో టుకేగెనింకెచ్చోటగలిసె॥ సురవర్గములనెల్లచెరలుబట్టినయట్టి। నీదుది వ్యాజ్ఞయే యేటగలసెనుగ॥ అష్టదిక్పాలకులహతమార్చునీబలిమి। శౌ ర్యమంతయును యేజలధిగలసెనుగా॥ త్రిపురసంహారునైనతెరచినీమొగ మెత్తి। వెరపించులావుయేపీటగలసెనుగా॥ తపమహత్వంబునకుతగబ్ర హ్మనీకిచ్చు। వరములన్నియును యేవనటగలసెనుగ॥ నీరూపునీరేఖనీసొం పునీపెంపు। నెల్లప్రాభవమిపుడుయెందుగలసెనుగ॥ నిలుచునాప్రాణము లునిముషంబునినుబాసి। పిలచినాయొక్కమారుపలుకవేమయ్య॥ తప్పేమి యును లేదుదయజూచిమాపైని। ఘనుడనీవొకమారుకనులెత్తిచూడు॥ భయమెవ్వరికినైనభయమనగనికేమి। వీరుడవుజగదేకశూరుడవునీవు॥ అసమానబలశాలివానందపూర్ణుడవు।గవికోటితేజుడవురాజితుండవుగ॥ తొలగినీశిరముయీధూళిభ్రమంగుండగా।శయనింపధర్మమాజగదేకవీర॥ మమ్మువిడనాడుటకుమనసునీకెటులతాళె। ధవుడమమ్మేడబాయధర్మమానీ కు॥ ఎన్నెన్నిజన్మంబులెత్తిపుట్టినగాని। బలశాలినీవంటిపతిమాకుగలడ॥ ఎట్లుభరియింతుమింకేతాళుదుము। నినుబాసిప్రాణములునిలుచునామా

కు॥ ప్రాణేశనినుయెడబాసి తాళగలేము । సెలవిమ్ము నీవెంటజనుదెంతుమి
పుడు ॥ ఏదిగతి యేదిక్కృతి యేదిదిక్కికమాకు । నేదారియే తెరవు యేమిజే
ప్పవుగ॥ అలగితివో మామీఁదనధికబలసంపన్న । పిలచి తేపలుకవు ప్రియ
మొందుబోయె ॥ కలనైనమేము నీశలవుదప్పగలేదు । యింతకఠినవుబుద్ధి
యేమి ప్రాణేశ॥ అని పెక్కుభంగులనుయతివలందరుచాల । పతిమీఁదబడి
విలాపమునొందిరపుడు॥ తనదుకోడళ్లిట్లుతనయుశతకంఠుపై । బడిమ్రొ
ఱలిడిరిట్లుపలువిధంబులను॥

చిత్రగంధి కుమారునికై దుఃఖించుట.

తగ చిత్రగంధితనయ్యనపుత్రుదరిజేరి। అతనిపై బడియిట్లుననియెశో
కమున॥ హా శతాస్యకుమార హా శౌర్యగంభీర । హా సుందరాకార హా మేరు
ధీర॥ శతకోటిమన్మధులసరిబోలునీరూపు । పోలసెనాజానకీబలుశరంబు
లను ॥ వనజసంభవుడిచ్చువరమహాత్వములెల్ల । నిర్మూలమాయెనా నేటి
తో నీకు ॥ దిగ్గజంబులగెలచిడీకొన్న నీబలిమి । కటకటా భువిలోనగలసె
నా నేడు॥ ఎంతగతివచ్చె రాహీనబుద్ధిదలంచి। శతముఖ నామాట చెవిబెట్ట
వైతి ॥ వెలయరాఘవుడాదివిష్ణుడని చెప్పితిని । సుదతిజానకిపరంజ్యోతి
యంటినిగ॥ కపులుసురవరులంటికడుజయముగాదంటి। కలనైనవైరంబు
దలపవద్దంటి॥ నామాట చెవిబెట్టినావుగావెంతైన। వినకనీవీగతినియిటు
పొందవలసె॥ రాఘవేంద్రునిజంపి రమణిజానకిదెత్తు । నని పల్కితివినీవున
న్యాయముగను॥ ఆమాటయే నీకులాంగనలకేవత్తు । సహజవైధవ్యమీ
క్షణములో గలిగె॥ అగ్నికొంగునముడువనాపేక్షుపడ్డావు । ముందువచ్చె
టట్టిమోసమెరుగకను॥ వద్దువద్దనియెంతవాదించిచెప్పితిని। వినకనీవీకతం
బునబొందినావు॥ అరగడియనినుబాయనదినాకుయుగమాయె। నినుబా
యనాగుండెసీలచునేరీతి॥ నీతండ్రివిశ్వావసునిరజాపునగోరి। తపముజేసిన
మెచ్చితనయనిన్నిచ్చె॥ వరమహాత్వమునసీవరయనాగర్భమున । జనన

పొందితివిగా శతకంఠములను॥ శతకంఠములనీవు జననమొందినవల్ల। శత
కంఠనాశంబు జెన్నారె నీకు॥ సీతామహాదేవి సితశరంబుల నిన్ను। కనికర
ములేకుండగడ తేర్చివేసి॥ ఆదినారాయణుండా రాఘవుండైన। దయని
న్నుజూడగా దలపడాయెనుగ॥ వారిననబని యేమిక్రూరబుద్ధివి నీవు। క
య్యమున కెదిరించి కాలుద్రువ్వితివి॥ దుర్మార్గములనీవు తులదూగుచుండం
గ। కనికారబుద్ధిగలుగువారలకు॥ తాజేయకుండంగ తనకులభ్యము
గాదు। కీడైనమేలైన కేవలంబుగను॥ తనకునిర్మలవృత్తి దనరంగగలిగి
తే। సిద్ధింపదెన్నడును చేటుమార్గంబు॥ కడుఘోరపాపములకొడిగట్టినం
దునను। గలిగెనీమరణంబు కడుయుద్ధమందు॥ ఏమిసేయుదునునేనేలాగు
భరియింతు। దిక్కేది తెరవేది తెన్నేదియికను॥ పొంకమైనప్రతాపలం
కాపురంబెల్ల। బలుపీడపేటాడునలువీధులందు॥ నీవుగూలకముందె నిఖిల
బలములదెచ్చి। సమరంబుగావించి జలధిగలిపితివి॥ వినలేను విధవలవీర
శోకారవము। నొకరిద్దరునుగారు వారించుటకును॥ కడుపురంబందరునుగ
గ్గోలుబెట్టుదురు। నిందుసేయగనాకు గుండెతాళదుగ॥ ఒక్కపురుషుండై
ననూరలేకుండంగ। మొనసిపురస్త్రీలు ముండమోసిరిగ॥ గతియేదివార
లకుధృతియేది మాకికను। దయజూచిచెప్పరా ధైర్యసుత్రుండ॥ చలమున
వారింపజాలనైతిని నేను। ఇంతగతిగలుగగా నేలతాళుదును॥ ధాతవ్రాలీ
లాగుతథ్యమైయుండగా। నీవేలవినియెదవు నేజెప్పినట్లు॥ నుదుటవ్రాసిన
వ్రాతనులిమితే చెడిపోదు। అనుభవించక తీరదనుభవంబెల్ల॥ అనియెదురు
గానున్న ఆరాఘవులగాంచి। కరయుగంబులు మోడ్చి కాంతయిట్లనియె॥

చిత్రగంధి రాముని నిష్ఠురోక్తులాడుట.

శ్రీరామరఘురామ శ్రీజానకీరామ। చారుసుగుణోద్ధామ సంగ్రామభీమ॥ త
నయుడగు శతముఖు దయమాలిచంపితివి। దైనరాయానికు ధర్మమాయి
ట్లు॥ తనజ్ఞాతులైన రావణకుంభకర్ణులను। బరిమార్చి నారన్న సంతమున నీ

డు॥ పరుచుబుద్ధినిమీాతోపగబూనియున్నాడు। గద్దరింపుచువీడుబుద్ధిహీ
నతను॥ అవతారపురుషుండవనిన్నుదెలియగకను। మారుకోవినతోడమ
త్సరంబునను॥ గర్వవంతుడువీనిగర్వంబుమాలంగ। తిరిరిచేతులుతీటదీ
ర్పంగరాదా॥ తలయొకటిచేతులునురెండుదక్కంగజేసి। కోయుమకరశిరము
లనుగూల్చంగరాదా॥ అటుమీాదబలుగర్వమూగిమీాపాదములు। మరుగు
శూరడాబుద్ధిమంతుడైవీడు॥ ప్రాణములువదిలుచ్చిపదగూలవేసితిరి। దై
వరాయమీారుధర్మంబువిడచి॥ అతులప్రతాపలంకాపట్నవాసులకు।
ప్రాపకంబికనేదిబ్రతికియుండుటకు॥ వాడుదుష్టుండై తెవాసిచెందినయట్టి
జీవకోటులుయేమిజేసెపాపములు॥ ప్రాపకంబెడదూలిబ్రతుకుమార్గము
లేక। వానిపురమునయెల్లవర్తిల్లగలము॥ పురవాసులందరికిబరిమూర్ఛవే
సితిరితరుణులందరికివైధవ్యంబుగలిగె॥ వాడిసహవాసమునవడిబలంబు
లుగూలె। వనితలందరుశోకవనినుండగలిగె॥ పురవాసులందరికితెరవేది
దిక్కేది। గతియేదిధృతియేదిమతిదలంపగను॥ తలయొకటిరెండుచేతుల
తోడదానవుని। విడువరాదాజ్ఞానవిధినుండుమనుచు॥గర్వమెంతయుదూ
లికదుబుద్ధిమంతుడై। మెలగడామీావద్దమిగులభక్తిగను॥ కొండవలెర
ణమందుగూలంగజేసితిరి। కటకటాయెక్కింతకనికరములేక॥ భరియింతు
మెట్లుయీపురములోపలమేము। అతివలందరముమాకాధారమేది॥నీవె
యాధారంబునీదెమాభారంబు। నీవెతల్లివిమాకునీవెతండ్రివిగ॥ ఎట్లుర
క్షింతువోయెదరినిజేర్తువో। ఎల్లభారంబునీదేరామచంద్ర॥ భువనంబు
లోనీవుపాలుపారజెలగుదువు। భువనములునీయందుబూనియుండెదవు॥క
పటనాటకసూత్రనిపుణుండవై నీవు। మాయాప్రపంచంబుజేయుచున్నా
వు॥ మమ్మునందరినియేమార్గమునదయచేసి। కాపాడిబ్రోతువోకమలలో
చనుడ॥ నీదివ్యపదయుగమునెరనమ్మియున్నాము। సకలలోకేశ్వరాజాన
కీరమణ॥ అనిపాదపద్మములవసెతలావ్రాలంగ। కనికరంబునరామజనవ

శ్రీరాములు చిత్రగంధినూరడించుట.

రెండవపుడు॥ పాదములపై బడ్డపణతి లేవగనెత్తి। దయబెనంగగ బలికెదా
శరధియపుడు॥ ఓసతీవగువంగవలదుశోకంబుడుగు। అసమానవిక్రముం
డైనసీసుతుడు॥ ధరణిబడినందాకతగనెక్కరీతిగా। పోరెనాతోనొక్క
యోర్ష్వశిలనతండు॥ ఈరేడులోకములనెవ్వరైననుగాని। వీనితోసరిజో
డువీరుండులేడు। వీరుండుగాగదేకశూరుండురణరంగ। ధీరుండుసీరుండుధీ
రసాహసుడు ॥ ఇతడుధీరుండనుచునెల్లలోకమునందు। దలచుమాటలు
మాకుదాఖలాపడెను॥ మర్కటబలమెల్లమదమణచిసరిపుచ్చె। దేశాధి
రాజులనుతేజంబులణచె॥ మూలబలములనెల్లనేలగలయగగొట్టె। కదు
విభీషణుబలముకడతేర్చివైచె ॥ అనుజులనుకుశలవుల నావిజయులనుబ
ట్టి। యేపిల్లదూలించియిలగూలవైచె॥ నాకుసాధ్యముగాకనాపైనిబలు
వేడి। శరములుగ్రతవేసిశక్తిగనపర్చె॥ అంతలోజానకీఅడ్డంబుగావచ్చి।
దనుపుతూపులుబట్టిదనుజతోబోరె ॥ అతనిదోర్గర్వంబుఁజెగపర్చికాంత
తో। రణముజేసెనుపరాక్రమవిక్రమముగ ॥ కరములునుశిరములునుఖం
డించినాగాని। వదలకుండగధైర్యవశుడగుచుబోరె ॥ తలయొకటిరెండు
చేతులుదక్కగాజేసి। కాంతసీతాదేవిగనుగొనుచునిలచె॥తనుగావుబ్రో
వుమని। అణుమాత్రమైననుతననోటరాదాయెదనుజవీరునకు॥ అంతకంత
కుకోపమధికమైపోరంగ। కోపమునజానకీగూల్చెదానవుని ॥ తనుగావుమ
నిపల్కతననోటరాదాయె। మమునేలనిష్ఠూర్యమాటలాడెదవు॥ అతని
పరమాయువయుయాసన్నమైయుండ। నతడేలమాశరణుకాశించివచ్చు॥
ఏలవిలపించేవు యెంతవారలకైన। యిలజయాపజయములెవ్వరికిగలు
గు॥ దేహమనిత్యమనితెలియదెవ్వారలకు। మరణమొందుచునుండమా
నుదురుయెవరు॥ సీతామహాదేవిచేతనీకొమరుండు। ఘోరరణరంగము
నగూలియున్నాడు ॥ ఘోరరణరంగమునగూలువీరులునెల్ల। వైకుంఠ

వాసులై వర్తిల్లగలరు ॥ సుదతినీవాతనికిశోకింపబనిలేదు । వైకుంఠపుర
మందువర్తించునతడు॥ ధరలోనుజీవులకుమరణములుదప్పవు। యెంతకా
లముకైనయెన్నాళ్లకైన॥ మాచేతనాతండుమడసినాడిచ్చోట । సారది
వైకుంఠంబుజూరగొన్నాడు॥ స్థిరముగావైకుంఠపురమునందున్నాడు। వ
గవంగబనిలేదువానికైనీవు॥ హనుమంతుదెలిపినాడతివనీవర్తనలు। బ
హుయోగ్యరాలవనీపలువిధంబులను ॥ మాతోడకలహంబుమానుమ
నినీసుతుని। వారించుటలునాకువాయుజుడుజెప్పె ॥ వనితనీవెంతజెప్పినవి
నకనాతోడ। చలమునసుయుద్ధముకుజనుదెంచెనతడు॥ కరములుశిరము
లునుకండలైకూలెను। తెరిపేమిలేకుండధీరుండపోలె ॥ అతనిభుజబలిమి
యునుఆమహిమశౌర్యంబు। వర్ణింపగాదరమెవసుధనెవ్వరికి ॥ తనుగావు
మనిపల్కుతననోటరాదాయె। యేమిజెప్పుదువానితామసంబెల్ల । దైవ
యత్నంబెవరుతప్పింపగాలేరు । అతనికాయుర్దాయమెంతయున్నదియొ॥
ఆయువేమియులేనియతనికైనీవిట్లు। విలపించమర్యాదయిదిగాదుసుమ్మీ॥
నీతికోవిదురాలనీమదినిభావించు। గతమునకుదుఃఖింపగారాదుయెవరు॥
దిక్కులేదనినీవుదీనతనుబొందేవు। బలువుగాశోకింపపనిలేదునీకు॥ నీయొ
క్కబుద్ధికినిసీభక్తియుక్తికిని! కలికిరోనామదికికసికరంబాదవె॥ ఇటుమీ
దనీభాగ్యమేమిచెడిపోకుండ। దయమాకుబెనగొనియెతలఫులోపలను॥ నీ
పురముచెడకుండనీకుమాకునీసుతుడు। కడుబుద్ధిశాలొకడుకలడంచువిం
టి॥ బాలకుడునిజముగాప్రహ్లాదునింబోలి। హరిభక్తినుండుటయునన్నివే
ళలను॥ వానిపైనాకిపుడువాత్సల్యతయుబొడమె । తప్పకరక్షింతుతరుణి
రోవినవె॥ బాలకునిపైనీకుబహుముద్దుగలుగునట । కట్టింతుపట్టంబుక
రుణనాతనికి॥ ఘనముగాపురముశృంగారంబుగావింతు। వేగనగరికిబొమ్ము
వెలదిరోనీవు॥ అలవిభీషణుబోలియాతండువర్ధిల్లు । మీకెల్లదిక్కనుమి
మ్ముబ్రోచునుగ ॥ బలుగుణవతినీవువిలపింపకిటుమీద । నీలకేతునిజూడు

సీసుతునిరీతి॥ సందేహామికమానిసంతోషముననీవు। పురముశృంగారింప
బొమ్ము వేగముగ॥ అనిరాఘవేశ్వరుఁడుకనికరంబునబలుక। బలుదుఃఖముం
తయునుబాసెనాతరుణి॥ సీతామహాదేవిశ్రీరామచంద్రునకు । సాష్టాంగ
దండములుసమకొల్పెనపుడు॥ ఆవధూవరులచేలతివశలవందుకొని। తన
దుఃఖములుబాసెతనుఃశీలలామ॥ తనదుకోడళ్లనందరినప్పుడోదార్చి।తన
వెంటదోడుకొనితనపురికిజనియె॥ తనపురికినేతెంచితరుణీలలామంబు। దా
సీలరప్పించితనసముఖమునకు॥ ఆదినారాయణుండారాఘవేశ్వరుడు। నీ
లకేతునిబ్రోవనిర్ణయించెనుగ॥ అన్నమాటలుదప్పడాపుణ్యవంతుండు। స
త్యవాక్యమురామజగతీవరుండు॥ మనకోర్కెలీడేరుమగువలారామీరు।
ఘనముగాపురముశృంగారించిరండి॥ అసిచిత్రగంధిచయ్యనవారలకుజె
ప్ప। పురమునలుదిక్కులనుబరగిరా స్త్రీలు॥ గంధకస్తూరికాకర్పూరము
లుకూర్చి। పన్నీటకల్లాపుబట్టివేసరిగ ॥ కస్తూరిఘనసారకలితోదకంబుల
ను । అలికిరావేదికలనన్నిదిక్కులను॥ చౌకాక్కశెముత్యములుసొగసైన
ముగ్గులను। ప్రతియింటవేదికలబెట్టిరా స్త్రీలు ॥ పరగవీధులయందుప్ర
తియింటద్వారముల। పచ్చతోరణములేర్పడగట్టిరప్పుడు॥ కనకశోభితము
గాఘనరత్నమయముగా। పూర్ణవైభవమొప్పిపురముజెన్నొందె॥ ఘుమ
ఘుమారావఘనకొమరొందెపురమెల్ల। పరిమళద్రవ్యసంభరితమార్గము
న॥ వీణకిన్నెరమురజవీరమృదంగములు। వరుసమంగళఘోషవాద్యము
ల్వాలసె॥ పురమిట్లుశృంగారపరిచిదాసీజనము। లావధూమణిజేరిరానం
దులగుచు॥ అచటరణఘ్నుమిలోనారాఘవేశ్వరుడు। ప్రేమవిభీషణునిబిల

విభీషణుడు శతకంఠునకు అగ్నిసంస్కారము జేయుట.

చియిట్లనియె॥ నీకుపరమజ్ఞాతినిజముగాశతముఖుడు। కొండకైవడినేలగూ
లియుండెనుగ॥ అగ్నిసంస్కారంబులవినీవుగావించి। కర్మాదిక్రియలన్నిక
డతేర్చవయ్య॥ నీకుకొమరుండౌనునీలకేతుడువాని। అధిపతినిజేయించు

యూపట్టణముకు॥ అనిరాఘవేశ్వరుడుతనతోడబలుకంగ । హస్తములు
జోడించియునవిభీషణుడు॥ అఖిలేశమీశ్వలవుకడ్డుజెప్పగజాల। గానినామ
నివాకటిగలదుచెప్పెదను॥ అఖిలలోకంబులకునాపదలుగావించు। బలు
దురాత్ముడువీడుపరమద్రోహుండు॥ అగ్నిసంస్కారములకర్హునీయుడుగా
డు। కర్మాదిక్రియలేలకదుదురాత్మునకు ॥ ఎట్టిసోదరుడునాకీదుష్టచరితుం
డు। పరమచండాలుండుబలుపాతకుండు॥ దానవుండెపుడునాతలద్రుంచ
నోయనుచు। తారకాచలగుహాలదాగినేనుండు॥ వీనిమార్గములెల్లవిశ్వ
సించకపోతె । పరమశత్రువుడునాపాలింటవీడు ॥ నిన్నయుద్ధములోనన
న్నుబడగొల్చెను। పరమాత్మనీకరుణబ్రతికితినినేను ॥ కర్మాదిక్రియలన్ని
గావించుటకునాకు । అర్హునీయుడుగాడుఅఖిలేశవీడు ॥ అగ్నిసంస్కారం
బులనురునకుజేయంగ। మనసుపుట్టదునాకుమానవేశ్వరుడ॥ శత్రువునకు
నయగ్నిసంస్కారములుజేయ। శలవిచ్చెదరునాకుజానకీరమణ ॥ అనివి
భీషణుడిట్లుతనతోడబలుకంగ। సర్వజ్ఞడారామచంద్రుడిట్లనియె॥ ఓవిభీ
షణానీవుయూహించునీమదిని। శతముఖుడునాచేతసమరమునగూలె॥ మా
చేతశతముఖుడుమడయుచందంబున। కడతేరెనాతనికికలుషజాలములు॥
పాపములనెడబాసిపరమపుణ్యుండయ్యె । దనుజుదోషములెన్నబనిలేదు
యికను॥ అనివీనులకుగల్గునమరవైకుంఠంబు । అదిగాకమాచేతసణగెశ
తముఖుడు॥ వైకుంఠవాసుడైవర్తిల్లెనిజముగా । నతడుపుణ్యుండయ్యెనతి
సుకృతమబ్బె॥ అతనుదుశ్చేష్టుడైననుపాపుడైనను। జ్ఞాతిగాడానీవుకర్మం
బుసలుప॥ దిక్కుమాలినవానితెరవుగాశతముఖుని। విడిచిపెట్టగరాదువీ
రరణమునను॥ నీలకేతుండుపసిబాలకుడుధ్యేకర్మ। చేయుటెరుగడుయత
నిచేతగాదేమి॥ అతనికిపినతండ్రివితనికితమ్ముడవు। నీవుదప్పనటించనిందవ
చ్చునుగ॥ ఇతడుసామాన్యుడాయెల్లలోకములందు । నేకచక్రత్వముననే
లియున్నాడు॥కూలినాడనివానికొంచింపగాతగదు। ఇలజయాపజయంబు

లెవ్వరికిగలవు॥ ఘనముగానీతనికిక ర్మాదిక్రియలన్ని । గావించుటకునీకుక
ర్తవ్యమెుదవు॥ సంశయింపకనీవుజని వేగయాతనికి। కర్మాదిక్రియలన్ని గా
వించవయ్య॥ అనిరాఘవేశ్వరుడుతనకిట్లుజెప్పంగ। మారుజగదీశునకు మా
రిజెప్ప లేక॥ భవదాజ్ఞతప్పనాతలచాలునాయనుచు । నతనియాజ్ఞాబద్ధు
డై విభీషణుడు॥ మాల్యవంతప్రముఖమంత్రికోవిదులొప్ప। జనివిభీషణు
డుశతకంధరునిదరికి॥ మేనువిస్తారముగమేరుశైలమురీతి । ఘోరాంగు
డై ధాత్రిగూలియుండెనుగ॥ అతనిగొనిపోవంగనసురవీరులబిలచి। కనక
శిబికొకటితాగట్టించుమనియె ॥ నవరత్నజాలములునలుదిశల జెన్నొందు।
చెలువైనబంగారుశిబికగట్టిరిగ ॥ తూర్యనాదములెల్లతోడిబడుచుమ్రో
యంగ। శాస్త్రిచోదితవిప్రజనములే తేర॥ శిబికపై శతముఖుని జేర్చిదను
జావళులు। గొనిపోయిరాశిబికకొంతదూరముకు ॥ కొంతదూరంబునకు
గొనిపోయియచ్చోట। నిలిపిశాస్త్రిక్రియానిర్ణయంబునను ॥ బ్రాహ్మణో
త్తములుమంత్రములుచ్చరింపంగ। కర్మాదిక్రియలన్ని గావించిరవుడు॥ గం
ధతపువులు దెచ్చిగగనంబుపొడవుగా । జితి బేర్చిశతముఖుని జేర్చిరందున
ను॥ అనలంబుసమకొల్పిరాకాష్టమంతయును। వినువీధినంటంగ పెనుమం
టలెగసె॥ శతకంతుదేహంబుసర్వంబుసాంగమై। దందహ్యమానమైలెగ
మంటగలసె॥ అచ్చోటవీడుకొనిఆవిభీషణుడవుడు। సరయూనదియందు
స్నానములు జేసె ॥ వచ్చిశ్రీరాములకువందనంబులు జేసి । కడుభక్తివిస్తా
రంగఘనవిభీషణుడు॥ కడుమోదమునబల్కెఘనుడుశ్రీరాములతో। శ
లవుప్రకారంబుశతకంఠునకును॥ పరలోకకర్మ నీభక్తితోజరిగిస్తి। పర
మాత్మ నేజేయుపనిశలవులిమ్ము ॥ అనినలక్ష్మణుతోడనారాఘవేంద్రుండు।
రావోయితమ్ముడారమ్మి వేగమున॥ నీవువిభీషణుడునెమ్మితోడప్రతాప। లం
కాపురముకేగిలావణ్యముగను॥ నీలకేతుండనెడిబాలునకువేగమున। ఘ
నతతోపట్నంబుగట్టిరండిటకు ॥ అనిరాముబలుకంగనతనిశలవందుకొని।

లక్ష్మణవిభీషణులుతక్షణంబునను॥ పొంకమైనప్రతాపలంకాపురముకేగి।
రెల్లరాక్షసవర్గముల్లాసమొంద॥ అలకాపురముకంటెనమరావతియుకం
టె। నందమైవిలసిల్లెనామహాపురము॥ వెలయనగరముచుట్టువినువీధినం
టుచును। గలవుతొమ్మిదికోట లెలమిబొందుచును॥

నీలకేతను పట్టాభిషేకము.

పదహారువన్నె మేల్పసిడికాంతులు వెలయ। భాసిల్లుచునునవప్రా
కారములును॥ తారాపధంబంటితళతళల్మీరుచును। మేలైనబంగారుమే
డలునుగలవు॥ ఘనరథంబులుగంధకరితురంగంబులును । బరిఢవింపుచు
నుండెపురమునిండగను॥ ఏదిక్కుజూచినా యేవీధిజూచినా। హేమమయ
మైయుండెనెల్లచోటులను॥ కడువింతపురమెల్లగనివిభీషణుగూడి। ఆస్థాన
మునకేగెనపుడులక్ష్మణుడు॥ ఆస్థానమునకేగిఅచ్చటికిబాలకుని। కడువేగ
దెప్పించికరుణమీరగను॥ వెలయనానాతీర్థములుపుణ్యజలములను। అసు
రవీరులబంపిఅపుడుదెప్పించి॥ పుణ్యజలములుయిట్లుపాలుపార దెప్పించి।
అఖిలభూసురగణములాశీర్వదించ ॥ మణికనకమంటపముమధ్యసంతో
షమున। భద్రమంటపముపై బాలుని జేర్చి॥ ఘనతూర్యనాదములుకడు
వింతరంజిల్ల । పంచమహావాద్యములుమించిమ్రోయగను ॥ సకలజనము
లుచాలసంతోషమునుబొంద । సూతమాగధులెల్ల స్తుతులుజేయగను॥
నీలకేతుడుసార్వకాలంబువర్ధిల్ల । నభిషేకమొనరించిరాపుణ్యవరులు ॥
అష్టదిక్పాలకులునమరాదిదేవతులు। జలనిధులుకూర్మంబుచంద్రభాస్క
రులు॥ యుగములోరామకథయున్నంతకాలంబు। వర్ధిల్లుమనుచుదీవనలి
చ్చిరపుడు॥ అతులప్రతాపలంకాపట్టణేశుడై । నీలకేతుడువెలసెనిఖిల
భాగ్యమున॥ పురవాసులందరునుపరమసంతోషమున । నెలమిబొందిరి
కోర్కెలీడేరెననుచు॥ అంతఃపురములోపలాచిత్రగంధియును । తనదు
కోడళ్లంతతనివినుండిరిగ॥ తనకుపట్టముగట్టిరనినీలకేతుండు। సంతోష

మునుఖ్యాందెచాలగానపుడు॥ రామానుజుండై నలక్ష్మణవీరునకు। సాష్టాం
గదండములుసమకొల్పెనపుడు॥ శాశ్వతంబుగవిభీషణుఖ్యాలివర్ధిల్లు। మని
దీవనలునిచ్చెఘనుడులక్ష్మణుడు ॥ పినతండ్రియగువిభీషణునకుమ్రొక్కఁ
గ। నతడుదీవించెదీర్ఘాయువులుగలుగ॥ అంతఃపురముకేగిఅవ్వగారికిమ్రొ
క్కి। తల్లులందరికితాతగుమ్రొక్కిలిడియె॥ దేవులందరుగూడిదీవనలుగా
వించి। ఆరాముపదభక్తిఅతనికినిగలుగ॥ పట్టణాధీశుడై బాలుండువెలసె
నని। పతిబాయుదుఃఖములుబాసిరందరును ॥ నీలకేతనుడపుడునీరజాక్షు
నిపాద। దర్శనముగావింపదలచెనేడుకను॥ మాణిక్యములుమంచిమౌక్తి
కహారములు। కనకనిర్మితమైనమణిభూషణములు ॥ పసిడివస్త్రంబులు
నుపట్టుపీతాంబ్రములు। పరిమళద్రవ్యసంభరితజాలములు ॥ ఘనవస్తుజా
లములుకానుకలుగాగొనుచు । తనయీడుబాలకులుతనవెంటగొలువ॥

నీలకేతనుడు రాముని స్తుతిశేయుట.

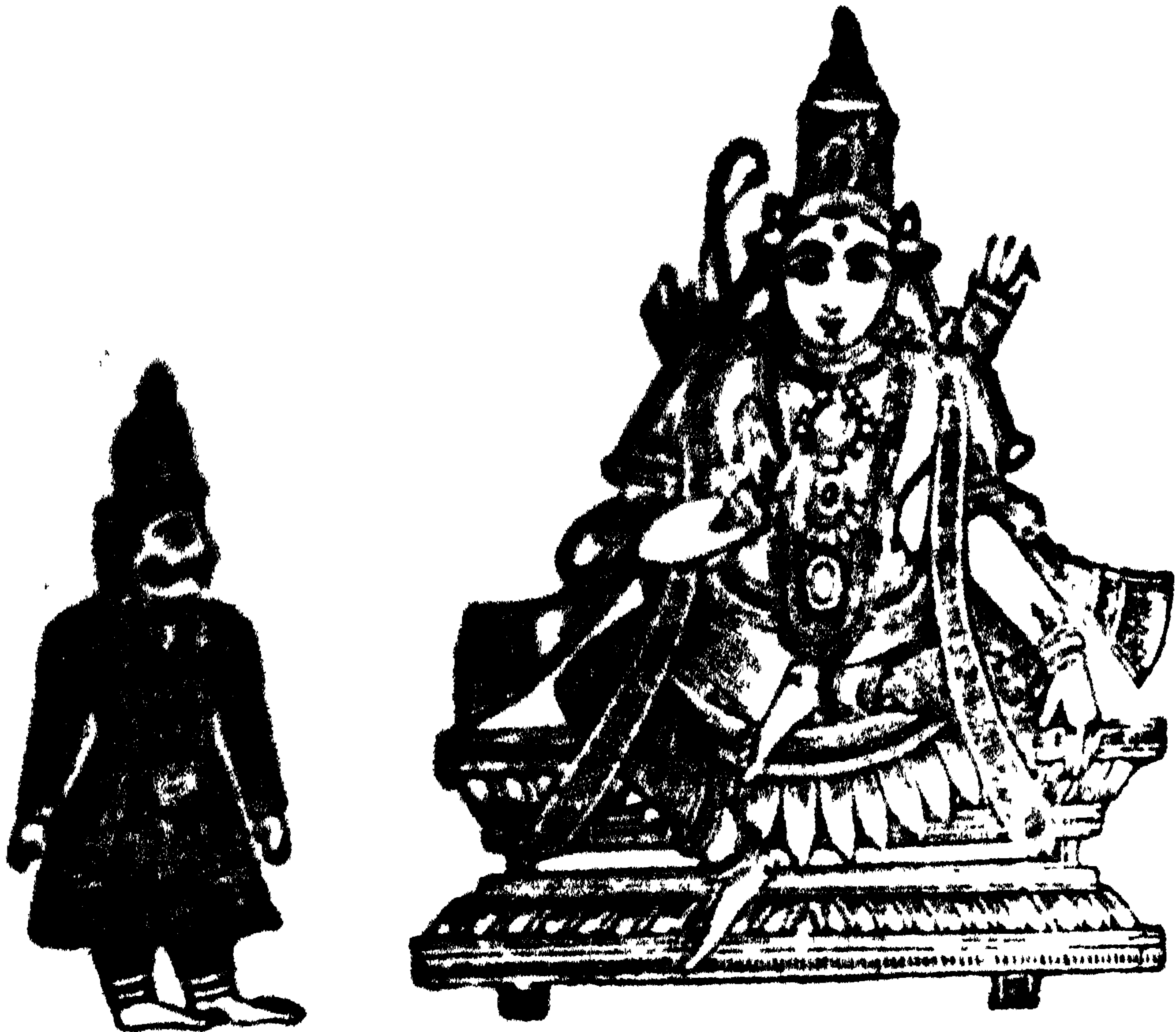

భానుకులదీపకునిపదదర్శనముజేయ । బాలకుడుజనుడెంచె పాదచారగు
చు॥ అల్లంతదూరమునసఖిలేశుబాడగాంచి । నేత్రపర్వంబొందినీలకేత
నుడు॥ పాణితలములురెండుఫాలమునజేర్చుకొని । పాహిరామప్రభోపర

మూర్తి యనుచు॥ తానుదెచ్చినయట్టి కానుకలుదఱినుంచి। పాదారవింద
ములబడి మ్రొక్కులిడెను॥ పలుమారు మ్రొక్కులిడి బత్తిబొత్తిల్లంగ।బా
లుండు వినుతించె బహువిధంబులను॥ శ్రీభానుకులసోమ సింధుగర్వవిరా
మ। సరససద్గుణధామ సంగ్రామభీమ॥ నీతత్త్వమహిమంబు నీమహాచరితం
బు। వర్ణింపవశమా నవసుధ నెవ్వరికి॥ నీవు చిద్రూపమై నీవు పెంజీకటై।నీవు
సమస్తమై నెగడుచుందువుగ॥ నిఖిలభువనంబులును నీకుక్షిలోనుండు। నీవు
లోకంబులను నిండియుందువుగ॥ విశ్వంబునకు నీకు వేరు లేదేమియును। వి
శ్వసాక్షివి నీవు విశ్వమూర్తివిగ॥ నినుదలంచినవాడు నినుభజించినవాడు।
పుణ్యుండు భవ్యుండు పుండరీకాక్ష॥ సర్వభువనంబులును సప్తసంద్రంబులు
ను। గౌతమిజాహ్నవీకావేరినదులు॥ జంతుజాలంబులును శైలసంఘంబు
లును। పక్షిజాతంబులును పన్నగంబులును॥ గీర్వాణయక్షులును కిన్నరులు
సిద్ధులును। అష్టదిక్పాలకులు అమరాదిసురలు॥ నరవానరులు నిశాచరవం
శవర్గములు। నారదాదిమునీంద్రతాపసోత్తములు॥ సర్వప్రపంచములు
సర్వమంత్రార్థములు। సకలభూతపిశాచసంఘాతములును॥ ద్వాదశాది
త్యులును తగ యష్టవసువులును। జలజాతసంభవులు చంద్రభాస్కరులు॥
గ్రహతారకంబులును గగనంబు ధరణియును। సప్తమహారుషులు సకలజం
తువులు॥ కొమరుమిగుల ననంతకోటిబ్రహ్మాండంబు। లన్ని నీకుక్షియందమ
రియుండెనుగ॥ పరమయోగులయందు భక్తకోటులయందు। నెడబాయ
కుండెదవు యేవేళ నీవు॥ అజ్ఞానబంధంబుల బాయగాలేక। నీమహాతత్త్వం
బు నిజమెఱుంగరుగ॥ పరతత్త్వమార్గంబు పరికింపగాలేక। నిలలోను జన్మం
బులెత్తవలసెనుగ॥ మూఢజన్మములెత్తి మోసబుద్ధులు దలచి। జీవకోటు
లు యమునిజెందవలసెనుగ॥ మిమ్ము నెఱిగినవాడు మిమ్ము గొలచినవాడు।య
మునిపురి కెన్నటికి యేగబనిలేదు॥ అపరాధినైన నాయందు కృప జేసితిరి। క
నికరంబాదవి యోకమలలోచనుడ॥ నాతపంబులు పండె నాకోరికలు నిం

డె। నీపాదదర్శనము నేడుప్రాప్తించె॥ పరసుయినుమునుసోకిబంగారమైన
ట్లు॥ పరమాత్మ నాజన్మపావనంబయ్యె॥ ఎంతపుణ్యుండనో యెంతధన్యుం
డనో। కలిగెమీపదపద్మకరుణనాయందు॥ నీవుమానవుడనుచునిజమెరుం
గగలేక। పలికిచెడిపోదురిలపాపిష్టిజనులు॥ దుష్టులనుదునుమాడశిష్టులను
కాపాడ।అవతారమెత్తినావయ్యసర్వేశ॥నీదుహృదయముబ్రహ్మనీజిహ్వ
భారతి। నీసత్యవాక్యములునిఖిలవేదములు॥ నీశిరముగగనంబునీరోషమ
నలుండు। నీనేత్రయుగ్మంబుయిందుభాస్కరులు॥ నీదుచూపులుదివమునీ
హస్తములుదిశలు।దనరంగనీప్రసాదముసుధావార్ధి॥పవనుడుశ్వాసంబుప
దతలంబులుధరణి।నీరోమసంఘములునిర్ఝరావళులు॥ నీశయ్యశేషుండునీ
సఖుండీశ్వరుడు। నీమూర్తిభువనములునీవెసర్వంబు॥ మచ్ఛమైయంబోధి
జొచ్చిసోమకుద్రుంచి। పరమాత్మ వేదములుబ్రహ్మకిచ్చితివి ॥ కూర్మావ
తారగమైకొండవీపునదాల్చి।అమృతమిచ్చితివీవుయమరకోటులకు॥ వారా
హరూపంబువసునతో ధరియించి। కనకాక్షుజంపితివికమలాక్షనీవు॥ కంబ
ముననుదయించికనకకశిపునిగూల్చి । ప్రహ్లాదుగాచితివి పరమాత్మనీవు॥
అవనిమూడడుగులిమ్మనిబలీంద్రునివేడి । బలినిగెల్చితివోయిపరమాత్మనీ
వు॥ పరశురాముండవై ధరణీశులనుబట్టి। దురముజేసితివిగాయిరువదొక
మారు॥ దశరథమహారాజతనయుడవై బుట్టి। దశకంఠుగూల్చితివిధరణీశ
నీవు॥ శరణుజేరినవిభీషణునకభయంబొసగి । పరగలంకారాజ్యపదవిచ్చి
నావు॥ నాతండ్రిశతముఖునినాతిసీతాదేవి । చేతగూల్పించితివిసిద్ధముగ
నీవు ॥ రిపునిపుత్రుడనన్ను నపరాధమెన్నకను । కఠినముంచకనన్నుకరుణ
జూచితివి॥ నాపై నికరుణించినన్నురక్షించితివి ॥ రాజ్యములకన్నిటికిరా
జుజేసితివి॥ శతకంఠసుతుడననిసందేహముంచకను । రక్షించితివినన్నున
క్షయంబుగను॥ కమునిగతినన్నుకృపజూచిబ్రోచితివి । దీనరక్షకుడవై
దేవసర్వేశ॥ నాతండ్రిక్రూరుడనినీతలపునుంచకను। నన్నురక్షించితివినా

రాయణుండ॥ అనివేయిసాష్టాంగములుసమర్పించఁగ। నీలకేతునిజూచి
నీలవల్లభుఁడు। అతనిబుద్ధికిమెచ్చిఅత్యంతకృపజూచి। బాలునకున్నజే

నీలకేతుఁడనీవునిజమార్గశీలుడవు। సంతోషమయ్యెనీసద్గుణంబుల
కు॥ నీవుయోగ్యుడవంచునిర్ణయించినమాట। తప్పకుండగమాకుదాఖ
లాపడెను॥ జనకుండుగూలెననిసంశయార్థంబేమి। నీబుద్ధినుంచకుమినీల
కేతనుడ॥ దేవమానులబాధగావించునేవేళ। కడుపాపచిత్తుండుకఠినమా
నసుడు॥ భూభారమణగుటకుపారివుచ్చితిమివాని। సకలలోకంబులకుసం
తోషమయ్యె॥ ఇసుకలోబంగారమొలచిబుట్టినరీతి। బురదలోపద్మంబు
బుట్టుచందమున॥ ఆలచిప్పనుముత్తియంబుబుట్టినరీతి। మణికరపరాళ్లం
దుజనియించురీతి॥ కడుపాపకర్మకునిగర్భవాసమునందు। నీవుజన్మించితివి

నీలకేతనుఁడ॥ వానివంశము కెల్లవన్నె నీవు దెచ్చితివి॥ తలపంగ రాక్షసకుల
శిరోమణివి॥ అవ్విభీషణుబోలి యివ్వసుధను ప్రతాప। లంకాపురంబునకు
రాజవై యుండి॥ చంద్రతారార్కముగ సర్వజనులును మెచ్చ। క్రమము
గా రాజరికమ్మేలుకొమ్ము॥ మమువిలోకింపుచును మముభక్తిదలపుచును।
వర్ధిల్లుమీ లోకవైభవంబునను॥ అరయనేదలపంగ నయోధ్యాపురిరమ్ము।
అవిభీషణురీతి నాదరించెదను॥ కాంతామణి చిత్రగంధి యనుమతముగా।
నీవు వర్తించుమీ నీలకేతనుఁడ॥ నీతండ్రి శతముఖుఁడు నెలతమాటలు వినక।
మాతోటి పోరాడి మహినిగూలెనుగ॥ కాంతసుందరి అనాగత మెరుంగు
నయామె। నీతికోవిదురాలు నీయవ్వగారు॥ అతిబుద్ధిశాలి నీయవ్వ చెప్పిన
రీతి। మనులు మీకలనైన మాఱుచెప్పకుమీ॥ తల్లికంటె భువిని దైవంబు మ
ఱి లేదు। తల్లియాజ్ఞకు నీవు తప్పకను యుండు॥ పరిపాలనములోన పాపంబు
లేకుండ। సత్యశీలుండవై జగమేలుకొనుము॥ ధర్మమార్గము లెల్లతగ నీకు
తెలుసును। నీతికోవిదుఁడవు నిర్మలుండవుగా॥ కొడుకులిద్దరు మాకు కొదువ
మూఁడవవాఁడ। వీవుగా భావింతు మెపుడు మామదిని॥ దేవబ్రాహ్మణభక్తి
భావము నమరువకను। దయతోడఁగూడుకొని ధరణిపాలించు॥ అరయ మా
ర్కండేయు యాయువను వర్ధిల్లి। భోగభాగ్యంబులను భువిని వర్ధిల్లు॥ సంతో
షమున నీవు జనుఁ నీపురంబునకు। జనకుంటుకూలుటకు సంశయము పడకు॥ ధ
ర్మంబు నాల్గుపాదములవర్తిల్లఁగ। నేలుకో లోకంబు తెలిమి బొందుచును॥
అని రాఘవేశ్వరుం డసురవల్లభసుతుని। జనుమనుచు శెలవిచ్చె సంతోష
మునను॥ బాలకుఁడు రఘురాముపదయుగంబుల వ్రాలి। ముమ్మాఱు శెలవం
ది మోదాత్ముఁడగుచు॥ పరమసంతోషసంభరితచిత్తుండగుచు। తనపురం
బునకేగెదను జేశసుతుఁడు॥ దశరథరాముండు దయఁజూచు విధమెల్ల। తన
యవ్వతో జెప్పి తా వినోందుచును॥ ధర్మంబు నాల్గుపాదములు దప్పక యుం
డ। నేలె తనరాజ్యంబు నీలకేతనుఁడు॥ పురవాసులందరును పరమ వేడుకనొం

దా పురమేలెరాతనునివరవంశనుండు॥ శతకంఠుపుత్రునీగతిసంతసిలజేసి॥
రఘురామచంద్రుండుమిగులవేడుకను॥ మనముసంతసమందిహనుమంతు
నింబిలచి॥ ప్రేమతోఁదుతబలికెరామభూవరుఁడు॥

ఆంజనేయుఁడొకచే సముద్రములుదాటుట.

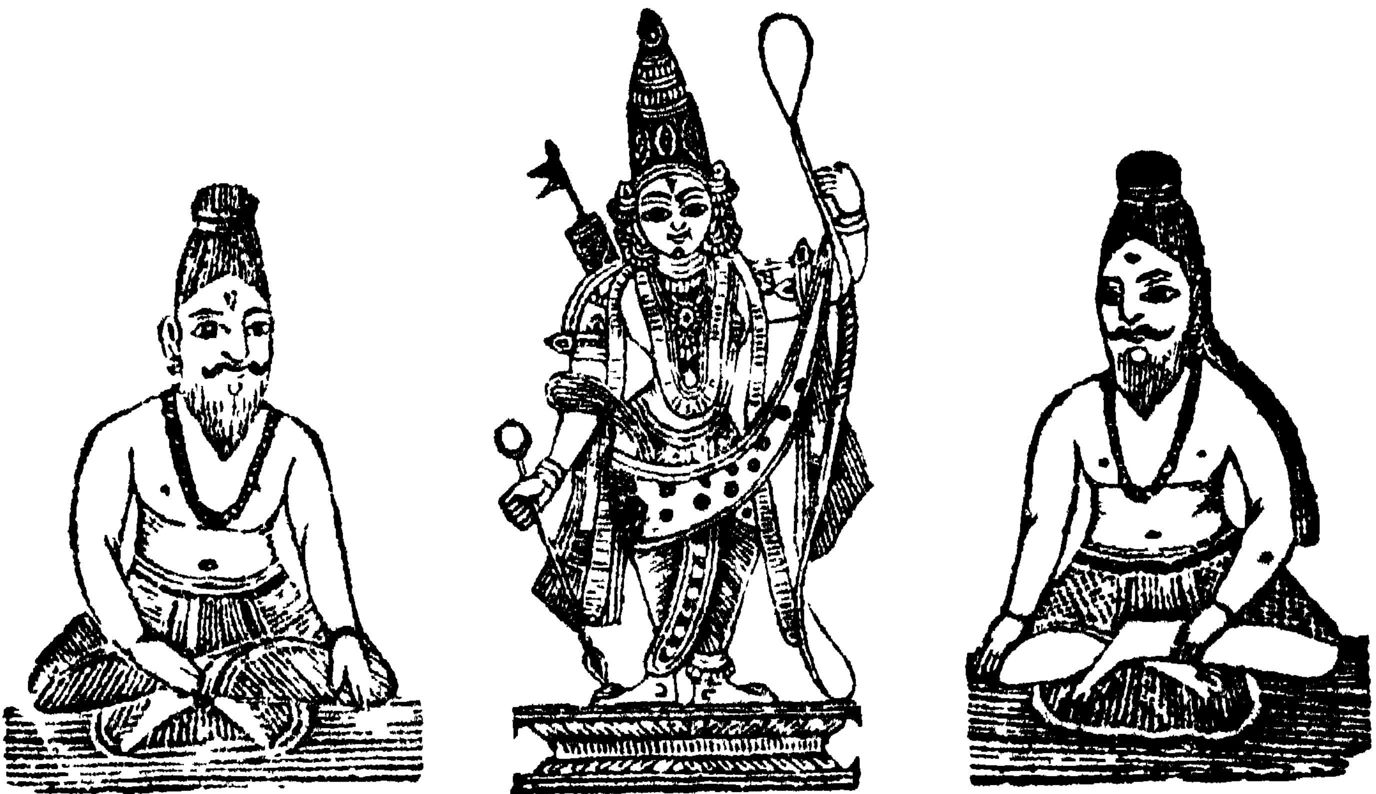
అంజనీనందనాఅసమానవిక్రమ। శౌర్యధురంధరాజగదేకవీర॥
కార్యసఫలంబాయెకదుజయంబులుగలిగె। మనమువచ్చినపనులుమాట
దక్కనుగ॥ అఖిలలోకంబులకానందకరమాయె। తేటతెల్లంబాయె
నూటిమీరగను॥ తిరిగిమనమయోధ్యపురమునకుజనవలెను। యిచ్చో
టనుండుపనులేవులేవికను॥ అనుచుశ్రీరఘువరుడుతనతోడబలుకంగ।పర
మసంతోషమునపవననందనుడు॥ భానుకులుడగురాముపదములకుప్రణ
మిల్లి। తనమహోన్నతరూపుదాల్చెహనుమంతు॥ కమలబంధుడుబొడ్డు
ఘంటరాయెవిలసిల్లె। మొలపూసలగుచుచుక్కలుచుట్టువెలసె॥ అఖిలలో

కంబులకుసానందముప్పొంగ। పెరిగెబ్రహ్మాండములుపిక్కటిల్లగను॥ తన
దీర్ఘవాలంబుతగనాల్గువారధులు। దాటిపోవగజెంచె మేటిరూపమున॥
వారధులనాల్గిటినివక్కమారేదాట। తనవాలమమరించెతనుచరవరుం
డు॥ నాల్గులక్షలయోజనములపొడవునుగలిగి। నిలువునూరామడై వెడలె
వాలంబు॥ అట్లువాలముజెంచి అంజనీనందనుడు। పంకజాక్షునితోడపలి
కెమోదమున॥ సకలలోకేశ్వరాజానకీనాయకా। దీనసంరక్షణాదేవాధి
దేవ॥ నాలుగుసంద్రములునయముగాదాటంగ। బరపితివాలంబుభవదీ
యకృపను॥ సకలసేనలుమీరుసంతోషముప్పొంగ। వాలంబుపై నడువ
వచ్చురఘువర్య॥ సకలసేనలుమీరుజనినపిమ్మటనేను। వొక్కలఘువున
దాటివత్తునేబలికె॥ భవదీయకృపనాకుప్రాప్తమైయుండంగ। యీవా
రధులుదాటయెంతపనినాకు॥ మరిమరియువారగులుమనకడ్డుగాకుండ।
అంతటికినావాలమమరించితిపుడు॥ జగదేకనాయకాజనుడెందుమీరను
చు। పలికెహనుమంతుండుపరమభక్తిగను॥ హనుమంతువాక్యములకా
నందభరితుడై। శ్రీరామచంద్రుండుసీతతోననియె॥ మగువరోహనుమం
తుమహిమప్రభావంబు। కంటివామనకిట్టిఘనుడెందుగలడు॥ ఇతడజేయుం
డగుచునెల్లలోకంబులకు। యీశ్వరసమానుండుయీమహాత్ముండు॥ ఇత
నిమహిమలనెంచనెవ్వరితరమౌను। బలపరాక్రమశాలిభవ్యమానసుడు॥
ఈసంగరాంబుధికినితడొక్కనావగా। మనకుసాహాయంబుగనపరుచుచుం
డు॥ పవనతనయుడువంటిబలపరాక్రమశాలి। యీరేడులోకములనెంచి
ననుగలడ॥ ఎన్నివిధములనైననీమహాత్మునిఋణము। తెరువతోమనమిక
నుదీర్పజాలముగ॥ వర్ధిల్లుమనుచుదీవనలీయవలెగాని। యేమియిచ్చిననీ
గుసీమహాఋణము॥ అనికాంతచెయికేలనమరించిముందుగా॥ నడచెవా
లముపైనినారాయణుండు॥ తోరంబుగాభ్రమోగెతూర్యాదినాదములు।
వనచరులుజయజయధ్వనులుజేసిరిగ॥ ఆరాఘవులవెనుకయాలక్ష్మణస్వా

ద్వి॥ భరతశత్రుఘ్నులును బారుగానడువ॥ లవకుశులునుమరియులావణ్య
మొప్పంగ॥ విజయుడువిభీషణుడువెనుకనడచిరిగ ॥ చప్పన్నదేశాధిజనవ
రులుయావత్తు। నడచిరావెనుకనానందములువెలయ ॥ వానరభల్లూక
మానవదానవ। బలములన్నియువెంటబలసినడచిరిగ ॥ రథతురంగంబు
లునురాణించుగజములును। వేలసంఖ్యలుకోట్లువెంటనడచెనుగ॥ చాల
సంతోషమునశతకంఠుయుద్ధంబు । చెప్పుకొనుచునునడచెశ్రీరాముబల
ము॥ సౌమిత్రియునుభరతశత్రుఘ్నముఖ్యులును। సీతయుద్ధపుమహిమచె
ప్పుకొనినడచె ॥ లవకుశాఖ్యులుతల్లిలాలిత్యమంతయును । బొగడుచును
సంతసముబొందినడచిరిగ॥విజయుడుదేవాదివీరులుయావత్తు।సీతయుద్ధము
లెంచిచెప్పుకొనినడచె ॥ అంగదసుగ్రీవఅలవిభీషణులెల్ల । సీతపరాక్రమ
ముచెప్పుకొనినడచె॥ సీతగనినవల్లజెలగెప్రఖ్యాతులని। కడువేడ్కరంజిల్ల
నడచెరాఘవుడు॥ సకలజనములువెంటజనుదేరహనుమంతు । వాలంబు
పైనడచెవనజలోచనుడు॥ వాలంబుపైనడచివారధులునాలుగును। దా
టెనవలీలగాదాశరథులప్పుడు ॥ తమ్ములునుపుత్రులునుతనపౌత్రులునుహి
తులు। తనవెంటనడువగాదర్లెరఘువరుడు ॥ సకలబలములువెంటజనుదే
రరాఘవులు । నయమొప్పగాదాటెనాల్గువారధులు॥ సురదధిక్షీరఘృ
తశరధులన్నియుదాటి। వాలంబుదిగినిలిచెవనజలోచనుడు ॥ వనజలో
చనుగూడివచ్చిరాభరతాది । సోదరుల్ కుశలవసుతులుపౌత్రులును॥ స
కలరాజన్యులునుసకలదానవభటులు । భల్లూకవనచర బలములన్నియు
ను॥ వాలంబుదిగివచ్చివనజనాభునిచుట్టు । వేలాముదీర్చిరావీరులందరు
ను॥ సకలసేనలమధ్యజానకీరమణుండు । చుక్కలలోచంద్రుసొబగుగా
నుండె॥ తనతోకపైసేనతర్లిపోవుటజూచి । ఆనందుడైపొంగెనంజనీసు
తుడు ॥ అవలీలతనవాలమంతకూడగదీసి । తనలోనుతనమహిమదలచు
కొనినవ్వె॥ అసమానబలశాలిఅంబుధులునాలుగును । నొక్కలఘువుగ

దాటనూహించెనపుడు॥ ఆసమీపముగల్గునట్టిశైలంబెక్కి । అంబరము
పొడవుగాహనుమంతునిలచె ॥ సరిపాదములునిల్పిచాలతనమొగమెత్తి।
సింహనాదముజేసెశ్రీరాముబంటు॥ వాలమొయ్యనద్రిప్పివడినిమోముబి
గించి। బాహులొయ్యననూపెపవననందనుడు ॥ ఒడలూపిలంఘించివా
రధులునాలుగును। మిడివింటమంటుండమీటుచందమున॥ లంఘించిహ
నుమంతులావణ్యవంతుడై। నాకవాసులుమెచ్చనాల్గువారధులు ॥ సొర
దిరెక్కలుగలుగుసురపర్వతమురీతి । నెగసెనాలుగువార్ధులేకముగదా
టె। చతురువారధులొక్కక్షణములోలంఘించి। వచ్చిశ్రీరాములకువం
దనముజేసి॥ వారధులులంఘించివచ్చినిలచినయట్టి। అంజనీసుతుజూచె
నారాఘవుండు॥ అలసటలుదీరంగహనుమంతయొకచోట । గురుతరము
మీరంగగూర్చుండవయ్య ॥ అనిరామహీపాలుడనుజలొప్పగగొల్వ।
పదిలముగగూర్చుండెభద్రపీఠమున॥శతకంఠుపురినుంచిసాకేతనగరంబు।
యినకులాధీశ్వరుండేగెంచెనప్పుడు ॥ అతనిగనుగొనవచ్చిరఖిలమునివరు

మునులు రాముని గాంచుట.

లెల్ల । జడలుతూలాడంగసన్నద్ధులగుచు ॥ జనుదెంచుమునివరులగనిశ్రీ
మరంజిల్ల । దండములుగావించెదాశరథులపుడు ॥ దండములుగావించ

నిండువేడుకనొంది। దీవనలుగావించిధీరులిట్లనిరి॥ అఖిలకంటకుడైన ఆ
రావణునిద్రుంచి। జగముసంతోషింపజేసితివిముందు॥ ఇపుడుశతకంధరు
నియుంతిసీతాదేవి॥ చేతగూల్పించితివిశ్రీరామచంద్ర॥ కంటకులిద్దరును
గడతేరెమాకెల్ల। సేమమైయున్నదీజగతిలోపలను॥ ఇంకమాకాపదలు
యేకాలముకులేవు। కంటకులిద్దరునుమంటగలసిరిగ॥ అఖిలలోకంబుల
కునానందకరమాయె। తేటతెల్లంబయ్యెదిక్కులన్నియును॥ కొదువలేది
కమాకుసదయమీధర్మమున। సకలబాధలణంగెసంతోషమొదవె॥ అని
రాఘవునిబొగడిఆసీతబొడగాంచి। మునివరానీకములుముదమునిట్లనిరి॥
ఓతల్లిజానకీఓలోకములమాత। ఘనతరక్షించితివికమలాక్షినీవు॥ దశరథ
రాముండుదశకంఠుదనుమాడె। శతకంధరునినీవుహతముజేసితివి॥ కడు
దీక్షతోలోకకంటకులనిద్దరిని। సతిపతులుమీరొక్కసరణిజంపితిరి॥ మీ
మహిమదెల్పంగమిమ్మువర్ణింపంగ। అనలచతుర్ముఖబ్రహ్మకైనశక్యంబా॥
అఖిలమునిగణములకునభయమిచ్చినయట్టి। మాటదక్కినదయ్యెవమా
నీంద్రులార॥ శతకంఠుతోమేముసమరంబుజేయుటకు। అరుగుసమయ
మునందుఅమరులందరును॥ క్షుధతృష్ణబాధలనుబాదవిరాకొండంగ। వ
రములిచ్చిరిసురలుమొక్కయేడాది॥ వరమునిన్నటితోటివాయిదాకడ
తేరె। బలములకుయేడాదిపరిపూర్ణమయ్యె॥ ఎల్లబలములకిష్టుడీవేళక్షు
ద్బాధ। ఆరంభమైయున్నదయ్యమునులార॥ ఇష్టసిద్ధిగసేనలెల్లభక్షింప
గ। కామధేనువవచ్చిగావించవలెను॥ తాపసోత్తములారదయజూడవలె
నంచు। మరిమరియుపల్కెనామనుజనాథుండు॥ మనుజవరుండాడుమాట
లకుమునులెల్ల। సమ్మదంబునుబొందిసంతోషపడిరి॥ సంతోషమునుబొం
దిసకలమునివరులప్పు। డమరావతీనగరుకరుగుదెంచిరిగ॥ స్వర్గలోకంబు
నకుజనినమునులనుజూచి। పరమసంతోషమునపాకశాసనుడు॥ దండప్ర
ణామములునిండారగాజేసి। అర్ఘ్యపాద్యాదివిధులనుపూజజేయు॥ సంతు

ష్టచిత్తులై సన్మునీశ్వరులెల్ల। వేయికన్నులుగలవేల్పుకిట్లనిరి ॥ జగముసం
తోషింపశతకంఠుబరిమార్చి। సీతామహాలక్ష్మి శ్రీరామమూర్తి ॥ తిరిగినే
డయోధ్యాపురవాసులైనారు । బలములన్నియుగొల్వప్రౌఢిమీరగను॥
బలములన్నియుగుడువతలచుజేసెనునేడు । దశరథరాముండుదయవెనం
గొనగ॥ వర్షధారలనుసంబరవీధిచుక్కలను। యిసుకనైననులెక్కనెన్న
గావచ్చు ॥ అట్టిబలములకెల్ల ఆరామచంద్రుండు। భక్ష్యాన్నములుజేయ
భావమునదలచె॥ పాకంబుజేయనేబలులశక్యంబౌను । వర్ధింపగానెవరివ
శముదేవేంద్ర॥ కరుణించినీవునీకామధేనువనిచ్చి। బలములనుసంతృప్తి
పరచంగవలెను ॥ ఆబలంబులకెల్లహారములుసమకూర్ప । కామధేనువ
గాకకలదెయొండైన॥ పరమాత్ముడగురామభద్రునికిప్రీతిగా। కరుణింపవ
య్యనీకామధేనువను॥ తిరిగిరేపటిరోజువరకునీధేనువను। నీపురికిపంపెద
మునిర్జరాధిపుడ ॥ అనిఋషులువేడంగనపుడుదేవేంద్రుండు । మోదాత్ము
డై సర్వమునులకిట్లనియె॥ బలములాకలిదీర్పపరమవేడుకనాకు । స్వామి
కార్యమునకలసంతోషకరము॥

ఆలస్యమేలనాయడ్డమేమియులేదు। ధేనువునుగొనిపొండిఋషీం
ద్రులార॥ అనివేలుపులగిడ్డినమరాధిపుండిచ్చె। పరమర్షిగణములకుభక్తి
తోడుతను॥ రాముకార్యంబెల్లరంజిల్లజేతునని । వెడలెసంతోషమునవే
లుపులగిడ్డి॥ వేలుపులెల్లావువెనువెంటదోడుకొని। స్వామిసన్నిధికేగిరా
మహాఋషులు॥ పరమాత్మమేమంతభవదాజ్ఞతలనుంచి। ఘనముగాదె
స్తిమిటుకామధేనువను॥ బలములందరికిపుడుపరితృప్తిగాజేసి । షడ్రసా
న్నములెల్లజరిగించవచ్చు॥ సెలవుమాకొసగుమాజానకీనాయకా । అని
రామువినుతించెనఖిలమునివరులు ॥ వినుతించిరామభూవరునిశెలవందు
కొని। తమతమాశ్రమములకుతర్లిరామునులు॥ కరుణమీరగవిశ్వకర్మను
బిలిపించి। పలికెనాతనితోడపరమాత్ముడపుడు ॥ బలములన్నియుపంచభ

కామధేనువు సకలసేనల సంతృప్తుల జేయుట.

తుల్యాన్నములుగుడువ। నఖిలబలములకునీడమరియుండుటకు ॥ పదినూర్లు యోజనములపొడవు బారుగాపందిళ్లు। వినువీధినంటంగ వేయించుమనెను॥ పల్లవంబులువింతపరిఢవింపగ జేసి। యెండగనరాకుంతనెల్లదిక్కులను ॥ నింగిముట్టునపాడవుని ల్పెవెయ్యామడ। కల్పించెపందిరలుకనులపండువుగ ॥ బలములన్నిటినపుడుపంక్తిగానుండుడని చాటించెనావేళజానకీవరుడు॥ జానకీవరుశలవుసంతోషమునబొంది। బంతులేసాగిరిబలములన్నియును॥ అన్నిపంక్తులనడుమనావేలుపులగిడ్డి। నిలిచిబలములగాంచిపలికెనిటులవు

డు॥ శ్రీరాఘవేశ్వరునిసేనలారామీరు। అతిక్షుధాతురులగుచు అంతయు
న్నారు॥ మీక్షుధలుతీరంగమీరు భుజియింపవలె। నిష్టాన్నములుగోరు
డింపుమీరగను॥ అనిపంక్తిపంక్తులనునా వేలుపులగిడ్డి।కడుప్రీతిరంజిల్లన
డువంగదొణగ॥ వెలిమొదవనడువంగ వెంటనేసిద్ధించె। ఘనబలంబుల కె
ల్ల కామితార్థములు॥ కోరినపదార్థములుకొరతలేకుండంగ। వెలయబల
ముల కెల్లవిస్తళ్లనిండె॥ అనుభవించేవస్తువలుకొరతలేకుండ। గలిగెబల
ముల కెల్ల కామించినట్లు॥ సంతోషములువెలయసకలసేనావళులు। ఆర
గింపులుజేసిరానందమునను॥ ఇట్లుసర్వబలంబులేపారభుజియించి। కరత
లంబులునీళ్ల గడిగిరందరును॥ సురభికర్పూరాదిపరిమళద్రవ్యములు। అఖి
లబలములమేననలదిం చెనపుడు ॥ అపరంజిమణితోడవులఫకముగ ఒప్పిం
చి। బలములన్నిటికిచ్చెపరమాత్ముడపుడు ॥ సకలబలములనిట్లుసంతోష
మొసరించి। గౌరవంబులుజేసెకమలనాభుండు॥ సేనలన్నిటికిని సెలవిచ్చె
న వ్వేళ । సంతోషభరితుడై శ్రీరాములపుడు ॥ రామచంద్రుండంతలక్ష్మ
ణుండాదిగా। తమ్ములుబాంధవులుతగినమంత్రులును॥ పుత్రులుపౌత్రులు
నుపురజనం బేవత్తు। గొలువంగనగరులోపలప్రవేశించె॥ పరివారజనము
లనుబంధుకోటులనెల్ల । పురవీధిలోనిల్పినరనాయకుండు ॥ తనపుత్రపౌ
త్రులునుతమ్ములునుజానకియు। తనవెంటజనుదేరదశరథాత్మజుడు॥ అంతః
పురంబులోకరిగికౌసల్యాది। మొదలైనతల్లులకుమ్రొక్కులొనరించె॥ ప
తితోనుతామ్రొక్కెభామసీతాదేవి। వెలదులందరికపుడు వేడ్కరంజిల్ల॥
తనపుత్రపౌత్రులునుతమ్ములునుయావత్తు। తనరీతిమ్రొక్కిరాతల్లులందరి
కి ॥ సీతామహాదేవిసేయుమహిమంతయును। తనతల్లులకుజెప్పెదాశరథి
యపుడు ॥ తల్లులందరుమహోయుల్లాసమందుచును। ముదితలందరుబట్టి
ముద్దుగొనియిరిగ॥ ముద్దాడిపలుమారుమోముమోమునజేర్చి। కడుగా
రవింపుచునుకాంతలిట్లనిరి॥

అంతఃపురస్త్రీలు సీతను కొనియాడుట.

ఓతల్లి జానకీఓలోకమాతనీ । వేలాగుశతకంఠు కెదురొనర్చితివి॥ హనుమంతుభుజములందమరితివినీవెట్లు । బలుచాపమేరీతిబట్టిబూనితివి॥ పటుదురార్భటివృత్తికెటునీవునిల్చితివి । నారికాంకృతులెట్లుబోరుకొల్పితివి॥ దివ్యస్వరూపమునతేజరిల్లితివెట్లు । కోపానలస్ఫూర్తిగొనియుంటివెట్లు॥ పలుదివ్యశరవృష్టిబరపితివినీవెట్లు। సింహధ్వనులుమీరిచెలగితివియెట్లు ॥ ఎట్లునిల్చితివినీవీవిక్రమస్ఫూర్తి । ఆశ్చర్యకరమాయెనఖిలజగములకు ॥ సాటివారలుమెత్సశతముఖునిదునుమాడి । వలనొప్పనీపతికివ

న్నెదెచ్చితివి ॥ మునివరులకభయమిచ్చినమాటనీపతికి । దక్కజేసితివి మాతల్లిరో నీవు॥ ఇంతులెక్కడనైననేకాలమందైన। దనుజకోటులదర్పం పధరలోనుగలరా॥ వెలసిదనుజులదర్పంపవిపరీతవాక్యంబు। గలుగజేసితి వియాకాలమునసీవు॥ నీకీర్తిలోకములనివ్వటిలియుండుటకు । శతకంధ రునిబట్టిసంహరించితివి॥ నీవంటియిల్లాలునీవంటిగుణశీల । పదినాల్గులో కములవెదకినాగలర॥ వసుధలోపలుమారువాడికలురంజిల్లె। చాలకీర్తు లువెలసెనఖియనీవలన॥ నీవాదిశక్తివినీవాదిలక్ష్మివి। మూడుమూర్తు లజగన్మాలంబునీవు॥ ఎల్లలోకంబులునుయెల్లబ్రహ్మాండములు। నీవల్లజ నియించునీవల్లనణగు॥ నిన్నెఱియగలేకనీమాయగనలేక । నిన్నుభా వించెదమునెలతచందమున॥ మావంశములకెల్లపావనంబులుగల్గు। నవ తారమెత్తినావటివమాతల్లి॥ అనివేయిదెరగులనాదేవులందరును।సన్ను తులుజేసిరాజానకీసతిని॥ సీతనచ్చటవిడచిశ్రీరామచంద్రుండు । తమ్ములు పుత్రులునుతనవెంటగొలువ ॥ అఖిలభూసురగణము లాశీర్వదింపంగ। సూతమాగధులెల్లస్తుతులుజేయగను ॥ మంగళపాఠకసంగీతములువెల య। పంచమహావాద్యములుమించిమ్రోయగను॥ అత్యనర్గళసంభ్రమా యత్తచిత్తులై । కనకసింహాసనంబునదేజరిల్లె ॥ కరుణాకటాక్షంబుకడుదీ నులందునను। పరమతాత్పర్యంబుబ్రాహ్మణులయందు ॥ శౌర్యంబుకఠినం బుశత్రుకోటులయందు। జెలగశ్రీరాముండుజగతిపాలించె॥ రశికులానం దింపపసగాడనన్యాసి। యనువాడనీపాటనెలమిగూర్చితిని ॥ వెలయంగ నీపాటవిన్నవారలకబ్బు। సంపదలుసౌఖ్యములుసకలభాగ్యములు॥ *

శతకంఠరామా

సంపూ ము.

10991